AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
NƏSİMİ ADINA DİLÇİLİK İNSTİTUTU

NƏRGİZ MUSA QIZI HACIYEVA

AZƏRBAYCAN DİLİNİN PARONİMLƏR LÜĞƏTİ

BAKI - 2018

Lüğət Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Elmi Şurasının 07 iyun 2017-ci il tarixli iclasının 8 №-li protokolunun qərarı ilə nəşr olunur.

Elmi redaktorlar: fil.e.d.,prof. T.M.Hacıyev
fil.e.d.,prof. İ.O.Məmmədli

Rəyçilər: fil.e.d.,prof. Q.İ.Məşədiyev
fil.ü.fəl.d.,dos. İ.S.Salehova

Nərgiz Musa qızı Hacıyeva. Azərbaycan dilinin paronimlər lüğəti. "Elm və təhsil", Bakı, 2018, 279 səh.

Lüğətdə Azərbaycan dilində olan paranomlər, paronimiya hadisələri ilə uyğunlaşan sözlər və frazeoloji vahidlər toplanmış onların hər birinin izahı verilmişdir. Eyni və müxtəlif köklü sözlər olub səslənməsinə görə yaxın olan bu söz və ifadələr dildə geniş işləkliyə malikdir. Xüsusən bədii əsərlərdə xarakter yaradıcılığında bu vahidlərdən ətraflı istifadə olunur. Onlar məqsədli və ya bilməyərəkdən nitqdə bəzən dolaşıq salınır. Fikrin səlis və düzgün verilməsində bu dil vahidlərini bilmək gərəklidir.

Lüğət geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulsa da, elmi tədqiqatlarda da istifadə oluna bilər.

ÖN SÖZ

Dil insanlar arasında ən mühüm ünsiyyət vasitəsi olub, ictimai həyatda mühüm rol oynayır. Cəmiyyət inkişaf etdikcə dil də inkişaf edir, onun cəmiyyətdəki rolu yüksəlir, bu da nitq mədəniyyəti qarşısında yeni tələblər qoyur. Nitq mədəniyyətinin tədqiq etdiyi məsələlərdən biri sözlərin düzgün tələffüz edilməsi, orfoepiya normalarına dəqiq əməl olunmasıdır. Bunun üçün hər bir kəs dilin qanunlarını bilməli, ondan yerli-yerində istifadə etməlidir. Sözlər çoxmənalılığa, omonimliyə, sinonimliyə, antonimliyə malik olub, hər biri məna özəlliyi ilə fikrin ifadəsində xüsusi rol oynayır. Bu cərgədə paronimlik məsələsindən yan keçmək olmaz.

Dilçilikdə həddən artıq mübahisə doğuran məsələlərdən biri paronimlərdir. Qeyd edək ki, dilimizdə olan bir sıra milli və alınma sözlərin tələffüzündə meydana çıxan problemlər bilavasitə paronimlər məsələsinə təsirini göstərmiş olur. Paronimlər maraqlı dil-nitq faktı olub, obrazlı-emosuional fikrin ifadəsində mühüm rola malikdir. Elə buna görə də paronimlər tədqiqatdan kənarda qalmamışdır. Paronim dil faktı kimi ilk dəfə Aristotelin "Kateqoriyalar"[1]əsərində qeyd olunmuşdur. Paronimlərin termin kimi tədqiqinə rus dilçiliyində XIX əsrin sonlarında başlanmış, bir sıra lüğətlər tərtib olunmuşdur. XIX əsrin I yarısında sözlərin səhv yazılışına dair bir sıra lüğətlər mövcud olmuşdur. Bu cəhətdən 1827-ci ildə V.İ.Çernışevin çap olunan lüğətini[2] göstərmək olar. N.İ.Qreçin lüğətində[3] də alınma sözlərin düzgün yazılışı və oxunuşuna dair fikirlər yer alır. 1909-cu ildə nəşr olunan V.Dolopçevin kitabında[4] tələffüzündə qarışıqlıq görünən elə sözlər ayrılır ki, bunlar sonradan paronim adlanır. Bu kitablarda qeyd olunur ki, sözlərdə vurğunun yerini dəyişməklə bir sıra sözlərin anlaşılmasında çətinliklər yaranır, dialekt sözlər ədəbi dilə təsir edib onun fonetik tərkibini necə dəyişə bilir, habelə

---

[1]Аристотель. Категории. С приложением «Введения» Порфирия к «Категориям» Аристотеля. Государственное экономическое издательство, М., 1939, с.38 (84 с.).

[2] В.И.Чернышев. Прпвильность и чистота русской речи. Опыт словаря стилистической грамматики. М., «Книга по требованию», 1827, 264 с.

[3] Н.И.Греч. Практическая русская грамматика. 2-ое издание, Санкт-Петербург, 1834, 615 с.

[4] В.Долопчев. Опыт словаря неправильностей в русской разговорной речи (1909). Кн.2., М., «Книга по требованию», 2011, 694 с.

mənasına görə müxtəlif olan sözlərin tələffüzündə qarışıqlıqlar haqqında məlumat verilir.

Paronimlər haqqında göstərilir ki, “Paronimika, paronimiya yunan sözü olub, para(yanında) və onuma (ad) deməkdir. Sözlərin düzəldilməsi, habelə mənası, tələffüzünə görə eyni olan, yazılışına görə müxtəlif olan, mənaca müxtəlif olan sözlərdir “.[5]

XX əsrdə paronimliyə maraq daha çox nitq mədəniyyəti istiqamətində artmışdır. Bu zaman bir sıra əsərlərdə paronimlik nitq mədəniyyəti nöqteyi-nəzərindən tədqiq olunmuşdur. Paronimliyin tədqiqində müasir tendensiyalar O.S.Axmanova, Y.A.Belçikov, O.V.Vişnyakova, A.İ.Qvozdyev, N.P.Kolesnikov, L.P.Krısin, M.S.Panyuşeva, T.Q.Ponomarenko, D.İ.Rozental, L.İ.Skvortsov, M.A.Telenkova, N.M.Şanskiy, D.N.Şmelyovun fikirlərində özünü göstərir. Bu dövrdə bir sıra paronimlər lüğəti çap olunmuşdur. Bu cərgədə L.P.Krısin və L.İ.Skvortsovun[6], N.P.Kolesnikovun[7], O.V.Vişnyakovanın[8], Y.A.Belçikov və M.S.Panyuşevanın[9], D.E.Rozental və M.A.Telenkovanın[10] əsərlərini göstərmək olar.

XX yüzilliyin II yarısında paronimliyə müraciət artdı və sferası genişləndi; nitq mədəniyyəti sahəsindən dilçilik tədqiqatlarına yönəldi. Lakin paronimlərin öyrənilməsində mübahisəli məsələlər hələ də qalmaqdadır.

Bu mövzu ilə bağlı əsas problemlərdən biri – “paronim” termininin müəyyən olunmasıdır. Rus dilində olan “slovar-spravoçnik”lərdə, əsasən, nitq mədəniyyəti məsələləri işıqlandırılır, lakin müəlliflər paronim terminindən istifadə etmirlər. Belə ki, L.P.Krısin və L.İ.Skvortsov öz əsərində[11] rus dilində eyniköklü sözlərin qarışdırılması qeydləri ilə məhdudlaşırlar. Y.A.Belçikov və M.A.Panyuşevanın əsərində ilk dəfə olaraq eyniköklü sözlər paronim adlandırılır.[12] Bu fakt lüğətin

---

[5] А.Михелсон. Объяснительный словарь иностранных слов. М., «Русская типография», 188, 172 с.
[6]Л.П.Крысин, Л.И.Скворцов. Словарь-справочник: Правильность русской речи. М., «АН СССР», 1965, 232 с.
[7] Н.П.Колесников. Словарь паронимов русского языка. Тбилиси, «ТГУ», 1971, 346 с.
[8] О.В.Вишнякова. Словарь паронимов русского языка. М., «Русский язык», 1984, 352 с.
[9] Ю.А.Бельчиков, М.С.Панюшева. Словарь паронимов русского языка. М.: АСТ, «Астрель», 1994, 458 с.
[10] Д.Э.Розенталь, М.А.Теленкова. Словарь трудностей русского языка. М., «Айрис Пресс», 2003, 832 с.
[11]Л.П.Крысин, Л.И.Скворцов. Словарь-справочник: Правильность русской речи. М., «АН СССР», 1965, с.5(232 с.)
[12] Ю.А.Бельчиков, М.А.Панюшева. Трудные случаи употребления однокоренных слов. М, «Советская энциклопедия», 1968, с.4 (297 с.).

adında da ifadəsini tapır; müəlliflər paronimlərə eyniköklü sözləri aid edirlər. O.S.Axmanova paronimlərə belə tərif verir: "Paronimlər – səslənməsində oxşarlığına və morfem tərkibinin çox vaxt uyğunluğuna görə ya səhvən, ya da kalambur məqsədilə nitqdə işlənir".[13]

D.E.Rozental və M.A.Telenkova isə paronimləri belə müəyyən edir: "Paronimlər – eyniköklü sözlər olub, səslənməsinə görə yaxın və öz mənasında çox vaxt üst-üstə düşən sözlərdir"[14] . Bu lüğətləri fərqləndirərək qeyd etmək olar ki, D.E.Pozentalın lüğətində paronimlərə yalnız eyniköklü sözlər kimi baxılırsa, O.S.Axmanovanın lüğətində bu fikir yoxdur. Qeyd edək ki, bütün müəlliflər bu nöqteyi-nəzərə tərəfdar deyillər.

N.P.Kolesnikov lüğətində yazır: "Paronimiya" terminini nitqdə elə hadisə adlandırmaq olar ki, iki söz hər hansı dərəcədəsə oxşar səslənməyə, lakin müxtəlif mənaya malikdir, səhvən biri digərinin yerində işlənir. Bu cütləri təşkil edən sözlər paronimlər adlanır. Bir sözün digərinin yerində, oxşar səslinin yerində işlənməsi, onların nəinki səslənməsinin oxşarlığı ilə, həm də bir çox halda onların məna yaxınlığı ilə izah olunur, başlıca olaraq, sözlərdən birinin, bəzən hər ikisinin mənasının anlaşılmaması, danışanın sözün haradan gəldiyini bilməməsi səlahiyyəti ilə əlaqədardır"[15].

Digər əsərlərində də müəllif paronimləri belə müəyyən edir.[16]

İlk dəfə olaraq paronimləri nitq hadisəsi kimi deyil, dil hadisəsi kimi nəzərdən keçirən O.V.Vişnyakova 1974-cü ildə nəşr etdirdiyi kitabında[17] nəzəri bölmədən əlavə, leksikoqrafik material da təqdim edir. Müəllifin 1981-ci ildə nəşr etdirdiyi kitabında[18] leksik paronimlərin nəzəri məsələləri tədqiq olunur. Kitabda paronimlərə belə tərif verilir: "Paronimlər yaxın, lakin səslənməsinə görə yaxın olmayan eyniköklü sözlər olub, vurğusu eyni hecaya düşür, eyni qrammatik

---

[13] О.С.Ахманова. Словарь лингвистических терминов. М., «Советская энциклопедия», 1969, с.313 (607 с)
[14] Д.Э.Розенталь, М.А.Теленкова. Словарь лингвистических терминов. М.. «Просвещение», 1972, с.212 (543 с).
[15] Н.П.Колесников. Словарь паронимов русского языка. Тбилиси, «ТГУ», 1971, с.3 (346 с.)
[16] Н.П.Колесников. Паронимия в современном русском языке. РЖИ, 1961 №3, с.52-54; Паронимасия как стилистическая фигура. РЯШ, 1973№3, с.86-89.
[17] О.В.Вишнякова. Паронимы русского языка. М., «Высшая школа» 1974, 192 с.
[18] О.В.Вишнякова. Паронимы современного русского языка. М., «Высшая школа» 1981, 128 с.

kateqoriyaya aid olur: eyni nitq hissəsinə və eyni cinsə (əgər feildirsə, növə) aid olur və müxtəlif məna incəliklərini ifadə edir”. Bununla yanaşı, kitabda müxtəlif köklü sözlərə də baxılır. Əsərinin 1984-cü il nəşrində O.V.Vişnyakova paronimləri belə müəyyən edir: ”Paronimlər mənasına görə müxtəlif sözlər olub, tələffüzünə görə yaxın sözlərdir, leksik-qrammatik mənsubluğuna və köklərin qohumluğuna görə yaxındır, səslənməsində oxşarlıq onların nitqdə qarışmasına səbəb olur”.[19] Deməli, müəllif ayrı-ayrı əsərlərində paronimliyi müxtəlif cür izah edir. 1981-ci il nəşrində O.V.Vişnyakova paronimlərin əsas əlamətini onların qrammatik xüsusiyyəti hesab edir, onların nitqdə qarışma imkanlarına diqqət etmirsə, 1984-cü il nəşrində terminin izahında ona diqqət verilir ki, paronimlərin səslənməsində oxşarlıq onların nitqdə qarışmasına səbəb olur, həm də qeyd olunmur ki, bunlar eyniköklü sözlərdir. Bu isə onun paronimlər barədə vahid fikirdə olmadığını, bu faktı hələ dəqiqləşdirə bilmədiyini göstərir.

Baxılan problemin təhlili göstərir ki, “paronim” termininin iki nəşrdə identik izahına rast gəlmək mümkün deyil. Belə müxtəliflik ona gətirib çıxarır ki, dərsliklərdə bu termin eyni cür izah olunmur. P.A.Lekantın redaktəsi ilə ali məktəblər üçün çap olunmuş kitabda paronim termini belə izah olunur: ”Paronimlər – oxşar, lakin səslənməsinə görə eyni olmayan sözlərdir. Paronimlərin iki növü ayrılır: eyniköklü və müxtəlifköklü...”.[20]

M.İ.Fominanın xarici dil tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş dərsliyində oxuyuruq: ”Paronimlər mənasına görə müxtəlif, tələffüzünə görə oxşar, leksik-qrammatik mənsubluğuna görə oxşar və bir qayda olaraq, köklərinin qohumluğu olan sözlərdir”.[21] Deməli, müəllif eyniköklü deyil, kökünə görə qohum olan sözləri paronimlərə aid edir.

XX əsrin 80-90-cı illərində paronimlərlə yanaşı, “paronimik attraksiya”, “paronimasiya” terminləri də işlədilməyə başladı, bəzən də paronimlik bu hadisələrlə eyniləşdirilirdi. L.Q.Yarkova namizədlik dissertasiyasında nisbi və

---

[19] О.В.Вишнякова. Паронимы современного русского языка. М., «Русский язык» 1984, с.3 (352 с.).
[20] П.А.Лекант. Современный русский литературный язык. М. «Высшая школа», 1982, с.140 (399 с.).
[21] М.И.Фомина. Современный русский язык. Лексикология. М., «Высшая школа», 1983, с.103 (336 с.).

mütləq paronimləri ayırır[22]. O, paronimliklə yanaşı, dildə paronimasiya termininin də mövcud olduğunu yazaraq, bu üslubi fiquru paronimlərin mətndə bilərəkdən yaxınlaşması kimi qeyd edir, ekplisit və implisit paronimasiyanı ayırır. L.P.Tkaçenko paronimasiyaya müxtəlif köklü paronimləri aid edir və sintaktik paronimlik, adi və söz birləşmələrindən düzələn paronimləri tədqiq edir. O qeyd edir ki, paronim və paronomaslarla yanaşı, annominasiya və tavtologiya hadisələri söz oyununda iştirak edir, buna görə müəllif bu hadisələri "paronimik attraksiya" termini adı altında ümumiləşdirir.[23] Rus sovet poeziyasında paronimik attraksiya R.Q.Kadimov tərəfindən araşdırılmışdır.[24]

Bəzi dilçilər paronimasiyaya müxtəlif köklü paronimləri, bəziləri həm eyniköklü, həm də müxtəlif köklü paronimləri aid edir, bəziləri isə üslubi fiqur kimi paronimlərin üslubi xüsusiyyətlərini araşdırırlar. İ.N.Kuznetsova haqlı olaraq paronimaziyanı belə müəyyən edir: "Paronimlərin üslubi məqsədlərlə işlənilməsi paronimaziya adlanır; o, bədii ədəbiyyatda geniş işlənir".[25] V.D.Qorkinskiy namizədlik dissertasiyasında mütləq feili paronimlərdə parooppozisya münasibətindən bəhs edir və onlar arasında sinonimlik və antonimliyi ayırır[26]. L.F.Minayeva və V.B.Fedenev dil və nitqdə paronimliyi paronimlərə aid yazılmış lüğətlər üzrə araşdıraraq qeyd edir ki, bu lüğətlərdə qarşılaşdırılan sözlər mahiyyətinə görə müxtəlifdir; belə ki, hər bir konkret halda biz dildə "dil qanununun" pozulması ilə qarşılaşırıq. Qarşılaşdırılan sözlərdə elə söz kateqoriyaları var ki, bunlar sözlərin variantları, qeyri-omoqrafik omonimlər, kvazi-omonimlər, eyniköklü sözlər, sinonim kimi dəyərləndirilən mənasına görə oxşar sözlər və s. kimi təqdim edilir. Bütün bu cütlərdə uyğun sözlərin semantik yaxınlığı və oxşarlığı bu və ya digər dərəcədə bir-birindən asılıdır, lakin birmənalı-qarşılıqlı uyğunluq münasibətinə malik deyillər.

---

[22] Л.Г.Яркова. Паронимия в современном немецком языке. АР канд.дисс., М., 1979, 16 с

[23] Л.П.Ткаченко. Паронимическая аттракция в русском языке и ее место в курсе лексической стилистики для иностранных стуентов-филологов. АР канд.дисс., М., 1982, 22 с.

[24] Р.Г.Кадимов. Паронимическая аттракция в русской советской поэзии. АР кнд.дисс., М., 1985, 22 с

[25] И.Н.Кузнецова. Паронимия в современном французском языке. АР канд.дисс., М.. 1977, 277 с.

[26] В.Д.Горкинский. Абсолютная глагольная паронимия современного польского литературного языка. АР канд.дисс., Л.,1978, 15 с.

Paronimləri təhlil edərək müəlliflər bu nəticəyə gəlirlər ki, dil hadisəsi kimi paronimliyin nitqdə üzə çıxması, dilin ümumi leksik sistemində sistem altının yaranması fikri natamamdır. Belə ki, paronimləri sözlərin variantlarından, qeyri-omoqrafik omonimlərdən, eyniköklü sinonimlərdən və b.-dan ayrılmasında bir sıra çətinliklər vardır, belə ki, paronimlər kifayət qədər sabit əlamətə malik deyillər, buna görə onları sistemaltı kimi ayırmaq düz deyil.[27] Paronimlərin nəzəri məsələləri Y.S.Stepanov tərəfindən işlənmişdir.[28] Başqa bir əsərində Y.S.Stepanov yazır: "Paronimlik – dilin mühüm obyektiv xüsusiyyətidir. O, nəinki danışanların nitqindəki səhvdir, həm də dilin leksik sistemində mövcud olan informasiyanın tənzimlənmə vasitəsidir. Paronimlik – geri lüğətlər adlanan lüğətlərin əsaslarından biridir ki, burada əlifba sırası ilə sözün hərfləri axırdan əvvələ kimi qurulur. Geri lüğətlər öz növbəsində – dil informasiyasının maşın işlənməsində mühüm vasitədir".[29] T.V.Verakşanın 2000-ci ildə yazdığı doktorluq dissertasiyasında rus dilində paronimlərin nəzəri məsələlərindən bəhs edilmiş və tədqiqat tarixinə nəzər salınmışdır.[30]

Paronimlərin rus dilində izahlı lüğəti V.İ.Krasnıx tərəfindən tərtib olunmuşdur.[31] Rus və slavyan-kilsə dillərində paronimlərin tədqiqi barədə əsər yazılmışdır.[32] Paronimlərin dillərarası tədqiqi də dilçiləri maraqlandıran məsələlərdən biri olmuşdur.[33]

Paronimlərin öyrənilməsinə XX əsrin əvvəllərində başlanılsa da, Şərqdə, ərəb ədəbiyyat nəzəriyyəsində bu hadisə iştiqaq, iqtizab, məqlub terminləri ilə ifadə olunmuş, XV-XVI əsrdə yaşamış klassik Azərbaycan şairlərinin əsərlərində bədii üslubi vasitə kimi işlənilmişdir. Bu bədii fiqur haqqında M.Adilovun "M.Füzulinin poetik dili və üslubu" əsərində məlumat verilir.[34] Burada həmin dil hadisələrinin

---

[27] Л.В.Минаева, В.Б.Феденев. Паронимия в языке и речи. «Вопросы языкознания», 1982№2, с.90-96.
[28] Ю.С.Степанов. Методы и принципы современной лингвистики. М., «Наука», 1975, 311 с.
[29] Ю.С.Степанов. Основы общего языкознания. М., «Просвещение», 1975, с.36 (271 с.).
[30] Т.В.Веракша. Лингвистическая природа паронимов русского языка.АР докт.дисс.. Санкт-Петербург, 2000.
[31] В.И.Красных. Толковый словарь паронимов русского языка. М., «АСТ: Астрель», 2003.
[32] О.Седакова. Церковно-славяне русские паронимы. М., «Греко-латинский кабинет Ю.А.Сичалина», 2005, 432 с.
[33] А.В.Потанина. Семантические и словообразовательные особенности межъязыковых субстантивных паронимов в русском и немецком языках. АР канд.дисс. Казань, 2006, 22 с.
[34]M.İ.Adilov. M.Füzulinin poetik dili və üslubu. Bakı, "Maarif", 1996, 544 s.

M.Füzulinin qəzəllərində yüksək səviyyədə işləndiyi qeyd olunmaqla bərabər, İ.Nəsimi yaradıcılığında da özünü göstərdiyi vurğulanır.

Hələ 1926-cı ildə keçirilən I Türkoloji qurultaydakı çıxışında görkəmli dilçilərimizdən biri olan Bəkir Çobanzadə digər məsələlərlə yanaşı, türk dillərinin müqayisəli iştiqaq lüğətinin hazırlanmasının vacib məsələlərdən olduğunu qeyd etmişdir.[35]

Türkologiyada da paronimliklə bağlı müəyyən tədqiqat sərləri vardır. A.Marifevin "Paronimlər lüğəti. Tələffüzü yaxın sözlər" kitabında özbək dilində paronimlər araşdırılır.[36] Başqırd dilində Z.Q.Uruzbayevanın[37], K.İ.İşbayev və Z.Q.İşkildinanın[38] lüğətləri bu sahədə atılmış uğurlu addımlardandır. Karaçay-balkar dilində T.Qelyastanovanın əsəri[39] və V.İ.Serqeyevin "Müasir çuvaş dilində paronimlər[40] məqaləsi paronimlərin tədqiqinə həsr olunmuşdur.

Azərbaycan dilçiliyində Ə.Əfəndizadə 1964-cü ildə çap olunan "Yazılışı və tələffüzü çətin olan sözlər" adlı monoqrafiyasında[41] bilavasitə paronimlik məsələsinə toxunur. Azərbaycan dilçiliyində paronimlər barədə ilk məlumata isə A.Qurbanovun "Müasir Azərbaycan dili" əsərində[42] rast gəlirik. V.Aslanov və A.Ələkbərov "Azərbaycan dilində paronim feillər"[43] adlı məqaləsində paronim feillər haqqında qısa məlumat vermişlər.

A.Qurbanovun "Müasir Azərbaycan dili" kitabının 1985-ci il nəşrində paronimlər belə müəyyən olunur: "Dildə səslənmə cəhətdən bir-birinə yaxın, müxtəlif məna ifadə edən və nitqdə səhvən biri digərinin yerində işlənən sözlərə

---

[35]B.Çobanzadə. Seçilmiş əsərləri, I cild, Bakı, "Şərq-Qərb", 2007, s.190 (336 s.)
[36]A.Marifev. Paronimlər lüğəti. Talaffüzi yaxın sözler. Taşkent, "Ukitivçi", 1974, 70 s
[37] З.Г.Урузбаева. Словарь паронимов башкирского языка Уфа, 2004.
[38] К.И.Ишбаев, З.Г.Ишкильдина. Словарь паронимов башкирского языка. Уфа, 2013, 312 с.
[39] Т.Гелястанова. Паронимы в карачаево-балкарском языке. Нальчик, «М.И. и В. Котляровы», 2007, 144 с.
[40] В.И.Сергеев. Паронимы в современном чувашском языке. В кн: Советская тюркология и развитие тюркских языков в СССР, Алма-Ата, 1976, с.284-286.
[41] Ə.Əfəndizadə. Yazılışı və tələffüzü çətin olan sözlər. Bakı, "Azərnəşr", 1964, 58 s.
[42]A.Qurbanov. Müasir Azərbaycan dili. Bakı, "Elm", 1967, s.169 (401 s.).
[43] В.Асланов, А.Алекперов. Глагольные паронимы в Азербайджанском языке. В кн: Советская тюркология и развитие тюркских языков в СССР, Алма-Ата, 1976, с.243-244.

paronim deyilir."[44] M.M.Adilov "Metateza nitq hadisəsi kimi və paronimlik" məqaləsində[45] paronimlərin metateza ilə fərqli cəhətlərindən bəhs edir.

Daha sonra H.Həsənov "Azərbaycan dilinin paronimlər və paronimasiya lüğəti"ndə[46] və "Müasir Azərbaycan dilinin leksikası"[47]əsərində paronimləri geniş tədqiq etmişdir.

Qeyd edək ki, tədqiqatlarda yalnız paronim sözlər deyil, habelə paronim frazeologizmlər də diqqətdən yayınmır. Rus dilində frazeoloji paronimlər E.Q.Baqaturova[48] tərəfindən tədqiq olunmuşdur. Frazeoloji paronimlərin məna növləri ilə bağlı da müxtəlif fikirlər vardır. O.V.Rotkonun məqaləsində[49] frazeoloji paronimlər struktur oxşarlıqda məna növlərinə görə ayrılır. İngilis və Azərbaycan dillərini müqayisə edən Ə.Hacıyeva daha çox ingilis dilində işlənən paronimlər, xüsusən frazeoloji paronimlər barədə məlumat verir.[50] İngilis dili paronimləri üzərində tədqiqat aparan S.Əliyeva da ingilis dili üzrə ismi və feili frazeoloji paronimləri ayırır.[51]

Son illərdə Azərbaycan dilçiləri digər dillər üzrə tədqiqat apararaq paronimləri müəyyənləşdirirlər. Bu cəhətdən X.Əsgərovanın "Müasir alman dilində paronimlər və onların struktur-semantik xüsusiyyətləri" adlı namizədlik dissertasiyası[52] və Məhərrəmova Səadət Məhərrəm qızının rus dili üzrə yazdığı "Sifət paronimlərinin bəzi xüsusiyyətləri" məqaləsi[53] bunlara misal ola bilər. Müasir fransız dilində paronimlərin tədqiqinə dair İ.N.Kuznetsovanın namizədlik dissertasiyası yazılmışdır[54]. Burada sinonim, kontakt və distant paronimlər ayrılmış, paronimlər

---

[44]A.Qurbanov. Müasir Azərbaycan dili. Bakı. "Maarif", 1985, s.315-318 (408 s.).
[45].M.Adilov. Metateza nitq hadisəsi kimi və paronimlik.–Azrbaycan ədəbi dilində norma və normalaşma məsələləri. Bakı, "Elm", 1991, s.44-46.
[46]H.Həsənov. Azərbaycan dilinin paronimlər və paronimasiya lüğəti. Bakı "Maarif", 1991, 108 s.
[47]H.Həsənov. Müasir Azərbaycan dilinin leksikası. Bakı, "BDU", 2001, 399 s
[48] Э.Г.Багатурова. Паронимия в сфере фразеологии (Приминительно к фразеологическому словарю). В кн: Вопросы семантики фразеологических единиц. Новгород, ч.1, 1971, с.350-358.
[49] О.В.Ротко. Паронимия фразеологических единиц: семантические различия при структурном сходстве. – Южный Федеральный Университет иностранных языков Педагогического Института, 2010, с.82-90.
[50]Ə.Hacıyeva. Müxtəlif sistemli dillərdə somatik frazeoloji birləşmələr. Bakı, "Nurlan", 2007, 347 s.
[51]S.A.Əliyeva. İngilis dilində paronimlər. AR nam.diss., Bakı, 2010, 3 s
[52]X.Əsgərova. Müasir alman dilində paronimlər və onların struktur-semantik xüsusiyyətləri. AR nam.diss., Bakı, 2014, 21 .
[53]S.M.Məhərrəmova. Sifət paronimlərinin bəzi xüsusiyyətləri.– Sumqayıt Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər, Sosial və humanitar elmlər bölməsi, 2014№ 1, 10-cu cild.
[54] И.Н.Кузнецова. Паронимика в современном французском языке. АР канд.дисс., МГУ, 1977, 26 с.

geniş tədqiq olunmuşdur. L.V.Balaxonskaya paronim attraktantlarda antonimliyin olduğunu qeyd edir.[55] N.A.Yanko-Trinitskaya mətni və ya poetik və lüğəvi paronimlər ayırır.[56] O.V.Vişnyakova tam, yarımçıq və hissəli paronimlər olduğunu qeyd edir.[57] L.N.Fedotova morfoloji, sintaktik və leksik paronimləri, eyni zamanda distant, qeyri-distant, kontakt paronimləri tədqiq edir.[58] O.D.Prokopçik də ingilis dilində distant, qeyri-distant və kontakt paronimləri ayırır.[59] E.D.Panfilov ispan dilinin materialları əsasında sintaktik paronimliyi tədqiq edir.[60]

Paronimlik çox mürəkkəb və özünəməxsus dil hadisəsidir ki, mahiyyəti ahəngdar sözlərin ikitərəfli, yəni fonetik və semantik qarşılıqlı əlaqəsində özünü göstərir. Paronimlik hadisəsi çox zaman sinonimlik, omonimlik, antonimliklə eyniləşdirilmişdir. Öz təbiətinə görə paronimlik özündə omonimlik və sinonimliyin əlamətlərini daşıyır, bununla belə, hər iki dil hadisəsindən fərqlənir. Paronimlərin bu dil hadisələri ilə qarşılaşdırılması təsadüfi deyil. Belə ki, onları yaxınlaşdıran və fərqləndirən cəhətlər var. Paronimliklə omonimlik səs münasibətində heç bir yaxınlığı olmayan müxtəlif semantikalı sözlər kimi qarşılaşdırılır. Əgər omonimlər səs cəhətdən iki sözün tam eyniliyinə əsaslanırsa, paronimlərə fonetik ahəngdarlıq xasdır, heç bir vaxt paronimlər fonetik cəhətdən eyni ola bilməzlər. Paronimlər tam leksik omonimlərə deyil, fonetik omonimlərə və ya omofonlara yaxındır, omofonlar müxtəlif yazılışa və ümumi tələffüzə malik sözlərdir. Hər iki söz qrupu mənasına, yazısına görə müxtəlif, eyni səs oxşarlığına malik sözlərdir. Lakin omofonların tələffüzündə ümumilik struktur oxşarlıqla deyil, təsadüflə əlaqədardırsa, dildə fonetik qanunlarla yaranırsa (saitlərin reduksiyası, samitlərin assimilyasiyası və s.), paronimlərin səs oxşarlığı daha çox morfemlərin ümumiliyi

---

[55] Л.В.Балахонская. Паронимические аттрактанты с антонимическими отношениями компонентов как фоносемантическое средство в поэзии А.Вознесенского. – Проблемы фоносемантики, М., Пензенский Государственный Педагогический Институт им. В.Г.Белинского, 1989, с.99-101.
[56] Н.А.Янко-Триницкая. К изучению паронимов. «Русский язык в школе», 1979 №5, с.98-101.
[57] О.В.Вишнякова. Словарь паронимов русского языка. М., «Русский язык», 1984, 354 с.
[58] Л.Н.Федотова. Паронимия в современном английском языке: структура и функции. АР канд.дисс., Минск, 1989, 17 с.
[59] О.Д.Прокопчик. Семантические механизмы и прагматческие функции паронимии АР канд.дисс, Санкт-петебург, 2005.
[60] Э.Д.Панфилов. О синтактической паронимии (на материале испанского языка). «Вопросы языкознания», 1961 :, с.90-92.

ilə əhatə olunur. Bizim fikrimizcə, omofonlar kimi ayrılan dil hadisəsi paronimlərin özüdür.

Paronimlərin sinonimlərlə fərqi onlar arasında əlaqəni göstərir. Həm sinonim, həm paronim eyni nitq hissəsinə aid olur. Əgər sinonimlər mənalarına görə yaxın sözlər olub, çox zaman bir-biri ilə əvəz olunursa, paronimlər əhəmiyyətli dərəcədə semantik əlaqələrinin müxtəlifliyi ilə fərqlənirlər, onlar arasında nəinki sinonimik, həm də məna qarışıqlıqlarını ayırmaq olar, habelə nitqdə reallaşan uzuzal və okkazional əlaqələri ayırmaq olar. Sinonimlər kimi paronimlər də məzmun planında qarşılaşırlar, lakin sinonimlərin semantik yaxınlığı əsasdır, fərq yalnız məna çalarlarında özünü göstərir, paronimlərdə semantik əlaqələr əhəmiyyətsizdir. Paronimlər daha çox eyniköklü sinonimlərə yaxınlaşırlar.

Həm antonim, həm paronim gerçəkliyin müxtəlif hadisələrini əks etdirir, lakin antonimlər ziddiyyətli leksik mənaya malikdir, paronimlər bu xüsusiyyətə malik deyil.

Paronimlərin ahəngdarlığı fonetik transformasiya anlayışında üzə çıxır. Fonoloji səviyyədə vokal, konsonant əsaslı və kombinə olunmuş paronimləri O.D.Prokopçik ayırmış və onlar arasındakı münasibətlərin transformasiya cəhətdən əvəzetmə, yerdəyişmə, genişlənmə və sıxılma hadisələrində üzə çıxdığını göstərmişdir.[61] L.N.Fedotova da ingilis dili paronimlərini tədqiq edərək dörd əsas transformasiya növü ayırır: substitusiya, yerdəyişmə-transpozisiya, silmə-deletion və əlavə etmə-addition.[62]

Tərtib etdiyimiz bu lüğət H.Həsənovun tərtib etdiyi lüğət əsasında formalaşsa da, həcminə görə daha genişdir. Əgər H.Həsənov 402-yə yaxın paronim cütlüyü təqdim edirsə, bizim lüğətimizdə 1600-dən çox söz göstərilmiş, mənaları açıqlanmışdır. Lüğətə ilk dəfə olaraq Azərbaycan dilində olan frazeoloji paronimlər, o cümlədən somatik frazeoloji paronimlər daxil edilmişdir. Lüğətə daxil edimiş bir sıra sözlər müasir ədəbi dilimizdə fəal deyil. Buraya bəzi

---

[61] О.Д.Прокопчик. Семантические механизмы и прагматческие функции паронимии АР канд.дисс, Санкт-петебург, 2005.

[62] Л.Н.Федотова. Паронимия в современном английском языке: структура и функции. АР канд.дисс., Минск, 1989, 17 с.

köhnəlmiş sözlər və ədəbi dildən çıxan alınmalar daxildir, lakin həmin sözlərə bədii əsərlərin dilində rast gəlinir.

Lüğət iki hissədən ibarətdir. Birinci hissədə əlifba sırası ilə paronim cütlüklər göstərilmiş və mənası açıqlanmış, ikinci hissədə paronim frazeologizmlər və somatik frazeoloji paronimlər verilmişdir. Lüğətdə "Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti"ndən, "Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti"ndən, "Azərbaycan dilinin frazeologiya lüğətləri"ndən istifadə olunmuşdur. Bizim tərtib etdiyimiz lüğətdə paronim sözlər yalnız eyniköklü və müxtəlifköklü sözlər kimi təsnif olunmur, ümumiyyətlə, tələffüzünə görə oxşar sözlər kimi tədqiq olunur, yəni burada tələffüz məsələləri əsas götürülür.

PARONİMLƏR LÜĞƏTİ

A

Abadlıq-avadanlıq

ABADLIQ – 1. Hər hansı bir yerdə əhalinin yaşayışına lazım olan hər cür şərait və vəsait; 2. Abad yer, yaşayış yeri, yaşayış üçün yararlı yer, şenlik.

AVADANLIQ – 1. Ev şeyləri, müxəlləfat, dir-dirrik; 2. Bir iş üçün lazım olan təchizat və ləvazimat; maşınlar, alətlər, cihazlar, mexanizmlər, qurğular və s.

Abdal – abdar

ABDAL – 1. Qədim türk tayfası. Azərbaycanın Ağdam rayonunda kənd; 2. "Axmaq adam" mənasında işlənir; 3. Sərsəri, avara, dərbədər; 4. Dərviş, qələndər.

ABDAR – 1. Sulu, şirəli, təravətli; 2. Mənalı, təsirli, gözəl, ifadəli; 3. Möhkəm və iti.

Aberrasiya-abreviasiya

ABERRASİYA – 1. Həqiqətdən yayınma; 2. Göz aldanması.

ABREVİASİYA (dilç.) – Sözün baş hərflərini və ya hissələrini saxlamaqla düzəldilmiş mürəkkəb qısaltmalar, ABŞ.

Abgül-abgün

ABGÜL – 1. Abü-gil (farsca) – aləm, dünya; 2. Suda açan gül.

ABGÜN – 1. Abı, mavi, göy; 2. Maye, duru.

Ablyasiya-obliqasiya

ABLYASİYA – 1. İsti qazın axını ilə bərk cismin səthindən maddələrin aparılması; 2. Buzlağın və qar örtüyünün əriməsi və buxarlanması nəticəsində kütləsinin azalması.

OBLİQASİYA – Qiymətli kağız olub, eminentdən müəyyən müddətə faiz və nominal qiymət almaq hüququ verən təhlükəsizlik.

Abonoment-abonent

ABONOMENT – Abunə, müəyyən müddət kitabxanadan, teatr, kino və s. istifadə etmək hüququ.

ABONENT – Abunəçi, abonomenti olan şəxs.

Abort-aport

ABORT – Hamiləliyin təbii və ya süni surətdə dayandırılması**.**

APORT – Alma ağacı növü və bu ağacın çox qalan turşməzə-şirin iri alması.

Abses-absis-abzas

ABSES (tibb.) – İltihab nəticəsində yaranmış irin topası.

ABSİS (riyaz.) – Riyazi termin olub, latın dilindən tərcümədə "kəsilmiş", "ayrılmış" mənalarını verir. Koordinat sistemini təşkil edən vertikal düz xətdir.

ABZAS – 1. Sətirbaşı; 2. Mətnin bir sətirbaşından o biri sətirbaşına qədər olan hissəsi.

Abraziya-avrasiya

ABRAZİYA (geol.) – Dalğanın və yaxud ləpədöyənlərin təsiri ilə iri su hövzələrinin (dəniz, göl, su anbarı) sahillərinin və sahilyanı dib hissəsinin dağılıb uçulması.

AVRASİYA – Avropa ilə Asiyanı birləşdirən Yer kürəsinin ən böyük materiki.

Acar-açar

ACAR(lar) **–** Cənubi Qafqazda yaşayan xalqlardan birinin adı, həmin xalqa mənsub olan adam.

AÇAR – Qıfılı açmaq və ya bağlamaq aləti.

Açıq-acıq

AÇIQ – Hirs, hiddət, kin, qəzəb.

ACIQ –Qapalı olmayan, örtülü olmayan**.**

Adax-adaq

ADAX –Nişan, deyik.

ADAQ –1. Uşağın ilk addımı, ilk yerişi. Adaq durmaq, adaq yerimək; 2. Adaq eləmək, adaxlamaq.

Adekvat-advokat

ADEKVAT – Eyni, uyğun, mütabiq.

ADVOKAT – Məhkəmədə bir tərəfə xidmət göstərən hüquqşünas.

Adət-ədat

ADƏT – 1. Hər hansı bir xalqın həyatında qədimdən bəri qəbul edilmiş və kök salmış ənənə, rəsm; 2. Bir adam üçün adi hal almış qayda, üsul, hərəkət tərzi, təmayül, vərdiş.

ƏDAT – 1. Müstəqil mənası olmayan, lakin cümlədə müxtəlif məna çalarları əmələ gətirən söz, hissəcik; 2. Alət, avadanlıq, ləvazimat.

Adı-adi

ADI (danışıq.) – Qətiyyən, əsla, heç yerli-dibli.

ADİ – Adət halına keçmiş, gündəlik, hər vaxtkı. Adi hal. Adi işlər. Adi qayda. Həmişəki. Sadə, başqalarından fərqlənməyən.

Adresat-adresant

ADRESAT –Adına məktub, teleqram və s. göndərilən şəxs.

ADRESANT – Poçtla teleqraf, aviapoçta ilə məktub və ya bağlama göndərən şəxs.

Adsorbent-absorbent

ADSORBENT –Qazın tutulması üçün maye yanacağın udulması.

ABSORBENT – Adsorbentin sinonimi olub, adsorbsiyanın baş verdiyi sahədə uducu.

Adsorber-absorber

ADSORBER – Kimyəvi reaksiya ilə müşayiət olunmayan əridilmiş və ya qazabənzər, adsorbent adlanan maddələrin udulması üçün işlədilən aparat. Kimya, neftçıxarma və digər sənaye sahələrində işlədilir. Bu aparatın tərkibində baş verən proses adsorbsiya adlanır.

ABSORBER – Qazın, buxarın udulması üçün olan aparat. Qaz qarışığının bir və ya bir neçə komponentinin maye halına keçməsi absorbent (uducu) adlanır. Kimya, neftçıxarma və sənayenin digər sahələrində işlənir.

Adsorbsiya-absorbsiya

ADSORBSİYA – Qaz və ya məhluldan hər hansı maddənin, maye və ya bərk cismin (adsorbentlərin) sərt təbəqə ilə udulması prosesi.

ABSORBSİYA – Mayenin qaz qarışığından hər hansı bir maddəni udması prosesi.

Aerobios-aerobioz-aerobus

AEROBİOS – Aerobiontların (bədənləri hava ilə əhatə olunmuş orqanizmlərin) cəmi olub, yerdə yaşayan orqanizmlərdir.

AEROBİOZ – Orqanizmi əhatə edən bioloji və fiziki şəraitdə azad kislorodla əhatə olunmuş həyat.

AEROBUS – Dünyada nəhəng aviatikinti kampaniyasıdır. 1960-cı ilin sonundan dünyada bir neçə Avropa aviasənaye sahələrinin birləşməsi ilə yaranmışdır.

Aerofiltr-aerofit(lər)

AEROFİLTR – Havanı təmizləyən cihaz, filtr.

AEROFİT(lər) – Bütün lazımi qidalandırıcı maddələri havadan alan bitki. Yaxşı havalanmış yerdə inkişaf edən bitki.

Aeroqraf-avtoqraf

AEROQRAF – İngilis dilindən tərcümədə "hava fırçası" adlanır. Maye materialın pnevmatik səpilmə yolu ilə havadan aparılması. Havanın təzyiqi ilə bu dəmir alətdən rəng səpilir.

AVTOQRAF – 1. Bir müəllifin özü tərəfindən yazılmış əlyazması; 2. Bir şəxsin öz xətti ilə imzası.

Aeron-ayran

AERON – Dərman vasitəsi olub, dəniz və hava nəqliyyatında qusmaya qarşı istifadə olunur.

AYRAN – Yağı alınıb su qatışdırılmış qatıq.

Aerotank-aerotenk

AEROTANK – Axar suların bioloji təmizlənməsi üçün tikilən xüsusi rezervuar. Burada axar maye hava üfürülməsi vasitəsilə kompressorların basılması ilə hava kameralarına üfürülür.

AEROTENK – Axar suların bioloji təmizlənməsi üçün, aerotenkin dibində aktiv lilin tərkibində olan mikroorqanizmlərin orqanik çirklənmələrdən təmizlənməsi üçün olan rezervuar.

Afat-afət-afiyət

AFAT – Bəla, fəlakət, bədbəxtlik, müsibət, ziyan, zərər.

AFƏT – Son dərəcə gözəl qız, qadın, dilbər haqqında.

AFİYƏT – Can sağlığı, sağlamlıq, səhhət.

Affekt-effekt

AFFEKT – İnsanın əhvaldan və ehtirasdan fərqli olaraq güclü, coşqun baş verən və nisbətən qısa müddətli olan emosional həyəcanı, qəzəbi, dəhşəti və s.

EFFEKT – Hər hansı hərəkətin təsiri, nəticəsi.

Ağca-axça

AĞCA – Ağ sifətli şəxs.

AXÇA – Pul, pulcuq.

Ağdaş-ağdiş

AĞDAŞ –1. Tabaşir; 2. Tikintidə istifadə edilən daş növü**;** 3. Azərbaycanın rayonlarından birinin adı.

AĞDİŞ – Məməlilərin cücüyeyənlər dəstəsinə mənsub, ev siçanından kiçik heyvan.

Ağıl-axır-ağır

AĞIL – 1**.** İnsanda düşünmə və dərketmə qabiliyyəti, idrak; 2**.** İçərisində mal-qara və qoyun saxlamaq üçün ətrafı tikan və ya ağac ilə hasarlanmış üstüaçıq yer.

AXIR –Son, nəhayət.

AĞIR – 1. Böyük çəkisi, vəzni olan; 2. Güclü, şiddətli, təsirli; 3. Çox çətin, böyük zəhmət tələb edən; 4. Bərk, dərin; 5. Dözülməz; 6. Sərt, çox ciddi, şiddətli, amansız.

Ağız-ağuz

AĞIZ – 1. İnsan və heyvanların üzlərinin alt tərəfində, alt və üst çənələri arasında yerləşən, yeyib-içməyə və səs çıxarmağa məxsus üzv; 2. Qabların və s. şeylərin açıq tərəfi.

AĞUZ – Sağmal heyvanlar doğduqda məmələrindən çıxan ilk süd.

Ağlaşmaq-ağnaşmaq-axnaşmaq

AĞLAŞMAQ – Birlikdə ağlamaq, ağız-ağıza verib ağlamaq, bir-birinə qoşulub ağlamaq.

AĞNAŞMAQ – Bir yerdə ağnamaq, birgə ağnamaq.

AXNAŞMAQ – Axışıb gəlmək, izdihamla gəlmək, axışmaq.

Ağnağaz-ağnavaz

AĞNAĞAZ – Ehtiyacı ödəmək üçün üyüdülən azacıq dən.

AĞNAVAZ – Ağarmış, solğun.

Ahəng-əhəng

AHƏNG –1. Səslər, rənglər və s. arasında uyğunluq, müvafiqət; 2 Gözəl səs, avaz.

ƏHƏNG – Əhəngdaşını yandırmaqla əldə edilən ağ rəngli, kəsək halında material.

Ahəstə-arəstə

AHƏSTƏ – Asta, yavaş, ağır, üsullu.

ARƏSTƏ – Bəzənmiş, bəzəkli, düzəlmiş.

Axım-axın-akın

AXIM – Axma, axıntı.

AXIN – 1**.** Sürətlə axan su, sel; 2. Məftildə elektrik cərəyanının hərəkəti; 3. Hücum, basqın, həmlə; 4. Qərarsızlıq, tez-tez dəyişmə; 5. Gediş, cərəyan.

AKIN – Qazax və qırğızlarda xalq aşığı, ozan.

Axmaq-ağnaq

AXMAQ – 1**.** Bir istiqamətdə getmək, cərəyan etmək; 2. Ağılsız, səfeh, gic**.**

AĞNAQ – 1. Heyvanın ağnadığı yer; 2. Dağlarda su yuyub aparmış yer; 3. Bir yerə yığılıb iylənən palçıqlı su.

Axır-axur

AXIR – 1. Son, nəhayət, bir şeyin son nöqtəsi, qurtaracağı; 2. Aqibət, nəticə, son; 3. Axırda, nəticədə, nəhayətdə; 4. Ölüm, son nəfəs.

AXUR – 1. Heyvanlara yem tökmək üçün taxtadan, daşdan və s.-dən qayrılan divara yapışıq qab, qutu; 2. İçində üzümü əzib suyunu çıxarmaq üçün içərisi yonulub dərinləşdirilmiş tava daşı.

Axta-axtı

AXTA – 1. Erkəkliyi alınmış canlı; 2. Tumu, çəyirdəyi çıxarılmış; 3. Yəhər qaltağının üstünə çəkilən gön.

AXTI – Dağıstanda çay adı.

Akkuşa-akuşka

AKKUŞA – Salyan rayonunda çay adı.

AKUŞKA – Pəncərə.

Aksent-aksept

AKSENT – 1. Danışanın öz doğma ana dilində deyil, yad dildə tələffüz xüsusiyyəti; 2. Vurğunun ifadə etdiyi işarə; 3. Musiqidə səs və akkordun dinamik gücü.

AKSEPT – Razılaşmaq, tamamilə qəbul etmək.

Akula-akulə

AKULA (lar) **–** Yırtıcı köpək balığı.

AKULƏ – İri dənəli düyü növü.

Aqar-aqrar

AQAR – Sakit okeanda, Ağ dənizdə qırmızı və boz yosunlardan alınan maddə.

AQRAR –Torpağa aid olan. Aqrar məsələ. Aqrar islahatı.

Ala-bəzək-alabəzgək

ALA-BƏZƏK – Müxtəlif rənglərdən ibarət, ala-bula.

ALA-BƏZGƏK – Dovdaqlar fəsiləsinə mənsub, çöldə yaşayan köçəri quş.

Alabuğa-alabula

ALABUĞA – Qanadı pərdəli bir cücü.

ALABULA – Rəngbərəng xallardan, zolaqlardan ibarət, cürbəcür rənglərə boyanmış, müxtəlif rəngli.

Ala-bulalıq-ala-bulanlıq

ALA-BULALIQ – Ala-bula şeyin halı, alabəzəklik.

ALA-BULANLIQ – Yarı bulanıq, bir yeri bulanıq, bir yeri duru.

Alacaq-alaçıq

ALACAQ – Alınacaq borc, birinə çatacaq pul, tələb.

ALAÇIQ – Çubuqdan qurulub üstü keçə ilə örtülən köçəri mənzili, çadır.

Alaf-əlif

ALAF – Heyvan yemi, ot, saman.

ƏLİF – 1. Ərəb əlifbasının birinci hərfinin adı; 2. Yağlı boya hazırlamaq üçün süni surətdə hazırlanmış yağ**.**

Alagüllük-alakülüng

ALAGÜLLÜK – Rəngi ala-bula uzunsov bir cücü.

ALAKÜLÜNG – Əkin yerlərində və çöllərdə bitən çiçəkli bitki.

Alaq-araq

ALAQ – Tarlada, bostanda və s.-də bitən və becərilən bitkilərin inkişafına mane olan bitki.

ARAQ – Meyvədən və s.-dən çəkilən spirtli içki.

Alaqçı-alaqçin-araqçın

ALAQÇI – Alaq vuran, alaq edən.

ALAQÇİN – Alaq vurmaq üçün alət.

ARAQÇIN – Qiymətli parçadan, çox vaxt tirmədən və s.-dən tikilib üstü güləbətin (zərli) və ya ipək sapla naxışlanmış baş geyimi, təsək.

Ala-qolay-ala-qora

ALA-QOLAY– Ala-babat, yüngülvari, azca.

ALA-QORA–Ala-dəymiş, ala-yetişmiş, lazımınca dəyməmiş, şirinləşməmiş.

Alaman-alman-əlaman

ALAMAN – Çapqın, soyğun, talan.

ALMAN – Almaniyanın əsas hissəsini təşkil edən xalq və bu xalqa mənsub adam.

ƏLAMAN – 1. Yardıma, imdada, köməyə çağırış bildirən nida; 2. İmdad, nicat.

Alanqu-ələngə

ALANQU – Balaca alovlu ocaq, balaca tonqal.

ƏLƏNGƏ – Quru sümük.

Alaş-alış

ALAŞ – Qarışıq rəngli, tükünün bir hissəsi ağ, o biri hissəsi başqa rəngdə olan.

ALIŞ – Almaq işi, alma, qəbul etmə.

Alazlanmaq-avazlanmaq

ALAZLANMAQ – Alışmaq, qızarmaq, alışıb-yanmaq (kömür).

AVAZLANMAQ– Tələffüz tərzi, səsin tonu, yüksəlib-enməsi; intonasiya.

Alban-alpan

ALBAN – 1. Albaniya Xalq Respublikasının əsas əhalisinin adı və bu xalqa mənsub adam; 2. Azərbaycanın şimal hissəsində yaşamış qədim xalqın adı.

ALPAN – İgid deməkdir. Həyatsevər və ünsiyyətcil, tez kontakta girən adam**.**

Albinos-albatros

ALBİNOS (biol.) – Piqment azlığı nəticəsində dərisi və saçları ağ və gözləri qırmızı adam və ya heyvan.

ALBATROS – Qanadları 3,5 metrə çatan nəhəng dəniz quşu, qağayı.

Alça-alçı

ALÇA – Cır və peyvənd cinsləri olan çəyirdəkli turş və ya şirin yumru bir meyvə.

ALÇI – Aşıq-aşıq oyununda: aşığın bir üzü, toxan üzün arxa tərəfi.

Alçaqlıq-alçalıq

ALÇAQLIQ – 1. Alçaq şeyin halı; 2. Boy qısalığı; 3. Pislik, xarablıq, keyfiyyətsizlik; 4. Rəzillik, şərəfsizlik, namərdlik, alçaq hərəkət.

ALÇALIQ – Cır və peyvənd cinsləri olan çəyirdəkli turş və ya şirin yumru bir meyvə olan bağçalıq. Alça ağaclarından ibarət bağ yeri.

Aldanmaq-allanmaq

ALDANMAQ – 1. Hiyləyə uymaq, yalan vədlərə uymaq, yalan sözü doğru saymaq, başdan çıxmaq; 2. Ümidi boşa çıxmaq, yanılmaq.

ALLANMAQ – Al rəngə boyanmaq, qızarmaq, al çiçək açmaq.

Aləm-ələm

ALƏM – Kainat, dünya, yer üzü.

ƏLƏM – 1**.** Dərd, qəm, kədər, qüssə; 2. Bayraq**.**

Alfa-arfa-arva

ALFA – Yunan əlifbasının birinci hərfinin adı.

ARFA – Üzərinə simlər çəkilmiş, böyük üçbucaq çərçivə şəkilli, barmaqla (mizrabsız) çalınan musiqi aləti, cəng.

ARVA – İçinə şey qoyulan və ya tökülən qabların boş çəkisi, yeri; tara.

Alıcı-arıçı

ALICI – 1. Müştəri, mal alan, şey alan; 2. Yırtıcı, ovçu; 3. İtigörən, sayıq.

ARIÇI – Arı saxlayan, arıçılıqla məşğul olan adam.

Alıq-arıq

ALIQ – Öküz, kəl və başqa yük heyvanlarının belinə palan əvəzinə qoyulan çul, keçə və s. yumşaq şey.

ARIQ – Cılız, sısqa, zəif, cansız, ətsiz-yağsız.

Alım-alın-alim

ALIM – Alacaq, tələb.

ALIN – 1**.** Üzün saç ilə qaş arasında olan ön hissəsi; 2. Bir şeyin ön tərəfi.

ALİM – Hər hansı bir elm sahəsində mütəxəssis olan adam.

Aliment-element

ALİMENT – Övlad və ya qohumluq əlaqəsinə görə verilməli olan məbləğ, dolanışıq haqqı, xərci.

ELEMENT – Adi kimyəvi üsullarla öz tərkib hissələrinə ayrıla bilməyən, digər mürəkkəb maddələrin isə tərkib hissəsi olan bəsit maddə.

Allaşdırmaq-əlləşdirmək

ALLAŞDIRMAQ – Al rəngə boyamaq, al etmək, qızartmaq.

ƏLLƏŞDİRMƏK – 1. Əllə yoxlamaq, əl sürtüb baxmaq, əl sürtmək, əl vurmaq, əl toxundurmaq; 2. Əllə qarışdırmaq, yoxlamaq, axtarmaq, tərpətmək; 3. Dalaşdırmaq, vuruşdurmaq, qapışdırmaq.

Alleqoriya-alleqri-alleqro

ALLEQORİYA – 1. Hər hansı bir mücərrəd məfhumun, fikrin, ideyanın konkret bir surətdə əyani ifadəsi; 2. Rəmz, kinayə, təşxis, məcaz.

ALLEQRİ – 1. Lotereya bileti alınan kimi uduş keçirilən yer; 2. Yeni, böyük olmayan; 3. Acların xeyrinə; düzəltmək, keçirmək.

ALLEQRO – 1. Tez, iti, cəld (musiqi əsərinin ifasının tempi haqqında); 2. Bu tempdə ifa edilən musiqi əsəri və ya onun bir hissəsi.

Allıq-əllik

ALLIQ – Al rəngli şeyin halı, qırmızılıq.

ƏLLİK – 1. Əlcək; 2. Bir şeyin əllə tutulan yeri, tutacaq, qulp, dəstə və s.

Alliterasiya-alterasiya

ALLİTERASİYA – Avaz yaratmaq məqsədilə eyni səsin təkrar edilməsi. Şeirdə bədii vasitələrdən biri.

ALTERASİYA (mus.) – Musiqi kökündə əsas səsin yarım ton, yaxud bütöv ton zilləşdirilməsi(yüksəldilməsi), ya da əksinə, bəmləşdirilməsi (aşağı salınması).

Almacıq-alnıaçıq

ALMACIQ – Gözlərin altında, üst çənənin üstündəki çıxıq, yanaq sümüklərinin dik yeri.

ALNIAÇIQ – Vicdanı təmiz, utanılacaq işi olmayan, namuslu.

Almaq-anmaq

ALMAQ – 1. Əlinə götürmək, əl ilə qaldırmaq; 2. Satın almaq.

ANMAQ – Yada salmaq, xatırlamaq, yad etmək, yada gətirmək.

Alpinizm-altruizm

ALPİNİZM – (Alp dağları adından) Dağ turizmi; uca dağların təpəsinə, buzlaqlara çıxmaqdan ibarət idman növü.

ALTRUİZM – Başqasının naminə, təmənnasız olaraq, öz mənafeyini qurban verməkdən ibarət olan əxlaqi prinsip.

Alterativ-alternativ

ALTERATİV – Orqan, toxuma, hüceyrələrin həyat fəaliyyətinin pozulması ilə strukturunun dəyişməsi.

ALTERNATİV – Bir-birini istisna edən imkanlardan hər biri.

Alternat-alternit-alterit

ALTERNAT (hüq.) – Tərəflər arasında növbəti beynəlxalq müqavilənin imzalanması.

ALTERNİT – Bir-birini izləyən, əvəz edən, variant, başqa, digər, mütənasib, sırayla olan və s.

ALTERİT – Müxtəlif mineralların qarışığından yaranmış məhlul.

Altıgüllük-altıgünlük

ALTIGÜLLÜK – Yer altında yuva tikən göy rəngli bir quş.

ALTIGÜNLÜK – 1. Altı gün sürən və ya sürmüş; 2. Altı gündən ibarət müddət.

Altılıq-altlıq

ALTILIQ – 1. Ölçüsü (eni, hündürlüyü, qalınlığı) altı düymə (və s.) olan; 2. Oyun kağızlarında altı xalı olan vərəq, yaxud altı nömrəli şey.

ALTLIQ – 1. Bir şeyi saxlamaq üçün onun altına qoyulan şey, dayaq və s.; 2. Bünövrə, əsas, dayaq, bir şeyin aşağı hissəsi, altı.

Amac-anac

AMAC – Nişanə, hədəf, nişangah.

ANAC – 1. Dəfələrlə bala doğub, yaxud bala yetişdirib qartlaşmış (heyvan haqqında); 2. Bir işdə qocalıb təcrübə qazanmış.

Amal-aman-əməl

AMAL – Qayə, məqsəd, arzu, ümid, dilək.

AMAN – 1. Əmin-amanlıq, əmniyyət, təhlükəsizlik, qorxusuzluq; 2. Möhlət, macal, imkan.

ƏMƏL – İş, rəftar, hərəkət.

Ambıl-ambır-abır

AMBIL – Xışa qoşulmuş öküzlərin birinci cütü.

AMBIR – Dəmirçilərin, nalbəndlərin işlətdikləri iri kəlbətin.

ABIR – Həya, heysiyyət, şərəf, hörmət, qədir-qiymət.

Ambivalent-ambivallit

AMBİVALENT – Subyektin obyektə ikili, ziddiyyətli hiss və duyğuları.

AMBİVALLİT – Duyğuları çarpışan, qərarsız, ziddiyyətli hisslərə malik olan, qarışıq hisslər bəsləyən.

Amfora-anafora

AMFORA – Yağ və şərab saxlamaq üçün iki şaquli qulplu yumurta formalı qab.

ANAFORA – Misraların əvvəlində eyni səsin və ya eyni sözün təkrarı.

Amil-amin-amir

AMİL – Bir prosesin, hadisənin hərəkətverici qüvvəsi.

AMİN – Qəbul olsun, arzun yerinə yetsin, olsun (Adətən dua və sənaların axırında söylənilir).

AMİR – Buyuran, əmr edən, hökm edən, başçı, böyük.

Amiliya-amimiya-anemiya

AMİLİYA – İdealistik baxışları olan şəxs, hər şeydə “etalon” axtaran adam,

AMİMİYA – Öz fikir və emosiyalarını üz, göz və jestlərin köməyi ilə ifadə etmək.

ANEMİYA – Qanazlığı. Hemoqlobinin konsentrasiyasının aşağı düşməsi, eyni zamanda eritrosidlərin azlığı.

Amilnitrat-amilnitrit

AMİLNİTRAT – Kiçik şüşə kapsulalarda olan tünd kimyəvi məhlul. İnqalyasiya zamanı və ürək tutmalarında istifadə olunur.

AMİLNİTRİT – Sinil turşusu və duzları ilə zəhərlənmə zamanı onu müalicə edən vasitə.

Amma-anma-əmma

AMMA – 1**.** Cümlələri, cümlə üzvlərini (əsasən həmcins üzvləri) birləşdirərək qarşılıq bildirir; 2. Təəccüb, mübaliğə, istehza, kinayə bildirir.

ANMA – Yada salmaq, xatırlamaq, yad etmək, yada gətirmək.

ƏMMA – Bir şeyə mane olan, əngəl törədən hal, səbəb, keyfiyyət.

Ammonium-alüminium

AMMONIUM – Bir çox duzların tərkibində olan, sərbəst halda tapılmayan, tərkibi azot və hidrogendən ibarət olan atomlar qrupu (texnika və kənd təsərrüfatında işlədilir).

ALÜMINIUM – Çəkic altında asan döyülüb yayıla bilən gümüşü rəngli yüngül metal.

Amper-ampir

AMPER – Elektrik cərəyanı gücünün ölçü vahidi.

AMPİR (memar.) – Napoleonun imperatorluğu dövründə Fransada arxitektura və incəsənətdə meydana gəlmiş bədii üslub.

Amplua-ampul

AMPLUA – Aktyorun xüsusiyyətinə görə ifa etdiyi müəyyən rollar dairəsi.

AMPUL – İçində dərman maddələri saxlamaq üçün hər tərəfi qapalı şüşə borucuq.

Anonim-omonim

ANONİM – Əsərlərində, məktublarında adını gizlədən müəllif, müəllifin adı göstərilməyən əsər, məktub.

OMONİM – Forma, yazılış və tələffüzcə eyni, mənaca müxtəlif sözlər.

Antarktida-Antarktika

ANTARKTİDA – Yer kürəsinin qitələrindən birinin adı, materik.

ANTARKTİKA – Yer kürəsinin cənub qütbü sahəsi.

Antihidrat-antihidrid

ANTİHİDRAT – Suyu digər vasitələrdən, hidratlardan ayıran və yaranmasına mane olan maddələr.

ANTİHİDRİD – Su ilə birləşdikdə turşu hasil edən oksid.

Antimoniya-antinomiya

ANTİMONİYA – Boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək**.**

ANTİNOMİYA (hüq.) – Mühakimənin gedişində bir-birinə zidd, lakin eyni dərəcədə əsaslandırılmış hökmün meydana gəlməsi.

Antiteza-antitezis

ANTİTEZA – Təzad, zidlik, əkslik.

ANTİTEZİS – İnkişaf prosesində əsas müddəanın inkarı; tezisə qarşı qoyulan müddəa.

Antrakt-kontrakt

ANTRAKT – Tamaşanın pərdələri, yaxud konsertin hissələri arasında fasilə, tənəffüs.

KONTRAKT – Müqavilə, bağlaşma.

Aorta-aortit

AORTA – Ürəyin sağ hissəciyindən çıxan və bədənin bütün üzvlərini arterial qanla təchiz edən ən böyük qan damarı; şah damar.

AORTİT – Aortanın iltihabı.

Aparat-preparat

APARAT – Alət, cihaz, qurğu**.**

PREPARAT – Tədqiqat, müşahidə və ya tədris məqsədi ilə hazırlanmış heyvan və ya bitki orqanizmi hissəsi. Anatomik preparat. Tədqiqat üçün hazırlanmış kimyəvi maddə. Radioaktiv preparat. Vitaminli preparatlar. Yodlu preparat.

Apatit-apatiya-apartrid

APATİT – Mineral.

APATİYA – Süstlük, keylik**.**

APATRİD(lər) **–**Vətəndaşlığı olmayan şəxs, vətəndaşlığa aid heç bir sənədi olmayan şəxs.

Apelyasiya-aplikasiya

APELYASİYA – Məhkəmənin qanuna minməmiş qərarlarından yuxarı instansiyaya şikayət vermə qaydası.

APLİKASİYA – Qurama, ornamentlərin yaradılması üsulu.

Apostrof-apostrofa

APOSTROF – Sözlərdə buraxılan sözü əvəz etmək üçün hərflərin arasında üstdə qoyulan vergül şəkilli işarə.

APOSTROFA – Ritorik fiqur**.**

Araçı-arıçı

ARAÇI – Ara düzəldən adam, dəllal.

ARIÇI – Arı saxlayan, arıçılıqla məşğul olan adam.

Aralanmaq-avaralanmaq

ARALANMAQ – 1. Bir-birindən ayrılmaq, uzaqlaşmaq; 2. Çatlamaq, aralar əmələ gəlmək; 3. Başqası tərəfindən ayrılmaq.

AVARALANMAQ – Avara-avara gəzmək, veyillənmək, xeyirli bir işlə məşğul olmamaq, vaxtını boş-boşuna keçirmək.

Aralıq-aranlıq

ARALIQ – İki şey arasındakı boşluq, boş yer; iki yerin arası, ortalıq, orta, ara.

ARANLIQ – Aran yerlər.

Aram-aran

ARAM – Sakitlik, qərar, rahatlıq, dinclik, sükut, səbr, dözüm.

ARAN – Azərbaycanda: yaylaq yerlərə nisbətən alçaq və iqlimcə iti olan yerlər.

Arat-ayat

ARAT – 1. Şumlanıb sulanmış, toxum səpilmiş yer; 2. Monqol köçəri kəndlilərinin sosial-ictimai cəmiyyəti.

AYAT – Ayə sözünü cəmi.

Arğac-arxac

ARĞAC – Xalçada, gəbədə və ümumiyyətlə toxunan şeylərdə eninə gedən ip.

ARXAC – Qoyun, mal yatağı; ilin isti aylarında sürü və naxırların çöldə istirahət etdiyi yer.

Arqan-arqon-arqo

ARQAN – Marokkonun cənub-qərbində yarımsəhrada bitən bitkidən alınan yağ.

ARQON – Kimyəvi elementlər cədvəlinin 18-ci qrupuna aiddir. Göyümtül işıq verən qaz.

ARQO –Yalnız bir məhdud və peşəkar qrupun və s. işlətdiyi və başqalarının başa düşmədiyi şərti ifadə və sözlər.

Arı-ari

ARI – Zərqanadlılar fəsiləsindən bal hasil edən cücü.

ARİ – Bəli, hə, həri; 2. Çılpaq, boş, məhrum.

Ariozo-arizə

ARİOZO – Həcmi etibarilə ariyadan kiçik, musiqi quruluşu cəhətdən nisbətən sərbəst tərzdə bəstələnmiş musiqi əsəri.

ARİZƏ – 1. Maneə, çətinlik, əngəl; 2. Hadisə, qəza; 3. Ariz olan hal, sonradan əmələ gəlmiş hal, nöqsan və s.

Arkkosekans-arksekans-arksinus

ARKKOSEKANS – Riyazi termin olub, kosekans funksiyasına nəzərən tərs funksiyadır.

ARKSEKANS – Sekans funksiyasına nəzərən tərs funksiyadır**.**

ARKSİNUS – Sinus funksiyasına nəzərən tərs funksiyadır.

Arsen-arşın

ARSEN (kimy.) – Asan əyilən, kövrək, boz, ya sarı rəngli qeyri-metal; kimyəvi element

ARŞIN – Metrik ölçü sistemi qəbul olunanadək işlədilən uzunluq ölçüsü (0,71 metrə bərabərdir).

Arterial-arteriya

ARTERİAL – Arteriyaya aid olan, arteriya ilə əlaqədar olan.

ARTERİYA – Qanı ürəkdən bədənin müxtəlif yerlərinə aparan damar**.**

Artikl-artikul

ARTİKL – Qrammatikada müəyyənlik, qeyri-müəyyənlik və bəzən də cins anlayışını bildirən hissəcik.

ARTİKUL – Malın, məmulatın tipi, müqavilə, sənədlərdə bənd.

Asar-hasar

ASAR – 1. Əlamət, əsər, nişanə; 2. Əsərlər; 3. Qalıq.

HASAR – 1. Daşdan, kərpicdən və s.-dən tikilən hasar, barı, sədd; 2. Hasarı, çəpəri xatırladan adam , ya şeylər sırası.

Asırqal-asırqan

ASIRQAL – Qarğıdalı şaxına oxşar yarpaqları olan acı ot.

ASIRQAN – Paltar və ya başqa şeylər asılan taxta və ya dəmir mebel.

Asiman-azman

ASİMAN – Göy, səma.

AZMAN – Çox böyük, çox iri, çox yekə, əzəmətli, heybətli.

Asma-astma

ASMA – Bir yerdən asılan, sallanan. Asmalıq. Qarmaq, paltarasan.

ASTMA – Bəzi ürək və bronxit xəstəlikləri nəticəsində əmələ gələn təngnəfəslik, sinəgir xəstəliyi.

Asor-assur

ASOR – Əsas kütləsi Türkiyədə və İranda yaşayan və süryani dili ləhcələrindən birində danışan kiçik bir xalqın adı və bu xalqa mənsub olan adam.

ASSUR – Eramızdan əvvəl III minilliyin axırından VII əsrin axırına qədər Qərbi Asiyanın ən qədim dövlətlərindən biri olan Assuriyanın əhalisi.

Aspirant-aspirat

ASPİRANT – Elmi-tədqiqat fəaliyyəti üçün hazırlaşan şəxs.

ASPİRAT – Nəfəsli tələffüz olunan samitlər, nəfəsli səslər.

Astar-astat

ASTAR – Paltarın və ya başqa bir şeyin iç tərəfinə tikilən və ya çəkilən parça.

ASTAT – Yunan sözü olub, qeyri-sabit deməkdir. Halogenlər qrupundan olub kimyəvi elementdir. Radioaktiv, qısa ömürlüdür.

Astronim-astronom

ASTRONİM – Müəllif adının bir tipoqrafik işarə ilə ifadə olunması**.**

ASTRONOM – Astronomiya ilə məşğul olan alim.

Aşbaz-aşpaz

AŞBAZ – Xörək həvəskarı, düşkünü**.**

AŞPAZ – Xörək bişirən, xörək hazırlayan usta.

Aşıq-aşiq

AŞIQ – 1**.** Xalq xanəndəsi, həm oxuyan, həm çalan; 2. Diz qapaqlarından çıxan oynaq sümüyü.

AŞİQ – Birisinə məhəbbət bağlamış, vurulmuş, bənd olmuş adam, vurğun.

Aşıqlamaq-aşılamaq

AŞIQLAMAQ – Aşiq etmək, bənd etmək, məftun etmək.

AŞILAMAQ – 1. Bir xəstəliyin qabağını almaq, ya başlamış xəstəliyi sağaltmaq üçün bədənə aşı maddəsi yeritmək, aşı vurmaq, peyvənd etmək; 2. Dərini, gönü aşıya qoymaq; 3. Bir adəti, xasiyyəti, əqidəni müxtəlif üsullarla başqalarına mənimsətmək, öyrətmək.

Aşınmaq-aşırmaq

AŞINMAQ – Kimyəvi üsulla, yaxud sürtülüb oyulmaq nəticəsində çuxurlanmaq, naxış açılmaq.

AŞIRMAQ – Qaldırıb qoymaq, yükləmək; üzərindən atmaq.

Aşina-aşna

AŞİNA – Məlumatlı, tanış, vaqif, xəbərdar, bələd.

AŞNA– Dost, yaxın, tanış, tanış-biliş, yoldaş.

Aşqal-aşqar-aşkar

AŞQAL – Arıq, döllüyə yaramayan qoyun.

AŞQAR – Müəyyən məqsədlə bir şeyə əlavə edilən, qatılan başqa maddə; bir şeyin tərkibinə daxil olan maddə, ünsür.

AŞKAR – Açıq, aydın, göz qabağında olan, bəlli, məlum.

Atavizm-ateizm

ATAVİZM –Çox uzaq əcdadında olmuş xassə və əlamətlərin nəsildə görünməsi.

ATEİZM – Allahın varlığını, fövqəltəbii qüvvələri və dinləri elmi biliklərə əsasən inkar etmə; allahsızlıq.

Atcıl-atçı

ATCIL – Atı, at saxlamağı həddindən artıq sevən.

ATÇI – Ata baxan. Atı saxlayan

Atçılıq-atıcılıq

ATÇILIQ – At saxlama, at yetişdirmə.

ATICILIQ – 1. Yaxşı tüfəng atmaq, nişan vurmaq qabiliyyəti; mahir nişançılıq; 2. Yun atmaq, pambıq atmaq sənəti; həllaclıq.

Atəşkeş-atəşkəs

ATƏŞKEŞ – Ocaqdan od çəkmək üçün dəmir alət.

ATƏŞKƏS – Müharibə aparan tərəflər arasında atəşin müvəqqəti dayandırılması.

Atıl-atil

ATIL – Atılıb-düşmək, çalışıb-çapalamaq, bir şeyin üstündən hoppanmaq.

ATİL – Tənbəl, ətalətli, fəaliyyətsiz.

Atlamaq-atlanmaq

ATLAMAQ – Aşmaq, aşıb keçmək, üstündən keçmək.

ATLANMAQ – 1. Ata minmək; 2. Tullanmaq, sıçramaq; 3. Döyünmək, çırpınmaq.

Atlas-atlaz

ATLAS (xəritə) – Müəyyən sistem üzrə toplanmış xəritələr toplusu**.**

ATLAZ (parça) – Üzü hamar, parlaq, ipək parça növü**.**

Atrofiya-atropin

ATROFİYA – Həyat qabiliyyətini, duyğusunu itirmə.

ATROPİN – Təbabətdə ağrı kəsən dərman və s. kimi işlənilən alkaloidlərdən biri.

Avar-avara-avariya

AVAR – 1. Qayığı sürmək üçün kürək, qayıqçı kürəyi; 2. Qədim türkdilli tayfalardan birinin adı; 3. Qaba quru ot.

AVARA – 1. Heç bir işlə məşğul olmayıb boş-boş gəzən, işsiz-gücsüz adam; 2. Camış balası, ikiyaşar kəlçə.

AVARİYA – Maşınların toqquşması nəticəsində insanların və maşınların zədə alması.

Avaz-ayaz

AVAZ – Səs, səda.

AYAZ – Qışda buludsuz, aylı gecələrdə quru soyuq, şaxta; ümumiyyətlə, bərk soyuq.

Avazımaq-ayazımaq

AVAZIMAQ – Rəngi qaçmaq, rəngi solmaq

AYAZIMAQ – 1. Göy üzü açılmaq, buluddan, dumandan təmizlənmək, aydınlaşmaq; 2. Gecə ayazında bərk üşümək, soyuqdan donmaq; 3. Ağır xəstəlikdən ayılmaq, bir az yüngülləşmək, rəngi özünə gəlmək, bənizi açılmaq.

Avizə-avizo

AVİZƏ – 1. Çilçıraq, qəndil; 2. Sırğa.

AVİZO – Qarşılıqlı bank hesablaşmalarındakı dəyişikliklər haqqında göndərilən bildiriş vərəqəsi.

Avtoportret-avtoritet

AVTOPORTRET – Rəssamın özü tərəfindən çəkilmiş şəkli

AVTORİTET – Nüfuz, etibar, səlahiyyət.

Aya-ayə

AYA (əlin içi; görəsən) – 1. Barmaqlar daxil olmadan əlin içi, açıq yeri; 2. Yarpağın üzü; 3. Sual və təəccüb ilə bərabər təmənna və ümid bildirir.

AYƏ – 1. Quran surələrinin müstəqil mənası olan cümələrindən hər biri; 2. Hökm, ehkam, qanun, əmr.

Ayaqcıq-ayaqçı

AYAQCIQ – 1. Kiçik ayaq; 2. Çiçək və meyvənin saplaqcığı.

AYAQÇI – 1. Qapı-qapı gəzib mal satan adam, çərçi; 2. Keçmişdə: şərab paylayan, qədəh gəzdirən, saqi.

Ayaqlamaq-ayaqlaşmaq

AYAQLAMAQ – Tapdalamaq, tapdalayıb əzmək, ayaqları ilə əzib məhv etmək.

AYAQLAŞMAQ – Biri ilə ayaq-ayağa, birgə getmək.

Ayaqyeri-ayaqyolu

AYAQYERİ – 1. Quyuya düşmək üçün divarlarında ayaq keçirmək üçün açılan oyuq; 2. Faytonda, karetdə və s.-də minmək üçün düzəldilmiş ayaq yeri.

AYAQYOLU – Təbii ehtiyacları rəf etmək üçün yer; abdəstxana, rahatxana.

Aynacıq-aynaçı

AYNACIQ – Kiçik ayna, balaca güzgü.

AYNAÇI – 1. Şüşəsalan, aynasalan, aynasaz; 2. Keçmişdə: zadəgan ailələrində xanım geyinərkən onun qabağında ayna tutan adam.

Ayrı-əyri

AYRI – 1. Xüsusi, tək, başqası ilə bağlı olmayaraq, müstəqil, özbaşına; 2. Başqa, əlahiddə, qeyri, digər; 3. Qoşma mənasında.

ƏYRİ – 1. Düz istiqamətdə olmayan, düz xətt təşkil etməyən; 2. Sözündə, hərəkətində düz olmayan, yalançı, fırıldaqçı.

Ayrıc-ardıc

AYRIC – Bir neçə yolun ayrıldığı və ya bir yolun bir neçə tərəfə haçalandığı yer.

ARDIC – Sərv ağacı fəsiləsindən olub, çox zaman qayalıqlarda bitən iynə yarpaqlı həmişəyaşıl kol, ya ağac.

Azan-ozan-ozon

AZAN – Müsəlmanları namaza çağırmaq üçün azançının səhər, günorta və axşamüstü minarədən ucadan oxuduğu təkbir.

OZAN –El şairi, aşıq.

OZON – Oksigenin dəyişilmiş şəkli olub, qüvvətli oksidləşdirici və zərərsizləşdirici xassəyə malik qaz.

Azar-azər-həzər

AZAR – 1. Xəstəlik, naxoşluq; 2. Əziyyət, əzab; 3. Bəhanə, ürəyindən keçən arzu, məqsəd.
AZƏR – 1. Azərbaycanlı; 2. Oda xidmət göstərən mələk; 3. İranda günəş təqvimində ilin 9-cu ayı (22 noyabr - 1 dekabr).
HƏZƏR – Saqınma, uzaq olma, ehtiyat etmə, çəkinmə, özünü gözləmə.
Azğın-azqan-əzgin
AZĞIN –1. Azmış, yolunu itirmiş; 2. Qudurmuş, vəhşi, yırtıcı, önüalınmaz, sərt, şiddətli; 3. Pozğun, namussuz.
AZQAN – Qanı az olan, solğun adam.
ƏZGİN – Əzinik, yorğun, halsız, taqətsiz.
Azıx-azıq
AZIX – Azərbaycanın Füzuli rayonunda yerləşən Azıx mağarası.
AZIQ – Azuqə.
Azim-əzim
AZİM – Getmək, üz tutmaq**.**
ƏZİM – Böyük, ulu, yüksək.
Azadə-azürdə
AZADƏ – Azadlıqdan istifadə edən, başqasından asılı olmayan, sərbəst.
AZÜRDƏ – İncimiş, əzab çəkmiş, əziyyət çəkmiş.

B

Baca-bacı
BACA – 1. Tüstü çıxmaq üçün ocağın üstündə kərpicdən hörülən və ya dəmirdən qayrılan içi boş boru; 2 İşıq və hava gəlmək üçün bəzən kənd evlərinin və anbarlarının damında pəncərə əvəzinə qoyulan dəlik.
BACI – 1. Bir ata-anadan, yaxud bir ata və ya bir anadan olan qızların bir-birinə və ya qardaşlarına olan qohumluq münasibəti; 2. Tanış olmayan qadına, qıza ehtiramla müraciət.
Bacaq-bacanaq

BACAQ – Qıç**.**

BACANAQ – Bacıların ərlərinin bir-birinə qohumluq münasibəti**.**

Bacalıq-bacarıq-bacılıq

BACALIQ – Damda baca üçün hazırlanmış yer.

BACARIQ – Bilik, bacarıq, təcrübə, vərdiş nəticəsində əldə edilmiş işgörmə qabiliyyəti.

BACILIQ – 1**.** Ögey bacı; 2. Rəfiqə, yoldaş, dost.

Badaq-badalaq-balaq

BADAQ – 1. Sınmış ağacı bərkitmək üçün ona keçirilən dəmir halqa; 2. Ev quşlarının ayaqlarına bağlanan ip, halqa; 3. Yastıbaşlı, itiuclu dəmir və ya ağac mıx, mismar, gülmıx.

BADALAQ – 1. Sərbəst güləşmə zamanı müvafiq tərəfi yıxmaq üçün ayağını onun ayağına dolaşdırıb burma; 2. Hiylə, kələk, fırıldaq mənasında.

BALAQ – 1. Tumanın, şalvarın, dizliyin ayağa düşən tərəfi; 2. Camış balası, körpə kəlçə; 3. Qamışabənzər, içi boş, yemlik bitki.

Badamcan-badımcan-badamça

BADAMCAN – Dağlarda bitən cır ərik.

BADIMCAN – Tünd-bənövşəyi rəngli tərəvəz bitkisi.

BADAMÇA – Badam ağacına bənzər xırda və çiçəkli bir ağac; dəli badam.

Badar-padar

BADAR – 1. Kiçicik əkin yeri; 2. Dağınıq, pozuq.

PADAR – Türk tayfalarından birinin adı və həmin tayfaya mənsub olan adam.

Badban-bağban

BADBAN – Ensiz nazik taxta çərçivəyə yapışdırılmış və uzun sapa bənd edilərək havaya uçurulan kağız, çərpələng.

BAĞBAN – Bağa baxan, bağa qulluq edən adam, bağ yetişdirməklə, bağçılıqla məşğul olan adam; bağçı.

Badə-badı

BADƏ – 1. Şərab, çaxır; 2. Şərab piyaləsi.

BADI – Saxsı nimçə, dövrə.

Badış-badkeş

BADIŞ – 1. Toyuqların ayağına nişan üçün tikilən əski, çit parçası; 2. Sapdan toxunma halqa.

BADKEŞ – 1. Xalq təbabətində müalicə məqsədilə işlədilən küpə, banka, stəkan və s.; həcəmət; 2. Dəmkeş, külbə.

Badya-badyan

BADYA – İçinə süd sağmaq, yaxud maye tökmə üçün midən, saxsıdan və s.-dən qayrılan altı gen böyük qab.

BADYAN – Kolluqlarda, zibilli yerlərdə bitən zəhərli bitki.

Bafa-vəfa

BAFA – Dərz bağlamaq üçün biçinçinin biçib bağladığı sünbül toplusu.

VƏFA – Sədaqət, etibar.

Bağacıq-bağalıq

BAĞACIQ – Taxıl bitkilərinə zərər vuran cücü.

BAĞALIQ – Atın dırnaqlarının üst (tük qurtaran) tərəfi.

Bağanaq-boğanaq

BAĞANAQ – Qıçların hövsələ sümüyünə bitişən yeri.

BOĞANAQ – Boğunuq hava, havası boğuq olan yer.

Bağancaq-bağancanaq

BAĞANCAQ – Atın dırnağı ilə topuğu arasındakı hissə, buxovluq.

BAĞANCANAQ – Heyvanların ayağının yerə dəyməyən hissəsi.

Bağara-mağara

BAĞARA – 1. Sap, iplik və s. sarınan çarx; 2. Dayaz quyulardan dol ilə su, neft çəkmək üçün qurğu.

MAĞARA – 1. Sap çarxı, qarqara; 2. Dağ və qayanın içinə doğru uzanan, yaxud yer altında olan geniş oyuq, zağa, kaha.

Bağça-boğça

BAĞÇA – 1. Kiçik bağ, həyət bağı; 2. Güllük, çiçəklik; 3. Məktəb yaşına çatmamış uşaqlar üçün tərbiyə, əyləncə müəssisəsi.

BOĞÇA – İçinə dəyişək, parça və s. qoyulub bükülmüş bağlama (böyük yaylıq).

Bağdad-bağdati

BAĞDAD – Yaxın Şərqin ən iri şəhərlərindən biri. İraqın paytaxtı.

BAĞDATİ – 1. Suvaqla suvanmış tavan, səqf; 2. Suvağı saxlamaq üçün arakəsmə divarlara və tavana vurulan ensiz taxtalar.

Bağırdağ-bağırsaq

BAĞIRDAĞ – Beşikdə uşağı bağlamaq üçün bağ; beşik bağı.

BAĞIRSAQ – 1. Həzm prosesində mühüm rol oynayan bədən üzvü, selikli, elastik borular şəklində olur; 2. İçərisindən su axıtmaq üçün rezin boru və ya şlanq.

Bağırqan-baldırqan

BAĞIRQAN – Çox bağırqan, qışqırıqçı, ağlayan.

BALDIRQAN – İriyarpaqlı uzunboy zəhərli bir bitki.

Bahar-bəhər

BAHAR – 1. İlin qış, yay arasında olan fəsli; yaz; 2. Gənclik; 3. Yaz havasını xatırladan mülayim, ılıq, açıq hava haqqında.

BƏHƏR – 1. Meyvə, məhsul, bar, bəhrə; 2. Xeyir, səmərə.

Bahəm-bərhəm

BAHƏM – Bir yerdə, birlikdə, birgə, bərabər.

BƏRHƏM – Pozmaq, dağıtmaq, bərbad etmək.

Baxt-bəxt

BAXT – 1. Uduzma, baxtalama; 2. İtki, zərər.

BƏXT – Tale, səadət.

Baxta-baxya-bayka

BAXTA – Meşə göyərçini.

BAXYA – Xırda, sıx tikiş.

BAYKA – Yundan və ya pambıqdan toxunan yumşaq xovlu parça**.**

Bakirə-basirə

BAKİRƏ – Qızlıq, saflıq, təmizlik.

BASİRƏ – Görmə qüvvəsi, görmə qabiliyyəti.

Bais-vaiz

BAİS – Səbəb, səbəbkar.

VAİZ – Vəz və nəsihət edən, moizə edən.

Bala-belə-bəla

BALA – Övlad, uşaq, oğul.

BELƏ – Bu cür, bu təhər, bu kimi, bu sayaq.

BƏLA –Uğursuzluq, bədbəxtlik, müsibət, fəlakət, afət.

Balaban-baraban

BALABAN – Nəfəslə çalınan, ağacdan, qamışdan qayrılan sadə çalğı aləti; düdük.

BARABAN – İki üzünə dəri çəkilmiş, içi boş, enli, silindrşəkilli, ağacla vurularaq çalınan çalğı aləti; təbil, nağara.

Balaq-balıq-baliq

BALAQ – 1. Tumanın, şalvarın, dizliyin ayağa düşən tərəfi; 2. Camış balası; 3. Qamışabənzər, içi boş, buğumlu yemlik bitki.

BALIQ – Qəlsəmə ilə tənəffüs edən, temperaturu dəyişən, üzgəclə hərəkət edən su heyvanı.

BALİQ – Yetişmiş, hədd-büluğa çatmış.

Balaqan-balaxon

BALAQAN – Keçmişdə kütləvi teatr tamaşaları üçün açıq havada taxtadan düzəldilən müvəqqəti yüngül tikili.

BALAXON – Çox geniş uzun xalat, ümumiyyətə, çox enli uzun paltar haqqında.

Balata-balta-palata

BALATA – Maya, xəmrə, acıtma.

BALTA – Odun doğramaq, ağac kəsmək və s. üçün işlədilən saplı, enli və itiağızlı dəmir alət.

PALATA – 1. Xəstəxanalarda və müalicə müəssisələrində xəstələr yatan otaqlardan hər biri; 2. Bəzi ölkələrdə nümayəndəlik orqanlarının adı; 3. Müəyyən işlə məşğul olan bəzi dövlət idarələrinin adı.

Balba-banbal

BALBA – Cincilim, keşniş, qazayağı və bu kimi bitkilərdən hazırlanan yemək, sıyıq.

BANBAL – İri barama.

Balıqçı-balıqiçi

BALIQÇI – 1. Balıq ovlayan, balıq tutmaqla məşğul olan adam; 2. Balıq satan.

BAIQİÇİ – Bişirilən balığın qarnına doldurulan qoz, soğan və kişmişdən ibarət iç.

Balkan-balkon

BALKAN – Balkan yarımadası Cənub və Cənub-Şərqi Avropada mədəniyyət mərkəzi olaraq, adını Balkan dağlarından götürmüşdür. Serb-bolqar mərkəzindən Qara dənizə qədər uzanır.

BALKON – Evlərin, binaların qabaq tərəfində tikilən artırma, üstü açıq, ya örtülü məhəccərli meydança.

Balkar-bulqar

BALKAR(lar) –Şimali Qafqazda yaşayan türkdilli xalq və bu xalqa mənsub adam

BULQAR – İdil bulqarları xanlığının paytaxtı. Sonra Qızıl Ordanın böyük şəhərlərindən biri. İndi Tatarıstanın Çerdaklı stansiyasından 100 km aralıda yerləşir.

Bambuk-pambıq

BAMBUK (ağac) – 1. İsti ölkələrdə bitən, içi boş, çox bərk, yüngül, yoğun, qamışabənzər bitki; 2. Bu ağacdan qayrılmış.

PAMBIQ – Qozalarının içindəki liflərdən iplik hazırlanan kolşəkilli birillik cənub bitkisi, həmçinin bu bitkinin ağ rəngli lifləri.

Banda-panda

BANDA – Cinayətkarlar, qatillər güruhu, dəstəsi.

PANDA – Böyük panda, bambuk ayısı. Ayıkimilər fəsiləsinə aid məməli heyvan növü. Vətəni mərkəzi Çin hesab olunur və Çinin meşələrində yaşayır.

Bandaj-bandaq

BANDAJ – Qarının divarlarını normal vəziyyətdə saxlamaq üçün elastik kəmər.

BANDAQ – Saxlanmaq üçün saplağından dəstə ilə uzun ipə bağlanmış meyvələr və bu meyvələrin bağlandığı ip.

Bank-banka-bankə

BANK – Pul vəsaitini toplayan və ya təqsim edən kredit idarəsi.

BANKA – 1**.** Silindrşəkilli şüşə və ya saxsı qab; 2. Qayıqda avarçəkənlər üçün qoyulmuş oturacaq.

BANKƏ – Dənizin dayaz yerlərindən ibarət olan sahə.

Banknot-bankrot-bloknot

BANKNOT – Dövlət bankı tərəfindən buraxılan və tədavüldə pul kimi işlənilən biletlər.

BANKROT – Müflis, iflas etmiş.

BLOKNOT –Qopardılan ağ kağız vərəqələrindən ibarət dəftər**.**

Baptist-batist

BAPTİST – Baptizm təriqətinə mənsub adam.

BATİST – Nazik və bir qədər parlaq parça növü.

Bar-var

BAR – 1. Meyvə, məhsul; 2. Yük, ağırlıq; 3. Ayaq üstə duraraq yemək yeyilən, ya içki içilən kiçik yeməkxana.

VAR – 1. Olan, mövcud olan; 2. Dövlət.

Barak-bardaq

BARAK – Taxtadan tikilən müvəqqəti, yüngül yaşayış binası**.**

BARDAQ – Su və ya başqa mayelər tökmək, yaxud içində piti bişirmək üçün saxsıdan, çinidən və s. qayrılmış qulplu və ya qulpsuz darboğaz qab.

Barat-bəraət

BARAT – 1. Bank və s. maliyyə müəssisəsi və ya poçt vasitəsilə göndərilən pul; 2. Qəbz, vəsiqə, təhvil sənədi.

BƏRAƏT – Təmizə çıxma; günahsız, təqsirsiz olduğu meydana çıxma; müqəssirin günahsız olduğunu, cəzaya layiq olmadığını etiraf edən məhkəmə qərarı.

Barbar-bərbər

BARBAR – Vəhşi, kobud. Faşist barbarları.

BƏRBƏR – Baş və üz qırxmaq peşəsi ilə məşğul olan adam.

Barə-bərə

BARƏ – Adətən nisbət şəkilçiləri ilə işlənir – xüsusda, xüsusunda, haqqında**.**

BƏRƏ – Ov gözlənilən yer, pusqu, marıq.

Barı-bəri

BARI – 1. Hasar, divar, sədd; 2. Heç olmasa.

BƏRİ – Bu tərəfə, bu yana, yaxına.

Barıt-barit

BARIT – Odlu silahlardan ötrü patron, mərmi hazırlamaq üçün partlayıcı maddə.

BARİT – Barium-sulfat; ağ boyalar və kimyəvi maddələr hazırlamaq üçün sənayedə və s.-də işlədilən açıq rəngli ağır şpat.

Bariz-varis

BARİZ – Aşkar, aydın, əyani, qabarıq, gözəçarpan.

VARİS – Bir şəxsin ölümündən sonra, yaxın qohumluq və ya vəsiyyət yolu ilə onun var və mülkünə sahib olan adam; vərəsə, xələf.

Basabas-basbas

BASABAS – Basırıq, qələbəlik, tünlük; sıxıntıda bir-birini basma, sıxma, sıxçalama.

BASBAS – Yaş meyvələri, ya yağlı dənləri sıxıb, suyunu və ya yağını çıxaran alət; çənçərə.

Basil-babasil-vasil

BASİL(lər) – Çöpşəkilli bakteriya.

BABASİL – Düz bağırsağın aşağı hissəsindəki qan damarlarının şişməsi nəticəsində tez-tez qanayan düyünlərin əmələ gəlməsindən ibarət xəstəlik.

VASİL – Çatdırmaq, qovuşdurmaq, yetişdirmək, nail olmaq.

Başaq-vaşaq

BAŞAQ – Biçin zamanı yerə tökülən sünbül qırıntıları; sünbül.

VAŞAQ – Pişiklər fəsiləsindən çox itigözlü yırtıcı heyvan.

Bataq-batıq

BATAQ – Lığ, lehmə, palçıq.

BATIQ – Çuxura düşmüş, dərinə düşmüş, çökmüş.

Batin-batil-bətn

BATİL – Yalan, əsilsiz, doğru olmayan, həqiqətə uyğun olmayan.

BATİN – Daxili, iç, iç üz.

BƏTN – Qarın, gödən.

Bazar-bezar

BAZAR – 1. Alış-veriş yeri; 2. Həftənin şənbədən sonra gələn istirahət günü.

BEZAR – Usanmış, bezmiş, çiyrinmiş, təngə gəlmiş.

Bazı-bazu

BAZI – 1. Xışın, cütün ulamadan kötüyə qədər olan hissəsi; qol; 2. İki zəmi, tarla arasında mərz; 3. Halqa, dairə.

BAZU – Qolun çiyindən dirsəyə qədər olan hissəsi; qol.

Beca-beçə

BECA – Yersiz, münasibətsiz, mənasız.

BEÇƏ –1. Bala; 2. Körpə, cavan xoruz; 3. Bal arısı.

Bemba(lar)-bomba

BEMBA(lar) **–** Cənubi Afrikada yaşayan xalq.

BOMBA – İçərisinə partlayıcı maddələr doldurulub, əl və ya silah vasitəsilə, ya da təyyarədən atılan mərmi, qumbara.

Benuar-penuar

BENUAR – Teatr zalında patrer ilə bir səviyyədə olan loja.

PENUAR – 1. Bərbərxanada saç kəsilərkən paltarın üstünə düşməsin deyə üstdən salınan ağ parça; 2. Yüngül qadın paltarı, kapot, xalat, paltar.

Benzin-benzol

BENZİN – Əsasən neftdən və daş kömür kitrəsindən distillə yolu ilə, yaxud süni surətdə alınan rəngsiz, tezalışan uçucu maye.

BENZOL – Daş kömür kitrəsindən, neftdən və s. distillə yolu ilə hasil edilən rəngsiz maddə.

Beton-bidon

BETON – Çınqıl, xırda çaydaşı, qum və sement məhlulu və s. qatışığından ibarət tikinti materialı.

BİDON – Hər hansı mayeni saxlamaq üçün işlədilən ağzı bağlı qab.

Beşik- beşlik

BEŞİK – Körpə uşaqlara məxsus yırğalanan kiçik yatacaq.

BEŞLİK – Beş manatlıq pul.

Beyət-beyt

BEYƏT – Birinin hakimiyyətini qəbul edərək ona tabe və sadiq olma.

BEYT – İki misradan ibarət olan şeir parçası**.**

Bəbir-bədr

BƏBİR – Məməli heyvanların yırtıcılar dəstəsinə mənsub pələngəoxşar heyvan.

BƏDR – On dörd gecəlik ay.

Bədahət-bidət

BƏDAHƏT – Aşkarlıq, aydınlıq, əyanilik; dəlilə, sübuta ehtiyacı olmama; 2. Birdən-birə, fikirləşmədən söz söyləmə və bu cür söylənilən söz, şeir və s.

BİDƏT – Hamı tərəfindən qədimdən bəri qəbul edilmiş qayda və adətə, yaxud dinə zidd olan şey.

Bədaye-bədöy

BƏDAYE – İncəsənətə, bədiiyyata aid olan.

BƏDÖY – Sağlam, qaçağan və köhlən at.

Bədəfkar-bədəhval

BƏDƏFKAR – Sui-qəsdçi, cinayətkar, cani.

BƏDƏHVAL – Əhvalı pis, halı pis, halı pozğun.

Bədəl-bədən-bədəməl

BƏDƏL – 1. Bir şeyin yerini tutan və ya tuta bilən, bir şeyi əvəz edə bilən şey; 2. Tay, bərabər, misl; nümunə, timsal.

BƏDƏN – İnsan və ya heyvanın vücudu, gövdə.

BƏDƏMƏL – Pis işlərlə məşğul olan, pis iş görən; əxlaqsız.

Bədfal-bədhal

BƏDFAL – Uğursuzluq, bədbəxtlik, fəlakət əlaməti.

BƏDHAL – Halı pis, halı ağır, vəziyyəti ağır.

Bədgu-bədxu

BƏDGU – Başqaları haqqında pis danışan, qeybət edən.

BƏDXU – Bədxasiyyət.

Bədhaq-bədxab-bədxah

BƏDHAQ – Aldığı borcunu qaytarmaq istəməyən, haqq verməz.

BƏDXAB – Yuxusu pis.

BƏDXAH – Başqasının pisliyini istəyən, heç kəsin yaxşılığını istəməyən, qərəzkar.

Bədiə-bədihə

BƏDİƏ – Misli-bərabəri görünməmiş şey; diqqəti cəlb edən yeni icad olunmuş şey; nadir gözəl şey.

BƏDİHƏ – Fikirləşmədən, qabaqcadan hazırlaşmadan söylənilən söz, şeir; hazırcavab.

Bədihi-bədii

BƏDİHİ – Aşkar, bəlli, aydın.

BƏDİİ – Estetik zövqə, incəsənət tələblərinə cavab verən; gözəl, qəşəng, incə, estetik.

Bədnal-bədnam

BƏDNAL – Özünü nallamağa qoymayan (at, qatır və s.).

BƏDNAM – Pislikdə adı çıxmış, adı ləkəli, pis ad qazanmış, rüsvayçı, biabırçı**.**

Bədrənc-bədrəng

BƏDRƏNC (bitki) – Ətirli efir yağlarına malik bitki.

BƏDRƏNG –Xoşa gəlməyən rəngdə olan, pis rəngli, çirkin rəngli.

Bəhrə-bəhri

BƏHRƏ – 1. Keçmiş zamanlarda mülkədarların kəndlilərdən aldıqları natural vergi; 2. Meyvə, məhsul, bar, bəhrə.

BƏHRİ – Dənizə, gəmiçiliyə və ya hərbi donanmaya aid olan.

Bəkarət-vəkalət

BƏKARƏT – 1. Bakirəlik, qızlıq; 2. Təmizlik, ismət.

VƏKALƏT – 1. Bir işi görmək üçün birisinə verilən hüquq; vəkillik; 2. Nazirlik, nəzarət, vükəlalıq.

Bələk-bilək

BƏLƏK – 1. Körpə uşağı bələməyə məxsus sarğı, qundaq; 2. Bələkdən: lap körpəlikdən.

BİLƏK – Qolun dirsəkdən ələ qədər olan hissəsi.

Bəlgə-bəlkə-bölgə

BƏLGƏ – 1. El arasında evlənən oğlan tərəfindən qız evinə göndərilən birinci nişan – üzük və örpək; 2. Əkin yerlərinin hüdudunu göstərən nişan, mərz; 3. Bəhanə, səbəb, dəlil, tutaraq; 4. Vuruşma zamanı qorunmaq üçün qola sarınan sarğı.

BƏLKƏ – Ola bilər, ola bilsin, ehtimal, şayəd, ola ki, olsun ki.

BÖLGƏ – 1. Nərə balığının bir növü, beluqa; 2. Müəyyən əlamətə görə seçilən ərazi sahəsi.

Bəm-bən

BƏM – Musiqidə yoğun səs.

BƏN – 1. Danışan adamı bildirən birinci şəxs əvəzliyinin təki; 2. Qadağan, yasaq; buraxmama, yol verməmə, qoymama.

Bəndəm-bəndər

BƏNDƏM – 1. Meyvə saplağı; 2. Dərz bağlamaq üçün otdan, küləşdən eşilən bağ.

BƏNDƏR – 1. Keçid, yol; 2. Ticarət limanı.

Bəndivan-nərdivan

BƏNDİVAN – 1. Məəttəl, bənd: 2. Məəttəl olmaq, bənd olmaq; 3. Qonmaq.

NƏRDİVAN – Bir yerə qalxmaq və ya enmək üçün ağacdan, dəmirdən, ipdən və s.-dən düzəldilmiş pilləli vəsait.

Bənək-bəng

BƏNƏK – 1. Üzdə, ya bədənin başqa yerində nöqtə şəklində kiçik xal, nişan; 2. İt adı.

BƏNG (həşiş) – Toxumunda narkotik maddələr olan bitki; bəng otu.

Bəngi-dəngil

BƏNGİ – Bəng düşkünü, bəng çəkən, həşiş çəkən adam.

DƏNGİL – Xal-xal, xallı.

Bəniz-dəniz

BƏNİZ – Üz, çöhrə, sifət.

DƏNİZ – 1. Yer kürəsinin acı-duzlu su örtüyü olan və az-çox quru və əhatə olunmuş böyük sahəsi, okeanın bir hissəsi; dərya; 2. Təşbehlərdə, müqayisələrdə çoxluq, nəhayətsizlik, intəhasızlıq bildirir.

Bənna-bina

BƏNNA – Binanın daş, kərpic hissəsini tikən usta.

BİNA – 1. Tikili, mülk, ev; 2. Bünövrə, özül, təməl, əsas.

Bənzər-mənzər

BƏNZƏR – Oxşar, oxşayan, bənzər, tay, uyğun.

MƏNZƏR – 1. Qadın şəxs adı; 2. Təbiəti əks etdirən lövhə.

Bərabər-bərадər

BƏRABƏR – Başqası ilə tən, bir boyda, bir ölçüdə olan.

BƏRADƏR – Qardaş.

Bərbad-bərbət-bərpa

BƏRBAD – Dağılmış, dağınıq, pozğun, pərişan, uçmuş, pozulmuş; çox pis, çox xarab, çox yaman.

BƏRBƏT – Uda oxşar qədim çalğı aləti.

BƏRPA – Əvvəlki normal halına salma**.**

Bərəçi-bərəyəçi

BƏRƏÇİ – Bərəni idarə edən şəxs, salçı.

BƏRƏYƏÇİ – Silahı hazır vəziyyətdə tutaraq bərədə durub ovu gözləyən ovçu.

Bərg-bərk-bərq

BƏRG – Yarpaq.

BƏRK – 1. Mayelərdən və qazaoxşar cisimlərdən fərqli olaraq, öz şəkil və ölçüsünü mühafizə edən; 2. Sərt, qatı; 3. Bədəncə möhkəm, sağlam, davamlı, güclü, dözümlü; 4. Sürətli, iti, cəld, yeyin.

BƏRQ – Şimşək.

Bəsait-vəsait

BƏSAİT – Bəsit, sadə cisimlər**.**

VƏSAİT –1**.** Ləvazimat, pul, kredit; 2. Ehtiyat qüvvələri; 3. Dərslikdən əlavə tədris üçün lazım olan kitab.

Bəsarət-bəsirət

BƏSARƏT – Qafil olmaq, həqiqəti görməmək, gözü bağlanmaq, başa düşməmək, gözü bağlı olmaq.

BƏSİRƏT – Bir şeyi dərindən və tez anlama qabiliyyəti, gələcəyi görmə qabiliyyəti.

Bəsit-bəsti

BƏSİT – Tərkibi bir ünsürdən ibarət olan; mürəkkəb olmayan, sadə.

BƏSTİ (saxsı qab) – Kiçik küp, küpə.

Bəstə-bəstər

BƏSTƏ – 1. Bağlı; 2. Bir qədər alçaq.

BƏSTƏR – Yataq, yorğan-döşək

Bəşarət-bəşaşət

BƏŞARƏT – Muştuluq, müjdə, xoş xəbər, gözaydınlığı.

BƏŞAŞƏT – Gülərüzlülük, üzüaçıqlıq, sevinc**.**

Bəşərə-bəşəri-bəşərti

BƏŞƏRƏ – Bədəni örtən dərinin xarici təbəqəsi**.**

BƏŞƏRİ – İnsana, bütün insanlara aid olan; insana məxsus olan; insana xas olan; insani.

BƏŞƏRTİ – Bu şərtlə, bu şərtlə ki.

Bəyəm-bəyim

BƏYƏM – Məgər.

BƏYİM – "Bəy" sözünün qadın forması, xanım

Bəzək-bərzəx

BƏZƏK – Bəzəyən şey, gözəllik verən şey; zinət, yaraşıq**.**

BƏRZƏX – İki qitəni bir-birinə, yaxud qitəni yarımada ilə birləşdirən dar torpaq zolağı.

Bəzərək-bəzgək

BƏZƏRƏK – Kətan toxumu.

BƏZGƏK – Dovdaqlar fəsiləsinə mənsub çöldə yaşayan köçəri quş.

Bəzl-bəzr-vəzir

BƏZL – Bağışlamaq, əsirgəməyib vermək.

BƏZR – 1. Toxum əkiləcək dən; 2. Kətan toxumu.

VƏZİR – Keçmişdə şahın məsləhətçisi.

Bıçaq-bıçqı

BIÇAQ – Kəsmək üçün alət.

BIÇQI – Mişar.

Bılina-balina

BILİNA – Rus xalq ədəbiyyatında folklor janrı, dastan.

BALİNA – Bədəncə balığa oxşar çox iri dəniz məməlisi; kit.

Biar-biyar

BİAR – Arsız, arı-həyası olmayan adam.

BİYAR – Aprel işğalından əvvəl mülkədarların kəndlilər üçün məcburi və müftə olaraq icra etməli olduqları mükəlləfiyyət, iş.

Bibar-bibər

BİBAR – 1. Yarpaqsız; 2. Kasıb, yoxsul.

BİBƏR – Yeyilən istiot növü**.**

Bicək-biçənək

BİCƏK – 1. Rəsmi nikah olmadan doğulan uşaq; 2. Hiyləgər, fəndgir; 3. Noxud; 4. Daha kiçik yaşda doğan düyə, erkən doğan düyə.

BİÇƏNƏK – Biçiləcək yer, otlaq, çəmənlik.

Biçim-biçin

BİÇİM – 1. Biçilmək tərzi; paltarın forması, fasonu, ülgüsü**;** 2. Bədən, boy-buxun, qamət mənasında.

BİÇİN – Otu, taxılı oraqla, maşınla və s. ilə biçmək işi.

Bidad-bidar

BİDAD – 1. Zülm, əzab, əziyyət; 2. Amansız, rəhmsiz.

BİDAR – Oyaq, ayılmış, yuxusuz.

Bidərd-bidət

BİDƏRD – Dərdsiz.

BİDƏT – Hamı tərəfindən qədimlərdən bəri qəbul edilmiş qayda və adətə, yaxud dinə zidd olan şey, keyfiyyət.

Bihudə-bihüdud

BİHUDƏ – Boş-boşuna, əbəs, nəticəsiz, mənasız, faydasız.

BİHÜDUD – Hüdudsuz, nəhayətsiz, ucsuz-bucaqsız.

Bixəbər-bixətər

BİXƏBƏR – Xəbərsiz.

BİXƏTƏR – Xətərsiz, qorxusuz, təhlükəsiz.

Bikam-bikar

BİKAM – Kamına çatmamış, arzusuna nail olmamış muradına çatmamış, istədiyinə qovuşmamış, nakam.

BİKAR – 1. İşsiz, peşəsiz, məşğuliyyətsiz; 2. Əkilməmiş, toxum atılmamış, ağac əkilməmiş boş yer.

Bilavasitə-bilvasitə

BİLAVASİTƏ – Vasitəsiz olaraq, arada heç bir vasitə olmadan; iştirak etmədən, birbaşa.

BİLVASİTƏ – Arada vasitə olmaq üzrə; başqasının iştirakı ilə, köməkliklə.

Bilək-pilək-bilik

BİLƏK (əl darağı, tibb.)– Qolun dirsəkdən ələ qədər olan hissəsi.

PİLƏK – 1. Kiçik yastı düymə; 2. Boyunbağı, qolbaq və s.-də sallanan kiçik hissəcik.

BİLİK – Oxumaq və ya təcrübə nəticəsində əldə edilən məlumat, elm.

Billə-pillə

BİLLƏ – Uşaqlara verilən hər cür meyvə, şirniyyat və s. dadlı şeylər.

PİLLƏ – Pilləkənin çıxarkən və ya düşərkən ayaq qoyulan üfüqi hisslərindən hər

biri.

Billion-bulyon

BİLLİON – Rus, fransız və Amerika hesab sistemində min milyona (bir milyarda), yaxud alman və ingilis sistemlərində bir milyon milyona (min milyarda) bərabər olan say.

BULYON – Bişmiş mal, qoyun əti, toyuq və ya balığın suyu.

Bilyard-milyard

BİLYARD – 1. Üzərinə mahud çəkilmiş xüsusi miz üstündə şarlarla oynanılan oyun; 2. Bu oyun üçün bortları və yanlarında kisəcikləri olan miz.

MİLYARD – 1.000.000.000. sayı.

Biməkan-biməqam

BİMƏKAN – Məkansız, yersiz-yurdsuz.

BİMƏQAM – Yersiz, münasibətsiz.

Bina-binə

BİNA – Tikili, mülk, ev.

BİNƏ (yurd) – Köçərilərin mal-qara ilə köçüb kənddən kənarda məskən saldıqları yer; yurd, köç.

Bint-vint

BİNT – Tənzifdən hazırlanmış çeşidli endə sarğı.

VİNT – 1. Burğulu mıx, burğu şəklində olan mıx; 2. Gəmi, yaxud təyyarəni hərəkətə gətirən mexanizmin fırlanan vala bənd edilmiş burğu şəkilli hissəsi; pər, pərvanə.

Birəli-birəlli

BİRƏLİ – Birə basmış, birə daraşmış, birə olan.

BİRƏLLİ – 1. Bir əli olmayan, bir əli kəsik; 2. Təkqulplu qab, birqulplu su qabı.

Birhədli-birxətli

BİRHƏDLİ – Bir həddən ibarət olan cəbri ifadə.

BİRXƏTLİ – Bir xətt çəkilmiş.

Birinc-bürünc

BİRİNC – Düyü.

BÜRÜNC – 1. Mis, sink, qalay xəlitəsindən ibarət metal; 2. Bürüncdən qayrılmış.

Birtonlu-birtumlu

BİRTONLU – Bir tonda olan, yeknəsəq, yekrəng.

BİRTUMLU – 1. Bir cür toxum əkilmiş; 2. Tək çəyirdəkli.

Birun-burun-burum

BİRUN – Çöl, bayır, dişarı.

BURUN – 1. İnsan və heyvanın üzündə iybilmə və tənəffüs orqanı; 2. Qurunun, dənizin içinə girən dağlıq, qayalıq hissəsi; 3. Müxtəlif şeylərin, alətlərin və s.-nin uc tərəfi, irəli çıxan hissəsi.

BURUM – Burula-burula çıxan şarşəkilli kütlə**.**

Bisavad-bisəbat

BİSAVAD – Savadsız.

BİSƏBAT – Səbatsız, davamsız; müvəqqəti, ötəri, keçici.

Bitik-bitki-bitkin

BİTİK – 1. Məktub, kağız; 2. Dua yazılmış kağız parçası.

BİTKİ – Göyərti, nəbatat; ağac, ot, çiçək və s. kimi torpaqda bitən hər şey.

BİTKİN–Bitmiş, qurtarmış, tamamlanmış halda olan.

Bivəhm-bifəhm

BİVƏHM – Qorxusuz, qorxmayan.

BİFƏHM – Fəhmsiz, qavrayışı olmayan.

Biyan-biyar

BİYAN – Kökündən boya və xalq təbabətində dərman hazırlanan şirinköklü bir bitki.

BİYAR – 1. Aprel işğalından əvvəl kəndlilərin ülkədarlar üçün məcburi və müftə olaraq icra etməli olduqları mükəlləfiyyət; 2. Ümumiyyətlə, zor və cəbr ilə, könülsüz halda görülən iş haqqında.

Biz-bis

BİZ – 1. Danışan şəxs özü ilə bərabər bir neçə nəfər və ya çox adam olduğunu bildirir; 2. Bəzən "mən" əvəzində deyilir; 3. Deşik açmaq üçün ucu şiş metal alət.

BİS – İkinci dəfə, bir də təkrar (teatrda, konsertdə artistə öz çıxışını təkrar etdirmək üçün tamaşaçıların işlətdiyi nida).

Bizon-bozon

BİZON – Şimali Amerika vəhşi öküzü.

BOZON –1. Kürək;2. Kvant fizikasında işlənən termin.

Bolt-volt

BOLT– Maşın və s. hissələrini bir-birinə bənd etmək üçün bir başına qayka keçirilən metal ox.

VOLT– Elektrik cərəyanı gərginliyinin ölçü vahidi.

Bor-bur

BOR – 1. Diş müalicəsində işlədilən polad burğu. 2. Bir neçə mineralın tərkinbinə daxil olan tünd boz rəngli kimyəvi element.

BUR –Texnikada: torpağı və süxurları tədqiq etmək məqsədilə müxtəlif quyular qazmaq üçün işlədilən burğu aləti.

Bordaq-bərdək

BORDAQ (k.t.) – Bəslənmiş, yaxşı yedirilib kökəldilmiş, kök (ev heyvanları haqqında).

BƏRDƏK– Bir yerə toplanmış dərzlər qalağı.

Bosman-losman

BOSMAN – Gəmi komandasının təsərrüfat cəhətdən tabe olduğu şəxs.

LOSMAN – Yerli üzüş şəraitini, yerli su yollarını yaxşı bilən və gəmiləri həmin yerlərdən keçirməyi yaxşı bacaran gəmi işçisi.

Bostan-boston-bustan

BOSTAN – Qovun, qarpız, xiyar, badımcan kimi tərəvəz bitkiləri yetişdirilən yer.

BOSTON (parça) – Əla yundan toxunma parça növü.

BUSTAN – Çiçək bağçası, çiçəklik, güllük.

Botanika-botinka

BOTANİKA – Bitkilər haqqında elm, nəbabat elmi.

BOTİNKA – Alçaq boğazlı, ya boğazsız qadın, kişi və uşaq ayaqqabısı.

Boyaq-bayaq

BOYAQ – Bir şeyə müəyyən rəng vermək, bir şeyi boyamaq, yaxud rəsm çəkmək üçün işlədilən rəng maddəsi.

BAYAQ – Bir az bundan əvvəl, qabaqca.

Boyler-broyler

BOYLER – İsti suyu özündə saxlayan qızdırıcı vasitə**.**

BROYLER – Ətlik çolpa.

Bozax-bozaq

BOZAX – Qoyun.

BOZAQ – Bitki.

Bozalaq-bozaraq

BOZALAQ – Baldırı enli, yarpağı bozumtul alaq otu.

BOZARAQ – Boz sifətinin azaltma dərəcəsi; Boz, bozumtul.

Bozarma-bozartma

BOZARMA – Boz rəng almaq, bozlaşmaq**.**

BOZARTMA – Yağlı ətdən bişirilən sulu qovurma; boz qovurma.

Böhran-böhtan-bürhan

BÖHRAN – Xırda istehsalçıların iflasına, istehsalın azalmasına səbəb olan dövraşırı nisbi həddən artıq əmtəə istehsalı.

BÖHTAN – Birini ləkələmək üçün nahaqdan ona pis bir şey isnad etmə; iftira, şər.

BÜRHAN – Dəlil, sübut.

Böyələk-böyrək

BÖYƏLƏK – Heyvanların qanı və bitkilərin şirəsi ilə dolanan iri çibin.

BÖYRƏK – İnsan və heyvanların sidik ifraz edən bədən üzvü.

Böyəmək-böyənmək-böyümək

BÖYƏMƏK – Suyu göllәndirmək üçün arxın, suyun qabağını kəsmək.

BÖYƏNMƏK –Yığılıb qalmaq, qabağı kəsilmək.

BÖYÜMƏK – Həcmcə və ya miqdarca artmaq, genişlənmək.

Braulyoz-bruselyoz

BRAULYOZ – Qanadsız milçək brauladan arılara keçən xəstəlik.

BRUSELYOZ – Mal-qaradan insanlara keçən brusel mikroorqanizmlərinin yoluxucu xəstəliyi.

Brom-bron

BROM – Qırmızı rəngli maye halında kəskin qoxulu kimyəvi element.

BRON – Hüquqi şəxsin adının bron edilməsi.

Bulama-bulanma

BULAMA – Mayenin içinə qaşıq və s. salıb onu qarışdırmaq.

BULANMA – Duruluğunu, saflığını, şəffaflığını, bərraqlığını itirmək.

Bufer-bufet

BUFER – Dəmiryol vaqonarında, avtomobillərdə və s. toqquşma zamanı zərbənin, təkanın gücünü azaltmaq üçün yaylı qurğu.

BUFET – İçində qab-qacaq, yemək, içki və s. saxlanılan böyük şkaf.

Buket-buklet

BUKET– Gül, çiçək dəstəsi.

BUKLET – Mətn və şəkillərlə müşayiət edilən informasiya materialından ibarət iri formalı çap məhsulu; şəkilli broşüra.

Bunker-bankir

BUNKER – 1. Kombaynın içərisində müvəqqəti olaraq dən saxlanılan yeşik şəkilli hissəsi; 2. Müxtəlif istehsalatlarda, gəmidə və s.-də içərisində səpələnən materialları saxlamaq üçün xüsusi qurğuları olan iri yeşik.

BANKİR – Bank sahibi və ya səhmdarı, bankir.

Burxuq-buruq-büluğ

BURXUQ – Burulub zədələnmə, sərpmə, yerindən oynama.

BURUQ – 1. Burulmuş; 2. Neft, qaz, mədən suları çıxarmaq üçün xüsusi üsullarla qazılan quyu; 3. Boruda axan mayenin, qazın və s.-nin yolunu açıb-bağlamaq üçün qurğu, kran.

BÜLUĞ – 1. Yetkinlik, yetişmə, həddi-büluğa çatma; 2. Oğlan uşağının özünü tanıması.

Buz-büğz

BUZ – 1. Donmuş su; 2. Çox soyuq, sərin şey haqqında.

BÜĞZ – Kin, ədavət, acıq, nifrət.

Buzə-busə

BUZƏ (içki) – Turşumuş darı xəmirindən hazırlanmış içki, kvas.

BUSƏ – Öpüş.

Bülöv-bütöv

BÜLÖV – Bıçaq və başqa kəsərləri itiləmək üçün daş.

BÜTÖV – Bir küll halında olan; yarım, ya parça halında olmayan; kəsilməmiş, qırılmamış, dağılmamış; yekparə, tam.

Bürran-büryan

BÜRRAN–Kəsən, iti.

BÜRYAN–Odda qovrulan, odda yanan.

C

Cabir-cəbr

CABİR – Cəbr edən, zor işlədən**,** zülmkar.

CƏBR – 1**.** Zor, zor işlətmə, zülm; 2. Riyaziyyatın, ədədi qiymətlərindən asılı olmayaraq, kəmiyyət üzərində aparılan əməliyyatları öyrənən sahəsi.

Cadar-cidar

CADAR – Bataqlıq yerin quruyandan sonra çox və xırda çatlaması**.**

CİDAR – Divar, arakəsmə.

Cacıq-cocuq

CACIQ – Oynaq.

COCUQ – Uşaq.

Cağ-çağ

CAĞ – 1. Çəpər; 2. Arabanın yan taxtaları, araba yanı

ÇAĞ – Vaxt, zaman.

Cahıl-cahil

CAHIL – Cavan, gənc.

CAHİL – Oxumamış, savadsız, avam, nadan, anlamaz, qanmaz, heç şeydən xəbəri olmayan.

Caiz-cehiz-ceviz

CAİZ – Hər hansı bir baxımdan edilməsinə, görülməsinə, işlənməsinə icazə verilən; icazəli, rüsxətli, ən münasib, ən uyğun.

CEHİZ – Ərə gedərkən ata evindən qıza verilən əşyalardan ibarət hədiyyə.

CEVİZ – Qərzəkli meyvə olan qoz.

Calal-camal

CALAL – Böyüklük, ululuq, əzəmət, cəlal.

CAMAL – 1. Gözəllik; 2. Gözəl üz, qəşəng sifət.

Calğa-çalğı

CALĞA – Calaq, peyvənd.

ÇALĞI – 1. Nazik çubuqlardan, tikan və s.-dən düzəldilən uzundəstəli süpürgə; 2. Musiqi, musiqi aləti.

Cam-can

CAM – 1. Vaxtı ilə misdən, indi isə müxtəlif materiallardan hazırlanan piyalə, qədək, kasa; 2. Şüşə.

CAN – Dini etiqada görə ölümlə vücuddan ayrılan qeyri-maddi varlıq; ruh.

Came-camə

CAME – 1. Toplayan, cəm edən; 2. Toplanma yeri.

CAMƏ – Paltar, camaşır.

Canavar-canazar

CANAVAR –İt cinsindən dərisi boz, yırtıcı heyvan; qurd.

CANAZAR – Cansız, arıq, zəif, sısqa.

Canəfza-canfəza

CANƏFZA – Canlandıran, canlandırıcı, ruhlandırıcı.

CANFƏZA – Ürəkaçan, fərəhverən, könülaçan.

Caydaq-caynaq-çaylaq

CAYDAQ – Uzun, arıq, uzundraz.

CAYNAQ –Bir çox heyvan və quşların barmaqlarının qarmaqvari iti ucları.

ÇAYLAQ – Quru çay yatağı.

Cecə-gecə

CECƏ – Bəzi yağlı bitkiləri sıxıb suyunu çıxardıqdan sonra qalan toxumu, qalıqları. Meyvənin yeyilməyən iç hissəsi.

GECƏ – Günün günbatandan günçıxana qədər, axşamdan səhərə qədər olan hissəsi.

Cehiz-cövüz

CEHİZ – Qız ərə gedərkən ata evindən əşyalardan ibarət verilən hədiyyə.

CÖVÜZ – Qoz.

Cəbəl-çəpəl-çəpər

CƏBƏL – Dağ, çətin qalxılan yer.

ÇƏPƏL – Həyasız, utanmaz.

ÇƏPƏR – Bir yerin və ya bir şeyin ətrafına taxtadan və ya başqa materiallardan çəkilən divar, hasar.

Cədd-cədid

CƏDD – Ata və ya ananın atası; baba; əcdad**.**

CƏDİD – Yeni, təzə**.**

Cəhd-cəhət

CƏHD – 1. Çalışma, səy; 2. Danma, inkar etmə.

CƏHƏT – 1. Tərəf, yön, səmt; 2. Bir şeyin tərkib hissəsi, elementi; 3. Bir şeyə aid olan, onu səciyyələndirən keyfiyyət, əlamət, xüsusiyyət.

Cəfəng-cəhəng

CƏFƏNG – Mənasız, boş, dəyərsiz**.**

CƏHƏNG – Ağızın küncü.

Cəlb-cəld

CƏLB – Özünəçəkmə, cəzbetmə.

CƏLD – Tez, iti, yeyin, dərhal**.**

Cələ-cəli

CƏLƏ – At quyruğu qılından ilmək şəklində düzəldilən tələ; duzaq.

CƏLİ –Açıq, aydın, aşkar, zahir**.**

Cəhalət-cərahət

CƏHALƏT – Avamlıq, nadanlıq, mədəni gerilik, mədəniyyətsizlik, elm və mərifətin olmadığı hal.

CƏRAHƏT – Yara.

Cəng-çəng-cing

CƏNG–1.Müharibə, döyüş; 2**.** Paxır, pas.

ÇƏNG – 1.Qıc olmaq, keyləşmək, hərəkətdən düşmək, hissizləşmək; 2. Formaca arfaya oxşayan, qədim Şərq musiqi alətlərindən biri.

CİNG – Mis, dəmir, şüşə kimi şeylərin başqa bir şeyə və ya bir-birinə dəyib toxunmasından hasil olan spesifik səs.

Cəngi-çəngə-çəngi

CƏNGİ – Qəhrəmanlıq və cəngavərlik ruhunda hava.

ÇƏNGƏ – Bir ovucluq.

ÇƏNGİ–Dəf çalıb oxuyan rəqqasə.

Cəngəl-çəngəl

CƏNGƏL – Sıx, qalın ağac, kol-kos, ot basmış yer.

ÇƏNGƏL – Yeyilən şeyin parçasını götürmək üçün bir neçə uzun dişi olan alət.

Cərcənəg-çərpələng

CƏRCƏNƏG – Omba sümüklərini birləşdirən buğum.

ÇƏRPƏLƏNG – Ensiz nazik taxta çərçivəyə yapışdırılmış və uzun sapa bənd edilərək, havaya uçurulan kağız.

Cəridə-cərimə

CƏRİDƏ – Qəzet.

CƏRİMƏ – Pulla ödənilən cəza növü.

Cəsamət-cəsarət

CƏSAMƏT – Böyüklük, irilik, yekəlik.

CƏSARƏT – Qorxmazlıq, hünər, cürət.

Cəsim-cisim

CƏSİM – Böyük, iti, yekə, əzəmətli, cəsamətli.

CİSİM – Fəzanın müəyyən bir qismini dolduran maddə, materiya, şey; fəzada

ayrıca şey.

Cəzb-cəzm

CƏZB – Özünə tərəf çəkmək**.**

CƏZM – 1. Kəsmə, qət etmə; 2. Qəti surətdə qərarlaşdırma.

Cıdır-cığır

CIDIR – At yarışı.

CIĞIR – Gediş-gəlişdən əmələ gələn ensiz, dar yol.

Cığa-cıqqa-cıqqı

CIĞA – 1. Başın ön və yan tərəfinə tökülən tellər; 2. Qoşmada hər bəndin 2-ci və 3-cü misraları arasına salınan bənd.

CIQQA – Tacşəkilli, daş-qaşlı qadın başlığı.

CIQQI – Azacıq.

Cıqqır-cınqır-cındır

CIQQIR – Səs-səmir**.**

CINQIR – Qətiyyən səs çıxarmamaq, susmaq.

CINDIR – Tamam köhnəlib yaramaz hala gəlmiş cırıq-cırıq olmuş, geyilməsi qalmayan, yıpranmış.

Cılğa-cılxa

CILĞA (lümlüt) – 1. Cığır; 2. Lüt.

CILXA – Tamam, tamamilə, lap.

Cırıq-cırlıq

CIRIQ – Bir və ya çox yerdən cırılmış, parça-parça olmuş, yırtıq.

CIRLIQ – Cır ağac və kollar basmış yer.

Cırmaq-cırnaq

CIRMAQ – Kağız, parça kimi şeyləri qıraqlarından dartaraq parça-parça, doğram-doğram etmək**.**

CIRNAQ – 1. Bir çox heyvan və quşların barmaqlarının qarmaqvari iti ucları; 2. Zarafat götürməmək, hirslənmək.

Cidal-cidar-çidar

CİDAL – Dava, döyüş, qovğa, vuruş.

CİDAR – Divar, arakəsmə.

ÇİDAR – Atı çidarlamaq, bir yerə bağlamaq.

Cif-cift

CİF –1**.** Cüt, qoşa, tay, yoldaş; 2. Sıxlıq, kiplik.

CİFT – Bir yerdə işlənən və bir bütövü təşkil edən iki eyni şey.

Cil-çil-şil

CİL (ot) – Bataqlıqlarda bitən çoxillik ot olub, kökəbənzər gövdəsində aşı maddəsi vardır.

ÇİL (xal, ləkə) – Dəridə, əksərən üzdə əmələ gələn qəhvəyi və ya sarımtıl rəngli xırda ləkələr, çillər; xal, çil.

ŞİL – Çolaq, qolsuz, əlsiz-ayaqsız, əlil.

Cilov-çilov

CİLOV – Qoşqu ləvazimatının ağlılığa bənd edilmiş uzun hissəsi; qayışdan ibarət olan və qoşulmuş atı idarə etməyə yönələn hissəsi.

ÇİLOV – Lobya, mərci, əriştə və düyüdən bişirilmiş plov, aş.

Cim-cin

CİM – Ərəb əlifbasında hərfin adı.

CİN – 1. Nağıllar və bəzi inanclara görə gözə görünməyən, mövhumi bir varlıq; 2. Giləmeyvələrdən çəkilmiş ingilis arağı.

Cimbildətmək-çimdikləmək

CİMBİLDƏTMƏK – Oğurlamaq.

ÇİMDİKLƏMƏK – İki barmağın ucu ilə birinin əlini tutub sıxmaq, incitmək, çimdik götürmək, çimdik almaq**.**

Cincar-cindar-çidar

CİNCAR (ot) – Gicitkən bitkisi.

CİNDAR – Cinləri özünə tabe edib onların şərini aradan qaldıra bilən adam; cinqovan.

Cirə-cür-cürə

CİRƏ – 1. Xırda ağ ləçəkləri olan birillik bitki; 2. Ərzaq payı, pay**.**

CÜR – Növ, çeşid, qisim. Hər cür.

CÜRƏ –1**.** Bir qurtum içki, su; bir udumda içiləcək maye; 2. Çox balaca, xırdaca, çox kiçik; 3. Qızılquş növündən kiçik alıcı quş.

Civə-ciyə

CİVƏ – Gümüşü-ağ rəngdə ağır duru metal; kimyəvi element.

CİYƏ – Nazik, möhkəm ip

Cövhər-gövhər

CÖVHƏR – Hər hansı bir üzvi maddənin distillə və s. kimyəvi üsulla ayrılan yığcam məhlulu, şirəsi**.**

GÖVHƏR – Qiymətli daş, cavahir**.**

Cübbə-qübbə

CÜBBƏ – Keçmişdə: üstdən geyilən uzun ətəkli, enli düyməsiz geyim.

QÜBBƏ – Yarımkürə şəklində dam, günbəz.

Cücə-cüclə-cücü

CÜCƏ – Toyuq balası.

CÜCLƏ – Müqəvva.

CÜCÜ – Milçək, arı, qarışqa kimi buğumayaqlılara verilən ad; böcək.

Cünb-cüng

CÜNB – Yan, yan tərəf, nəzd.

CÜNG – Şairlərin seçmə əsərləri, yaxud beytlərin əlyazma toplusu.

Ç

Çadır-çadra

ÇADIR – Su buraxmayan parçadan düzəldilən müvəqqəti yaşama, daldalanma yeri.

ÇADRA – Qadınların başdan topuğacan bədənlərini örtmək üçün işlətdikləri bürüncək; çarşab.

Çağla-çalxa

ÇAĞLA – Çəpər çəkmək, çəpərləmək, hasarlamaq.

ÇALXA – İçindəki mayenin hissəciklərini qarışdırmaq və ya həll etmək üçün qarışdırmaq, silkələmək.

Çağlı-cağlı-çalğı

ÇAĞLI – Şən, hallı-əhvallı adam.

CAĞLI – Cağ vurulmuş, çəpərli, hasarlı.

ÇALĞI – 1. Musiqi, musiqi aləti; 2. Nazik çubuqlardan, tikan və s. düzəldilən nazik dəstəli süpürgə.

Çahar-caxır

ÇAHAR – Nərd oyununda dörd rəqəmini bildirir.

ÇAXIR – Şərab.

Çaxmaq-caxnaq

ÇAXMAQ – Odlu silahlarda zərb mexanizminin hissəsi, yay.

ÇAXNAQ – Aranı qarışdırmaq, qarışıqlıq salmaq, bir-birinə vurdurmaq, çaxnaşma salmaq.

Çalbaş-Çaldaş

ÇALBAŞ – Ağsaçlı, saçlarına dən düşmüş adam.

ÇALDAŞ (su) – Çaldaş məbədi qədim Albaniya abidəsi olub, maddi mədəniyyət abidəsidir. Çaldaş bulağı Gədəbəy rayonunda yerləşir.

Çalov-calpov-çilpov

ÇALOV – Səpələnən və ya un kimi şeyləri götürmək üçün yanları azacıq yuxarı əyilmiş, bir tərəfi açıq, qısadəstəli alət.

ÇALPOV –Suyun iti axan yeri.

ÇİLPOV– Şaxta, boran, qar.

Çalpanaq-çalpapaq

ÇALPANAQ (talaşa) – Odun və s. qırıntısı; talaşa.

ÇALPAPAQ – Başında çal rəngli papaq olan, başına çalpapaq qoymuş.

Çamır-çəmir-çumur

ÇAMIR – Palçıq, lil, lehmə.

ÇƏMİR – Duman, çən.

ÇUMUR (oyun) – Kiçik qum təpəciyindəki qumu hərə barmaqla öz tərəfinə çəkməkdən ibarət olan uşaq oyunu.

Çanaq-çaylaq-cinaq

ÇANAQ – İçi oyulmaqla taxtadan hazırlanan qab növü.

ÇAYLAQ – Quru çay yatağı.

CİNAQ –Kürəklə döş qəfəsini birləşdirən sümük.

Çapaq-çapıq

ÇAPAQ (balıq) – Çoxalmaq, bəzən də qışlamaq üçün çaylara keçən bədəni yanlardan basıq balıq.

ÇAPIQ – Bədənin hər hansı bir yerində sağalmış zədə yeri, yara yeri, yarıq izi.

Çar-car

ÇAR – Padşah, rus padşahı.

CAR – Car çəkmək, cərəyan etmək, axmaq, tökülmək.

Çardaq-çərdək

ÇARDAQ – 1. Günəşdən, yağışdan qorunmaq üçün dirəklər üzərində qurulmuş üstüörtülü kölgəlik, talvar; 2. Evin girəcəyində qapıya yapışıq üstüörtülü yer.

ÇƏRDƏK – Alça, albalı, ərik, zoğal və s. meyvələrin tumu.

Çarıq-çarpıq

ÇARIQ – Keçmişdə: kəndlilərin geydiyi aşılanmış göndən tikilən ayaqqabı.

ÇARPIQ (xalç.) – 1.Zərblə, şiddətlə toxunmaq, dəymək, vurmaq; 2. Xalçaçılıqda işlənən alət.

Çaşı-çaşır

ÇAŞI – Çəp, əyri.

ÇAŞIR – Çətirçiçəklilərdən ot bitkisi.

Çataq-çatıq

ÇATAQ – Bir-birini kəsib keçən, xaçvarı, çataq.

ÇATIQ – Çatılmış, ucları qovuşuq, bir-biri ilə bitişik.

Çayan-çiyan

ÇAYAN – Əqrəb.

ÇİYAN – Çoxayaqlılar sinfindən kiçik, zəhərli heyvan; skolopendra.

Çəkəcək-çəkələk

ÇƏKƏCƏK – Siyirtmə.

ÇƏKƏLƏK – Yüngül ev ayaqqabısı, şapşap**.**

Çəkik-çökük

ÇƏKİK – Bir yana doğru çəkilmiş, dartılmış kimi olan**.**

ÇÖKÜK – Çökəyə düşmüş, çökmüş, içəri batmış, çuxurlaşmış.

Çəkil-çəlik-çəltik

ÇƏKİL – Əsasən yarpağı baramaqurduna yedirtmək üçün əkilən tut ağacı növü.

ÇƏLİK – 1**.** Möhkəm dəmir, polad; 2. Əl ağacı, əsa; 3. Əkilmək üçün qısa kəsilmiş budaq, qələm.

ÇƏLTİK – Qabığı çıxarılmamış düyü.

Çəkilmək-çəkinmək

ÇƏKİLMƏK – Durduğu, dayandığı yerdən başqa bir şeyin yanına, yaxud başqa bir tərəfə hərəkət edib durmaq.

ÇƏKİNMƏK – Hər hansı bir səbəbə görə bir şeyi etməyə əli getməmək.

Çələng-çəllək

ÇƏLƏNG – Gül və ya bitkilərdən dairə şəklində hörülmüş zinət, bəzək.

ÇƏLLƏK – İçində maye şeylər saxlamaq və daşımaq və s. məqsədlər üçün işlədilən yastıdibli, ortası enli, ətrafına çənbər çəkilmiş taxtadan qayrılmış iri qab.

Çəm-cəm-çən

ÇƏM – Qayda, üsul, yol.

CƏM – Bir çox şeyin toplusu, cəmi.

ÇƏN – İçində maye, qaz və s. saxlanılan çox yekə qab; rezervuar.

Çəpəl-çəpər

ÇƏPƏL – Həyasız, utanmaz.

ÇƏPƏR – Bir yerin və ya bir şeyin ətrafına taxtadan və ya başqa materiallardan çəkilən divar, barı, hasar.

Çərək-çörək

ÇƏRƏK – Arşının dörddə birinə bərabər uzunluq ölçüsü.

ÇÖRƏK – Undan bişirilən qida məhsulu.

Çərtik-çəltik-çəpik

ÇƏRTİK – Çərtilmiş yer.

ÇƏLTİK – Qabığı çıxarılmamış düyü qabığı.

ÇƏPİK– Alqış, əl çalmaq.

Çətən-çətin

ÇƏTƏN – Qarğıdan, ağac çubuqlarından hörülmüş çəpər, hörgü.

ÇƏTİN – İcrası, həyata keçirilməsi, aradan qaldırılması, həlli, başa düşülməsi və s. çox böyük zəhmət, səy, gərginlik tələb edən.

Çətil-çətir

ÇƏTİL – Yerə salınan həsir.

ÇƏTİR – Günəşdən, yağışdan qorunmaq üçün əllə baş üstündə tutulan günlük; yağmurluq, zontik.

Çıldaq-cılpaq

ÇILDAQ – Dini müalicə üsulu.

ÇILPAQ – Əynində heç bir paltarı olmayan, bədəni heç bir şeylə örtülməmiş, paltar geyməmiş, soyunmuş, lüm-lüt.

Çırpıq-çırtıq

ÇIRPIQ – Bir şeylə vurulmaq.

ÇIRTIQ – Bir və iki əlin bir neçə barmağını zərblə bir-birinə vurub çırt səsi çıxarma; çırtmıq.

Çırpılmaq-çırpınmaq

ÇIRPILMAQ – Bir şeylə vurularaq tozu çıxarılmaq.

ÇIRPINMAQ – Bərk döyünmək, oynamaq, titrəmək, vurmaq.

Çiban-çibin-çoban

ÇİBAN – Dərinin tük kisəciyinin və piy vəzisinin irinli iltihabı.

ÇİBİN – Milçək.

ÇOBAN – Qoyun-keçi sürüsünü otaran adam.

Çilə-çillə-şilə

ÇİLƏ – Kotanın bıçaq, qoşqu qarmağı və s. bərkidilən uzun tirdən ibarət hissəsi.

ÇİLLƏ – Doğuşdan, toydan və ya ölümdən keçən müddət.

ŞİLƏ– Yemək növü, qırmızı saya parça.

Çiləgən-çiləkən

ÇİLƏGƏN – Suvağı saxlamaq üçün onun altına vurulan nazik, ensiz taxta.

ÇİLƏKƏN – Maye çiləmək üçün cihaz.

Çilik-çiling

ÇİLİK – Parça-parça, tikə-tikə.

ÇİLİNG – Çilingağac oyununda pəli vurmaq üçün ağac parçası.

Çim-çin

ÇİM – Xalis, qatışığı olmayan və ya çox az olan.

ÇİN – Taxıl, ot və s. biçmək üçün qısadəstəli, dişli, yarımdairəvi kənd təsərrüfatı aləti; dişli oraq.

Çisək-çiçək-çitək

ÇİSƏK – Tutqun havada narın yağış.

ÇİÇƏK – Çılpaqtoxumlu və örtülü toxumlu bitkilərin ləçək tacından və erkəkciklə dişicikdən ibarət çoxalma orqanı.

ÇİTƏK – Yamaq.

Çolaq-çoluq

ÇOLAQ – Bir qıçı qısa və ya şikəst olan; axsaq, topal.

ÇOLUQ – Çoluq-cocuq, övladlar, uşaqlar.

Çopur-çotur

ÇOPUR – Çiçək xəstəliyindən üzdə qalan kələ-kötür, nahamvarlıq, dəlmə-deşik.

ÇOTUR – Kələ-kötür, nahamar.

Çəpik-çöpük-çöplük

ÇƏPİK – Alqış, əl çalmaq.

ÇÖPÜK – Yunun, kətanın arıtlanandan və daranandan sonra qalan hissəsi.

ÇÖPLÜK – Çoxlu çöp.

Çudu-kudu

ÇUDU – Lay-lay xəmirdən ətli və ya qozlu qoğal.

KUDU – Ağ və yaşıl rəngli qabaq.

Çuğul-çuxur

ÇUĞUL – Xəbərçi, şeytanlıq edən adam.

ÇUXUR – Yer səthindən aşağı çökmüş, oyulmuş yer; oyuq, çala.

Çul-çur

ÇUL – Üstündə oturmaq və ya soyuqdan qorunmaq üçün atın və bəzi heyvanların dalına salınan qıldan və ya yundan toxunan qalın örtük.

ÇUR – Özünə tay, bərabər; yoldaş, həmtay, bir yerdə oturub-duran yoldaşlardan hər biri.

D

Dağal-dağar-daxal

DAĞAL – Cığal, davakar**.**

DAĞAR – Qaramal dərisindən hazırlanan torba.

DAXAL (daxma) – Qarğıdan, qamışdan düzəldilmiş daxma.

Dağdağa-dağdağan-dığdığa

DAĞDAĞA – 1. Bihudə təlaş və qorxu, həyəcan, gurultu-patıltı, dərd, başağrısı, ağrı, əndişə; 2. Kiçik taxta parçasından qayrılan və fırladarkən uğultulu səs çıxardan uşaq oyuncağı.

DAĞDAĞAN – Bərk oduncağı olan, meşələrdə bitən kol və ya ağac.

DIĞDIĞA – Çox deyingənli.

Daxıl-daxil-dəxil-dəxli

DAXIL – Mağaza, dükan və s. də pulların yığıldığı yeşik, sandıqça; kassa.

DAXİL – İçəri, iç tərəf, bir şeyin içərisi.

DƏXİL – Sığınan, himayə axtaran, kömək istəyən.

DƏXLİ (olmaq) **–** Əlaqə, münasibət, aidiyyət.

Dam-dan

DAM –1. Ev, bina, tikili; 2. Heyvanları saxlamaq üçün qapalı yer.

DAN – Günün doğmasına azca qalmış havanın işıqlanması, sabah açılarkən günəşin üfüqdə ilk ağarması.

Dama-dana

DAMA – Şahmat taxtası üzərində qara və ağ daşlarla oynanılan oyun.

DANA –1. Alim, bilici; 2. Bir yaşdan iki yaşa qədər olan inək balası.

Damad-dəmət

DAMAD – Qızın əri, kürəkən, giyov.

DƏMƏT – Çiçək dəstəsi, güldəstə.

Damaq-dimağ

DAMAQ – 1. Ağız boşluğunun üst tərəfi; 2. Kef, əhval, həvəs.

DİMAĞ – Beyin.

Dammaq-danmaq

DAMMAQ – Damcı-damcı axmaq, düşmək, tökülmək**.**

DANMAQ – İnkar etmək, boynuna almamaq, boynundan atmaq.

Danqıl-danqır-dınqır

DANQIL – Danqıltı çıxartmaq.

DANQIR – Çox çılpaq, daz, keçəl.

DINQIR – 1. Qavala oxşayan çalğı aləti; 2. Kiçik qutu.

Dansaq-dansıq

DANSAQ – Danlaq, töhmət, məzəmmət, tənə.

DANSIQ – Abır-həya.

Dar-dor

DAR – Ensiz.

DOR – Müxtəlif məqsədlər üçün gəmilərin ortasında dikəldilən uzun dirək.

Daraq-duraq

DARAQ – Saç darayıb düzəltmək üçün dişli alət.

DURAQ – Duracaq, dayanacaq yer.

Daramaq-darımaq-darılmaq

DARAMAQ –Daraqla tükləri bir-birindən ayırıb nizama salmaq.

DARIMAQ – 1. Yırtmaq, dağıtmaq, cırmaqlamaq; 2. Arxasınca danışmaq, paxıllıq etmək.

DARILMAQ – Acığı tutmaq, hirslənmək, hiddətlənmək, hövsələdən çıxmaq.

Darğan-dargın

DARĞAN – Qışın son on günü.

DARĞIN – 1. İncik, dərdli, küskün, pərişan, pərt; 2. Hiddətli, qəzəbli.

Daşmaq-daşımaq-daşınmaq

DAŞMAQ – Kənarlarından çıxaraq ətrafı basmaq (su haqqında).

DAŞIMAQ – Bir yerdən başqa bir yerə aparmaq, nəql etmək.

DAŞINMAQ – Məqsədindən, fikrindən və ya etmək istədiyi bir işdən və s.-dən vaz keçmək, əl çəkmək.

Davar-divar-diyar

DAVAR – Qoyun-keçi, xırdabuynuzlu mal-qara.

DİVAR – Binaların üstünü saxlamaq və daxilini bölmələrə ayırmaq üçün müxtəlif tikinti materiallarından çəkilən sədd.

DİYAR – Ölkə, məmləkət.

Davat-dəvət-dəmət

DAVAT – Mürəkkəb qabı.

DƏVƏT – Hörmətli bir yerə çağırma, çağırış.

DƏMƏT – Çiçək dəstəsi, güldəstə.

Dayılıq-daylaq

DAYILIQ – Ögey dayı.

DAYLAQ – Altı aylıqdan iki yaşa qədər olan at balası.

Debet-debit-debüt

DEBET – Mühasibat dəftərində: bir idarə və ya müəssisənin gəlirini, eləcə də xərc və borclarını göstərən hesab.

DEBİT – Bir zaman vahidi ərzində su, neft, qaz və s. mənbəyinin verdiyi suyun, neftin, qazın və s.-nin miqdarı.

DEBÜT – Artistin və ya idmançının ilk çıxışı.

Deduksiya-induksiya

DEDUKSİYA – Mühakimə prosesində ümumi müddəalardan xüsusi nəticəyə gəlmə: hər hansı bir ümumi fikirdən məntiqi yolla yeni müddəa çıxarma.

İNDUKSİYA – Ayrı-ayrı, xüsusi təsadüflərdən yaradılıb idarə edildiyini iddia edən dini-mistik ehkam.

Defekt-effekt

DEFEKT – Nöqsan, qüsur, eyib, zədə.

EFFEKT – Təsir, nəticə.

Defis-deviz

DEFİS – İki söz arasında və ya söz hecalarını sətirdən-sətrə keçirdikdə qoyulan kiçik xətt.

DEVİZ – Şüar, çağırış, işarəetmə.

Deizm-teizm

DEİZM – Allahı dünyanın yaradıcısı hesab edən, lakin onun cəmiyyət və təbiət həyatına müdaxiləsini inkar edən, XVII-XVIII əsrlərdə Avropada yayılmış dini-fəlsəfi cərəyan.

TEİZM – Dünyanın, əql və idraka malik bir şəxsiyyət kimi təsəvvür edilən allah tərəfindən yaradılıb idarə edildiyini iddia edən dini-mistik ehkam.

Deklamasiya-diklomasiya

DEKLAMASİYA – Şeir və nəsri həyəcanlı səs və hərəkətlə söyləmə; bədii oxu məharəti.

DİKLOMASİYA – Əmr etmək, hökm etmək, buyurmaq.

Deklarasiya-dekorasiya

DEKLARASİYA – Hökumət və ya partiyanın bildirişi, bəyanatı.

DEKORASİYA – Əhvalatın vaqe olduğu yerin və şəraitin teatr səhnəsində rəssamlıq, yaxud memarlıq cəhətdən təsviri: səhnə tərtibatı.

Dekorativ-dekorator

DEKORATİV – Bəzək üçün düzəldilmiş, bəzək üçün olan, bəzəməyə xidmət edən, zahirən effektli.

DEKARATOR – Dekorasiya rəssamı, bəzək mütəxəssisi.

Despot-disput

DESPOT – 1. Dövləti qanun əsasında deyil, öz istədiyi kimi idarə edən zülmkar; müstəbid hökmdar, hakimi-mütləq; 2. Başqalarını öz iradəsinə tabe edən, onların arzu və istəyini tapdayan adam.

DİSPUT – Elmi, ədəbi və s. mövzuya dair açıq mübahisə.

Dermantin-dermatit

DERMANTİN – Dəriyə oxşar parça, müşənbə.

DERMATİT – Tibbdə dəri iltihabı.

Devalvasiya-deviasiya

DEVALVASİYA – Qiymətdən düşmüş kağız pulların tədavüldən götürülərək sabit kağız pullarla əvəz edilməsindən ibarət pul islahatı.

DEVİASİYA – Normalardan kənara çıxma.

Deyilmək-deyinmək

DEYİLMƏK – Xəbər verilmək, bildirilmək, çatdırılmaq.

DEYİNMƏK – Söylənmək, donquldanmaq, şikayətlənmək.

Devr-deyr

DEVR – Dolanma, hərlənmə, fırlanma, bir şeyin öz oxu ətrafında hərlənməsi.

DEYR – Monastr, kilsə.

Dəbir-dərban-dərbar

DƏBİR – 1. Kargüzar; 2. Xəttat, kalliqraf; 3. Müəllim; 4. Mühasib.

DƏRBAN – Qapıçı.

DƏRBAR – Padşah sarayı.

Dəccal-dəcəl

DƏCCAL – Dini etiqadlara görə, guya qiyamətdə zühur edərək adamları azdırıb dindən uzaqlaşdıracaq əfsanəvi şəxsiyyət.

DƏCƏL – Dinc oturmayan, rahat durmayan, nadinc.

Dəfinə-dəfnə

DƏFİNƏ – Xəzinə.

DƏFNƏ (bot.) – Yarpaqları yeyinti və konserv sənayesində istifadə olunan həmişəyaşıl ağac və ya kol.

Dəhnə-dəhrə-dəhri

DƏHNƏ – Yüyənin və ya cilovun atın ağzına salınan dəmir hissəsi, cövzə.

DƏHRƏ – Ağac budamaq, yaxud çox qalın olmayan ağacları kəsmək üçün burnuəyri kəsici alət.

DƏHRİ – Axirətə inanmayan və hər şeyin bu dünyada olduğunu iddia edən adam.

Dəkkə-dəqiqə

DƏKKƏ – İri heyvanların aşığı; maça.

DƏQİQƏ – Bir saatın altmışda birinə bərabər və ya 60 saniyədən ibarət olan vaxt ölçüsü.

Dələ-dəli

DƏLƏ –Yırtıcılar dəstəsindən xəzdərili kiçik heyvan

DƏLİ – Ağlı və şüuru yerində olmayan, dəli divanə.

Dəlicə-dəlici

DƏLİCƏ – 1. Dəli kimi, dəlisoy; 2. Çox bərk, hədsiz, son dərəcə, dəlicəsinə; 3. Qoyun beynində əmələ gələn qurd.

DƏLİCİ – Dələn (deşən) alət, deşici alət.

Dəlil-dəllal

DƏLİL – Hər hansı bir şeyi sübut etmək üçün əsas, sübut

DƏLLAL – Alverdə alanla satan arasında vasitəçilik edən şəxs.

Dəm-dən

DƏM – 1. Qısa vaxt, an, ləhzə; 2. Od üstündə aramla dəm alma**.**

DƏN – Dənli bitkilərin məhsulunun hər bir dənəsi, ayrı-ayrı toxumu, tumu.

Dəmək-dəmələk-dümbələk

DƏMƏK – Heyvanların torpaq altında qazıdıqları yuva**.**

DƏMƏLƏK – Yemliyəoxşar, südlü və çox acı bir bitki.

DÜMBƏLƏK – Dumbul.

Dəmin-dərin-dərun

DƏMİN – Bir az əvvəl, indicə, bayaq.

DƏRİN – 1. Səthindən, yaxud ağzından dibinə qədər məsafə olan, böyük dərinliyi olan; 2. Çox uzaqlara gedən, çox uzaqlarda olan, gözlə görünə bilən, hüdudu olmayan.

DƏRUN – 1. İç, daxil; 2. Qəlb, ürək.

Dəmir-təmir

DƏMİR – Təbiətdə çox yayılmış, karbonla birləşdikdə polad və çuqun əmələ gətirən boz rəngli ağır kimyəvi element.

TƏMİR – Bir şeyin xarab olmuş, sınmış, dağılmış, sökülmüş yerini düzəltmə, qaydaya salma.

Dərbəst-dərdəst

DƏRBƏST – Qapısı bağlı.

DƏRDƏST – Tutmaq, ələ keçmək, yazalamaq, həbs etmək.

Dərhal-dərkal-dərkar

DƏRHAL – O saat, tez, əlüstü, fövrən, gecikmədən.

DƏRKAL – Çətin keçilə bilən yer, dar keçid.

DƏRKAR – İşlətmək, istifadə etmək, faydalanmaq.

Dəri-dəro

DƏRİ – 1. İnsan və heyvanın üstünü örtən mikroskopik məsaməli ət örtüyü; 2. Heyvanın tüklə örtülü dərisi; 3. Gön; 4. Dəridən qayrılmış, düzəldilmiş, dəridən tikilmiş.

DƏRO – Ləkdən ləkə keçən su yolu.

Dərs-dərz-dərzi

DƏRS – Müəyyən bir fənni öyrənmək üçün daimi, müntəzəm təlim**.**

DƏRZ – Biçilmiş taxıl bağlaması.

DƏRZİ – Paltar biçib-tikən usta.

Dərzilik-dərzlik-dərslik

DƏRZİLİK – Dərzinin peşəsi, sənəti, işi.

DƏRZLİK – Dərz bağlamağa yarayan, dərz bağlamaq üçün hazırlanmış.

DƏRSLİK – Hər hansı bir fənnə dair dərs kitabı.

Dəsgah-dəzgah

DƏSGAH – Cah-cəlal, həşəmət, dəbdəbə, təntənə, büsat, böyük şənlik.

DƏZGAH – 1.Ağac, metal və başqa materialları emal edən və müxtəlif şeylər hazırlayan maşın; 2. Üzərində ustaların iş gördükləri böyük masa; 3. Xalça, palaz və s. toxumaq üçün qurğu.

Dəsgirə-təzkirə

DƏSGİRƏ – Qarğı və ya incə çubuqdan hörülmüş kiçik səbət.

TƏZKİRƏ – Görkəmli şəxsiyyətlərin, xüsusilə şair, rəssam və b-nın həyatı haqqında qeydlər və əsərlərindən nümunələr verilən əsər.

Dəst-dəşt

DƏST – Bir adamın geyimini təmin edəcək paltar kompleksi.

DƏŞT – Çöl, səhra, biyaban.

Dəstar-dəstur-düstur

DƏSTAR – Əmmamə, çalma.

DƏSTUR – 1. Təlimat, göstəriş; 2. Düstur; 3. Dəstur aşı: ər evinə köçəndən sonra qıza atası evindən göndərilən plov.

DÜSTUR – 1. Qanun, qayda, əsas, üsul; 2. Hər cür tərkiblərin, kəmiyyətlərin, ünsürlərin və s.-nin məcmusunun şərti ifadəsi; formul.

Dəşnə-təşnə

DƏŞNƏ – Kiçik xəncər, yaxud silah kimi işlədilən kiçik bıçaq.

TƏŞNƏ – Susamış, susuzluqdan yanan, susuz.

Dəyənək-döyənək

DƏYƏNƏK – Bir başı toppuz çomaq əl ağacı.

DÖYƏNƏK – Çox sürtülməkdən, toxunmaqdan, bir şeyə dəyməkdən, yaxud döyülməkdən dəridə əmələ gələn sərtlik, qalınlıq, qabar.

Dıbır-dibir

DIBIR – Erkək keçi; təkə.

DİBİR – Təsbehlərdə olan uzunsov muncuq dənəsi.

Dığır-dılğır-dilgir

DIĞIR – 1. Keçi aşığı; 2. Düyü xırdası.

DILĞIR – 1. Tükü tökülmüş, qotur; 2. Boş, avara, lüt, yaramaz.

DİLGİR – Ürəyisınıq, incik, dolxor, pərt.

Diamant-diamat

DİAMANT – 1. Almazın köhnəlmiş adı; 2. Tipoqraffik şrift.

DİAMAT – Dialektik materializm.

Dibçək-dibək-dilçək-dirsək

DİBÇƏK – İçinə torpaq tökülərək gül, kol və başqa bitkilər əkilən qab.

DİBƏK – Daş, ya ağacdan böyük həvəng.

DİLÇƏK – Ağız boşluğunda üst damağın dal tərəfində konusşəkilli çıxıntı.

DİRSƏK – Qol ilə bilək arasında olan büküyün bayır hissəsi.

Didar-dildar

DİDAR – 1. Görünüş, üz, sifət, zahiri sima; 2. Görüş görmə.

DİLDAR – Gözəl, sevgili, canan.

Dik-tik

DİK – Aşağıdan yuxarıya doğru şaquli vəziyyətdə duran.

TİK – Tik ağacı, tik ağacının kömürü, kətan parçası, ərazi seçmə komandası.

Diktant-diktat

DİKTANT – İmla.

DİKTAT– Zalım, diktator adam.

Diktator-diktor

DİKTATOR – Dövləti idarə etməkdə qeyri-məhdud hüquqa, ixtiyara malik şəxs.

DİKTOR – Radio və televiziya verilişlərini mikrofon qarşısında oxuyan işçi.

Dilov-tilov

DİLOV – Divar şkafı, taxça, caxmudan.

TİLOV – Balıq tutmaq üçün ucu iti çəngəl, qarmaq.

Dilsiz-dilsuz

DİLSİZ –Dili olmayan, lal.

DİLSUZ – Ürəkyandıran, çox təsirli.

Dingə-dingi

DİNGƏ – 1. Hündür yer; 2. Qadın baş geyimi.

DİNGİ – Şitil, qələm.

Diplomant-diplomat

DİPLOMANT – Diplom işi yazan tələbə.

DİPLOMAT – Xarici dövlətlərlə əlaqə saxlamaq və yaxud müzakirələr aparmaq üçün bir dövlət tərəfindən vəkil edilmiş vəzifəli şəxs.

Dirilik-dirrik

DİRİLİK – 1. Diri, canlı cismin halı, diri halda olma; sağlıq; 2. Həyat, yaşayış, güzəran.

DİRRİK – 1. Səbzəvat, göyərti və s. əkilən yer, bostan; 2. Ev müxəlləfatı, ev şeyləri.

Diskant-diskont

DİSKANT – Zil uşaq səsi.

DİSKONT – Satıcı tərəfindən alıcıya təqdim olunan ərzaq və ya xidmət haqqının ucuzlaşdırılması.

Disket-diskret

DİSKET – Kompüterdə yazı diski.

DİSKRET – Ətraf aləmi məntiqlə qəbul edən xüsusi tip insanlar.

Dişək-dişdək-dişlək

DİŞƏK – Bir şeyin üzərində, kənarında olan dişlər, oyuqlar, çıxıntılar.

DİŞDƏK – Həsir toxunmasında işlədilən dişli ağac alət.

DİŞLƏK – Dişlənmiş bir parça.

Dol-döl

DOL – Keçmişdə quyudan su, neft çəkmək üçün mal dərisindən, yaxud brezentdən və s.-dən tikilən tuluq.

DÖL – Rüşeym, maya, cins, nəsil.

Dolab-dolaq

DOLAB – Evin divarında düzəldilən rəf, şkaf.

DOLAQ – Qılçaya sarınan, yundan və s.-dən toxunma sarğı, yaxud parça zolağı.

Dolamaq-dolanmaq

DOLAMAQ – 1. Sarımaq, sarıqlamaq; 2. Lağa qoymaq, ələ salmaq.

DOLANMAQ – Bir şeyin ətrafında fırlanmaq, hərlənmək, dövr eləmək, gəzmək, həyatını təmin etmək və s.

Dolça-donca

DOLÇA – Su içmək üçün qab.

DONCA – Kiçik paltar.

Dombra-domra

DOMBRA – Gövdəsi üçbucaq, yaxud yarımoval şəklində olan, ikisimli qazax xalq musiqi aləti.

DOMRA – Mandolinaya oxşar rus xalq musiqi aləti.

Don-dor

DON – Qadınların, yaxud kişilərin üstdən geydikləri uzunətəkli, belibüzməli, ya büzməli paltar.

DOR – Keçmişdə cinayətkarları asmaq üçün işlədilən ağac**.**

Donos-donuz

DONOS – Birisi haqqında hökumət idarələrinə və ya nümayəndələrinə gizli olaraq verilən məlumat, xəbər.

DONUZ – 1. Vəhşi və əhli növləri olan irigövdəli, qısaayaqlı, qoşadırnaqlı, məməli ətlik heyvan; 2. Çox pinti, çirkin, səliqəsiz adam haqqında.

Dost-dust-tost

DOST – Birisi ilə dostluq münasibəti olan adam, yaxın yoldaş, arxadaş.

DUST – Toz halında dezinfeksiya maddəsi.

TOST – Süfrə başında birinin ünvanına deyilən xoş arzu, xoş sözlər; bir adamın sağlığına şərab və s. içmək təklifi; sağlıq.

Dovla-tövlə

DOVLA – Kəklik və turacı aldadıb ovlamaq üçün ovçuların istifadə etdikləri şux rəngli parçadan bürüncək; tələ.

TÖVLƏ – At, inək və s. heyvanların saxlandığı bina.

Döngə-döngəl

DÖNGƏ – Küçənin, yolun, arxın və s.-nin dönən, burulan yeri.

DÖNGƏL – Cır əzgil.

Döşək-döşənək

DÖŞƏK – Davamlı parçadan hazırlanmış və üzərində yatmaq üçün yun, pambıq və s. yumşaq şeylə doldurulmuş uzun yastı kisə.

DÖŞƏNƏK – Yerə, alta salına biləcək hər şey.

Döycə-döyəc-döyməc

DÖYCƏ – Peyvənd, qələm.

DÖYƏC – Keçmişdə: kələğayı və ya bezi üzüsığallı daş üstündə ağac çəkiclə döyəcləyib şax və sığallı hala salma işi.

DÖYMƏC – Yaş meyvənin döyülməsi ilə hazırlanan yemək.

Drap-trap

DRAP – Üst paltarı üçün qalın yun parça növü.

TRAP– Gəmidə pilləkən, sanitar texniki ləvazimat.

Drezina-drujina

DREZİNA – Rels üzərində motor və əllə hərəkətə gətirilən kiçik dəmiryol arabası, vaqonu.

DRUJİNA – Qədim Rusiyada: knyazların yaxın xidmətçiləri və qoşunu.

Dublet-dublikat

DUBLET – Hər hansı bir şeyin ikinci nüsxəsi; iki eyni şeydən biri.

DUBLİKAT – Əsil sənədi əvəz edən ikinci nüsxəsi, surəti.

Duel-duet

DUEL – Qabaqcadan müəyyən edilmiş şərtlərlə iki nəfərin bir-biri ilə vuruşması və ya atışması.

DUET – Hər biri müstəqil olmaq üzrə ikilikdə oxunan və ya çalınan musiqi əsəri.

Duz-düz-diz

DUZ – 1. Xörəyi dada gətirmək üçün ona qatılan kəskin dadlı, şor ağ kristal maddə; 2. Turşu hidrogeninin bütünlüklə, ya qismən metalla əvəzlənməsi məhsulundan ibarət olan kimyəvi birləşmə, maddə.

DÜZ – 1. Enişi, yoxuşu, çuxuru, təpəsi olmayan, hamar; 2. Düzən, çöl, düzəngah, düzənlik.

DİZ – Qıçın diz oynağı olan hissəsi, bükülən yeri.

Dübənd-dübərd

DÜBƏND – Ayaqqabı növü.

DÜBƏRD – Divan tutmaq

Dügah-dümgah

DÜGAH – Musiqi muğamlarından birinin adı.

DÜMGAH – Quşqunun atın quyruğu altından keçən hissəsi.

Dümük-dümsük

DÜMÜK–Məşğələ, məşğuliyyət.

DÜMSÜK–Dirsək, yumruq, yaxud burunla, ya da başqa bir şeyin ucu ilə vurma, itələmə, dürtmələmə.

Dürcək-dürək-

DÜRCƏK – Dəri. ya qumaş üzərində çıxıntılar, qabarıqlar, habelə onlardan hər biri.

DÜRƏK – Müxtəlif cinslərdən əmələ gəlmiş, mələz, qarışıq**.**

Dürgə-dürəng

DÜRGƏ – Dəstə, yığın, toplu; yığılıb bağlanmış şey.

DÜRƏNG – İki cür rəngi olan, ikirəngli.

Dürmək-dürtmək

DÜRMƏK – 1. Bükülmüş, dürmələnmiş şey, bağlama; 2. İçinə yağ, pendir və s. bükülüb lülə şəklində dürmələnmiş lavaş.

DÜRTMƏK – Zorla soxmaq.

Düşəlgə-düşərgə

DÜŞƏLGƏ – Düşüləcək yer**.**

DÜŞƏRGƏ – Müvəqqəti yaşayış, yurd yeri, mənzil.

E

Edadi-ədədi

EDADİ – Edadi məktəb – 1917-ci il aprel inqilabından sonra ibtidai və rüşdiyyə məktəblərindən sonra gələn və şagirdləri ali məktəbə hazırlayan məktəbin köhnə adı.

ƏDƏDİ – Ədədlərlə ifadə olunan.

Ehtimam-ehtiram-ehtişam

EHTİMAM – Səylə çalışma, səy göstərmə.

EHTİRAM – Dərin hörmət, sayğı.

EHTİŞAM – Gözqamaşdırıcı təmtəraq, dəbdəbə, cəlal, əzəmət.

Ehtiras-ehtizaz-etiraz

EHTİRAS – Coşqunluq, vəcd, həyəcan; həvəs, şövq, şəhvət, hərislik.

EHTİZAZ – Ehtirasa gəlmə**.**

ETİRAZ – Bir fikir və ya qərarın əleyhinə çıxma, qəti narazılıq bildirmə.

Ekker-ekler

EKKER – Yerdə müəyyən dərəcəli bucaqlar qurmaq üçün geodeziya aləti; künyə.

EKLER – Yumşaq xəmirdən hazırlanan şirniyyat olub, üstü şokoladla bəzənir.

Ekskavator-eskalator

EKSKAVATOR – Yer qazıyan və torpağı götürüb başqa yerə tökən maşın.

ESKALATOR – Hərəkət edən pilləkən.

Ekskurs-ekskursiya

EKSKURS –Köməkçi məsələni aydınlaşdırmaq üçün əsas mövzudan haşiyəçıxma.

EKSKURSİYA – Elmi və ya əyləncə məqsədi ilə təşkil edilən səyahət.

Eksponat-eksponent

EKSPONAT – Muzey və sərgilərə qoyulan əşyalar**.**

EKSPONENT – Hər hansı əşyanı sərgiyə qoyan şəxs; müəssisə, idarə.

Ekspromt-eksternat

EKSPROMT – Hazırlaşmadan, sinədən söylənilən nitq, şeir və tərif edilən və ya çalışan musiqi əsəri və s.

EKSTERNAT – Məktəb proqramı kursunu ekstern üsulu ilə keçmə sistemi.

Ekstrakt-ekstrat

EKSTRAKT – Bitki və ya heyvan mənşəli maddədən konsentrə olunmuş maddə.

EKSTRAT – Maye halında dərman.

Elektrik-eklektik

ELEKTRİK – 1. Materiyanın, yüklü hissəciklərdən: elektronlardan, pozitronlardan, protonlardan və s.-dən ibarət forması; 2. Xalq təsərrüfatının bütün sahələrində və məişətdə işlədilən enerji növlərindən biri; 3. Elektrotexnika sənayesində işləyən, elektriki tədqiq edən şəxs.

EKLEKTİK– Ekletizmdən ibarət olan, ekletizmin mahiyyətində olan.

Elam-elan

ELAM – Bildirmə, anlatma, xəbərdarlıq etmə.

ELAN –Yazılı, çap olunmuş bildiriş, xəbər, məlumat.

Elat-elit

ELAT – Bir yurdda, bir yerdə yaşayan camaat, xalq, el.

ELİT – 1. Bitki və heyvanların ən yaxşı, ən seçmə nüsxələri; 2. Cəmiyyətin yüksək təbəqəsi.

Elektrofon-elektrofor

ELEKTROFON – Qramplastinkaların səsinin yazılması üçün aparat olub, öz tərkibində elektron ifadə edən ləvazimat saxlayır, akustik sistemi əhatə edən və siqnalın tam gücünü əhatə edən cihazdır.

ELEKTROFOR – Elektrik alınması üçün cihaz.

Elektronoqram-elektroorqan

ELEKTRONOQRAM – Difraksion təsvirin fotoqrafik şəkli, obyektin elektronlarının səpilməsi ilə yaranır.

ELEKTROORQAN – Elektron klavişli və musiqili alət.

Emiqrant-immiqrant

EMİQRANT – Bu və ya digər ölkəyə müəyyən səbəblə əlaqədar köçüb gedən adam; mühacir.

İMMİQRANT – Daimi yaşamaq üçün başqa ölkəyə köçüb gedən adam.

Emissiya-emosiya-emulsiya

EMİSSİYA – Qiymətli kağızlar və kağız pullar buraxılması.

EMOSİYA – Həyəcan, təəssürat.

EMULSİYA – 1. Bir mayenin başqa maye içərisində əriməyib qalan mikroskopik zərrələri; 2. Foto kağızı, ya lövhəcikləri üzərinə çəkilən fotokimyəvi maddələrə həssas jelatin məhlulu.

Entomologiya-etimologiya

ENTOMOLOGİYA – Zoologiyanın həşəratlar (böcəklər) bəhsi.

ETİMOLOGİYA – 1. Dilçiliyin, sözlərin qohumluq əlaqələri və mənşəyindən bəhs edən şöbəsi; 2. Sözün mənşəyi və onun eyni dildə, yaxud başqa dillərdəki sözlərlə qohumluq münasibəti.

Eretizm-erotizm

ERETİZM – Əsəbilik.

EROTİZM – Şəhvətpərəstlik, şəhvət düşkünlüyü.

Eskimo-eskimos

ESKİMO – Üstü şokoladlı dondurma.

ESKİMOS – Şimali Amerikanın qütb sahilində, Qrenlandiyada və Asiyanın şimal-şərq qurtaracağında yaşayan xalq və bu xalqa mənsub adam.

Etalon-etanol

ETALON – Ölçü vahidinin vəsaiti.

ETANOL – Etil spirti

Etan-metan

ETAN – İşıq və neft qazlarından olan rəngsiz, yanar qaz.

METAN – Bataqlıq qazı, karbon və hidrogen birləşməsi.

Etiqad-etimad

ETİQAD – İnam, əqidə, qənaət.

ETİMAD –Etibar.

Etiraf-ehtiram

ETİRAF – İqraretmə, qəbuletmə, təsdiqetmə, boynuna alma.

EHTİRAM – Dərin hörmət, sayğı.

Evakuasiya-evakuator-eyakulasiya

EVAKUASİYA – Əhalinin fövqəladə həyat şəraitində qorunması, yerləşdirilməsi.

EYAKULASİYA (tibb.) – Tez boşalma**.**

Even-evenk

EVEN – Yakutiyada, Oxot dənizi sahillərində və Kamçatkada yaşayan xalq.

EVENK – Şərqi Sibirdə yaşayan xalq; tunqusların keçmiş adı.

Eymən-eynən

EYMƏN– Arxayın, qorxusuz, təhlükəsiz, salamat.

EYNƏN– Bir biri ilə tam oxşar, bir cür, tam bənzər, oxşarı, tayı, bərabəri tamamilə özü.

Ə

Əbcəd-əcdad-əzdad

ƏBCƏD – Qədim ərəb əlifbasında ilk dörd hərf.

ƏCDAD – Ata-babalar, ulu babalar.

ƏZDAD – 1. Zidd sözünün cəmi; 2. Rəqiblər.

Əbəda-əbədi

ƏBƏDA – Heç vaxt, heç bir zaman, əsla, qətiyyən.

ƏBƏDİ – Daimi, həmişəlik.

Əbədi-ədəbi

ƏBƏDİ – Daimi, həmişəlik, ölməz, sonsuz.

ƏDƏBİ – Ədəbiyyata aid olan.

Əbədiyyət-ədəbiyyat

ƏBƏDİYYƏT – Əbədilik, daimilik, həmişə var olan şey.

ƏDƏBİYYAT – Hər hansı bir xalqın, dövrün və ya bütün bəşəriyyətin yaratdığı

elmi, bədii, fəlsəfi və s. əsərlərin məcmusu.

Əbir-əbr

ƏBİR – Xoş qoxu, ətir.

ƏBR – Bulud.

Əbləh-əbləq

ƏBLƏH – 1. Axmaq, səfeh, gic, sarsaq, başıboş; 2. Söyüş kimi işlədilir.

ƏBLƏQ – Ala, ala-bula, alabəzək, alaca.

Əcəb-əcib

ƏCƏB – 1**.**Təəccüblü, qəribə; 2. Çox yaxşı, gözəl, əla.

ƏCİB – Çox qəribə, çox təəccüblü, qeyri-adi, görünməmiş.

Əcəl-əcələ

ƏCƏL – Hər bir canlının, xüsusən insanın qabaqcadan qədərlənmiş ölüm vaxtı.

ƏCƏLƏ – Tələsmə, bir işi tez-tələsik görməyə çalışma, səbirsizlik göstərmə.

Əcər-əcr

ƏCƏR–Təzəlik, işlənməmiş olma.

ƏCR – Bir iş müqabilində verilən əvəz, qarşılıq.

Əcuzə-əcza

ƏCUZƏ – Pisxasiyyətli və bədləkər arvad.

ƏCZA – Bir şeyin tərkibini təşkil edən xırda hissəciklər, cüzlər.

Əda-ədə

ƏDA – Tərz, tövr, üslub, naz, qəmzə, işvə, şıltaq.

ƏDƏ – Kişilərə müraciət formalarından biri.

Ədalət-ədavət-ətalət

ƏDALƏT – 1. Haqq və düzgünlük prinsiplərinə riayət; 2. İnsaf, mürüvvət.

ƏDAVƏT – Ürəkdə saxlanılan düşmənçilik hissi, kin, küdurət, qərəz, birinə qarşı qəzəb hissi.

ƏTALƏT – Hərəkətsizlik.

Ədat-ədəd

ƏDAT – Müstəqil mənası olmayan, lakin cümlədə müxtəlif məna çalarları əmələ gətirən söz, hissəcik.

ƏDƏD – Say, hesab**.**

Ədəb-ədib

ƏDƏB – Əxlaq qaydalarına riayət; əxlaq və hərəkətdə, danışıqda nəzakət; incəlik, tərbiyə.

ƏDİB –Yazıçı, naşir.

Ədyal-ədyan

ƏDYAL – Yataq ləvazimatı, yüngül yorğan.

ƏDYAN – Dinlər.

Əfə-əfi

ƏFƏ – Qoçaq, igid.

ƏFİ – Başı üçbucaq şəkilli, rəngi sarı iri zəhərli ilan.

Əfkar-əflak

ƏFKAR – Fikir.

ƏFLAK – Fələk, göy.

Əfsun-əfzun-əfyun

ƏFSUN – Ovsun, sehir.

ƏFZUN – Çox, daha artıq.

ƏFYUN – Tiryək.

Əfzəl-əzəl-əzl

ƏFZƏL – Daha artıq, daha qiymətli, daha üstün tutulan.

ƏZƏL – Əvvəli, ibtidası olmayan keçmiş zaman.

ƏZL – İşdən çıxarma, vəzifədən kənar etmə.

Əğləb-əqrəb

ƏĞLƏB – Çox, ən çox, əksəriyyət.

ƏQRƏB – 1. Quyruğunun ucunda zəhərli iynəsi olan onurğasız həşərat; 2. Saat, kompas və s.-də öz oxu ətrafında fırlanıb müəyyən işarəni göstərən mil; 3. Bürclərdən birinin adı.

Əhd-əhəd

ƏHD – Öhdəsinə alma, söz vermə, üzərinə götürmə, and.

ƏHƏD – Əhədi kəsilmək; bərk yorulmaq, əldən düşmək, gücdən düşmək, taqətdən

düşmək, üzülmək.

Əhmər-əxtər

ƏHMƏR – Qırmızı.

ƏXTƏR – Bəxt, tale, bəxt ulduzu.

Əhsən-ehsan

ƏHSƏN – Bəyənmə, tərif.

EHSAN – Ölmüş adamın adına, xatirəsinə verilən yemək, xeyrat.

Əknaf-əsnaf

ƏKNAF – Ətraf, tərəf, cəhət, ətrafdakı yerlər.

ƏSNAF – Sənətkarlar, peşəkarlar**.**

Əqsa-əqsam-əqvam

ƏQSA – Uzaqda olan, çox uzaq.

ƏQSAM –Növlər, cinslər.

ƏQVAM – Tayfalar, qövmlər.

Əlhal-əlhan

ƏLHAL – İndi, bu halda, bu anda.

ƏLHAN – Gözəl səslər, gözəl nəğmələr, təranə.

Əlik-ənik-ərik

ƏLİK –Vəhşi keçi, keyik.

ƏNİK –Yırtıcı, sərt heyvan balası.

ƏRİK – Sarı, ətli, şirin birçəyirdəkli meyvə və bu meyvənin ağacı.

Əməçi-əməkçi

ƏMƏÇİ – Loğman, həkim.

ƏMƏKÇİ – Öz əlinin zəhməti ilə dolanan, öz əməyi ilə yaşayan, zəhmətkeş.

Əməli-əməlli

ƏMƏLİ – İcrası lazım olan, həyata keçirilməsi lazım olan; işgüzar, praktik.

ƏMƏLLİ –Yaxşı, layiqli, ləyaqətli.

Əmin-ənin-amin

ƏMİN – Qorxusuz, xətərsiz, etibarlı, dinc, sakit.

ƏNİN – İnləmə, inilti, zarıltı.

AMİN – Qəbul olsun, arzun yerinə yetsin, olsun.

Əmr-əmir-imir

ƏMR – Bir işin görülməsi üçün verilən hökm, göstəriş.

ƏMİR – Bir tayfanın və ya ölkənin başçısı.

İMİR – Şah arı.

Ənbər-ənbir-ənvər

ƏNBƏR – 1. Kaşalota oxşar bir balığın mədəsindən çıxarılan gözəl qoxulu maddə; 2. Xoş qoxu, ətir.

ƏNBİR – Dəmirçi tutğacı, maşası.

ƏNVƏR – Çox nurlu, çox işıqlı.

Əncir-incil

ƏNCİR – İçində xaş-xaş kimi xırda tumları olan, ətli, şirin, yumşaq qabıqlı, yumru meyvə.

İNCİL – Bibliyanın, İsanın həyat və təlimi haqqındakı əfsanələrdən bəhs edən və xristian dininin əsasını təşkil edən hissəsi.

Əndazə-əndərz

ƏNDAZƏ – 1. Kağızdan, krtondan kəsilmiş ülgü; 2. Ölçü, miqyas, ölçü vahidi; 3.Hədd, hüdud, norma.

ƏNDƏRZ – Nəsihət, vəsiyyət.

Ənək-ələk

ƏNƏK – 1.Yük atı, qoşqu atı, minik atı; 2. Heyvanın qulağına vurulan nişan.

ƏLƏK – Unun kəpək və qeyri zibillərini təmizləmək üçün sağanağa keçirilmiş sıx tordan ibarət alət.

Ənhar-ənzar

ƏNHAR – Çaylar.

ƏNZAR – Nəzərlər, baxışlar.

Ənik-ənlik

ƏNİK – Yırtıcı, sərt heyvan balası.

ƏNLİK – 1. Qadınların yanaqlarına sürtdükləri toz və yağ halında olan kosmetik maddə; al boya; 2. Kökü tünd-qırmızı bir bitki.

Əraq-ərəq-araq

ƏRAQ – Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı.

ƏRƏQ – Tər.

ARAQ – Meyvələrdən və s.-dən çıxarılan spirtli içki.

Ərən-ərgən-əringən

ƏRƏN – 1. Ər, qoçaq, igid; 2. Dünyagörmüş, müdrik, ağıllı adam.

ƏRGƏN – Həddi-büluğa çatmış, lakin hələ evlənməmiş və ya ərə getməmiş.

ƏRİNGƏN –Tənbəl, kahal, başısoyuq, canını işə verməyən.

Ərkəvan-ərqəvan-ərməğan

ƏRKƏVAN – Paxlaya oxşar meyvəsi, parlaq çəhrayı çiçəkləri olan, qışda yarpağı tökülən ağac və ya kol.

ƏRQƏVAN – Qırmızı rəngli gözəl bir gül.

ƏRMƏĞAN – Hədiyyə, bəxşiş, pay, sovqat, töhfə.

Ərş-ərəş-əriş

ƏRŞ – Göy, asiman.

ƏRƏŞ **–** Dirsəkdən barmaqların ucuna qədər olan uzunluq ölçüsü**.**

ƏRİŞ – Toxuculuqda əriş və arğac.

Əsəl-əsən

ƏSƏL – Bal.

ƏSƏN – Sağ-salamat.

Əsər-əsr-əsir

ƏSƏR – 1. İz, nişanə, əlamət, bir şeyin varlığına dəlalət edən hal; 2. İnsan əməyi, insan yaradıcılığı; 3. Təsir.

ƏSR – Yüz illik dövr.

ƏSİR – Müharibədə ələ keçirilən düşmən əsgəri, zabit.

Əsgi-əski

ƏSGİ – Körpə uşaqları bələmək üçün parça.

ƏSKİ – Keçmiş, köhnə.

Əsl-əzl-əsil-əsli

ƏSL – Əsas, təməl, özül, həqiqi, təbii, mahiyyət, oriqinal.

ƏZL – İşdən çıxarma, işdən kənar etmə.

ƏSİL – Əsas, təməl, özül, bünövrə, əsilli-nəcabətli

ƏSLİ – İbtidai, ən əvvəlki, qədim, ilk, başlıca.

Əsla-əsna

ƏSLA – Heç, heç bir vaxt, qətiyyən.

ƏSNA – Vaxt, zaman, an.

Əspək-əspərək

ƏSPƏK – Aşırımlı dağ, keçidli dağ. İspik variantı Quba rayonunda kənd adı.

ƏSPƏRƏK – Bitki.

Əşar-əşər

ƏŞAR – Şeirlər.

ƏŞƏR – Keçmişdə müəyyən məqsədlər üçün gəlirin onda bir miqdarında verilən vergi.

Əşk-eşq

ƏŞK – Göz yaşı.

EŞQ – Sevgi, məhəbbət, sevda, böyük istək hissi, sonsuz bağlılıq.

Əşraf-əşrəf-əşrəfi

ƏŞRAF – Əyanlar, nüfuzlu adamlar, kübarlar.

ƏŞRƏF – Ən şərafətli, ən əziz, çox hörmətli.

ƏŞRƏFİ – Beş manatlıq qızıl pul (keçmişdə).

Ətcə-ətəc

ƏTCƏ – Çılpaq uşaq bədəni.

ƏTƏC (alət) – Yun təmizləyən alət.

Ətf-əvf

ƏTF– Əymə, çevirmə, meyl etdirmə, yönəlmə.

ƏFV – Günah və qürur nəzərə almama, günah və təqsirlərdən keçmə, günahı bağışlama.

Ətər-ətir

ƏTƏR – İz, əsər, əlamət, xəbər.

ƏTİR – Gözəl iy, rayihə.

Ətiq-əqiq-əntiq

ƏTİQ – Qədim, köhnə, əski.

ƏQİQ – Müxtəlif rənglərə çalan laylardan ibarət olan, qiymətli daş kimi müxtəlif bəzək şeylərinin hazırlanmasında və s.-də istifadə edilən bərk mineral.

ƏNTİQ – Qiymətli, dəyərli, nadir tapılan, çox gözəl, görünməmiş, hamının marağına səbəb olan.

Əttar-ətvar

ƏTTAR – Ətirli şeylər, ədəvat və s. satan adam.

ƏTVAR – Davranış, adamlarla münasibət.

Əyal-əyan

ƏYAL – Ailə, külfət.

ƏYAN – Gözlə görünən, açıq-aydın, aşkar.

Əyar-əyər-əyyar

ƏYAR – Qiymətli metalın saflıq və xalislik dərəcəsi.

ƏYƏR – Şərt bildirən söz.

ƏYYAR – Hiyləgər, kələkbaz, çoxbilmiş, fırıldaqçı, dolandırıcı.

Əzdad-əcdad

ƏZDAD – 1. Zidd sözünün cəmi; 2. Ziddlər, rəqiblər.

ƏCDAD – Ata-babalar, ulu babalar.

Əzəl-əzəm

ƏZƏL – Birinci, ilk, əvvəl.

ƏZƏM – Ən böyük, ulu, daha böyük, çox iri.

Əzgən-əzgil-əzgin

ƏZGƏN – Yem bitkisi.

ƏZGİL – Qoz iriliyində, ətli, çəyirdəkli, sarı rəngli, tpli pipikli bir meyvə və onun ağacı.

ƏZGİN – Əzinik, yorğun, halsız, taqətsiz.

Əzim-əzm

ƏZİM – Böyük, iri, yüksək, ali.

ƏZM – Qəti niyyət, qəti qərar, qəsd.

F

Fabrikant-fabrikat

FABRİKANT – Fabrik sahibi olan, fabrikçi

FABRİKAT – Tez hazırlanan yeməklər.

Fağır-faxir-fakir-fəqir

FAĞIR – Aciz, yazıq, məzlum, dinc, sakit.

FAXİR – Fəxr edən, öyünən, lovğalanan.

FAKİR – Fokus göstərən sehirbaz.

FƏQİR – Aciz, yazıq, məzlum, dinc, sakit.

Fakt-faks

FAKT – Həqiqətən olmuş hadisə, əhvalat, qəziyyə.

FAKS – Telefonla ötürülən və ya alınan xəbər.

Faqot-fəqət

FAQOT – Konusvarı kanalı və ikiqat qamış dilçəyi olan nəfəsli musiqi aləti.

FƏQƏT – Lakin, amma.

Falaqqa-falanqa

FALAQQA – Molla məktəblərində şagirdləri cəzalandırmaq üçün alət.

FALANQA – 1. Fransız utopik sosialisti Şarl Furyenin (1772-1837) layihəsində: ideal cəmiyyətin ilkin özəyi olan əmək icması, kollektiv təsərrüfat; 2. Franko İspaniyasında hakimiyyət başında olmuş faşist partiyasının adı.

Faner-fənər

FANER – Yaraşıq üçün taxta şeylərin üstünə yapışdırılan nazik taxta təbəqəsi.

FƏNƏR – Ətrafı və ya bir qismi şüşə, yaxud başqa şəffaf materialla örtülü işıq cihazı; fanus.

Faraş-farş-faş

FARAŞ – Vaxtından, mövsümündən qabaq, tez əkilən.

FARŞ – Döyülmüş ət, qiymə, iç.

FAŞ – Meydana çıxan, faş olan, üstü açılan, ifşa olunan, büruzə verilən.

Fasad-fəsad-fasid-fassit

FASAD (memar.) – Binanın çölə baxan əsas qabaq tərəfi, ön tərəf.

FƏSAD – Nifaq, qarışıqlıq, fitnə, intriqa.

FASİD – Pozğun, pozulmuş.

FASSİT – Daban ağrısı**.**

Fasilə-fəsilə-fəsil

FASİLƏ – İşin, fasilənin müvəqqəti dayandırılması, işin, fəaliyyətin müvəqqəti dayandığı, ara verildiyi vaxt.

FƏSİLƏ – Quruluşca oxşar, mənşəcə bir-birinə yaxın bir neçə heyvan və ya bitki cinsinin əmələ gətirdiyi qrup.

FƏSİL – İlin bölündüyü dörd mövsümdən hər biri.

Fason-fazon-fazor

FASON – 1. Ölçü, biçim, model; 2. Fors, əda, təşəxxüs, şıq.

FAZON – Elektron vasitəsilə yaranan kvazi hissənin tərkib hissəsi.

FAZOR – Üçfazalı gərginliyin vektorları ağırlıq mərkəzindən çıxır.

Federasiya-fiderasiya

FEDERASİYA – İttifaq, birləşmə.

FİDERASİYA – İttifaq.

Feldeger-feldyeger

FELDEGER – Bəzi ordularda hərbi polis üzvü, Rusiyada hərbi və ya dövlət kuryeri.

FELDYEGER – Hərbi polis.

Ferma-firma

FERMA – Heyvandarlığın müəyyən sahəsi ilə məşğul olan ixtisaslaşdırılmış ayrıca təsərrüfat.

FİRMA – Rəsmi hüquqa malik olub, markası ilə mal satılan və ya məmulat buraxılan ticarət və ya mal müəssisəsi.

Fəhm-vəhm

FƏHM – Anlama, anlaq, dərrakə.

VƏHM – Əsli-əsası olmayan fikir, xəyal. Yersiz qorxu, vahimə, şübhə.

Fənd-fənn

FƏND – Hiylə, kələk, fırıldaq, dolab, qurğu, biclik.

FƏNN – Elm, bilik sahəsi, tədris obyekti.

Fərari-ferrari

FƏRARİ – Hərbi xidmətdən boyun qaçırmaq məqsədilə hərbi hissədən özbaşına gedən, fərar edən əsgər.

FERRARİ – Avtomobil növü.

Fərasət-vərasət

FƏRASƏT – Dərhal anlama, başa düşmə, dərk etmə, qavrama bacarığı, zehin itiliyi, ayıqlıq.

VƏRASƏT – Bir adamın ölümündən sonra yaxın qohumluq və ya vəsiyyətə görə onun malına, mülkünə və s.-yə sahib olmaq hüququ.

Fərəx-fərəh-fərsəx

FƏRƏX – Təxminən 6 km-ə bərabər olan uzunluq vahidi.

FƏRƏH – Sevinc, şadlıq, könül açıqlığı.

FƏRSƏX – Ağac (uzunluq ölçüsü); təxminən 5-6 km-lik məsafə.

Fibrin-fibrion

FİBRİN – Fiziologiyada qanın laxtalanmış zülalı.

FİBRİON – İpək sapların əsas tərkib hissəsini təşkil edən zülal maddə.

Filan-final

FİLAN – Bir adamın, bir şeyin, yaxud bir yerin adını çəkmək istəmədikdə onun əvəzinə işlədilən söz.

FİNAL – 1. Sonuncu, axırıncı; 2. Musiqi, teatr və ədəbi əsərin sonu.

Fitnə-fitrə-fitri

FİTNƏ – Qarışıqlıq, ara pozma, ara qarışdırma; adamları, camaatı və s. bir-birilə vuruşdurmaq, aralarını pozmaq üçün gizlincə hazırlanan qəsd, xəyanət, fitnə-fəsad, provokasiya.

FİTRƏ – İslamiyyətdə ailə üzvlərinin sayına görə orucluq ayında yoxsullara,

yetimlərə verilməli olan sədəqə.

FİTRİ – Xilqətində, təbiətində, yaradılışında olan, təbii.

Fleş-flyaş

FLEŞ – Çay kolunun təzə yarpağı.

FLYAŞ – İnternetdə, kompüterdə yazılan materialları özündə saxlayan kiçik dəmir parçası.

Formant-format

FORMANT – Sözdüzəldici və sözdəyişdirici şəkilçilərin ümumi adı.

FORMAT – Kitabın, səhifənin kartoçkanın və s.-nin ölçüsü, əndazə.

Fosfat-fosfid

FOSFAT – Gübrə kimi, habelə tibbdə, texnikada işlədilən fosfor turşusu duzu.

FOSFİD – Fosforun metallarla birləşməsi, habelə qeyri-metallarla birləşməsi, fosfora nisbətən daha elektromüsbət metallarla birləşməsi.

Fövc-fövq

FÖVC – Camaat, kütlə, dəstə.

FÖVQ – Yuxarı, üst.

Frak-frank

FRAK – Qabaq ətəkləri kəsik, dal tərəfdən isə uzun dar ətəkləri olan kişi kostyumu – sürtuk növü.

FRANK – Fransada pul vahidi.

Fraksiya-friksiya

FRAKSİYA – Distillə edilən maye qarışığının ayrıldığı hissəsi.

FRİKSİYA – Cinsi əlaqə zamanı hərəkət aktı.

Fransız-franşiz

FRANSIZ – Fransanın əsas əhalisini təşkil edən xalq və bu xalqa mənsub ada.

FRANŞİZ (iqt.) – Françayzinqin müqavilə obyekti, biznesin inkişafı üçün müqavilə obyekti.

Frez-friz

FREZ –1. Metalı, ağacı və s. bərk materialları işləmək üçün fırlanan çoxtiyəli kəsici alət; 2. Torpaq qazımaq, eyni zamanda onu yumşaltmaq, torf doğramaq və s.

üçün irəli çıxmış fırlanan barabanda xüsusi tiyələri olan maşın.

FRİZ – Ornamentli bəzək.

Ftalazon-ftalazol

FTALAZON – Kimyəvi preparat olub, elmi-tədqiqat və müxtəlif tədqiqat işlərində tətbiq olunur.

FTALAZOL – Sulfanilamidlərə aid olub, göbələk əleyhinə vasitədir.

Fulyar-futlyar

FULYAR (parça) – Zərif ipək baş və cib yaylıqları.

FUTLYAR (əşya qabı) – Saxlamaq və ya xarab olmaqdan, zədələnməkdən və s.-dən qorunmaq üçün içinə şey qoyulan qutu və ya çexol, qutu.

Füsun-füzul-füzun

FÜSUN – Sehir, əfsun.

FÜZUL – Uzunçu, çox danışan, naqqal, artıq söz danışan adam.

FÜZUN – Artıq, çox.

G

Gahı-kahı

GAHI – Cümlənin həmcins üzvlərini və tabesiz mürəkkəb cümlənin tərkib hissələrini bölüşdürmə əsasında birləşdirən gah bağlayıcısı.

KAHI – Yaşıl-ağımtıl yarpaqları və kökü çiy yeyilən kələmə oxşar birillik tərəvəz bitkisi.

Gap-gop

GAP – Söhbət, danışıq.

GOP – 1. Mübaliğəli danışıq; şişirdilmiş, uydurma söhbətlər; 2. Yalan, uydurma, mübaliğə, şişirdilmiş şey.

Genə-gənə

GENƏ – Yenə.

GƏNƏ – Xırda caynaqları ilə heyvanların, bəzən də insanların bədənlərinə yapışıb onların qanını soran buğumayaqlı parazit.

Genosid-geoid

GENOSİD – Milli və ya dini səbəblərə görə əhalinin ayrı-ayrı qruplarının məhv edilməsi.

GEOİD – Qabarıq sakit torpaq. Dənizlərdə və okeanlarda suyun üst hissəsinə uyğun gəlir və ağırlığını istənilən nöqtəyə perpendikulyar ötürür.

Geometr-geoterm

GEOMETR – Geometriya ilə məşğul olan adam.

GEOTERM – İstiliyin açaq potensiallı mənbəyindən, kollektordan istilik ötürücüsü buxar maşınına ötürülür.

Gerze-gürz-gürzə-kirza

GERZE – 1. Türkiyədə şəhər; 2. Qədim Misirdə qəbiristan.

GÜRZ – Müxtəlif işlərdə işlədilən çox ağır çəkic.

GÜRZƏ – Daşlıq, qayalıq, kolluq yerlərdə yaşayan boz rəngli, arxasında əyri parlaq zolaqlar olan zəhərli ilan.

KİRZA – Dəri və rezini əvəz edən maddə; dəri əvəzi.

Gəbə-gəvə

GƏBƏ – Böyük xalça, xalı.

GƏVƏ – 1. Gəvələmək, könülsüz, iştahsız çeynəmək; 2. Çoxdanışan, boşboğaz.

Gəbr-qəbir

GƏBR – Atəşə sitayiş edən.

QƏBİR – Ölüləri basdırmaq üçün xüsusi şəkildə qazılan çuxur, məzar, gor.

Gəc-kəc

GƏC – Gillə gipsin qarışığından hazırlanan al-sarımtıl rəngli maddə.

KƏC – 1. Əyri; 2. Tərs, höcət.

Gələsər-gülüzar

GƏLƏSƏR – Gəlirli, gəliri, verimi, barı çox olan.

GÜLÜZAR – Çoxlu gül olan yer, gülüstan, çiçəklik, güllük.

Gəlim-gəlin

GƏLİM – Artım, məhsul artımı, qazanc, gəlir.

GƏLİN – 1. Toyu keçirilən, ərə gedən qız; 2. Qaynataya, qaynanaya görə oğlun arvadı.

Gəmə-qəmə

GƏMƏ – Dərzin yarısı, yarımdərz.

QƏMƏ – Kiçik xəncər.

Gənəcik-gənəşik

GƏNƏCİK – 1.Kiçik gənə, balaca gənə; 2. Ziyanverici uğumayaqlı parazit.

GƏNƏŞİK – Məsləhət müşavirəsi.

Gəngiz-gənzik

GƏNGİZ (ot) – Şoran torpaqlarda bitən kol bitkisi.

GƏNZİK – Damağın arxa hissəsi, boğaz boşluğunun ağızla birləşən hissəsi.

Gərd-gərdə

GƏRD – Dərd, hüzn, ələm.

GƏRDƏ – Sünbül döyümündən qalan saman qırıntıları.

Gərdək-gərək

GƏRDƏK – Toyda oğlan evində gəlin üçün pərdə ilə ayrılmış xüsusi yer.

GƏRƏK – Gərəkdir, lazımdır.

Gərdən-gərdun

GƏRDƏN – Boyun.

GƏRDUN – Göy qübbəsi.

Gərzəx-gəzdək

GƏRZƏX – Təzə qoz, fındıq kimi meyvələrin dəydikcə yarılıb tökülmüş yumşaq üst qabığı.

GƏZDƏK (coğr.) – Dağ təpəsində çökək yer.

Gəzəngi-gəzərgi

GƏZƏNGİ – Əsasən badam ağacının tutulduğu xəstəlik; pas.

GƏZƏRGİ – Başqa yerlərdə gəzərək işləyən, gəzərək özünə iş tapan; səyyar.

Gigiyena-giyena

GİGİYENA – Xarici mühitin müxtəlif amillərinin insan orqanizminə təsirini və sağlamlığı qoruma tədbirlərini öyrənən elm.

GİYENA – Vəhşi çaqqal, kaftar.

Gilə-gillə-güllə

GİLƏ – Üzümün, narın və s.-nin hər bir dənəsi.

GİLLƏ – Təndirdə alma və ya armud qaxı qurutmaq üçün dayaz palçıq qab.

GÜLLƏ – Top, tüfəng, tapança kimi odlu silahlardan atmaq üçün qurğuşundan düzəldilmiş girdə və uzunsov mərmicik.

Giliz-giriz-gizir

GİLİZ – Odlu silahlarda: alt hissəsində barıt və yandırıcı maddə, yuxarı hissəsində isə güllə və mərmi yerləşən altı bağlı silindrik borucuq.

GİRİZ – Qaçma, qaçış.

GİZİR – 1. Aşağı rütbəli inzibat işçisi; 2. Köməkçi, əlaltı.

Gimnast-gimnazist

GİMNAST – Gimnastika ilə məşğul olma, gimnastikada mahir olan idmançı.

GİMNAZİST – 1917-ci il inqilabından əvvəl: gimnaziya şagirdi.

Gineya-genuya

GİNEYA – İngiltərə, daha sonra Britaniya qızıl pulu.

GENUYA – İtaliyanın əsas şəhərlərindən biri.

Gips-girs

GİPS – Ağ və ya sarı rəngli mineral; kirəc.

GİRS – Daşlıq, qayalıq, kolluq yerlərdə yaşayan boz rəngli, arxasında parlaq əyri parlaq zolaqlar olan zəhərli ilan.

Gir-kir

GİR – Güc, qüvvət, taqət.

KİR – Çirk.

Girvə-girəvə-kirvə

GİRVƏ (keçid) – Keçidlərdə, yollarda qar yığını.

GİRƏVƏ – Gizli yer, pusqu, marıq, əlverişli vəziyyət, fürsət, imkan.

KİRVƏ – Uşaq sünnət olunarkən onu tutan adam.

Girov-giyov

GİROV – Borc alınan pul və s. müqabilində təminat üçün verilən şey.

GİYOV – Kürəkən.

Gizlənc-gizlinc

GİZLƏNC – Gizlədilmiş, gizli saxlanılan hər hansı bir şey.

GİZLİNC – Heç kəs görmədən, gözə görünmədən, xəlvəti.

Goda-gorda-qada

GODA – Ağacdan, taxtadan qayrılmış taxta kukla, gəlincik.

GORDA – Birağızlı, əyri qılınc; yatağan.

QADA – Bəla, dərd, müsibət, fəlakət.

Godul-gonbul

GODUL – 1. Ağacdan, taxtadan qayrılmış kukla, gəlincik; 2. Kök və kiçikboylu adam haqqında.

GONBUL – Kök, toppuş, ətli, tosqun.

Gor-kor-gör

GOR – Gözləri ilə qavramaq.

KOR – Görmək qabiliyyətini itirmiş, kor.

GÖR – Qəbir, məzar.

Göbək-gödək

GÖBƏK – Göbəkbağı düşdükdən sonra qarnın ortasında qalan kiçik çuxur, batıq.

GÖDƏK – Qısa.

Görək-görənək

GÖRƏK – Nəticəsi bəlli olmayan bir işə başlarkən deyilir.

GÖRƏNƏK – Sıra ilə otlama (qoyun otlama).

Gövər-gövhər

GÖVƏR – Yevlax rayonunun Malbinəsi i.v.-də kənd. Yuxarı Qarabağ knaının sahilində, Qarabağ düzündədir. Oykonim "mal-qara üçün ayrılmış yer" mənsındadır. Kövər variantında da qeydə alınmışdır.

GÖVHƏR – Qiymətli daş, cavahir.

Gövşək-göyçək

GÖVŞƏK – Yemi gövşəməklə ikinci mədədə həzm edən.

GÖYÇƏK – Gözəl, qəşəng.

Göyənək-döyənək

GÖYƏNƏK – Göynəyən yer.

DÖYƏNƏK – Çox sürtülməkdən, toxunmaqdan, bir yerə dəyməkdən, yaxud döyülməkdən dəridə əmələ gələn sərtlik, qalınlıq, qabar.

Göyərtə-göyərti

GÖYƏRTƏ – Gəmi gövdəsinin üst hissəsindəki açıq sahə.

GÖYƏRTİ – Ümumiyyətlə göyərti (ot, ağaclar, yarpaqlar).

Gözək-gözəl

GÖZƏK – 1. Bağ, ip; 2. Toxunma şeyin yırtılmış, çürümüş və ya yanmış yerinə toxunmaqla salınan yamaq.

GÖZƏL – 1. Sifətinin cizgiləri, bədəninin tənasübü, qaş-gözü qüsursuz olan; göyçək. 2. Gözə xoş gələn, gözü oxşayan, xoşa gələn, qəşəng.

Güləş-küləş

GÜLƏŞ – 1. Bir-birinin kürəyini yerə vurmağa çalışan iki nəfərin qurşaq yapışmasından ibarət idman növü, güləşmə; 2. Gülər.

KÜLƏŞ – 1. Taxıl döyüldükdən sonra qalan quru çöplər, iri saman; 2. Taxıl əkilmiş yer, zəmi.

Gülgəz-gülgöz

GÜLGƏZ – Qırmızı, al.

GÜLGÖZ – Əngəlsiz, gülən gözlər.

Gülzar-güzar

GÜLZAR – Çoxlu gül olan yer, gülüstan, çiçəklik, güllük.

GÜZAR – Yol, keçid, keçmə.

Gümrah-günah

GÜMRAH – Qıvraq, möhkəm, sağlam, qüvvətli.

GÜNAH – Dini-əxlaqi normaların pozulması, dincə qəbahət sayılan iş.

Günyə-künyə

GÜNYƏ – Düzbucaqlı və şaquli xətlər çəkmək üçün üçbucaq formalı xətkeş.

KÜNYƏ – Bir şəxsin adı, əsil-nəsəbi və s. kimi xüsusiyyətlərini göstərən qeyd.

Gürdək-güzdək-gərdək-cürdək

GÜRDƏK – Taxtadan, kağızdan və ya başqa bir şeydən qayrılmış qapaq, tıxac.

GÜZDƏK – Payızda göyərən ot, payız otu.

GƏRDƏK – Toyda oğlan evində gəlin üçün ayrılmış xüsusi yer.

CÜRDƏK – Su yığmaq üçün ucu dar ağızlı mis qa

Güvəc-güvənc

GÜVƏC – Gildən qayrılan (bəzən içində xörək bişirilən) boğazı dar qab.

GÜVƏNC – Arxalanmalı, etibar olunmalı, güvəniləsi adam və ya şey.

Güzəm-cüzam

GÜZƏM – Yayın ikinci yarısında qırxılanqoyun yunu.

CÜZAM – Mərkəzi sinir sistemi və dəri başda olmaqla bir çox orqana təsir edən yoluxucu xəstəlik.

H

Hacət-höcət

HACƏT – Ehtiyac, lüzum.

HÖCƏT – Öz dediyndən, əməlindən, xasiyyətindən əl çəkməmə, inad, inadkarlıq, tərslik.

Hafiz-haiz

HAFİZ –1. Qoruyan, saxlayan, mühafizə edən; 2.Quranı əzbər bilən adam.

HAİZ – 1.Sahib, yiyə; 2.Əhatə edən.

Hakim-həkim-həkəm

HAKİM – Məhkəmə orqanlarında baxılan iş haqqında hökm və ya qərar çıxaran vəzifəli şəxs.

HƏKİM – Ali tibb təhsili olan adam, təbib, doktor

HƏKƏM – İki tərəf arasında mübahisəni həll etmək üçün seçilən adam; münsif, jüri.

Hamam-haman

HAMAM – Çimmək üçün isti və soyuq suyu olan xüsusi bina**.**

HAMAN – 1. Göz önündə olmayan və ya uzaqda olan bir şeyi və ya şəxsi göstərmək üçün işlədilən əvəzlik – o, özü; 2. Əlüstü, dərhal, o saat, tez.

Hamar-haram

HAMAR – 1. Girintisi-çıxıntısı, kələ-kötürü olmayan; düz; 2. Əziyyətiz, rahat.

HARAM–İslam dininin ehkamlarına görə yeyilməsinə, işlədilməsinə icazə verilməyən.

Hamı-hami

HAMI – Bir nəfər də kənara qalmayaraq, hamı, bütün adamlar.

HAMİ – Birini himayə edən, himayəsi altına alan, qoruyan, himayəçi, arxa, havadar.

Hana-həna

HANA – Əllə xalça, palaz və s. toxumaq üçün yerdə qurulan dəzgah; xana

HƏNA – Xına.

Hasar-həsir

HASAR – Daşdan, kərpicdən və s.-dən tikilən hasar, barı, sədd;

HƏSİR – Bəzi ağacların liflərindən, küləşdən, qamışdan və s.-dən toxunan məmulat.

Heliport-heliotrop

HELİPORT – Helikopterlərin qalxması məqsədilə hazırlanmış bir sahə. Helikopter limanı.

HELİOTROP – Pişikotu, günəş çiçəyi, vanil otu, bambukotu.

Helmintologiya-hematologiya

HELMİNTOLOGİYA – Tüfeyli bağırsaq qurdlarından və onların törətdiyi xəstəliklərdən bəhs edən elm.

HEMOTOLOGİYA – Qanın tərkibini və xüsusiyyətini öyrənən elm sahəsi.

Hemafit-hematit

HEMAFİT – Dəmirkimilər.

HEMATİT – Dəmir filizinin çox geniş yayılmış qırmızı və qəhvəyirəngli dəmir növü.

Heybə-heyva

HEYBƏ – Çiyindən, bəzən də atın tərkindən aşırılan kiçik xurcun.

HEYVA – Sarı rəngli, turşməzə, üstü tüklü, xırda çəyirdəkli meyvə.

Heybət-heyət-heyhat-heyrət

HEYBƏT– Qorxu və eyni zamanda hörmət hissi oyandıran hal, görkəm.

HEYƏT – Hər hansı bir kollektivin, təşkilatın tərkibini təşkil edən adamlar toplusu, tərkib.

HEYHAT– Əfsus, təəssüf, heyif.

HEYRƏT – Qeyri-adi, gözlənilməz, təəccüb, çaşqınlıq.

Heyran-heyvan

HEYRAN – Gözəl və ya əzəmətli bir şey qarşısında vurulmuşcasına çaşıb qalma; valeh olma.

HEYVAN – İnsanı çıxmaqla hər cür canlı məxluq.

Həcz-həzəc

HƏCZ – 1.Tutub saxlama, tutma; 2. Müsadirə.

HƏZƏC – Əruz vəzninin bəhrlərindən biri.

Hədik-həvik

HƏDİK – Qarğıdalı, buğda, noxud, lobya, mərci və s.-dən suda bişən yemək.

HƏVİK – Hayıf.

Həf-hərf-hərif

HƏF – Kəpənək kimilər fəsiləsinə aid həşərat.

HƏRF – Hər hansı bir dilin əlifbasında adətən müəyyən bir səsə uyğun gələn yazı işarəsi, əlifbanı təşkil edən yazılardan biri.

HƏRİF – Gözə tanış gəlməyən, şübhəli görünən tip, subyekt.

Həfçi-həcvçi

HƏFÇİ –1. Kiçik bir şeyi böyüdən; 2. Bir şey haqqında yerli-yersiz danışan; 3.Qadın xasiyyətli; 4. Xəbərçi; 5. Arvad işlərinə qarışan.

HƏCVÇİ – Həcv yazan, həcvgu.

Həkkak-həlak

HƏKKAK – Metal, daş və s. üzərində polad qələmlə yazı və s. nəqşlər oyan sənətkar; qravüra ustası, qravüraçı, oymaçı.

HƏLAK – Ölmə, məhv olma, ölüm, məhv, tələf.

Hələ-halə

HƏLƏ – İndi, indi də, indiyədək, hələ də.

HALƏ – Ayın və bəzi iri ulduzların ətrafında bəzən görünən işıq dairəsi.

Həməl-həmən

HƏMƏL – Ərəb astronomiyasında Qoç bürcünün adı.

HƏMƏN – Həmin, haman, o.

Həmhüdud-həmhüquq

HƏMHÜDUD – Sərhədləri bir olan, yan-yana, bitişik, yapışıq olan, həmsərhəd.

HƏMHÜQUQ – Eyni hüquqa, bərabər hüquqa malik olan; bərabərhüquqlu.

Həmraz-həmsaz

HƏMRAZ – Sirr yoldaşı, sirdaş.

HƏMSAZ – Bir-birinə uyğun gələn, uyan, münasib gələn, uyğun.

Həmsin-həmsir

HƏMSİN – Həmyaş, yaşıd, bir yaşda olan.

HƏMSİR – Sirdaş.

Hənir-həpir

HƏNİR – Yavaş səs.

HƏPİR – Çürümüş, xarab olmuş.

Hərbə-hərbi

HƏRBƏ – Qısa süngü, balaca nizə.

HƏRBİ – Hərbə, müharibəyə aid olan, müharibə ilə əlaqədar olan.

Hərdəm-hərdən

HƏRDƏM – Hər nəfəsdə, hər an, hər dəqiqə, həmişə, daim.

HƏRDƏN – Həmişə deyil, bəzən, arabir.

Hərəkat-hərəkət

HƏRƏKAT – Müəyyən məqsəd güdən ictimai fəaliyyət.

HƏRƏKƏT – Bir şeyin v ya onun hissələrinin sabit bir nöqtəyə görə öz yerini və ya vəziyyətini dəyişməsi.

Hərəkə-hərəki-hərki

HƏRƏKƏ – Ərəb əlifbasında saitləri necə oxumaq lazım gəldiyini göstərmək üçün hərflərin üstünə və ya altına qoyulan diakritik işarə.

HƏRƏKİ – Gözün hərəki siniri bir başlanğıc nöqtəyə malikdir. Onun nüvəsi beyin ayaqcıqları qapağında yerləşmişdir.

HƏRKİ – Özbaşnalıq.

Hərləc-həllac-hərrac

HƏRLƏC – Hərlənən hər hansı bir əşyanın əl tutulan yeri.

HƏLLAC –Pambıqatan, yun atan usta.

HƏRRAC –Bir mülkün, şeyin ən çox pul verənə verilmək üçün açıq satışa qoyulması, auksion, müzaidə.

Həsir-həsr

HƏSİR – Bəzi ağacların liflərindən, küləşdən, qamışdan və s.-dən toxunan məmulat (yerə sərmək və s. məqsədlər üçün işlənir).

HƏSR – Yalnız bir işə, bir şəxsə və s. vermək, onun üçün ayırmaq, ona sərf etmək.

Həşir-həşr

HƏŞİR – Qiyamət.

HƏŞR – Hayında, qayğısında, fikrində, qeydində olmaq.

Həvalə-həvali

HƏVALƏ – Birinin üzərinə, öhdəsinə buraxma, qoyma, tərk etmə, birinə tapşırma.

HƏVALİ – Ətraf, ətraf yerlər, civar.

Həya-həyə

HƏYA – Abır, ar, ismət, namus, utanma hissi.

HƏYƏ – Astronomoiyada ilandaşıyan bürc.

Həyat-həyət

HƏYAT – Materiyanın hərəkətinin müəyyən inkişaf mərhələsində əmələ gələn xüsusi forması, varlıq, dirilik.

HƏYƏT – Adətən evin qabağında ətrafı hasar və ya başqa binaların divarları ilə əhatə olunmuş sahə.

Hibrid-hidrid

HİBRİD – Müxtəlif cinsdən, növdən olan bitki və heyvanların hibridləşdirilməsi nəticəsində əmələ gələn yeni orqanizm, mələz.

HİDRİD – Hidrogenin başqa elementlərlə kimyəvi birləşməsi.

Hicri-hücrə

HİCRİ – Hicrətə aid, hicrətə mənsub. Hicri təqvim.

HÜCRƏ – Məscid, təkyə, karvansara və s. yanındakı kiçik otaqlardan hər biri.

Hidayət-hiddət

HİDAYƏT – İslam dininə görə doğru yol, düz yol, haqq yol.

HİDDƏT – Qəzəb, acıq, qeyz, hirs, sərtlik.

Hidrant-hidrat

HİDRANT – Su kəməri kranı.

HİDRAT – Metal oksidlərinin su ilə kimyəvi birləşməsi.

Hidrofil-hidrofit

HİDROFİL – Suyu sevən.

HİDROFİT – Yalnız aşağı ətrafları və kökü ilə suya yerləşən su bitkisi.

Him-himn-hin-hil

HİM – Birinə gözlə edilən işarə.

HİMN – Dövlət və ya sinfi birlik rəmzi kimi qəbul olunmuş təntənəli mahnı; təntənəli mədhiyyə, birinin və ya bir hadisənin şərəfinə ifa edilən təntənəli musiqi əsəri.

HİN – Bəzi ev heyvanları və quşların saxlandığı kiçik tikili.

HİL – Zəncəfil ailəsindən tropik bitki və bu bitkinin ədviyyat kimi işlədilən toxumu.

Hipertonik-hipertrofik

HİPERTONİK – Hipertoniyaya, qan təzyiqinin artmasına aid olan, onunla bağlı olan.

HİPERTROFİK – Ürəyin hər hansı toxumasının, orqanının hipertrofiyası, həcminin böyüməsi.

His-hirs-hiss

HİS – Yanan bir şeydən çıxan kəsif tüstü.

HİRS – Qəzəb, hiddət, acıq, qeyz.

HİSS – Duyğu, sevgi, məhəbbət, qavrama, dərketmə bacarığı.

Hoy-hov

HOY – Hoydu.

HOV – 1. Kömək; 2. Şişmə, iltihab.

Höl-hör

HÖL –Kəllə.

HÖR – Kərpici, daşı müəyyən qaydada palçıqla bir-birinə yapışdırmaq.

Hövsər-kövsər

HÖVSƏR – Dəni hövsəmək və s. üçün alət.

KÖVSƏR – Dini əfsanəyə görə guya cənnətdə olan bir bulağın adı.

Höyüş-göyüş

HÖYÜŞ – Bir qədər yaş, nəm çəkmiş, nəm, nəmli.

GÖYÜŞ – 1.Gömgöy, tünd göy, göy təhər; 2.Şəxs adı.

Hüdhüd-hüdud

HÜDHÜD (quş) – Şanapipik.

HÜDUD – Hədd, sərhəd.

Hüsn-hüzn

HÜSN – 1. Gözəllik, camal; 2. Ləzzət, dad.

HÜZN–Kədər, qəm, qüssə.

Hüzr-hüzur

HÜZR – 1.Üzr sözünün canlı dildə işlənən forması; 2. Yas.

HÜZUR – Ön, qabaq, pişgah.

X

Xab-xub

XAB – 1. Yuxu; 2. Qəflət yuxusu, cəhalət, avamlıq.

XUB – 1. Yaxşı, gözəl, xoş; 2. Gözəl, dilbər.

Xadimə-xatimə

XADİMƏ – Xidmətçi qadın, qulluqçu.

XATİMƏ – 1. Son, axır; 2. Kitabın sonuna əlavə olunan və əksərən onun xülasə və nəticəsini təşkil edən hissə.

Xal-xar

XAL –Ya anadanglmə, ya sonradan dəri üzərində əmələ gələn xırda, dəyirmi ləkə.

XAR – 1. Tikan; 2.Zəlil, üzüqara, xəcalətli.

Xalq-xaliq

XALQ –1. Ölkənin, dövlətin sakinləri, əhalisi; 2. Millət.

XALİQ – Xəlq edən, yaradan (Allahın adlarından biri).

Xaldar-xalvar-xalyar

XALDAR – Xallı, xalı olan.

XALVAR – Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müxtəlif ağırlıqda olan köhnə çəki ölçüsü.

XALYAR –Yabanı bitki adı.

Xalı-xali

XALI – Böyük xalça.

XALİ – 1. Boş, adamsız, tənha; 2. Sahibsiz, yiyəsiz, tutulmamış, boş.

Xam-xan

XAM – 1. Ələ öyrəşməmiş, əhilləşməmiş; 2. Əkilməmiş, əkinə düşməmiş, şumlanmamış, işlənməmiş, əl dəyməmiş.

XAN – Orta əsrlərdə Şərq ölkələrinin əksəriyyətində feodal titulu və bu titulu daşıyan şəxs.

Xama-xamna-xana-xanə

XAMA – Çiy südün üzü, qaymağı, smetan.

XAMNA – Xam, işlənməmiş ipək.

XANA – Xırda dördbucaqlılara bölünmüş bir şeyin qisimlərindən hər biri; dama, kvadrat, göz, bölgü.

XANƏ – 1. Ev, məskən; 2. Takt.

Xara-xarı

XARA – Özündən naxışları olan parlaq ipək parça.

XARI – Tikan.

Xaral-xardal

XARAL – İri torba, kisə, bordan.

XARDAL – Xaççiçəklilər fəsiləsindən olan xırda sarı çiçəkləri və meyvəsi olan ot bitkisi.

Xaric-xərac-xərc

XARİC – Bayır, dışarı, bayır tərəf.

XƏRAC – Vergi, bac.

XƏRC – İşlənən, sərf olunan pul, məsarif, məsrəf, məxaric.

Xariqə-xirqə

XARİQƏ – İnsanlıq, heyranlıq doğuran şey; hadisə.

XİRQƏ – Cübbənin altından geyilən içi pambıqlı qısa geyim.

Xaş-xış

XAŞ – Kəlləpaçadan hazırlanıb sarımsaqla yeyilən xörək.

XIŞ – Yer şumlamaq üçün ibtidai kənd təsərrüfatı aləti.

Xaşal-xəşil-xəşin

XAŞAL – Sallaq qarın, şişman.

XƏŞİL – Suda bişirilib yağ və doşabla yeyilən xəmir yeməyi.

XƏŞİN– Sərt, qaba, nahamar, cadar-cadar.

Xatəm-hatəm

XATƏM – Sonuncu, axırıncı, ən sonuncu.

HATƏM – Əliaçıq, səxavətli, comərd adam haqqında.

Xaylaq-xeylaq

XAYLAQ – İnsan, qadın və ya kişi xaylağı.

XEYLAQ – "Xeyli" sözünün canlı dildə işlənən forması.

Xeyr-xeyir

XEYR – Bir şeylə razı olmadıqda və ya verilən suala mənfi cavab üçün işlənir.

XEYİR – Fayda, mənfəət.

Xeyrə-xeyri

XEYRƏ – Misdən, alüminiumdan, saxsıdan və s.-dən qayrılan dəyirmi qab.

XEYRİ – Qırmızı rəngli, topləçəkli gül, məxmərgülü.

Xəcil-xəlic

XƏCİL – Xəcalətli, üzüqara.

XƏLİC – Körfəz.

Xəfənək-xəfənk

XƏFƏNƏK – At və başqa heyvanlarda ciyər xəstəliyi, təngnəfəslik.

XƏFƏNG – Pəncərənin və ya qapının üst hissəsi.

Xəfif-xərif

XƏFİF – Mülayim, yüngül, yumşaq.

XƏRİF – Qocalıqdan ağlı zəifləmiş, xərifləmiş, səfehləmiş, sərsəmləmiş.

Xələf-xəlfə-xəlifə

XƏLƏF – Sonradan gələn, birinin yerinə keçən, onun işini davam etdirən, onu əvəz edən adam.

XƏLFƏ – Köhnə məişətdə: toy və yas məclislərini idarə edən şəxsə verilən ad.

XƏLİFƏ – Bəzi müsəlman ölkələrində Məhəmməd peyğəmbərin vəkili və bütün müsəlmanların hamisi və başçısı sayılan şəxslərə verilən yüksək dini ünvan.

Xəmsə-xəmsi

XƏMSƏ – Beşlik.

XƏMSİ – Siyənəyə oxşar dəniz balığı.

Xəmsin-həmsin

XƏMSİN – Ərəblərdə qışın 40 günündən sonra gələn 50 günlük mövümünün xalq təqvimində adı, habelə bu dövrdə əsən küləyin yerli adı.

HƏMSİN – Həmyaş, yaşıd, bir yaşda olan.

Xərək-xörək

XƏRƏK – Daş, qum və s. şeyləri daşımaq üçün taxtadan və s.-dən düzəldilmiş alət.

XÖRƏK – Bişirilib yeyilən şey, yemək, bişmiş.

Xəritə-xəlitə

XƏRİTƏ – Yer səthinin coğrafi vəziyyətinin kağız və s. üzərində təsviri.

XƏLİTƏ –1. Metaləridən sobalarda əridilən metalların müəyyən qatışığı;

2. Külçə.

Xətər-xətir

XƏTƏR – Təhlükə, qorxu.

XƏTİR – Hörmət, ehtiram, qayğı.

Xəttat-xəyyat

XƏTTAT– Gözəl xətti olan adam.

XƏYYAT – Dərzi.

Xəzər(lər)-xəzəl-xəsil-xəzri

XƏZƏR(lər) – V-X əsrlərdə Aşağı Volqadan Qafqaza və Qara dənizin şimal hissəsinə qədər dövlət quran türk dilli xalq.

XƏZƏL – Payız fəslində budaqlardan tökülən sarı yarpaqlar.

XƏSİL – Göy taxıl.

XƏZRİ– Abşeron yarımadasında şimaldan əsən şiddətli külək.

Xırıp-xırp

XIRIP– Heyvanların otu dişləri ilə qırparkən çıxardıqları səs.

XIRP – Adətən feillərdən sonra gələrək onların ifadə etdiyi işin, prosesin birdən, qəfildən, ani olaraq kəsilməsini bildirir.

Xıs-xış

XIS – Yavaş-yavaş, gizli, xəlvəti, altdan-altdan.

XIŞ – Yer şumlamaq üçün ibtidai kənd təsərrüfatı aləti.

Xilqət-xislət

XİLQƏT – Yaradılma, yaradılış.

XİSLƏT – İnsanın təbiətinə məxsus sifət, xasiyyət, təbiət.

Xloforos-xloroz

XLOROFOS – Mal-qaranın, paltarların, əşyaların çüçülərdən təmizlənməsi, dezinfeksiya edilməsi üçün işlənilən kimyəvi maddə.

XLOROZ – Bitkilərdə: yarpaqlarda və zoğlarda yaşıl rəngin çatışmazlığından törəyən xəstəlik halı.

Xonça-xonsa

XONÇA – Şirniyyat, meyvə və s. yeməli və başqa hədiyyələr qoyulmuş bəzəkli podnos, tabaq və s.

XONSA – Hər iki cinsin əlamətləri olan canlı.

Xoral-xural

XORAL – Katoliklərdə və protestantlarda xor şəklində oxunan dua; bu səpkidə yazılmış musiqi əsəri.

XURAL – Monqolustanda ali dövlət hakimiyyəti orqanı.

Xorey-xoreya

XOREY – 1. Vurğusu I hecada olan iki hecalı şeir təqtisi; şeir vəznlərindən biri; 2. Xizəyə qoşulmuş maralları sürmək üçün uzun çubuq.

XOREYA – Əl-ayağın qeyri-ixtiyari titrəməsindən ibarət əsəb xəstəliyi.

Xorvat-xoryat

XORVAT – Yuqoslaviyanın tərkibinə daxil olan Xorvatiyanın əsas əhalisini təşkil edən cənub slavyan xalqı və bu xalqa mənsub adam.

XORYAT (ədəb.) – İraqda kərkük bayatısı.

Xunxar-xunkar

XUNXAR – Qaniçən, zalım, cəllad, qandan doymayan, yırtıcı.

XUNKAR– Sultan.

İ

Iadə-ianə-iena

İADƏ – Vaxt çıxmadan hər hansı bir xətaya görə namazın təkrar qılınmasına iadə deyilir.

İANƏ – Bir xeyir iş üçün, yaxud ehtiyacı olan bir adam və ya cəmiyyət üçün yığılan və ya toplanılan pul, maddi yardım, kömək.

İENA – Yaponiyada pul vahidi.

Ianət-inayət

İANƏT – Bir xeyir iş üçün, ehtiyacı olan bir adam və ya cəmiyyət üçün verilən və toplanılan pul.

İNAYƏT – Mərhəmət, rəhm, iltifat, şəfqət, yaxşılıq.

İbadət-ibdət

İBADƏT – Dua oxuma, namaz qılma şəklində icra olunan dini ayin; sitayiş, pərəstiş.

İBDƏT – Pis, yaramaz, çirkin.

Ibarə-idarə-iradə

İBARƏ – Kəlam; İki və ya bir neçə kəlmədən ibarət olanb tərkib.

İDARƏ – Hər hansı bir iş sahəsinə baxan, müəyyən ştatı, müdiriyyəti olan təşkilat.

İRADƏ – İnsan psixikasının, insanın öz qarşısına qoyduğu məqsədə nail olmaq, arzu və istəklərini həyata keçirmək qabiliyyətində təzahür edən xüsusiyyətlərindən biri; irəli çıxan maneə və çətinlikləri aradan qaldırmaqda dözümlü olan.

İbarət-ibrət

İBARƏT – Mütəşəkkil, düzəlmiş, təşkil olunmuş.

İBRƏT – Ağır, pis bir hadisədən, işdən alınan dərs.

Iblis-ilbiz

İBLİS – Şeytan.

İLBİZ – Əksərən balıqqulağına oxşar bərk çanaq içərisində yaşayan yumşaq bədənli molyusk.

İbraz-iflas-ifraz

İBRAZ (etmək) – Büruzə vermək, aşkar etmək, üzə çıxarmaq, meydana çıxarmaq, göstərmək.

İFLAS – Bankın, tacirin və s.-nin borc iltizamlarını vaxtında ödəyə bilməməsi nəticəsində müflis olması, sınıq çıxması.

İFRAZ – Orqanizmin bir yerindən maye çıxma, axma.

Icab-hicab-icad

İCAB – Lazım olmaq, lazım gəlmək.

HİCAB – 1.Pərdə, örtük; 2.Utanma, utancaqlıq.

İCAD – Vücuda gətirmə.

Icrət-hicrət

İCRƏT – Görülən iş üçün verilən haqq, muzd, zəhmət haqqı.

HİCRƏT – Öz vətənini tərk edib başqa bir yerə getmə, köçmə, mühacirət.

Ideal-ideya

İDEAL – Ən yüksək məqsəd, qayə, amal.

İDEYA – İnsan şüurunda varlığı əks etdirən və onun bizi əhatə edən mühitə münasibətini ifadə edən anlayış, təsəvvür.

Ifadə-iftadə

İFADƏ – Anlatma, izah etmə, izhar etmə.

İFTADƏ – Düşkün, mübtəla.

Ifraq-ifrat-iftar

İFRAQ – Qəlibə tökmə, qəlibə axıtma.

İFRAT – Bir şeyin son həddi, bir şeyi son həddə çatdırma, mübaliğəyə varma, həddi keçmə.

İFTAR – Oruc açma, oruc açdıqda yeyilən yemək.

İfrit-iprit

İFRİT – 1.İblis, şeytan, cin; 2. Çox sərt, amanız adam haqqında.

İPRİT – 1. Belçikada İprit şəhərinin adı; 2.Xardal qoxuyan zəhərli qaz; dəridə irinli yara əmələ gətirən və orqanizmi bütünlükdə zəhərləyən davamlı zəhərləyici maddələrdən biri.

İxlas-iclas

İXLAS – Səmimi və qərəzsiz məhəbbət, ürəkdən gələn sədaqət, səmimiyyət, sidq.

İCLAS – Bir məsələni müzakirə etmək üçün hər hansı bir təşkilat üzvlərinin bir yerə yığılması; yığıncaq.

Ixlat-ixtilat

İXLAT – Orta əsr tibb əlyazmasında bədəndə olan bəlğəm, irin, sevda artıqlığı.

İXTİLAT – Oturub-durma, qaynayıb qarışma, görüşüb əlaqə saxlama.

İxtilaf-ixtilal

İXTİLAF – Fikir ayrılığı və bunun nəticəsində doğan ziddiyyət, uymamazlıq, mübahisə.

İXTİLAL – Qarışıqlıq, qarğaşalıq, hərc-mərclik, iğtişaş.

İxtisar-ixtiyar

İXTİSAR – Qısaltma, azaltma.

İXTİYAR – 1.Öz arzusu və iradəsi ilə hərəkət etmə; 2. Qoca, yaşlı, pirani.

İhanət-inayət

İHANƏT – Xəyanət.

İNAYƏT – Mərhəmət, rəhm, iltifat, şəfqət, yaxşılıq.

İkrah-ikram

İKRAH – İyrənmə, çimsinmə, diksinmə, nifrət.

İKRAM – Hörmət, sayğı, əzizləmə, ehtiram, hörmət göstərmə.

İqrar-ilğar-ilqar

İQRAR – Dil ilə söyləmə, ifadə etmə, təsdiq etmə, etiraf.

İLĞAR – Ansızın hücum, basqın, düşmən torpağına süvari hücumu.

İLQAR – Söz vermə, əhd, vəd, vəfa.

İqtibas-iltimas

İQTİBAS – Bir sözü, cümləni və ya fikri eynilə və ya məzmunca başqasının əsərindən alma, götürmə.

İLTİMAS – Xahiş, rica.

İlgək-ilmək

İLGƏK – Paltarın yaxasında, qolunda, cibinin ağzında və ya başqa yerində düyməni və ya qarmağı keçirmək üçün sapdan, qaytandan düzəldilən balaca yarıq

və ya halqa; düymə yeri.

İLMƏK – Asanlıqla açılan düyün.

Ilk-ılıq-ilik

İLK – Birinci, əvvəlinci, ən əvvəldə olan, ən qabaq.

İLIQ – Azacıq isti, nə soyuq, nə isti, hərarətcə mülayim.

İLİK – İnsanların, habelə onurğalı heyvanların sümüyü içərisində olan yağaoxşar yumşaq maddə.

İltizam-intizam

İLTİZAM – Bir işin yerinə yetirilməsini lazım bilmə, özü üçün borc hesab etmə, boynuna götürmə, öhdəsinə götürmə.

İNTİZAM – Nizam və qayda, səliqə, tərtib.

Imam-iman-inam

İMAM – Müsəlmanlarda: camaat namazına başçılıq edən, habelə bir məhəllədə nikah, ölüm və s. dini işlərə baxan ruhani.

İMAN – İnanma, dərin inam.

İNAM – İnanma, etibar.

Imamət-imarət

İMAMƏT – İmamlıq.

İMARƏT– Böyük və qəşəng bina.

Imperativ-iterativ

İMPERATİV – İdealist fəlsəfədə qəti tələb; qrammatikada feilin əmr forması.

İTERATİV – Çoxdəfəli, işin, hərəkətin dəfələrlə təkrar olunmasını göstərən feillər.

Import-eksport

İMPORT – Bir ölkəyə başqa ölkədən gətirilən mal, məhsulat, idxalat.

EKSPORT – İxracat, bir ölkədən başqa ölkəyə göndərilən mal.

Incə-inci

İNCƏ – Zərif işlənmiş, qəşəng, nəfis.

İNCİ– Bəzi molyuskların balıqqulaqlarından çıxarılan ağ və çəhrayı rəngli dənələr şəklində qiymətli sədəf maddəsi, mirvari, dürr.

Inersiya-inversiya

İNERSİYA – Düz xətt üzrə hərəkətdə olan cismin öz müntəzəm hərəkətini, sükunətdə olan cismin isə öz sükunətini xarici bir qüvvə müdaxilə etmədikcə mühafizə etmə xassəsi, ətalət.

İNVERSİYA – Qrammatik hadisə və ya üslubi üsul olaraq cümlədə sözlərin adi sırasının dəyişdirilməsi.

Infiltryasiya-inflyasiya

İNFİLTRYASİYA – Yeraltı suların mənşəyi haqqında nəzəriyyə. Süxurların kapillyar məsamələri vasitəsilə suyun yeraltı sular səviyyəsinə doğru hərəkəti.

İNFLYASİYA– Kağız pulların əmtəə tədavülü tərəfindən artıq buraxılması nəticəsində qiymətdən düşməsi.

İnhilal-inhina

İNHİLAL – 1. Açılma (düyün); 2. Dağılma, bir-birindən ayrılma.

İNHİNA – Əyilmə, bükülmə. Birinə baş əymə, yumşaqlıq göstərmə.

Inhisar-inkisar

İNHİSAR – Bir malı istehsal etmək və ya satmaq, yaxud ondan istifadə etmək hüququnun bir şəxsə, müəssisəyə, dövlətə məxsus olması, monopoliya.

İNKİSAR – Qırılma, sınma.

Internat-internet

İNTERNAT – Məktəb yanında şagirdlər üçün ümumi yataqxana.

İNTERNET – Bütün dünyada milyonlarla kompüter vahid informasiya sisteminə birləşdirilən, elmi bilgilərin, işgüzar, əyləncəli və başqa məlumatların azad mübadiləsi üçün ən geniş imkanlara malik olan qlobal kompüter şəbəkəsi.

İntəha-intihal-intixab

İNTƏHA – Son, axır, nəhayət, qurtaracaq.

İNTİHAL – Başqasının əsərini mənimsəmə, plagiatlıq.

İNTİXAB – Seçmə, seçib ayırma.

Intiba-intibah

İNTİBA – Bir şeyin zehində buraxdığı iz, təəssürat.

İNTİBAH– Oyanış, oyanma, canlanma, dirçəlmə, yenidən yüksəliş.

İntihar-intişar-intizar

İNTİHAR– Özünü öldürmə, özünə qəsd etmə.

İNTİŞAR – Yayma, yayılma.

İNTİZAR– Həsrət içərisində gözləmə, səbirsizliklə gözləmə.

Intizam-iltizam

İNTİZAM– Nizam və qayda, səliqə, tərtib.

İLTİZAM – Bir işin yerinə yetirilməsini lazım bilmə, özü üçün borc hesab etmə, boynuna götürmə, öhdəsinə götürmə.

İrad-iradi

İRAD – Söyləmə, demə, danışma.

İRADİ – İradəyə aid, iradədən asılı olan, iradə ilə bağlı olan, ixtiyari.

Irbis-iris

İRBİS (zool.) – Qar bəbiri, yırtıcı heyvan.

İRİS – Şokolad rəngli kubiklər şəklində konfet növü.

Irmaq-irmək

İRMAQ – Çay.

İRMƏK – Adətən mal-qaraya verilən iri və yaxşı, əzilməyən buğda, arpa unu.

Irradiasiya-irriqasiya

İRRADİAİSİYA– 1. İşıqlı fiqurların qara fonda ölçüsünün böyüməsi; 2. Mərkəzi sinir sisteminin oyanma və tormozlanma prosesi; zədələnmiş orqan və hissədə ağrı hissi.

İRRİQASİYA – Rütubəti az olan torpaqların məhsuldarlığını artırmaq üçün onların süni surətdə suvarılması.

İsabət-isbat

İSABƏT –Hədəfə çatma, hədəfə dəymə, hədəfə yetişmə.

İSBAT – Sübut.

İshal-islah

İSHAL – Mədə pozğunluğu, qarın işləmə, ayaqyoluna düşmə.

İSLAH – Qüsur və nöqsanlarını aradan qaldırıla yaxşı hala salma, düzəltmə.

İskəncə-işgəncə

İSKƏNCƏ – Xışı boyunduruqla birləşdirən ağac.

İŞGƏNCƏ – Vəhşi və amansız üsullarla verilən cismani cəza.

İsgənə-iskələ-işgənə

İSGƏNƏ – Dayaz oyuqlar açmaq, kəsmək, yonmaq və təmizləmək üçün yastı polad alət.

İSKƏLƏ – Dənizdə, göldə gəmilərin yanaşması üçün körpü

İŞGƏNƏ (xörək) – Yarıbişmiş yağlı ətin, toyuğun suyu.

Israf-isrif

İSRAF – Artıq və lazımsız yerə xərcləmə, sərf etmə, işlətmə, puç etmə.

İSRİF – Qənaətcillik, haqq-hesabını bilmək.

Istibdad-istibdal

İSTİBDAD – Özbaşnalığa və zorakılığa əsaslanan idarə üsulu, zülm, mütləqiyyət.

İSTİBDAL – Dəyişiklik, təbəddülat.

İstiğfar-istiqrar

İSTİĞFAR – Allaha yalvararaq günahlarının bağışlanmasını istəmək.

İSTİQRAR – 1. Qərar tutma, yerləşmə; 2. Sabitləşmə, aydınlaşma**.**

İstiqbal-istiqlal

İSTİQBAL – Gələcək, qarşılaşma.

İSTİQLAL – Müstəqillik, istiqlaliyyət**.**

İstihalə-istixarə

İSTİHALƏ – Bir haldan başqa hala keçmə.

İSTİXARƏ – Görüləcək bir işin qabaqcadan uğurlu olub-olmadığını bilmək üçün Quran və ya təsbehlə yoxlama ayini.

Istimdad-istinad

İSTİMDAD – İmdad istəmə, yardıma çağırma.

İSTİNAD – Dayanma, əsaslanma.

İstismar-istisna

İSTİSMAR – Hər hansı bir əməli məqsəd üçün sistematik istifadə etmə.

İSTİSNA – Ümumi qaydadan çıxarma, ayırma.

İşdək-işlək

İŞDƏK – İş, əməl, gizli iş, kələk.

İŞLƏK – Zəhməti, işləməyi sevən, çox işləyən, daim işləyən, fəal, çalışqan.

Iştibah-iştihab

İŞTİBAH – Şübhə, şəkk.

İŞTİHAB – Ağarma, bəyazlaşma.

İştiqaq-iştiyaq

İŞTİQAQ – Qədim ərəb poetik şeirində istifadə edilən üslubi vasitələrdən biri.

İŞTİYAQ – Şövqündə olma, həsrətində olma, həsrətini çəkmə; şövq, həvəs, şiddətli arzu, həsrət.

İtgə-itki

İTGƏ – Qızılquş və qırğı balalarına xalq arasında verilən ad.

İTKİ – 1. İtirilmiş şey; 2. Ölüm.

İttihad-ittiham

İTTİHAD – Birləşmə, birlik, ittifaq.

İTTİHAM – Birisinə qarşı irəli sürülən təqsir, günah, suç.

Iycal-iycil

İYCAL – İyə sahib.

İYCİL – İyi tez hiss edən, iyi tez duyub ov dalınca düşən.

K

Kabarqa-qabırğa

KABARQA – Cütdırnaqlı ceyranabənzər heyvan olub, kaberqalar ailəsindəndir. “Muskus gəzdirən” deməkdir.

QABIRĞA – Fəqərələri döş qəfəsi ilə birləşdirən qövsşəkilli sümük.

Kabel-qabil

KABEL – Elektrik enerjisini, səs siqnallarını nəql etmək üçün üstü hermetik örtülü məftil.

QABİL – İstedadlı, qabiliyyətli. Hər şeyi tez qavrayan, zehinli, zəkalı.

Kadet-katet-kotlet

KADET– 1905-ci ildə çar Rusiyasında yaradılmış, imperialist burjuaziyanın başlıca partiyası olan konstitusion-demokratik partiyanın üzvü, ya tərəfdarı.

KATET – Düzbucaqlı üçbucaqda düz bucağı əmələ gətirən tərəflərdən biri.

KOTLET– Döyülmüş və ya əzilmiş ətdən girdə və ya uzunsov, yastı şəkildə hazırlanan yemək.

Kafe-kofe

KAFE – Qəhvə, çay, qəhvəaltı və s. satılan kiçik restoran.

KOFE– Qəhvə.

Kafir-kafur

KAFİR – Müsəlman olmayan, islam dininə etiqad etməyən, qeyri-müsəlman.

KAFUR (kimy.) – Həmin adda ağacın kitrəsindən alınan, təbabətdə və texnikada işlədilən kəskin və spesifik qoxulu maddə.

Kaftan-kaftar

KAFTAN – Uzunətəkli qədim kəndli paltarı, don.

KAFTAR – Səhra və yarımsəhra yerlərdə yaşayan və başlıca olaraq leş yeməklə keçinən məməli heyvan; goreşən.

Kaha-kahı

KAHA – Qayalıqda, dağda təbii və süni oyuq.

KAHI – Yaşıl-ağımtıl yarpaqları və kökü çiy yeyilən birillik tərəvəz bitkisi.

Kahıl-kahin

KAHIL – Başısoyuq, tənbəl, işə can yandırmayan.

KAHİN – Qədim misrlilərdə, israillilərdə qeybdən xəbər verən ruhani.

Kal-kar

KAL – 1. Dəyməmiş, yetişməmiş, göy; 2. Kütbeyin, gec anlayan.

KAR – 1. Eşitmək qabiliyyətini tamamilə və ya qismən itirmiş; 2. İş, peşə, məşğələ; 3. Təsir.

Kalafa-kalava

KALAFA – Dağılmış tikintinin qalığı, dağılmış yer, xaraba.

KALAVA – Dərə.

Kalım-kilim

KALIM (başlıq) – Orta Asiyada: evlənərkən oğlanın qızın ata-anasına verməli olduğu pul, mal, başlıq və s.; bu adətin özü.

KİLİM – Yun və ya pambıqdan toxunan zolaqlı, xovsuz palaz növü.

Kamal-kaman-kamil

KAMAL – Kamillik, yetkinlik.

KAMAN – Alt tərəfi düz üstünə qoyulub yayla çalınan musiqi aləti; kaman.

KAMİL – Nöqsansız, qüsursuz, bitkin, tam, mükəmməl.

Kameliya-kameya

KAMELİYA (bitki) – Tüklü yarpaqları və iri gözəl gülləri olan ağac; gül adı.

KAMEYA – Daş və ya balıqqulağından qayrılmış bəzək.

Kampaniya-kompaniya

KAMPANİYA – Ümumiyyətlə, bir cəbhədə keçirilən hərbi əməliyyat, müharibə, hərbi yürüş, hərbi səfər.

KOMPANİYA – 1.Şirkət; 2. Məclis, qonaqlıq.

Kamvol-kamzol

KAMVOL – Zərif daranmış. Kamvol yun. Kamvol parça.

KAMZOL– Kişi geyimi olub, dizə qədər olan, bəzən qolsuz, kaftan altından geyilən geyim.

Kanton-kanyon

KANTON–Bəzi xarici ölkələrdə inzibati ərazi bölgüsü.

KANYON–Sıldırımlı dağ-dərə.

Kaper-kapers

KAPER – Dəniz quldurluğu ilə məşğul olan gəmi; bu cür gəminin sahibi.

KAPERS– Çöl bitkisi, yerqulağı.

Kapital-kapitan-kapitel

KAPİTAL – Sahibinə muzdlu fəhlələri istismar yolu ilə izafi dəyər gətirən dəyər (sərmayə, istehsalat vasitələri və s.).

KAPİTAN – Orduda baş leytenant rütbəsindən sonra gələn zabit rütbəsi**.**

KAPİTEL – Kiçik başlıqlar (şrift).

Kapron-karbon-karbol

KAPRON – Süni lif növü.

KARBON – Təbiətdə bütün üzvi maddələrin ən mühüm tərkib hissəsi olan element.

KARBOL – Spesifik iyi olan zəhərli dezinfeksiya maddəsi –fenol karbol məhlulu.

Kaptal-kapital-kapral

KAPTAL(poliq.) – Kitab cildlənmənin elementi.

KAPİTAL – 1.Əsas, dominant, başlıca; 2.Muzdlu fəhlələrin zəhmətinin istismarından alınan dəyər.

KAPRAL – Bəzi ölkələrin ordularında və XVII əsrdən XIX əsrin I yarısına qədər rus ordusunda kiçik komanda heyətinə məxsus hərbi rütbə və bu rütbəni daşıyan şəxs; onbaşı.

Karaib-karaim

KARAİB – Cənubi Amerikada yaşayan hindlilərin bir qrupu.

KARAİM – Krımda və Litvada, habelə Polşada yaşayan türkdilli xalq və bu xalqa mənsub adam.

Kargər-kargir

KARGƏR – Fəhlə, əmələ, işçi.

KARGİR – Təsir, əlac.

Karteç-katric

KARTEC – İçi xırda güllələrlə doldurulmuş top gülləsi.

KATRİC – Yazıları çap vərəqində çıxardan cihaz.

Karter-krater

KARTER – Mexanizmi zədədən və tozdan qoruyan qurğu.

KRATER – Vulkan zirvəsində: püskürtü zamanı lavanın çıxdığı kasa və ya qıf şəklində çökəklik.

Karton-kərdan-kordon

KARTON – Xüsusi qaydada hazırlanmış qalın bərk kağız.

KƏRDAN – Edən.

KORDON – 1. Sərhəd mühafizə dəstəsi, qarovul xətti; 2. Meşə gözətçisinin postu.

Karyer-karyera

KARYER – Karxana.

KARYERA – Xidməti və ya başqa fəaliyyət sahəsində irəliləmə; şöhrətlənmə, tanınma; mənsəb, şöhrət.

Katarsis-katarsus

KATARSİS (ədəb.psix.) – Tərbiyəvi məna ifadə edən faciədə həyəcanın yüksək harmoniyası.

KATARSUS –Təmizlənmə, mənəviyyatca pak olma.

Keçəl-köçəl

KEÇƏL– Baş dərisinin xəstəliyi nəticəsində başının tükü tökülən şəxs.

KÖÇƏL – Xırman sovrulanda taxılla saman arasında qalan çör-çöp, iri saman, sünbül və s.

Keçilmək-keçinmək

KEÇİLMƏK – Hərəkət edərək, yeriyərək, adlayaraq irəliləmək, yer dəyişmək, ötüb getmək.

KEÇİNMƏK – Ölmək.

Ked-kelt-ket

KED – Parça və rezindən tikilmiş idman ayaqqabısı.

KELT – Qədim zamanlarda Qərbi Avropada yaşamış xalqlardan biri.

KET – Almaniyada yaşayan xalq.

Kefir-kifir

KEFİR – Qatığa oxşar, süddən qatı qidalı içki.

KİFİR – Çirkin, eybəcər.

Keramit-keratin-keratit

KERAMİT – Küçələrə döşəmək üçün dördguşəli şalban başı şəklində kərpic.

KERATİN – Buynuz, yun, saç və s.-də olan zülali maddə.

KERATİT – Gözün buynuz qişasının iltihabı.

Keşkə-keşkəl-kəşkül

KEŞKƏ – Dərinin üzərində əmələ gələn ərp.

KEŞKƏL – Əkin yerinə çəkilən kiçik su arxı.

KƏŞKÜL – Hind qozunun qabığından qayrılıb dərviş və qələndərlərin əllərində gəzdirdikləri və diləndikləri şeyləri içinə qoyduqları qab.

Keşniş-kişmiş

KEŞNİŞ – Yeyilən, xörəyə tökülən xoş iyli göyərti növü.

KİŞMİŞ– Üzüm qurusu.

Kəbin-kəbir

KƏBİN– 1.Başlıq; 2.Südpulu, cehiz.

KƏBİR – Böyük.

Kəc-kəç

KƏC – Əyri.

KƏÇ – Suvaqda işlədilən yandırılmış ağ torpaq.

Kəf-kif

KƏF – 1. Köpük; 2. Əlin içi, ovuc.

KİF – Çürüyən və ya nəm şeylərin üstündə nazik qat şəklində əmələ gələn yüngül, yumşaq mikroskopik göbələkciklər.

Kəfə-kəfən

KƏFƏ – Ovuc, əlin içi, aya.

KƏFƏN – Meyitin sarındığı ağ, bez.

Kələk-külək

KƏLƏK – Hiylə, fırıldaq, badalaq, biclik, fənd, aldatma.

KÜLƏK – Havanın üfüqi istiqamətdə hərəkətindən ibarət təbiət hadisəsi; yel.

Kəm-gəm

KƏM – Az, pis, qaba, kobud, aşağı, əskik, xoşagəlməz.

GƏM – Vəl; sünbülü döymək üçün ata, öküzə qoşulan alət.

Kəndçi-kəndiçi

KƏNDÇİ – Kənddə yaşayan və əsas peşəsi kənd təsərrüfatı olan adam; kənd əhli, kəndçi.

KƏNDİÇİ – Kəndin iç sahəsi.

Kənək-kənik-kəlik

KƏNƏK – Ləpəsi çətin çıxan.

KƏNİK – Oyuq.

KƏLİK – Dəyməmiş, yetişməmiş kal qovun, yemiş.

Kəpək-köpük

KƏPƏK –Un ələndiyi zaman ələk üstündə qalan buğda və s.-nin qabıq qırıntıları.

KÖPÜK – Yırğalanan , hərəkət edən maye və yarımmaye kütlə üzərində əmələ gələn içərisi hava və ya qazla dolu girdə qabarcıqlar yığını.

Kərəm-kərən

KƏRƏM – Lütf, mərhəmət, inayət.

KƏRƏN – Yonulmamış yoğun ağac dirək, iri kötük.

Kəsb-kəsəb

KƏSB – Çalışıb qazanma və bunun nəticəsində əldə edilən qazanc, gəlir.

KƏSƏB – Müxtəlif alətləri qoymaq üçün dəridən və s.-dən düzələn xüsusi gözləri olan qab, alət.

Kəsək-kəsik

KƏSƏK – Quruyub bərkimiş palçıq qurusu.

KƏSİK – Kəsilmiş halda olan, iti bir şeylə kəsilib yaralanmış, cızılmış.

Kəsif-kisif

KƏSİF – Qalın, qəliz, qatı, qeyri-şəffaf, tutqun

KİSİF – 1.Kiflənmiş, kifsəmiş; 2. Tovuz, Gədəbəy, Salyan dialektlərində gəlir, qazanc deməkdir; 3. Müharibədə və ya başqa döyüşdə əldə edilən qənimət (Tovuz dialekti).

Kəsmət-kəsrət

KƏSMƏT – Təqaüd, pensiya.

KƏSRƏT – Çoxluq.

Kəsr-kəsir

KƏSR – Vahidin müəyyən hissəsini göstərən ədəd.

KƏSİR – Nöqsan, çatışmazlıq, çatışmayan cəhət, şey, naqislik, əgər-əskik.

Kəvər-kəvir

KƏVƏR – Nazik, uzun yarpaqları olan, yeyilən və acıtəhər göyəti.

KƏVİR – Səhra.

Kəviz-kərəviz

KƏVİZ – 32 kq taxıl tutan ölçü qabı.

KƏRƏVİZ – Çətirçiçəklilər fəsiləsindən 1-2 illik ot bitkisi.

Kilə-gilə

KİLƏ – 6 kq-a bərabər köhnə ağırlıq ölçüsü.

GİLƏ – Üzümün, narın və s. meyvələrin hər bir giləsi.

Kinetik-genetik

KİNETİK – Hərəkətə aid olan, hərəkətlə bağlı olan.

GENETİK – Genezisə aid olan, bir şeyin mənşəyini, inkişafını öyrənən.

Kinetika-genetika

KİNETİKA – Nəzəri mexanikanın dinamikanı və statikanı qavrayan şöbəsi.

GENETİKA – Biologiyanın, orqanizmlərin irsiyyətini və dəyişkənliyini öyrənən bəhsi.

Kipkəc-kirəc

KİPKƏC – Mexanizmin hərəkət edən hissələrinin ətrafında açıq qalan yerləri sıx-sıx qapayan və mayenin, buxarın, ya qazın sızıb çıxmasının qarşısını alan detal.

KİRƏC – Tikintidə, heykəltəraşlıqda, cərrahlıqda və s.-də işlənən ağ və ya sarı rəngli əhəngli mineral maddə; gəc.

Kiplik-kirlik

KİPLİK – Kip şeyin halı; sıxlıq, yaxınlıq.

KİRLİK – Bir şeyin çirklənməməsi üçün onun üzərinə çəkilən parça.

Kir-gir

KİR – Çirk.

GİR – Güc, qüvvət, taqət.

Kirpik-kirtik

KİRPİK – Göz qapaqlarının kənarlarındakı tükcüklər.

KİRTİK – Sabun işləndikdən sonra qalan kiçik hissəsi.

Kiriş-giriş

KİRİŞ – Möhkəm ip.

GİRİŞ – Girləcək yer, daxil olmaq üçün yol, yer.

Kirli-girli

KİRLİ – Kir tutmuş, çirk basmış.

GİRLİ – Güclü, qüvvətli, giri olan.

Kirvə-girvə

KİRVƏ – Uşaq sünnət olunarkən onu tutan adam.

GİRVƏ – Keçidlərdə, yollarda qar yığını.

Kist-kista

KİST (fırça) – Bir şeyə rəng və ya yapışqan sürtmək, yaxud sulu və ya yağlı boya ilə şəkil çəkmək üçün ucuna cod tük topası bağlanmış alət, fırça.

KİSTA (tibb.) – Köpük, orqan və toxumalarda patoloji hissə, müəyyən divara və şeyə malik.

Kiş-giş

KİŞ – Toyuqları, quşları və s. qovmaq üçün çıxarılan səs.

GİŞ – Alçaq növlü kəndir və ya kətan lifindən toxunmuş cod parça.

Kiver-kliver

KİVER – Keçmişdə hündür, təpəsi yastı, bərk hərbi papaq.

KLİVER – Gəminin qabaq tərəfindəki üçbucaq çəp yelkən.

Klarnet-kornet

KLARNET – Ağacdan qayrılmış, üstündən qapaq və deşikləri olan nəfəsli musiqi aləti.

KORNET – Çar süvari qoşununda birinci zabit rütbəsi. Misdən hazırlanmış nəfəsli musiqi aləti.

Klassik-klastik

KLASSİK –Klassik tərəfindən yaradılmış ən nümunəvi, nümunə ola biləcək klassik ədəbiyyat.

KLASTİK – Qırıntılı, çöküntülü şuxur.

Klavir-klavis-klaviş

KLAVİR–Simli klavişli musiqi alətlərinin ümumi adı.

KLAVİS –Açar, kilid.

KLAVİŞ – Fortepiano, bayan və başqa musiqi alətlərində basılmaqla səs çıxaran lövhəcik, dil.

Klem-krem-kren-kreml

KLEM – 1. Klem Con Linkoln; 2. Ən gənc əsgərlərdən biri. ABŞ-da vətəndaş müharibəsində iştirak edən və ABŞ hərbi tarixində ən gənc unter zabit.

KREM – 1.Şəkərlə çalınmış süd, yağ, qaymaq, yumurta və s.-dən ibarət qatı maddə, mət; 2.Üzə, ələ sürtmək üçün yumşaldıcı kosmetik yağ.

KREN – 1. Gəminin sualtı hissəsi; gəmini yanakı qoyma; 2. Siyasi mövqenin dəyişməsi.

KREML – Rus feodal şəhərlərinin bürclü qala divarları ilə əhatələnmiş və möhkəmlənmiş hissəsi.

Kley-kleyn

KLEY – Ağac, dəri, kağız, parça, şüşə və müxtəlif materialları birləşdirmək üçün orqanik və qeyri-orqanik maddələrdən düzələn çoxkomponentli qarışıq.

KLEYN (tex.) – 1.Ayın görünən tərəfində krator; 2. Antroponim və toponim kimi işlənir.

Klif-kif

KLİF(coğr.) – 1.Dəniz sularının dəyməsi nəticəsində yaranan yarğan; 2.Uçurum.

KİF– 1.Həşiş; 2.Bitkilərin nəmişliyi nəticəsində yaranan çürüntü

Kliker-kliper

KLİKER– 1. Odadavamlı kərpic; 2. İdman qayığı; 3.İstifadə zamanı çırtma səsi verən istənilən cihaz.

KLİPER – 1.İti gedən yelkənli gəmi; 2. Suyu yaran iti korpusa malik yelkənlə əhatə olunmuş gəmi və ya qayıq,

Klub-klupp

KLUB – Müəyyən ictimai qrupa, peşəyə, sənətə mənsub şəxslərin birgə istirahətini, əyləncəsini, idman məşğələlərini və s. təşkil edən ictimai təşkilat.

KLUPP (alət) – Dəmiri və yivi kəsici əllə və ya dəzgahla kəsmə.

Klüz-şlüz

KLÜZ – Gəminin burnunda lövbər zəncirinin keçdiyi deşik.

ŞLÜZ – Çayda, kanalda suyu saxlamaq və lazım olduqda buraxmaq üçün mütəhərrik qapı; suyu müxtəlif səviyyədə olan çaya buraxmaq üçün xüsusi qurğu. dil.

Kodein-kofein

KODEİN – Toz şəklində öskürək dərmanı.

KOFEİN – Qəhvənin, çay yarpaqlarının tərkibində olan, təbabətdə işlənən maddə.

Koğuş-kovuş

KOĞUŞ – Böyük ağacların gövdəsi içindəki boşluq.

KOVUŞ – Qovma, kiçik taxta.

Kolektor-kollektor-korrektor

KOLEKTOR– Silindr.

KOLLEKTOR –1.Bir şeyi öz tabeliyində olan təşkilatlardan toplamaq, habelə onların arasında paylaşdırmaqla məşğul olan idarə; 2. Başqa kanal və ya borulardan gələn maye və qazları toplayıb aparan böyük kanal və ya boru; 3. Dinamomaşının dəyişən elektrik cərəyanını daimi cərəyana çevirən hissəsi; 4. Faydalı qazıntı, torpaq və s. nümunələrini toplayan, onların təsvirini verən və qoruyub saxlayan adam.

KORREKTOR – Korrektura oxuyan və düzəldən mətbəə və ya nəşriyyat işçisi, müsəhhih, təshihçi.

Komitent-komitet

KOMİTENT – Komisyonerə iş tapşıran adam.

KOMİTET– 1. Ayrı-ayrı sahələrdə rəhbərlik etmək üçün dövlət və partiya tərəfindən yaradılmış orqan; 2. İclas, sovet.

Komissar-emissar

KOMİSSAR – Keçmiş SSRİ-də: üzərinə ictimai-siyasi, təşkilati və inzibati həvalə olunmuş rəhbər şəxs.

EMİSSAR – Hər hansı bir siyasi təşkilat və ya dövlət təşkilatı tərəfindən məxfi tapşırıqla başqa bir ölkəyə göndərilən şəxs.

Kommunar-kommunal

KOMMUNAR – 1871-ci ildə Paris Kommunası iştirakçısı.

KOMMUNAL – Şəhər təsərrüfatına aid olan.

Kompakt-kontakt

KOMPAKT – Sıxılmış, həcmcə az yer tutan, miqyasca kiçilmiş, yığcam.

KONTAKT – Elektrik xətlərinin bir-birinə toxunması.

Komparator-komprador

KOMPARATOR – Analoji siqnalları fərqləndirən cihaz.

KOMPRADOR – Xarici kapitalla yerli bazar arşında alıcı, yerli sahibkar, iş adamı.

Kompas-kompost

KOMPAS – Maqnitləşdirilmiş əqrəbi həmişə şimalı göstərməklə dünyanın cihazlarını təyin edən cihaz.

KOMPOST – Heyvan, mineral və ya bitki tullantılarının torf, yaxud torpaqla qarışığından alınan üzvi gübrə.

Kompleks-komplekt

KOMPLEKS – Bir vəhdət təşkil edən şeylərin və ya hadisələrin məcmusu.

KOMPLEKT – Tam təşkil edən şeylərin toplusu.

KOMPRES – Müalicə məqsədi ilə ağrıyan yerə qoyulan yaş sarğı.

Kompressiya-kompressor

KOMPRESSİYA – Sıxma, qazın motor silindrində sıxılması.

KOMPRESSOR – Havanı, buxarı, qazı sıxmaq üçün maşın.

Konkret-konqruent

KONKRET – Tam, dəqiq, aydın, müəyyən real mövcud olan, qəti.

KONQRUENT – Bərabər.

Konsepsiya-konsessiya

KONSEPSİYA– Hər hansı bir hadisə haqqında əsas fikir; görüşlər sistemi.

KONSESSİYA – Ölkə daxilində sənaye müəssisələri təşkil etmək, faydalı qazıntıları çıxarmaq və s. üçün müəyyən şərtlərlə dövlətlə və ayrı-ayrı kapitalistlər arasında bağlanan müqavilə.

Konservatoriya-observatoriya

KONSERVATORİYA – Ali musiqi məktəbi.

OBSERVATORİYA– Bir və ya bir neçə teleskopa malik ulduzları müşahidə etmək məqsədilə astronomik abservotoriya.

Konsol-konsul

KONSOL – Konstruksiya elementi olub, özlüyündə ya divara bərkidilən taxtanı ifadə edir ki, onun bir ucu möhkəm bərkidilir, digər hissəsinin sonuna yük qoyulur; ya da iki taxta üzərində dayanan körpüdür ki, mərkəzdə birləşdirici elementlə bərkidilib və dayaqlara söykənərək yükü saxlayır.

KONSUL – Bir dövlətin başqa bir dövlətin məntəqəsində öz dövlətinin və onun vətəndaşlarının hüquqlarını təmsil və müdafiə edən vəzifəli şəxs.

Konsonans-konsonant- kosmonavt

KONSONANS – Musiqidə səs uyğunluğu, ahəng.

KONSONANT – Samit səs.

KOSMONAVT – Kosmik fəzaya uçan adam.

Kontingent-kontinent

KONTİNGENT – Hər hansı bir kollektivi təşkil edən adamlar heyəti.

KONTİNENT – Ölkə, materik.

Kontakt-kontrakt-kontrast

KONTAKT – Elektrik xətlərinin bir-birinə toxunması.

KONTRAKT – Müqavilə, bağlaşma.

KONTRAST – Təzad, ziddiyyət.

Konkret-konqruent

KONKRET – Tam, dəqiq, aydın, qəti, müəyyən, real, mövcud olan.

KONQRUENT– Müxtəlif ekzemplyarların birliyi, adekvatlığı.

Konveksiya-konvensiya-konversiya-konfessiya

KONVEKSİYA– Enerjinin maye və qaz axını (maddə daşınması) ilə köçürülmə prosesi konveksiya adlanır. Bəzən konveksiya prosesində yaranan maye və qaz axını konvektiv axın da adlandırılır. Hərəkət edən mühitin, məsələn, havanın, buxarın və ya mayelərin hərarətini özləri ilə aparması.

KONVENSİYA – Xüsusi bir məsələyə dair beynəlxalq saziş, müqavilə.

KONVERSİYA – 1. Vaxtilə buraxılmış dövlət istiqraz şərtlərinin dəyişməsi; 2. Sözün öz morfoloji və fonetik tərkibini saxlamaqla bir nitq hissəsindən başqasına keçməsi.

KONFESSİYA – Rəsədxana.

Konvent-konfet-konvert-korvet

KONVENT – Bəzi ölkələrdə: xüsusi qanunvericilik hüququna malik olan seçkili orqanların adı, şura, məclis.

KONFET– Adətən kiçik piltə, yastı həb, kiçik şar və s. şəklində şirniyyat məmulatı.

KONVERT – Zərf, məktub.

KORVET – Qədim üçmaçtlı hərbi gəmi.

Konveyer-konteyner

KONVEYER– İşlənib hazırlanan şeyləri bir yerdən başqa yerə ötürmək və ya nəql etmək üçün arasıkəsilmədən hərəkət edən qurğu.

KONTEYNER – Rezervuar, bak.

Konyektura-konyuktura

KONYEKTURA– Filologiyada pozulmuş mətnin zənnə görə bərpa edilməsi.

KONYUKTURA – Vəziyyət, şərait.

Konyuktiva-konyuktivit

KONYUKTİVA – Gözün, göz qapağının içəridən üstünü və göz almacıqlarının qabaq hissəsini örtən selikli qişası.

KONYUKTİVİT – Konyuktivin iltihabı.

Kor-gor

KOR – Görmək qabiliyyətini itirmiş, gözü görməyən.

GOR– Qəbir, məzar.

Kord-korda

KORD – Çox möhkəm parça növü, qabarıq zolaqlı yun parça.

KORDA – At təlimində işlənən uzun ip, qırmanc.

Kordoba-Kordova

KORDOBA – Pul vahidi.

KORDOVA – Əndəlus əməvi dövləti.

Korrekt-korset

KORREKT – Ədəbli, nəzakətli, ətrafdakılara qarşı hörmət gözləyən.

KORSET – Bədəni şax saxlamaq, beli sıxmaq üçün paltarın altından bağlanan enli elastik kəmər.

Korrida-korrido

KORRİDA – İsp. qaçış, cəld hərəkət, yaxud öküz döyüşdürülməsi.

KORRİDO – 1. Meksika mahnı janrı; 2. İtaliyada kommuna.

Kortizon-kurtizan

KORTİZON (tibb.) – Kortizon hormonu. Kortizon hormonu ağrı, qəza, yaralanma, infeksiya, həddən artıq isti, həddən artıq soyuq, allergiya, oksigensiz qalmaq, aclıq, atəş yüksəldən faktorlara qarşı insan bədəni içində, bir çox fərqli cəbhədə insan üçün mübarizə aparır.

KURTİZAN– Yüksək cəmiyyətdə yüngül əxlaqlı qadın.

Kotul-kotur-kontur

KOTUL – Kobud, nəzakətsiz.

KOTUR– İncəlikdən məhrum, qaba, kobud, əziyyətlə dolu, ağır.

KONTUR – 1. Bir şeyin qrafik xətlərə xarici təsviri; bir şeyi çevrələyən xətt, çevrə, elektrik və radius. Keçiricilərin qapalı dövrəsi; 2. Kontur xəritə – coğrafi adlar yazılmamış tədris xəritəsi; 3. Kontur xətt – qırıq xətt, nöqtələrdən ibarət olan xətt.

Köbər-kövər-kövsər

KÖBƏR – Dik yer, dikdir, dik torpaq qalağı, hündür yer.

KÖVƏR – 1. Mal-qara üçün ayrılmış örüş yeri mənasındadır; 2.Yevlax rayonunun Malbinəsi i.ə.v.-də kənd. Gövər variantı da mövcuddur. Qarabağ kanalının sahəsində, Qarabağ düzündədir.

KÖVSƏR– Dini əfsanəyə görə cənnətdə olan bulağın adı.

Köpək-köpük

KÖPƏK – İt.

KÖPÜK – Qəpik, pul.

Körpə-körpü

KÖRPƏ – Südəmər, çağa.

KÖRPÜ – Çay, dəmiryol və s. üzərindən keçmək üçün daşdan, taxtadan, dəmirdən qurulan tikinti, keçid.

Köy-göy

KÖY – Kənd.

GÖY – 1.Yaşıl; 2. Simic, xəsis; 3. Kürəkən.

Köz-göz

KÖZ – Od yandıqdan sonra qalan alovsuz, qızmar kömür.

GÖZ – İnsan və heyvanda görmə orqanı.

Közəl-gözəl

KÖZƏL – Xırman sovrulanda taxılla sünbül arasında qalan çör-çöp, qırıntı.

GÖZƏL – Sifətinin cizgiləri, bədəninin tənasübü, qaş-gözü qüsursuz olan, göyçək.

Kral-kran-kron

KRAL – Bəzi feodal və burjua dövlətlərində: hökmdarın titulu; padşah, habelə həmin titulu daşıyan şəxs.

KRAN – Çən, boru və s.-də maye və ya qazları açıb buraxmaq və qapamaq üçün boru şəklində lüləyi olan cihaz.

KRON – Bəzi Avropa ölkələrində pul vahidi, metal pul.

Kraker-kreker-kvaker

KRAKER – 1. Barıt; 2. Biskvitin bir növü; 3. Qırılan şey və ya qıran alət.

KREKER – Buğda unu və yağdan hazırlanan qənnadı məmulatı.

KVAKER – Mövcud xristian təriqətlərindən və dinlərindən məmnun olmayanlar tərəfindən 17-ci əsrin ortalarında İngiltərənin şimal-qərbində ortaya çıxan məzhəb.

Kreatin-kreativ

KREATİN – Azot tutumlu karbon turşusu olaraq orqanizmdə onurğada müşahidə olunur**.**

KREATİV – Yaradıcı.

Kredo-kredit-krevo

KREDO – Məslək, əqidə.

KREDİT – Borc alaraq pul və ya mal vermə.

KREVO – Belorusiyada aqroşəhərcik. Qrodnen vilayətinin Smorqonsk rayonunun kənd sovet mərkəzi.

Kreozol-kreozot

KREOZOL – Orto, meta və paraizomerlər olub rəngsiz kristallar və ya mayedir. Zəif kislota olub suda, asetonda, benzolda, etanolda yaxşı qarışır.

KREOZOT – Rəngsiz, tez alışan, suda çətin həll olunan, yağlı maye. Güclü iyə və yandırıcı dada malikdir. Daş və ağac qətrandan alınır.

Kreol-krol

KREOL – Latın Amerikasında ilk məskən salan ispan və portuqalların nəsli. Avropalılardan doğulan ispan və portuqalların nəsli.

KROL – Qarın üstə üzmə növü. Üzməyin daha sürətli növü.

Krem-kreml-kren

KREM (soda) – İçinə vanilli dondurma qatılmış şəkərli içki**.**

KREML – Yuxarı şəhər və ya iç qala.

KREN (dəniz) – Gəminin suyun altında olan hissəsi və yan-yana qoyulan hissə.

Kriket-kroket

KRİKET– Ağacla oynanılan top oyunu.

KROKET – Şarları taxta çəkiclərlə vurub məftil qapılardan keçirməkdən ibarət oyun.

Kriofil-kriolit

KRİOFİL – Nisbətən alçaq temperaturda yaşayan və çoxalan orqanizm.

KRİOLİT – Təbii ftoridlərdən olan nadir mineral.

Kriosar-kruasan

KRİOSAR – Elektrik şəbəkəsinin söndürülməsi üçün tez təsir edən cihaz.

KRUASAN – Qat-qat xəmirdən olan yarımçıq ay formasında, tərkibində 82% yağ olan kiçik qənnadı məmulatı.

Kubik-kubok

KUBİK – Kub şəkilli kiçik şey. Üzərinə şəkillər yapışdırılmış kiçik kub şəklində taxta parçalarından ibarət uşaq oyuncağı.

KUBOK – İdman yarışlarında qalib gələnə priz kimi verilən qiymətli vaz, qab.

Kuful-kuluf-qıfıl

KUFUL – Ağacın qurumuş yerlərində əmələ gələn boşluq; koğuş.

KULUF – Tənə, sərki.

QIFIL – Qıfıllamaq üçün açarla bağlanıb açılan alət; kilid.

Kuza-kuzə

KUZA – Ban.

KUZƏ – Darboğazlı, aşağısı enli, qulplu saxsı su qabı, balaca səhəng, bardaq.

Küçə-küçü

KÜÇƏ – Nəqliyyatın və adamların hərəkəti üçün yaşayış məntəqələrində iki sıra tikililər arasındakı açıq sahə, boş yer, yol.

KÜÇÜ (xalç.) – 1.İpək qozası; 2. Xalçaçılıqda işlənən alət.

Küdül-kühül

KÜDÜL – Quyruğu olmayan, quyruqsuz.

KÜHÜL – 1.30-50 yaş arasında olan şəxslər, orta yaşlı adamlar; 2. İpək qozası.

Küflə-külfə-külüf

KÜFLƏ – Təndirin hava sorduğu deşik.

KÜLFƏ – Tikilinin damında işıq düşmək üçün baca, işıq yeri.

KÜLÜF – Daş, qaya dibində oyuq yer, balaca mağara.

Kül-gül

KÜL – Yanmış şeylərdən qalan boz-qara rəngli toz.

GÜL –Çiçək.

Küləş-güləş

KÜLƏŞ – Taxıl döyüldükdən sonra qalan quru çöplər, iri saman.

GÜLƏŞ – 1. Bir-birinin kürəyini yerə vurmağa çalışmaq; 2. Üzü gülər.

Külxan-gülxar

KÜLXAN – 1. Odunla qızdırılan hamamın odluğu, ocağı; 2. Hamamın ocaqxanası.

GÜLXAR – Tikanlı gül, çiçək, zilli gül.

Kür-gur

KÜR – Ağlayan, qışqırıqçı, şıltaq.

GUR – Güclü, qüvvətli, şiddətli.

Kürd-kürt

KÜRD – Azərbaycan, Türkiyə, Suriya, İraq, İran, Türkmənistan, Əfqanıstan və Pakistanda yaşayan irandilli xalq və bu xalqa mənsub adam.

KÜRT – Quşların bala çıxarma zamanındakı vəziyyəti, halı.

Kürdi-kürdü

KÜRDİ – Əsasən kamançada ifa olunan lirik musiqi.

KÜRDÜ – Boynuna, ətəyinə, yaxasına və qol yerlərinin kənarlarına xəz və s. tikilmiş qolsuz üst geyimi.

Küz-güz

KÜZ –1. Quzu saxlamaq üçün alçaq, ensiz tikili; 2. Əkin yerini hissələrə bölmək üçün cüt və ya kotanla açılan şırım.

GÜZ – Payız.

Kvadrant-kvadrat

KVADRANT(riyaz.) – Dairənin dörddə bir hissəsi.

KVADRAT – Dörd tərəfi bərabər düzbucaq.

Kvaker-kreker

KVAKER – Hakimiyyətə qarşı çıxan aristokratlar.

KREKER – Şəkərsiz, kiçik, duzlu biskvit.

Kvas-kvars

KVAS – Çörəkdən, undan və s.-dən hazırlanan turşməzə içki.

KVARS – Kristallar, yaxud başdan-başa kristal kütlələr halında təsadüf edilən rəngsiz mineral, silisium oksidi.

Kvartet-kvintet

KVARTET – Dörd musiqi aləti və dörd səs üçün yazılmış musiqi əsəri.

KVİNTET(mus.) – Beş musiqi aləti və ya beş səs üçün yazılmış musiqi əsəri.

Kvirit(lər)-kvit

KVİRİT(lər) – Respublika dövründə qədim Romanın tam hüquqlu vətəndaşlarının rəsmi adı.

KVİT – 1. Hesablaşma; 2. Borc, müqavilə, hesablaşma.

Kvorum-forum

KVORUM (hüq.) – Yetərsay, yetərsəs.

FORUM – Qədim Romada: şəhərin ictimai həyatının mərkəzləşdiyi yer; meydan.

Q

Qabaq-qabıq-qapaq

QABAQ – 1. Əvvəl, irəli; 2. Qarpız, qovun və xiyar cinsindən yerə yayılan iriyarpaqlı bir bitkinin uzunsov, ya girdə sarımtıl meyvəsi, balqabaq, kudu.

QABIQ – Bir şeyin üstünü örtən sərt örtü.

QAPAQ – Hər hansı bir şeyin üstünü örtən hissəsi.

Qabar-qubar

QABAR – Bədəndə dərinin altında əmələ gələn sulu qabarcıq.

QUBAR – 1. Toz, torpaq; 2. Dərd, kədər, qəm, qüssə.

Qabil-kabel

QABİL – İstedadlı, qabiliyyətli.

KABEL – Elektrik enerjisini, səs siqnallarını nəql etmək üçün üstü hermetik örtülü məftil.

Qaboy-kovboy

QABOY – Nəfəsli ağac musiqi aləti**.**

KOVBOY – Amerikanın qərbində xüsusi geyimdə və at belində mal-qara otaranlara verilən ad.

Qac-qaç

QAC – 1. Düşmən, zidd, əks, müxalif; 2. Yer sulamaq üçün ayrılan kiçik arx.

QAÇ – İti, cəld addımlarla getmək, çox iti getmək, yüyürmək.

Qaçaq-qoçaq

QAÇAQ – Çarlıq dövründə hökumətin zülüm və ədalətsizliyinə dözməyərək həbsdən və ya sürgündən qaçan adam.

QOÇAQ – İgid, şücaətli, rəşadətli, qorxmaz, mərd.

Qadaq-qədək

QADAQ – Bıçaq, qayçı, kəlbətin kimi alətlərin tiyəsini canına bərkidən bənd, ox.

QƏDƏK – Pambıqdan toxunan sadə və ucuz parça, tünd göy rəngə boyanmış bez.

Qadir-qədir

QADİR – Qüdrətli, böyük qüvvət və qüdrət sahibi olan.

QƏDİR – Dəyər, qiymət, etibar.

Qafil-qafilə-qafiyə

QAFİL – Nə edəcəyini, başına nə gələcəyini qabaqcadan düşünməyib, işini boş tutan; qəflətdə olan, ehtiyatsız, diqqətsiz, xəbərsiz.

QAFİLƏ – Birlikdə yol gedən atlılar və s. dəstəsi; karvan.

QAFİYƏ – Şeirdə: beytlərin və ya beytlərin son söz və ya səslərinin uyğunluğu, həmahəngliyi.

Qaxac-qaxınc

QAXAC – 1. Günəşdə və ya başqa üsul ilə qurudulmuş ət; 2. Çox quru və ya qurudulmuş şey haqqında.

QAXINC – Edilən yaxşılığı adamın üzünə vurma, minnət qoyma, tənə etmə.

Qaib-qalib

QAİB – Hazır olmayan, gəlməmiş, gözdən uzaqda olan.

QALİB – Üstün gələn, qələbə çalan.

Qail-qaim

QAİL – İnanan, razı olan.

QAİM – Sabit, davamlı, möhkəm.

Qalac-qallac-qolac

QALAC – Kömbə (çörək).

QALLAC – Əliaçıq, səxavətli.

QOLAC – Qolları hər iki tərəfə açdıqda bir əlin barmaqları ucundan o biri əlin barmaqları ucuna qədər olan məsafə, ara.

Qalaq-qalıq

QALAQ – Bir neçə qalanmış, üst-üstə yığılmış, yığın halında olan şey; yığın, topa.

QALIQ – Bir şeyin işləndikdən sonra yerdə qalan hissəsi, parçası.

Qalet-qələt

QALET – Peçenye növü.

QƏLƏT – Səhv, xata, yanlış, yanılma.

Qalib-qaliba

QALİB – Üstün gələn, qələbə çalan.

QALİBA – Çox ehtimal ki, zənnimcə, yəqin ki, mənə görə.

Qalpaq-qaltaq

QALPAQ – Mahuddan, keçədən, bezdən və yaxud dəmirdən hazırlanan baş örtüsü, papaq.

QALTAQ – Yəhərin ağacdan olan hissəsi.

Qammaz-qanmaz

QAMMAZ – Müxtəlif ağac və bitkilərdə xəstəlik.

QANMAZ – Anlamaz, anlaqsız, düşüncəsiz, qanacaqsız, ədəbsiz, tərbiyəsiz.

Qanbir-qanbur

QANBİR – Bir qandan, bir nəsildən, bir soydan olan.

QANBUR – Döş və ya arxa sümüklərinin əyilməsi nəticəsində beli qoz kimi qalxıq; donqar, qozbel.

Qandal-qanqal

QANDAL – Keçmişdə ağır cinayət işləmiş məhbusların əl və ayaqlarına keçirilən dəmir halqalı zəncir.

QANQAL – Yarpağı tikanlı, özəyi yeyilən alaq bitkisi; qalağan.

Qantar – qan-tər

QANTAR – Ağır şeyləri çəkmək üçün böyük tərəzi.

QAN-TƏR – Çox ağır, əziyyətli, yorucu iş nəticəsində bərk tərləmə.

Qapçaq-qıpçaq

QAPÇAQ – Taxtadan qayrılmış su və ya şərab qabı; çəllək.

QIPÇAQ – XI-XII əsrlərdə qədim rus torpaqlarını tutmuş, peçeneqlərə yaxın türkdilli xalq.

Qarabaşaq-qarabaş

QARABAŞAQ – Toxumundan un, yarma hazırlanan tarla bitkisi.

QARABAŞ – Qulluqçu, kəniz.

Qaraca-qaraçı

QARACA – 1. Qara rəngli, qaramtıl; 2. Dəyərsiz, qiymətsiz mənasında; 2. Dəni qara toz halına salan taxıl xəstəliyi.

QARAÇI – 1. Avropa, Asiya və Afrikada köçəri və yarımköçəri qruplar halında yaşayan və əslən hindistanlı olan bir xalq; 2. Qışqırıqçı, küy-kələkçi, həyasız adam mənasında; 3. Xəsis; 4. Yolçu, dilənçi.

Qaramal-qaranal

QARAMAL – Buynuzu iri ev heyvanı (öküz, camış, inək).

QARANAL – Nalsız, nallanmamış.

Qarət-qiraət

QARƏT – Bir ölkəni, xalqı, camaatı soyma, var-yoxunu zorla əlindən alma; çapqın, çapovul, talan.

QİRAƏT – Müəyyən üsul və qayda ilə oxuma.

Qarğa-qarğı-qırğı

QARĞA – Leş və böcəklərlə qidalanan iri, döşü boz-qara quş.

QARĞI – Sulaq yerlərdə bitən uzun, içi boş gövdəli, buğumlu bir bitki, qarğı.

QIRĞI – Balaca quşları ovlayan iti və uzun caynaqlı, qısa qarmaq dimdikli yırtıcı quş.

Qasib-qasid

QASİB – Qəsb edən, zorla alan.

QASİD – Xəbər və ya məktub aparıb-gətirən adam, çapar, elçi.

Qatar-katar-qatır

QATAR – 1. Bir-birinin ardınca sıralanmış heyvanlar düzümü; qafilə, karvan; 2. Klassik muğam; 3. Dəmiryol vaqonlarının düzülüşü.

KATAR – Hər hansı bir bədən üzvünün selikli qişasının iltihabı.

QATIR – Eşşəklə madyanın cütləşməsindən törəyən yük heyvanı.

Qayıq-qıyıq-qiyaq

QAYIQ – Su nəqliyyat vasitəsi.

QIYIQ – 1. Gözlərinin ucu dar, qıyılmış; 2. Torba, çuval və s. tikməyə məxsus iri iynə, çuvalduz.

QİYAQ – Nazik şüy şəklində bitən yarpaqsız ot, bitki.

Qayım-qayın

QAYIM – 1. Uca, bərk, zil; 2. Bərk, möhkəm, ağır, tutarlı; 3. Simic, xəsis, bərk.

QAYIN – Ər və ya arvadın qardaşı.

Qaymaq-quymaq-qaynaq

QAYMAQ – Bişirilən, ya sərilən südün, yaxud qatığın üzünə yığılan yağ kütləsi.

QUYMAQ – Yağla bişirilərək bal və şəkərlə yeyilən xəmir yeməyi.

QAYNAQ – 1.Hər şeyin qaynayıb çıxdığı yer; 2. Metalda qaynayıb bitişən yer.

Qaysar-kövsər

QAYSAR–1. Hökmdar, padşah; 2. Roma, Bizans və Osmanlı imperiyasının titulu.

KÖVSƏR – Dini əfsanəyə görə cənnətdə olan bir bulağın adı.

Qazı-qazi

QAZI – Müsəlmanlarda dini məhkəmə işlərnə baxan ruhani, şəriət hakimi.

QAZİ – Qəza edən, düşmənə qarşı müharibə edərək qalib gələn.

Qazmaq-qaznaq

QAZMAQ – 1. Hər hansı bir alət ilə torpağı qaldırıb oymaq, dərinləşdirmək, oyuq açmaq, çuxurlamaq; 2. Aşın qazmağı.

QAZNAQ – Qazılmış yer, çuxur yer; qazıq, çuxur.

Qeyb-qeyd

QEYB – 1. Hazır və göz önündə olmama, qaiblik; 2. Dinə görə gözəgörünməz olan ruhi aləm.

QEYD – 1. Qısa surətdə yazma; 2. Bir şey haqqında yazılı və şifahi fikir.

Qəbalə-qəbilə

QƏBALƏ – Bir mülkün və s.-nin alınıb-satılması haqqında rəsmi sənəd.

QƏBİLƏ – İbtidai cəmiyyətdə: bir soydan törəmiş və bir rəisin idarəsi altında birlikdə yaşayan köçəri tayfa, nəsil; əşirət, oymaq.

Qəbil-qəbul

QƏBİL – Cür, növ, kimi, cins.

QƏBUL – Verilən, tənzim edilən, göndərilən, təklif edilən şeyi alma.

Qəbir-qədir

QƏBİR – Ölüləri basdırmaq üçün xüsusi bir şəkildə qazılan çuxur.

QƏDİR – Dəyər, qiymət, etibar, hörmət, heysiyyət, ləyaqət.

Qəbz-qəbiz

QƏBZ – Pul, qiymətli şey və s.-nin alınması, qəbul edilməsi haqqında verilən kağız, sənəd.

QƏBİZ – Qarnı bağlanma, mədəsi işləməmə.

Qəcələ-qəcərə

QƏCƏLƏ – Sağsağan.

QƏCƏRƏ – Yəhərin üstündən salınan bəzəkli örtü, cecim.

Qədəh-qədək

QƏDƏH – Şərab, su və s. içməyə məxsus qab, piyalə, kasa.

QƏDƏK – Pambıqdan toxunma sadə və ucuz parça, tünd göy rəngli bez.

Qədəm-qədim

QƏDƏM – 1. Addım; 2. Ayaq.

QƏDİM – 1. Çox köhnə zamana, çox uzaq keçmişə məxsus və aid olan; 2. Köhnə, təcrübəli, əski.

Qədər-kədər

QƏDƏR – 1. Miqdar, say, kəmiyyət; 2. Tale, qismət, müqəddərat, alın yazısı.

KƏDƏR – Qəm, qüssə, dərd, ruhi iztirab.

Qəflət-qəhət

QƏFLƏT – Qafillik, xəbərsizlik.

QƏHƏT– Qıtlıq, yoxluq, quraqlıqdan məhsulun azlığı, tapılmaması.

Qəhər-qəhmər

QƏHƏR – Hiddət, qəzəb, acıq.

QƏHMƏR – Tərəfdar, arxa, kömək, havadar.

Qəlb-qəlib-qəlp

QƏLB – Ürək.

QƏLİB – Bir şeyə bu və ya digər şəkil vermək üçün onun içinə keçirilən alət.

QƏLP– Saxta, yalançı, yapma, qayırma.

Qələbə-Qəbələ-qələmə

QƏLƏBƏ – Qalibiyyət, müharibədə, döyüşdə tam müvəffəqiyyət.

QƏBƏLƏ – İsmayıllı rayonunda kənd.

QƏLƏMƏ – Düz uzanıb qalxan uca ağac.

Qəllə-qüllə

QƏLLƏ – Taxıl, məhsul, arpa-buğda.

QÜLLƏ – Sütunşəkilli uca tikili, bina və s.; 2. Hərb gəmisində, tankda və s.-də topların yerləşdiyi zirehlənmiş hündür yer.

Qərb-qərib

QƏRB – Dünyanın, günəşin batdığı cəhəti, ölkələr.

QƏRİB – Yad yerdə olan, qürbətdə yaşayan, özgə yerli, gəlmə.

Qəsabə-qəsəbə

QƏSABƏ – Köhnə zamanlarda qadın paltarının yuxarısından aşağıya doğru uzanan bəzəkli yaxalıq.

QƏSƏBƏ – Şəhər tipli yaşayış məntəqəsi.

Qəsb-qəsd

QƏSB – Zorla alma, qapma, zəbt etmə, tutma, zorla mənimsəmə.

QƏSD – Niyyət, məqsəd, məram.

Qəzəl-qəzil-gəzəl gəzəl

QƏZƏL – Eşq və məhəbbəti tərənnüm edən, beytlərinin qafiyəsi bir olan 5-`0 beytli lirik şeir.

QƏZİL – Keçi qılı.

GƏZƏL – Nar qabığı.

Qıc-qıç

QIC – Keyləşmək, heysizləşmək, cəng olmaq.

QIÇ – İnsan bədəninin ombadan başlamış ayağa qədər olan və insanın yeriməyinə xidmət edən üzvü.

Qıcıq-qıdıq-qılçıq-qolçaq

QICIQ – Xarici mühitin orqanizmə, yaxud onun bir hissəsinə təsiri nəticəsində əmələ gələn təxərrüş halı.

QIDIQ – Bədənin bir yerinə əl və s. ilə toxunmaqla həmin yerin qıcılanmasına səbəb olma.

QILÇIQ – Sünbüldə dənin qişası ucundakı uzun qıl kimi nazik, iti, diş-diş tikan.

QOLÇAQ – İş zamanı qola taxılan qalın parçadan və s.-dən hazırlanan xüsusi qol geyimi və sarğı.

Qılıq-qıpıq-qırıq

QILIQ – Xasiyyət, yaxşı rəftar.

QIPIQ – Yarıyumulu, yarıyumulu, tam açıq olmayan (göz)

QIRIQ – 1. Qırılmış, kəsilmiş; 2. Rabitəsiz, əlaqəsiz; 3. Sınıq, sınmış. Qılov-qırov

QILOV – Kəsər alətləri itilədikdə onların ağzında əmələ gələn tük kimi qırıntılar.

QIROV – Payızın axırlarında soyuqlar düşəndə gecələr yerə, yarpaqlar və s. üzərinə kristallar şəklində qonan qar kütləsi.

Qımız-qırmız

QIMIZ – Turşumuş at südündən hazırlanan qidalı içki.

QIRMIZ – Qırmız böcəyi. Bu böcəkdən alınan qırmızı boya.

Qınaq-qıraq-quraq

QINAQ – Qınama, danlama, məzəmmət, töhmət, danlaq.

QIRAQ – Bir şeyin kənarı, həddi, son xətti, yan tərəfi, yanı**.**

QURAQ – Havaların isti keçməsi ilə bərabər, uzun müddət yağış yağmaması üzündən torpaqda rütubətin çatmaması və bunun nəticəsində əkin və bitkilərin ya qismən, ya tamamilə məhv olması.

Qırğın-qırxıq

QIRĞIN – Heyvanların, ev quşlarının kütləvi surətdə qırılıb məhv olmasına səbəb olan yoluxucu xəstəlik.

QIRXIQ – Qırxılmış.

Qırlanğıc-fırlanğıc

QIRLANĞIC – Qaranquş.

FIRLANĞIC– Üfqi və ya şaquli fırlanan attraksion növü.

Qısqac-qısqanc

QISQAC – 1.Rütubətli yerlərdə daşların altında yaşayan sarı rəngli, haçaquyruqlu uunsov bir cücü; 2.Sıxıcı alət.

QISQANC – 1.Çox qısqanan; 2.Paxıl, qibtə edən; 3. Xəsis, acgöz.

Qısnaq-qısraq

QISNAQ – 1. Çox çətin girilə bilən yer; 2. Tələsik, təcili, təxiredilməz.

QISRAQ – Doğmayan, qısır.

Qiyaq-qıyıq

QİYAQ (bot.) – Qıyaq otu. Taxılların arasında bitən alaq otu.

QIYIQ – Torba, çuval və s. tikməyə məxsus iri iynə, çuvalduz.

Qıymaq-quymaq-qıynaq

QIYMAQ – Heyfi gəlməmək, əsirgəməmək.

QUYMAQ – Yağda bişirilərək bal və şəkərlə yeyilən xəmir xörəyi.

QIYNAQ – Yırtıcı quş çəngəli, caynaq.

Qibtə-qibti

QİBTƏ – 1. Başqalarının üstünlüyünü, müvəffəqiyyətini, xoşbəxtliyini və başqa üstün cəhətlərini görüb, bunların özündə də olmasını arzulama, bunların həsrətini çəkmə; 2. Kompas, qibləni göstərən.

QİBTİ – 1. Qibt qövmünə mənsub olan adam; 2. Misirdən keçərək Avropanın bir sıra ölkələrinə yayılmış qaraçılara verilən ad.

Qissə-qüssə

QİSSƏ – Rəvayət edilən doğru və ya uydurma hekayə, əhvalat; nağıl, hadisə, vaqiə, qəziyyə.

QÜSSƏ – Qəm, kədər, hüzn, ürək sıxıntısı, fikir, dərd.

Qişa-qişai

QİŞA – Canlı orqanizmin hər hansı bir hissəsinin üstünü örtən bəzi toxumaların adı, örtü, pərdə, təbəqə.

QİŞAİ – Pərdə kimi olan, pərdəyəbənzəyən.

Qiyafət-qiyamət-qiymət

QİYAFƏT – Paltar, geyim, üst-baş.

QİYAMƏT – Dini etiqadlara görə axır zamanda aləm dağılandan sonra bütün ölülərin dirilib qalxması; məşhər günü.

QİYMƏT – Bir şeyin pul vahidləri ilə ifadə olunan dəyəri.

Qliserid-qliserin

QLİSERİD – Qliserin və yağ turşularının mürəkkəb efirləri.

QLİSERİN – Yağlardan hasil edilən, texnikada, ətriyyat istehsalında və s.-də işlədilən dadlı şirintəhər qatı maye.

Qolbaq-qolçaq

QOLBAQ – Qadınların biləklərinə taxdıqları qızıl, gümüş və s.-dən düzəldilmiş, halqa, bəzək, bilərzik.

QOLÇAQ – İş zamanı qola taxılan, dəri parçadan və s.-dən hazırlanan xüsusi qol geyimi və ya sarğı.

Qondara-qondola

QONDARA – Ayaqqabı.

QONDOLA – Yastıdibli, biravarlı qayıq.

Qoşaq-qovşaq

QOŞAQ – Qoşa halda, ikisi bir yerdə olduğu yerdə, birgə.

QOVŞAQ – Bir neçə şeyin (rabitə xətlərinin, çayların, kanalların və s.-nin) qovuşduğu, birləşdiyi yer, nöqtə.

Qoşqu-quşqu-quşqun

QOŞQU – Arabaya və s. qoşulan at və ya başqa heyvan.

QUŞQU – Şübhə.

QUŞQUN – Atın belində yəhərin qabaq tərəfə sürüşməməsi üçün quyruğu altından keçirilən qayış.

Qovaq-qovuq

QOVAQ – Söyüd fəsiləsindən müxtəlif növləri olan qollu-budaqlı ağac.

QOVUQ – İçi hava ilə dolu qabarcıq, köpürcək. İnsan və heyvan bədənində içi maye ilə dolu kisəcik.

Qovurğa-qovurma

QOVURĞA – Qovrulmuş buğda, düyü, darı və s. dənələri.

QOVURMA – Susuz olaraq yağda bir şeyi od üzərində qabda qızartmaq, bişirmək.

Qoza-qozla

QOZA – Palıd, şam və qayın ağaclarının qoza oxşayan yeyilməyən meyvəsi;

QOZLA – Araba və fayton kimi miniklərdə sürücü oturan yer.

Qönçə-qönsə

QÖNÇƏ – Açılmamış qızılgül və ya başqa çiçək; gül və ya başqa çiçəyin tumurcuğu.

QONSƏ – Quş qursağı.

Qövl-qövr

QÖVL – Söz, danışıq.

QÖVR – Narahat etmək, incitmək, daim özünü hiss etdirmək.

Qrafa-qrafik

QRAFA – Cədvəllərdə iki vertikal xətt arasındakı sütun, bölmə.

QRAFİK – Qrafika mütəxəssisi olan rəssam.

Qranat-qranit-qrant

QRANAT (hərb.) – Partlayıcı top gülləsi.

QRANİT – Çox bərk süxur.

QRANT – 1.Krant sözünün danışıq dili forması. 2. Mükafat.

Qravüra-qvayula

QRAVÜRA – Hər hansı bir bərk materialın (metal, ağac, şüşə və s.) hamar üzündə qazılmış və ya aşındırılmış şəkil, naxış.

QVAYULA – İlk vətəni Şimali Amerika olan, Orta Asiya və Qafqazda bitən və kökündə kauçuk maddəsi olan həmişəyaşıl, alçaq kol bitkisi.

Qrenaj-drenaj

QRENAJ – Barama toxumu tədarükü.

DRENAJ – Arxlar və ya borular sistemi vasitəsilə torpağın suvarılması. Bu məqsəd üçün işlənən arx və borular sistemi.

Qrif-qrip

QRİF – 1. Şahinkimilər ailəsinə mənsub quşlardan bəzilərinin adı; 2. Uydurma varlıq, yarı şir, yarı qartal; 3. Musiqi elementinin detalı; 4. Parça; 5. Nəşriyyatda işlənir; 6.Gerb; 7. Güləş; 8. Silah.

QRİP – Nəfəs yollarının iltihabı, qol və qıçların ağrısı, əzginlik və s. şəklində təzahür edən çox yoluxucu xəstəlik.

Ququrd-kükürd

QUQURD(qönçə)– Açılmamış qızılgül, qönçə.

KÜKÜRD – Sənayedə, kənd təsərrüfatında, tibdə işlənən tez alışan kimyəvi maddə.

Qulam-qulan

QULAM – Qədim zamanlarda qul, nökər, xidmətçi.

QULAN – Bir yaşar at.

Qulança-qulançar

QULANÇA – Yeni doğulmuş at balası.

QULANÇAR – Bişirilib yeyilən zoğlu yabanı bitki.

Quldar-quldur

QULDAR – Quldarlıq cəmiyyətində qullara sahib olan adam.

QULDUR – Quldurluqla məşğul olan adam, çapqınçı, soyğunçu, yolkəsən.

Qulunc-qunc

QULUNC – Soyuqdəymə nəticəsində əsasən kürək əzələlərində əmələ gələn ağrı.

QUNC – Corabın, uzunboğaz çəkmənin və s. ayaqqabıların dizə qədər qalxan hissəsi.

Qunduş-qunduz

QUNDUŞ (bot.) – Zəhərli yabanı ot, bitki.

QUNDUZ (zool.) – Qiymətli dərisi olan yırtıcı heyvan.

Qurab-quraq

QURAB – Tarlalarda torpaq altında bitən kartofa bənzər kök bitki.

QURAQ – Yağmursuz, quru, rütubətsiz.

Qurd-qurt

QURD – Canavar.

QURT – Su və s. içərkən boğazda çıxarılan səs.

Qurma-qurna

QURMA – Qurulan, yaylı.

QURNA – 1. Çeşmə, hamam və s. kranı altında suyun tökülüb yığılması üçün daşdan və s.-dən tikilmiş kiçik hovuz; 2. Kran.

Quşbaxışı-quşbaşı

QUŞBAXIŞI – Ötəri, ani baxış, gözünün ucu ilə baxış.

QUŞBAŞI – İri parçalar şəklində, quş başı böyüklüyündə (yağan qar haqqında)

Qübbə-qüddə

QÜBBƏ – Yarımkürə şəklində evin damı.

QÜDDƏ (anat.) – Vəzi.

Qüllə-qünnə

QÜLLƏ – Sütun şəkilli uca tikili.

QÜNNƏ – Burun səsi, burunda tələffüz olunan səs.

Qürbət-qüdrət

QÜRBƏT – Yad ölkədə, yad yerdə olma, qəriblik.

QÜDRƏT – Böyük qüvvət, güc.

Qürə-qürrə

QÜRƏ – Püşk.

QÜRRƏ – Məğrur, kibrli, iddialı, təşəxxüs satan, lovğa.

Qürub-qübur

QÜRUB – Batma, üfüqün altına keçib görünməz hala gəlmə.

QÜBUR – Qəbir, qəbirlər.

Qürur-qüsur

QÜRUR – İftixar, mənlik hissi, təmkin.

QÜSUR – Eyib, nöqsan, çatışmayan cəhət, çatmazlıq.

L

Labirint-laborant

LABİRİNT – 1. Qədim Yunanıstanda və Misirdə: çıxılması çətin, dolanbac və dolaşıq yolları olan böyük bina, tikili; 2. Dolaşıqlıq, qarışıqlıq, dolanbaclıq.

LABORANT – 1. Laboratoriyada çalışan elmi və ya texniki işçi; 2. Laboratoriya məşğələlərində müəllimə, professora kömək edən işçi.

Lafet-lafit

LAFET – 1. Top altlığı, top qundağı; 2. Traktor və başqa nəqliyyatın arxasına qoşulan yük arabası.

LAFİT – Fransa qırmızı şərabı.

Lağ-lığ

LAĞ– Rişxənd, istehza, ələ salma, masqara.

LIĞ – Yağmurdan, sulu qardan yerdə əmələ gələn duru palçıq; batdaq, lehmə.

Lax-lak

LAX– Çürüyüb pis qoxu verən, qoxumuş, xarab olmuş.

LAK –1. Parıltı vermək, habelə korlanmaqdan qorumaq üçün əşyanın üzərinə çəkilən spirtdə, skipidarda, yağda həll olunmuş qətran; 2. Dağıstanda yaşayan Qafqaz xalqlarından biri və bu xalqa mənsub olan adam.

Laqqıltı-laqqırtı

LAQQILTI – Laqqıldayaraq axan və ya tökülən mayedən çıxan səs.

LAQQIRTI – Söhbət, danışıq, laf.

Lampa-rampa

LAMPA – Müxtəlif növ və quruluşlu, işıq verən cihaz.

RAMPA – Səhnəyə yönəldilmiş işıqlandırıcı cihazları tamaşaçıdan gizlədən, səhnə boyu uzanan yastı sipər.

Lanolin-linoleum

LANOLİN – Qoyun yununun yuyulması vasitəsilə alınan qatı yağ, sabun, yağ, kosmetik maddələr və s. hazırda işlədilir.

LİNOLEUM – Döşəmə üçün polimer örtük materialı.

Lanset-langet

LANSET – Cərrah aləti bıçağı, neştər.

LANGET – “Ətdən olan dilcik” deməkdir. Ətin dil formasında qızardılması.

Lap-laf

LAP – Sözlərin qabağına gələrək onların mənasını daha da şiddətləndirir, dəqiqləşdirir.

LAF – Mükalimə, söhbət, danışıq, söz.

Larqa-larqo

LARQA – Adi suitinin Sakit okeanda olan alabəzək növü.

LARQO – Musiqinin çox geniş, çox sakit, uzun tempi və xarakteri.

Laringit-faringit

LARİNGİT – Qırtlağın selikli qişasının iltihabı.

FARİNGİT – Udlağın selikli qişasının iltihabı.

Las-laz

LAS – 1. Toyuğu tutmaq istərkən çıxarılan səs; 2. Süst qalmaq.

LAZ – Abxaziya, Acarıstan və Türkiyədə yaşayan Cənubi Qafqaz xalqlarından biri və bu xalqa mənsub adam.

Latın-latun

LATIN – Hind-Avropa dillərindən biri. Qədim Roma ərazisində işlədilmişdir. İndi “ölü dil” sayılır. Əksər elmi terminlər bu dildən götürülmüşdür. Hazırda Vatikanda latın dili dövlət dilidir.

LATUN – Mis və sinkin qızıl rəngli xəlitəsi.

Lava-lavra

LAVA – Vulkanın ağzından çıxan ərgin odlu kütlə.

LAVRA – Bəzi iri kişi pravoslav monastrlarının adı, xüsusi tarixi və ruhi məna kəsb edir.

Lazaret-lazurit

LAZARET – Hərbi hissələrdə təşkil olunmuş müalicə məntəqəsi.

LAZURİT – Əhəngdaşının digər minerallarla birləşməsi nəticəsində meydana gələn qiymətli bir daşdır. Əgər lazuritin ləkəsi yoxdursa, deməli, saxtadır.

Lebedin-lederin

LEBEDİN – Ukraynanın Xarkov quberniyasında əyalət.

LEDERİN (poliq.) – Dəriyə bənzər, kağız və parça əsaslı kitab cildləmək üçün material.

Lekal-lokal-leqal

LEKAL – Əyri cizgiləri çəkmək üçün fiqurlu xətkeş.

LOKAL – Yerli əhəmiyyətli, müəyyən yerə mənsub olan.

LEQAL – Qanuni, qanunla icazə verilən, açıq.

Leysan-leysin

LEYSAN –Gur yağış.

LEYSİN – 1.Keçici otlaq, torpaq parçası, çamur; 2. Qab, zərf; 3. Roma pul vahidi.

Lepka-leyka

LEPKA– Plastik materiala (plastilin, gil, plastik, plastmas) əlin və alətlərin köməyi vasitəsilə forma verilməsi.

LEYKA – Dar plyonkalı kiçik fotoaparat.

Ləhcə-ləhzə

LƏHCƏ – Ümumi dialekt xüsusiyyətlərinə malik olan hər hansı bir dilin yerli şivələr qrupu; dialekt.

LƏHZƏ – Ən cüzi bir zaman, bir göz qırpımı, vaxt, an, dəm.

Ləlöyün-lüləyin

LƏLÖYÜN – Acgöz, tamarzı, görməmiş.

LÜLƏYİN – Misdən, saxsıdan, plastik külədən və s.-dən qayrılan xüsusi biçimli lüləkli və qulplu suqabı.

Ləpik-ləpir

LƏPİK –1. Yastı, dəyirmi balaca daş; 2. Evdə geyilən yüngül yaqqabı: şapşap.

LƏPİR – Torpaq, qar və s. üzərində insan və ya heyvan ayağının izi, nişanı.

Lətif-lütf

LƏTİF – Yumşaq, mülayim, xoş, incə, zərif, qəşəng.

LÜTF – İltifat, mərhəmət; mehribanlıq, yumşaqlıq, xoş, alicənab münasibət.

Lif-lift

LİF – 1.Pambığın, baramanın incə sapları, ipliyi; 2. Bədəni sabunlayıb çirkini aparmaq üçün nazik parçadan tikilmiş kisəcik.

LİFT – Çoxmərtəbəli binalarda, şaxtalarda adamları və əşyaları qaldırıb düşürtmək üçün elektriklə işləyən maşın.

Likör-linkor

LİKÖR – Tünd, şirin, ətirli spirtli içki.

LİNKOR – Dəniz döyüşündə müxtəlif gəmi növlərini məhv etmək və düşmənin sahil obyektlərinə artilleriya zərbəsi endirmək üçün güclü silahlarla silahlanmış iri hərb gəmisi.

Liqa-liqab-liqaf

LİQA – Üz, çöhrə, sima, sifət.

LİQAB – Üz örtüyü.

LİQAF – Heyva və s. meyvələrin toxumunun üzərində olan yumşaq və ağ maddə.

Liman-limon

LİMAN – Sahil boyunda qurunun tədricən çökdüyü yerlərdə dəniz suyunun geniş çay mənbələrini basması nəticəsində əmələ gələn dayaz dəniz körfəzi.

LİMON – Subtropik yerlərdə bitən həmişəyaşıl sitrus ağacı.

Linc-linç

LİNC –Dəm almayıb bir-birinə yapışan düyü.

LİNÇ – Linç məhkəməsi – ABŞ-da adətən zəncilərə və inqilabçı fəhlələrə vəhşicəsinə divan tutma, məhkəməsiz cəza vermə (XVIII əsrdə yaşamış C.Linçin adından).

Lira-lirə

LİRA – Barmaqla çalınan qədim yunan simli musiqi aləti; rübab.

LİRƏ – Türkiyədə, İtaliyada və bəzi başqa ölkələrdə pul vahidi.

Liter-lüter

LİTER (hüq.) – Dəmir yolu və başqa nəqliyyat vasitələrində pulsuz və ya güzəştlə getmək üçün sənəd.

LÜTER – Lüteran dininə mənsub adam; Xristian ruhanisi, Bibliyanın alman dilinə tərcüməçisi; reformasiyanın təşəbbüsçüsü, protestantizmin istiqamətlərindən biri onun adı ilə bağlıdır.

Livr-liver-liveriya

LİVR – 1.Qədim Fransada gümüş pul; 2. Qədim Fransada 0,5 kq çəki vahidi.

LİVER – Ətlik malın, qoyunun yeməli içalatı.

LİVERİYA – Keçmişdə qapıçıların, xidmətçilərin və faytonçuların geydikləri xüsusi biçimli zərbaftalı paltar.

Lokaut-nokaut

LOKAUT – Burjuaziyanın fəhlə sinfinə qarşı mübarizə üsullarından biri olaraq müəssisələrin bağlanması və fəhlələrin kütləvi surətdə işdən çıxması.

NOKAUT – Boksçunun aldığı zərbə nəticəsində huşunu itirməsi.

Losiya-losyon

LOSİYA–Dənizdə üzənlərə dəniz, okean və ətraf sahələrin xəritəsini göstərən cədvəl.

LOSYON – Kosmetik gigiyenik spirtli sulu məhlul olaraq üzü təmizləmək üçün istifadə olunur.

Lornet-lünet

LORNET – Dəstəli qatlama eynək.

LÜNET (hərb) – Dəzgah ləvazimatı.

M

Maaş-maş

MAAŞ –Əmək, iş əvəzində alınan pul, haqq; aylıq, donluq, məvacib.

MAŞ –Lobya.

Mabəd-məbəd

MABƏD – Ard, dal, davam**.**

MƏBƏD – İbadətgah, ibadət yeri.

Macal-macar

MACAL – İmkan, fürsət, vaxt.

MACAR – Macarıstanın əsas əhalisini təşkil edən və dil cəhətdən fin-uqor qrupuna daxil olan xalq və bu xalqa mənsub olan adam

Macəra-məcra

MACƏRA – Başa gələn həyəcanlı hadisə; qəziyyə, sərgüzəşt.

MƏCRA – Suyun axdığı yataq**.**

Madar-madera-madər-mədar

MADAR – Ən istəkli, ən əziz, arxa, ümidgah (övlad haqqında).

MADERA – Tünd üzüm şərabı növü.

MADƏR – Ana.

MƏDAR – Orbit.

Madyan-madyar

MADYAN –Dişi at.

MADYAR – Macarların özlərinə verdikləri ad.

Maddə-maddi

MADDƏ – Rəsmi bir sənəddə, siyahıda, lüğətdə və s.-də müstəqil bölgü, bənd, paraqraf.

MADDİ – Şüurdan asılı olmayaraq mövcud olan, cismani, fiziki.

Mağara-mağar-maxara

MAĞARA – Dağ və qayanın içinə doğru uzanan, yaxud yer altında olan geniş oyuq, zağa, kaha.

MAĞAR – Toy, yas və s. məclislər üçün qurulan böyük çadır**.**

MAXARA – Un, yağ və şəkərdən hazırlanaraq sacda bişirilən avar yeməyi.

Mağul-mahur

MAĞUL – Heç olmasa, nə yaxşı ki, əcəb ki mənalarında işlənən ara söz.

MAHUR – Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı.

Mafə-mafiya

MAFƏ –İçərisinə tabut qoyulub aparılan xərək.

MAFİYA – Terror yolu ilə məqsədini həyata keçirən gizli təşkilat və ya cəmiyyət.

Magistrant-magistrat

MAGİSTRANT – 1. İnqilabdan əvvəl magistr elmi dərəcəsi almağa namizəd olan adam; 2. Hazırda təhsili təkmilləşdirmək üçün magistr pilləsi yaradılmışdır.

MAGİSTRAT – Bəzi ölkələrdə şəhər idarəsi; dövlət vəzifəsi, bu vəzifəni daşıyan adam.

Magiya-makkiya

MAGİYA – Fövqəladə yolla müəyyən məqsədə nail olaq üçün simvolik hərəkət və ya fəaliyyətsizlik.

MAKKİYA (bot.) – Həmişə yaşıl kol və ağacların cəngəlliyi, pöhrəlik, çox bitki bitən yer.

Mahal-məhəl

MAHAL – 1. Dövlət idarəçiliyinin müəyyən sahə üçün ayrılan hissəsi; 2. Çətin əmələ gələn, mümkün olmayan, qeyri-mümkün.

MƏHƏL – 1.Etina etməmək, saymamaq; 2. Yer.

Mahna-mahnı

MAHNA – Bəhanə.

MAHNI – Nəğmə, hava, şərqi.

Makara-məkərə

MAKARA – Cisimləri hərəkət etdirməklə qüvvəyə gətirən, qüvvənin yolunu dəyişdirən sadə mexanizm. Sabit və hərəkətli makaralar var.

MƏKƏRƏ – 1917-ci il inqilabından sonra azərbaycanılar hər il Nijni-Novqorod şəhərində keçirilən yarmarkanı bu cür adlandırırdılar.

Makkiya-magiya

MAKKİYA – Həmişəyaşıl möhkəm və ya kiçik tikanlı kolluqlar, cəngəllik.

MAGİYA – Uydurma, xəyali məharətin və yaxud ağlasığmaz manipulyasiyanın köməyilə ətraf aləmə təsir etmək.

Makler-makrel

MAKLER – Fond və əmtəə birjalarında, o cümlədən ev alqı-satqısında, sövdələşmələrin bağlanmasında vasitəçi dəllal.

MAKREL – Balıq növü.

Makrofon-mikrofon

MAKROFON – Səsli hava fiti.

MİKROFON – Elektrik aparatında akustik titrəyişləri yaradan elektroakustik cihaz (kiçik səs).

Maqmat-maqnat-maqnit

MAQMAT – Maqmadan ibarət olan.

MAQNAT – Avropanın bəzi ölkələrində iri feodal, mülkədar. İri sənaye və maliyyə kapitalisti.

MAQNİT – Bəzi cisimləri özünə çəkmək və itələmək xüsusiyyətinə malik olan cisim, ahənrüba.

Maqnetit-maqnezit

MAQNETİT – Maqnitli dəmir daşı, qiymətli dəmir filizi.

MAQNEZİT – Maqnezium karbonat mineralı.

Maqneton-maqnetron

MAQNETON – Atom fizikasında maqnit momentinin vahidi.

MAQNETRON – Güclü elektrik cihazı olub, burada maqnit sahəsi elektrik sahəsinə həmişə perpendikulyar olur.

Malik-məlik

MALİK – Sahib, yiyə.

MƏLİK – Hökmdar, padşah.

Mandal-məndil

MANDAL (məh.) –1. Cəftə, siyirtmə; 2. Sanskrit dilindən tərcümədə "dairə" deməkdir. 3.Şərqdə "ictimai məhkəmə" mənasında işlənmişdir.

MƏNDİL – Cib dəsmalı, yaylıq.

Mandant-mandat

MANDANT – Mandat verilən şəxs, tapşırıq verilən şəxs.

MANDAT – Təqdim edənin bu və ya digər vəkalətini təsdiq edən sənəd.

Manqal-manqan

MANQAL – İçində od qalamaq üçün dəmirdən, misdən və ya gildən düzəldilmiş müxtəlif biçimli qab.

MANQAN – Çətin əriyən, kövrək, gümüşü-ağ rəngli kimyəvi maddə.

Manqır-manqurt-manqust

MANQIR – Xırda pul**.**

MANQURT – Düşünmək qabiliyyətini itirmiş adam.

MANQUST – Yekə siçovula bənzər, yumşaq quyruqlu vəhşi, yırtıcı.

Manor-major

MANOR – Orta əsr İngiltərə və Şotlandiyada iqtisadiyyatın əsas təsərrüfat vahidi və bu dövlətlərdə məhkəmənin təşkili.

MAJOR – Səsin şən çalğısını verən yeddi pilləli musiqi; şən əhval-ruhiyyə.

Mansar-mantar

MANSAR – Binaların üstündə çatı tavanlı otaq.

MANTAR – Probka, şüşənin mantarı.

Mansıra-mansırı

MANSIRA – Əhatə, mühasirə.

MANSIRI (musiqi) – Xalq mahnısı.

Mantilya-mantiya

MANTİLYA – İspan qadınlarının ağ və qara tor örpəyi.

MANTİYA – Ayağın üzünə qədər olan gen, uzun, plaşaoxşar geyim.

Marabu-marabut

MARABU – Hind leyləyi və onun lələyi.

MARABUT – Zahid, tərki-dünya. Müsəlman dini qardaşlığının üzvü.

Maraq-marıq

MARAQ – Bir şeyə diqqət, bir şeyi bilmək, öyrənmək həvəsi, meyli, arzusu.

MARIQ – Pusqu.

Maral-maran(lar)

MARAL – Buynuzları budaq kimi şaxələnən, gövşəyən haçadırnaqlı heyvan.

MARAN(lar) – Orta əsrdə İspaniyada və Portuqaliyada rəsmi olaraq xristianlığı qəbul edən yəhudilər.

Marğız-markiz

MARĞİZ – Tarlanın əkinə hazırlanmasında işlədilən kənd təsərrüfatı aləti.

MARKİZ – Fransada, İtaliyada, İngiltərədə zadəgan rütbəsi alan şəxs.

Mars-marş

MARS – 1.Nərd oyununda ikiqat uduzma; 2. Qədim romalılarda müharibə allahı; Günəş sisteminin dördüncü planeti.

MARŞ – Sırada bir qaydada ritmik yürüş tərzi.

Marten-marti

MARTEN – Polad əritmək üçün xüsusi quruluşlu soba.

MARTİ(quş) – Qağayı.

Masal-məsəl

MASAL – Nağıl, hekayə.

MƏSƏL – Zərb-məsəl, atalar sözü, hekayə.

Masaj-mesaj

MASAJ – Müalicə və ya kosmetik məqsədlə bədəni və ya onun bir yerini əllə sığallama, sürtmə, ovuşdurma.

MESAJ – Məktub, iltimas, xəbərdarlıq.

Maskon-məskun

MASKON – Ay səthində yerləşib kütlə sıxlığı böyük olan hissələr.

MƏSKUN – İnsan yaşayan, sakin olan yer.

Mason-musson

MASON – 18-ci əsrin əvvəllərində Fransada yaşamış dini-etik hərəkatın üzvü. 18-ci əsrdə Fransada yaranan fəlsəfi gizli təşkilat olub, beynəlxalq səciyyə daşıyır.

MUSSON – Qışda qurudan dənizə, yayda dənizdən quruya doğru vaxtaşırı əsməklə istiqamətini dəyişən külək.

Matah-matan

MATAH – Qiymətli, az tapılan şey.

MATAN – Kök, ağ, göyçək, koppuş.

Material-materiya

MATERİAL – Bir şey qayırmaq, istehsal etmək, qurmaq üçün işlənən cisim, şey, maddə, ləvazimat, xammal.

MATERİYA – İnsan şüurundan kənarda və ondan asılı olmayaraq mövcud olan obyektiv varlıq; maddə.

Matras-matris-matrisa-matros

MATRAS – İdman döşəyi.

MATRİS (riy.) –1. Xətti cəbr anlayışı olub, *n* sayda sıra və *m* sayda sütundan ibarət olan rəqəmlər cədvəlidir. Matris sıra vektorları və sütun vektorları yaradır. Matris cədvəlinin hər bir komponentinə *matris komponenti* deyilir; 2. Metal çuxur qəlib.

MATRİSA – 1. Metal lövhələrini basqı üsulu ilə işləmək, tökmə üsulu ilə literləri və s.-ni hazırlamaq üçün tətbiq edilən metal çuxur qəlib; 2. Mətbəədə yığılmış mətnin əks surəti olan karton qəlib.

MATROS – Hərbi donanmada: komanda heyətin mənsub olmayan sıravi xidmətçi, mülki donanmada adi dənizçi.

Maşın-meşin

MAŞIN – Enerjini bir şəkildən başqa bir şəklə salmaq yolu ilə hər hansı bir faydalı iş görən mexanizm.

MEŞİN – Aşılama yolu ilə hazırlanan ən sadə yumşaq qoyun və s. dərisi.

Maşallah-inşaalah

MAŞALLAH – Allah gözdən saxlasın, afərin, mərhəba kimi mənalarda tərif bildirir.

İNŞAALLAH – Allah qoysa.

Maya-mayya-maye

MAYA – 1. Bəzi qidalarda qıcqırma əmələ gətirən maddə; 2. Rüşeym, döl; 3. Səbəb, əsas, kök, səbəbkar; 4. Bəzi xəstəliklərə qarşı peyvənd maddəsi; 5. Gəlir əldə etmək üçün bir şeyə qoyulan sərmayə, pul.

MAYYA – Qədim və orta əsr hind fəlsəfəsində universal anlayışlardan biri.

MAYE – Axmaq və kəmiyyətini dəyişmədən olduğu qabın şəklini almaq xassəsinə malik olan maddə.

Mazarat-mazat-mazut

MAZARAT – Ziyan, zərər.

MAZAT – Naz eləmək, təşəxxüs satmaq.

MAZUT – Neftdən ağneft, benzin və qazolin ayrıldıqdan sonra qalan yağlı qatı

maddə.

Mazer-mauzer

MAZER – Radiodalğalar diapazonunda işləyən kvant generatorunun adı.

MAUZER – Silah növü.

Mazı-mazi

MAZI – Bəzi ağacların üzərində həşəratların yumurtacıqlarından əmələ gələn yumru fır.

MAZİ – Keçmiş zaman, keçmiş.

Mehtər-mehvər

MEHTƏR – Ata qulluq edən, ata baxan.

MEHVƏR – Öz ətrafında fırlanan bir şeyin ortasından keçən mil, ox.

Meqabayt-meqabit

MEQABAYT – Mətndən asılı olaraq informasiyanın çoxluğunu ifadə edən vahid.

MEQABİT – 1000000(milyon) bit. İnformasiyanın miqdarı.

Meqavat-meqavolt

MEQAVAT – Milyon vata bərabər ölçü vahidi.

MEQAVOLT – Milyon volta bərabər elektron ölçü vahidi.

Mediana-medianta

MEDİANA – Üçbucağın təpəsini onun qarşısındakı tərəfin ortası ilə birləşdirən düz xətt.

MEDİANTA – Diatomik qammanın üçüncü və altıncı pilləsi.

Mediya-medye

MEDİA – Dövrü mətbuat.

MEDYE – Macarıstanda inzibati-ərazi vahidi.

Meliya-meriya

MELİYA – İkiləpəli bitki fəsiləsindən ağac və ya kol cinsi.

MERİYA – İcra hakimiyyəti, bələdiyyə şurası.

Mental-mentol

MENTAL – 1.Ağıllı, fikirləşən, intellektual, psixi; 2. Dəyərlər.

MENTOL (kimy.) – Kəskin nanə qoxusu verən şəffaf kristal maddə.

Menzula-menzura

MENZULA – Bir yerin topoqrafik planını çəkmək üçün geodezik alət.

MENZURA – Musiqi alətlərində səs mənbəyi ölçülərini hesablamaq üçün məlumat.

Messa-messo

MESSA – Xristianlarda sübh və günorta ibadəti.

MESSO – Musiqidə səs dinamikası.

Metal-metil

METAL – İstiliyi və elektriki yaxşı keçirmə qabiliyyətinə malik olan, döyülüb yastılana bilən, spesifik parıltısı olan bəsit kimyəvi maddə (ərinti).

METİL – Bir sıra üzvi birləşmələrin tərkibinə daxil olan bir karbon və üç hidrogen atomundan ibarət qrup.

Mentol-metol-meton

MENTOL(kimy.) – Kəskin nanə qoxusu verən şəffaf kristal maddə.

METOL – Rəngsiz üzvi kristal maddə.

METON – Günəş-Ay təqvimində zaman intervalı.

Meynə-meyvə

MEYNƏ – Üzüm tənəyi.

MEYVƏ – Bəzi ağacların, kolların yeməli, şirin məhsulu.

Məal-məlal

MƏAL – Bir yazı və ya söz ilə anladılmaq istənilən fikir; məna.

MƏLAL – Ürək sıxıntısı, usanma, bıqma.

Məbhut-məbut

MƏBHUT – Heyran-heyran, çaşmış halda, heyrət içində**.**

MƏBUD – İbadət, sitayiş edilən şey.

Məcaz-məzac

MƏCAZ – Həqiqi mənada işlənməyib, oxşarlığı və münasibəti olan başqa bir mənaya oxşadılaraq işlədilən söz və ya ifadə, metafora.

MƏZAC – Xasiyyət, təbiət, temperament.

Məcmu-məcmuə

MƏCMU – Bütün, tamam, hamı.

MƏCMUƏ – Məqalə, hekayə, şeir və s. toplusu, jurnal.

Məcnun-məcun

MƏCNUN –Dəli, divanə.

MƏCUN – Xalq təbabətində xəstə və zəif adamlara vermək üçün xüsusi hazırlanmış xəmirvari bir dərman.

Mədə-mədən

MƏDƏ – İnsanlarda və heyvanlarda qarın boşluğunun yuxarı hissəsində yerləşən həzm orqanı.

MƏDƏN – Yer altından çıxarılan faydalı qazıntıların olduğu məkan.

Məfhum-mövhum

MƏFHUM – Bir şey haqqında məntiqi cəhətdən formalaşmış ümumi fikir, anlayış.

MÖVHUM – Əslində olmayıb, xəyalda törəyən, xəyala gətirilən.

Məhbəs-məhbus

MƏHBƏS – Həbsxana.

MƏHBUS – Həbs olunmuş, dustaq.

Məhbub-məhcub-məhdud

MƏHBUB – Sevgili, məşuq, istəkli.

MƏHCUB – Utanmış, utancaq**.**

MƏHDUD – Əhatə olunmuş, dövrələnmiş, hüdudlanmış.

Məhəl-məhfəl-məşəl

MƏHƏL – 1. Məhəl qoymamaq, etina etməmək, saymamaq, maraqlanmamaq; 2. Yer.

MƏHFƏL – Yığıncaq yeri, toplantı, dərnək.

MƏŞƏL – Ətrafı işıqlandırmaq üçün ağac və s. başına sarınaraq, yaxud xüsusi bir alət içərisinə qoyularaq yandırılan yağlı əsgi, cındır parçası, yaxud ağac başına keçirilmiş içində yanar maddə olan qab.

Məhəllə-məhəlli

MƏHƏLLƏ – Bir şəhər və ya qəsəbənin bölündüyü hissələrdən hər biri.

MƏHƏLLİ – Yalnız bir məhəllə, bir yerə məxsus və aid olan, ümumxalq mahiyyəti daşımayan, yerli.

Məhlul-məhsul

MƏHLUL – Bərk və ya duru maddənin suda və ya başqa bir mayedə həll olunması nəticəsində alınan eynicinsli duru maddə.

MƏHSUL – Torpaqda yetişdirilən taxıl, meyvə, tərəvəz və s.

Məhrəba-mərhəba

MƏHRƏBA – Dəsmal.

MƏRHƏBA – Bəyənmə, tərif bildirir.

Məhrum-mərhum

MƏHRUM – Nəsibi, hissəsi, payı olmayan.

MƏRHUM – Ölmüş, vəfat etmiş, rəhmətə getmiş.

Məhşər-məhzər

MƏHŞƏR – Dini etiqadlara görə axır zamanda aləm dağıldıqdan sonra bütün ölülərin dirilib qalxması; məhşər günü.

MƏHZƏR – 1. Hazır olma; 2. Yığıncaq; 3. Cəmiyyət; 4. Akt, protokol.

Məxəz-məxləs

MƏXƏZ – Bir şeyin alındığı yer, əsl yeri, mənbə, sənəd, əsər və s.

MƏXLƏS – Müxtəsər, sözün qısası, xülasə.

Məxluq-məxlut

MƏXLUQ – Canlı varlıq, canlı vücud.

MƏXLUT – Qarışıq, xəlitə.

Məxsus-məxşuş

MƏXSUS – Yalnız birinə aid olan.

MƏXŞUŞ – Qarma-qarışıq, hərc-mərc, iğtişaşlı.

Məkə-məkkə

MƏKƏ – Qarğıdalı, peyğəmbəri.

MƏKKƏ– İraqda Kəbənin olduğu yer.

Məktəb-məktub

MƏKTƏB – Yetişməkdə olan nəslə təlim və tərbiyə verən təlim-tərbiyə müəssisəsi.

MƏKTUB – Hər hansı bir məqsədlə, yaxud bir şeyi xəbər vermək, bildirmək üçün yazıb poçt və ya başqa vasitə ilə birinə göndərilən kağız.

Məqalat-mülaqat

MƏQALAT – 1. Sözlər, söhbətlər; 2. Mövzular; 3.Atalar sözləri, məsəllər.

MULAQAT – Reportaj. Hər hansı ictimai danışıq və söhbətlər üzərində yaxşı mütəxəssislərlə aparılan söhbəti göstərən yazı növü.

Məqbul-məqtul-məqul-məqdur

MƏQBUL – Qəbul olunan, bəyənilən, xoşa gələn, yaxşı.

MƏQTUL – Öldürülmüş, qətl olunmuş.

MƏQUL – Ağıllı, ağlabatan, ağlauyğun.

MƏQDUR – İmkan daxilində, vəziyyətdən asılı olaraq.

Məqsəd-məqsud-məsud

MƏQSƏD – 1. Əldə edilməyə, nail olmağa çalışan; 2. Qəsd olunan şey, məram, niyyət, arzu.

MƏQSUD – İstənilən, arzu edilən şey; məram, niyyət, qəsd.

MƏSUD – Şad, məramına çatan.

Məlal-məlul

MƏLAL – Ürək sıxıntısı: usanma, bıqma**.**

MƏLUL – Məlallı, qəmgin, məyus, məhzun, bezgin, usanmış.

Məlhəm-məhrəm

MƏLHƏM – Yaraya və ya ağrıyan yerə sürtülən yağlı dərman.

MƏHRƏM – Çox yaxın sayılan, yaxın dost sayılan.

Məlum-məlun

MƏLUM – Bilinən, bilinmiş, bəlli, aydın, aşkar, hamıya bəlli olan.

MƏLUN – Lənətə gəlmiş, lənətlənmiş, mürtəd. Söyüş, qarğış mənasında işlədilir.

Məlumat-məmulat

MƏLUMAT – Bir şey haqqında bilik, xəbərdarlıq.

MƏMULAT – Fabrik və ya başqa vasitələrlə istehsal olunmuş, hazırlanmış şeylər, məhsullar.

Məmul-məmur

MƏMUL – Hazırlanmış, düzəldilmiş.

MƏMUR – Dövlət idarələrində çalışan qulluqçu, dövlət xidmətçisi; çinovnik.

Məngəl-məngir

MƏNGƏL – Kol-kosları kəsib-doğramaq üçün çapacaq, dəhrə.

MƏNGİR – Tez qarmalamaq, ələ keçirmək.

Mənhus-mənfur

MƏNHUS – Uğursuz, bədbəxt, nəhs.

MƏNFUR – Nifrət olunan, nifrətə layiq, nifrətli, çox pis.

Mənsəb-mənsub

MƏNSƏB – Yüksək vəzifə, böyük məqam; ümumiyyətlə, vəzifə.

MƏNSUB – Nisbəti və mənsubiyyəti olan, əlaqəsi olan, aidiyyəti olan.

Mərcək-mərcimək

MƏRCƏK – Qulağın aşağı ətli hissəsi.

MƏRCİMƏK – 1. Paxlalılar fəsiləsindən dənli bitki; 2. Həmin bitkinin xörəkdə işlədilən toxumu.

Mərək-mərəkə

MƏRƏK–Saman, alaf və başqa heyvan yemlərini yığmaq üçün örtülü yer; anbar, samanlıq.

MƏRƏKƏ–Səs-küy, qışqırıq-bağırıq, qalmaqal, hay-küy, qovğa, qiyamət.

Mərhəm-məhrum

MƏRHƏM – 1. Bir yaraya və ya ağrıyan yerlərə sürtülən yağlı dərman; 2. Yaxın dost, əziz.

MƏHRUM – Ölmüş adam, rəhmətə getmiş, vəfat etmiş.

Mərz-mərzə

MƏRZ – Tarla, bağ, bostan və s. sahəsini bir-birindən ayıran xətt, sərhəd.

MƏRZƏ– Müxtəlif xəstəliklərin müalicəsi üçün istifadə edilən ətirli bir tərəvəz bitkisi.

Məraz-məriz

MƏRƏZ – Xəstəlik, naxoşluq.

MƏRİZ – Xəstə, naxoş, azarlı.

Məruz-məruzə

MƏRUZ – Bir şeyə düçar olan, ona qarşı müqavimət edə bilməyən, bir şeyə qarşı qoruyucusu olmayan.

MƏRUZƏ – Bir mövzu haqqında irəlicədən hazırlanıb söylənilən nitq.

Məs-məst

MƏS – Dəridən və ya başqa yumşaq materialdan tikilən yüngül ayaqqabı.

MƏST – 1. Sərxoş, kefli; 2. Ayaqqabı.

Məsələ-məsələn

MƏSƏLƏ – Həll olunması, yerinə yetirilməsi lazım olan iş.

MƏSƏLƏN – Cümlədə bir şeyin şərhinə dair misallar vermək üçün işlədilir.

Məskən-məskun

MƏSKƏN – İnsanın yaşadığı yer, yurd.

MƏSKUN – İnsan yaşayan, sakin olan yer.

Məsul-məhsul

MƏSUL – Üzərinə məsuliyyət qoyulan, cavabdeh olan, cavabdeh.

MƏHSUL – Torpaqda yetişdiriləməyən meyvə, tərəvəz və s.

Mətin-mətn

MƏTİN – Bərk, möhkəm, sarsılmaz.

MƏTN – Yazılmış və çap edilmiş halda olan hər hansı nitq.

Mətləb-mətlub

MƏTLƏB – Arzu, istək, dilək, istənilən şey, məqsəd.

MƏTLUB – Tələb olunan, arzulanan, istənilən şey, arzu, istək.

Məzkur-məzur

MƏZKUR – Zikr olunmuş, adı çəkilmiş, haqqında danışılmış; yuxarıdakı.

MƏZUR – Üzrü olan, üzürlü, səbəbli.

Məzlum-müzlim-müslüm

MƏZLUM – Zülm çəkmiş, zülm olunmuş, zülmə məruz qalmış, zülm altında olan.

MÜZLİM – Qaranlıq, zülmətli.

MÜSLÜM – İslam dininə mənsub adam.

Məzul-məzun

MƏZUL – İşdən, ya qulluqdan çıxarılmış, vəzifəsi alçaldılmış.

MƏZUN – Hər hansı bir məktəbi bitirmiş tələbə, şagird.

Məzur-müzür

MƏZUR – Üzrü olan, üzürlü, səbəbli.

MÜZÜR – Zərərli, ziyan verən, ziyankar, zərər verən, zərəri toxunan.

Mikser-mikşer

MİKSER – Krem, kokteyl və s. düzəltmək üçün cihaz.

MİKŞER – Səs siqnallarının ötürülməsi üçün təyin olunan elektron cihaz.

Miksin-miskin

MİKSİN – Qığırdaqlılar sinfindən olub yumruağız su heyvanıdır. Bu balıq hər iki yarımkürənin dənizlərində yaşayır.

MİSKİN – Fağır, biçarə, bədbəxt, yazıq.

Miladi-miledi

MİLADİ – İsanın anadan olduğu gündən başlayaraq hesablanan vaxt.

MİLEDİ – İngiltərədə imtiyazlı sinifdən olan ərli qadına müraciət forması.

Milçə-milçək

MİLÇƏ – Kiçik mil, balaca mil.

MİLÇƏK – Bəzi yoluxucu xəstəlik mikroblarını yayan qoşaqanadlı həşərat, çibin.

Milord-milyard

MİLORD – İngilis lordu.

MİLYARD – 1.000.000.000. sayı miqdarında.

Minarə-minbər

MİNARƏ – Azan vermək üçün məscidlərin yanında və ya üstündə ucalan qüllə.

MİNBƏR – Məscidlərdə: vaizin, xətibin çıxıb vəz, xütbə oxuduğu pilləli kürsü.

Minbaşı-mirbaşı

MİNBAŞI – Türkiyə və İranda yüzbaşıdan sonra gələn zabit rütbəsi.

MİRBAŞI –Çempionlar oyununda başçı.

Minik-minlik

MİNİK – Bir yerə getmək üçün nəqliyyat vasitələrinin birinə minmiş adam.

MİNLİK – Min vahidlə ölçülən.

Minimal-minimum

MİNİMAL – Başqaları arasında ən az, ən kiçik, ən xırda.

MİNİMUM – Ən kiçik miqdar, ən az miqdar.

Minyon-milyon

MİNYON – 16-cı əsr Fransada yüksək rütbəli şəxsin əzizi, dostu.

MİLYON –1.000.000.miqdarında.

Mis-miss-miz

MİS – Qırmızımtıl kimyəvi element.

MİSS – İngiltərə və Amerikada ərə getməmiş qadına müraciət forması.

MİZ – Stol, masa.

Misra-misri

MİSRA – Şeirin ayrılıqda götürülmüş bir sətri.

MİSRİ – 1. Misirə məxsus, Misirə aid; 2. Yoluxucu, keçici.

Mizrab-mizraq

MİZRAB – Bəzi simli musiqi alətlərinin simlərini ehtizaza gətirmək üçün sümükdən, mal buynuzundan və ya plastik maddədən qayrılan nazik plastinka.

MİZRAQ – Sivriuclu dəmirdən, poladdan düzəldilmiş saplı qədim döyüş aləti, nizə.

Modal-model-modul

MODAL – Modallıq ifadə edən, modallıq bildirən**.**

MODEL – Bir şeyin nümunə nüsxəsi, habelə bir şeyi hazırlamaq üçün nümunə.

MODUL – 1. Riyaziyyatda hər hansı mühüm bir əmsalın və ya kəmiyyətin adı; 2. Bina və tikilinin hissələrini uzaqlaşdırmaq və ona mütənasiblik və ahəngdarıq vermək üçün inşaatda və memarlıqda qəbul edilmiş şərti ölçü vahidi.

Modem-modern

MODEM – Hesablayıcı elektron maşının və ya abonent məntəqələrinin ikilik siqnallarınn rabitə kanallarına göndərilən siqnallara və ya əksinə çevirmək üçün qurğu.

MODERN – 1.XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində əsasən memarlıq və tətbiqi incəsənətdə formalizmi, təmtəraqlılığı, süniliyi, ekletizmi ilə fərqlənən bədii üslubun adı; 2. Müasir.

Monax-monarx

MONAX – Rahib.

MONARX – Mütləq hökmdar. Monarxiya quruluşu mövcud olan dövlətlərdə vərasət, yaxud seçki yolu ilə seçilən dövlət başçısı.

Monetar-monitor

MONETAR (sistem) – Monetar siyasət zamanı iqtisadiyyat pul və onun alətləri vasitəsilə idarə edilir və tənzimlənir.

MONİTOR – 1. Orta və ali məktəblərdə sinif nümayəndəsi; 2. Video nəzarət qurğusu.

Mototrek-mototrük

MOTOTREK – Universal idman profili, stadion.

MOTOTRÜK – Motsikletdə riskli hərəkətlər etmək.

Möhlət-möhnət

MÖHLƏT – Vaxt vermə, icazəli vaxt.

MÖHNƏT – Zəhmət, əziyyət, qayğı, ağırlıq, dərdi-sər.

Möhtəməl-möhtərəm-möhtəşəm

MÖHTƏMƏL – 1.Ehtimal olunan, mümkün olan, fərz edilən; 2. Dözülən, təhəmmül olunan.

MÖHTƏRƏM – Hörmətli, əziz, ehtirama layiq.

MÖHTƏŞƏM – Öz əzəməti, böyüklüyü, həşəməti ilə insanı valeh edən əzəmətli, ehtişamlı.

Mövcib-mövcud-mövüc

MÖVCİB – Səbəb, bais.

MÖVCUD – Var olan, göz qabağında olan, hazırda olan.

MÖVÜC – Qurudulmuş üzüm.

Mövqif-mövquf

MÖVQİF – Duracaq yer, dayanacaq, stansiya.

MÖVQUF – Vəqf olunmuş, vəqf üçün ayrılmış.

Muslin-müsinn

MUSLİN – Yüngül, yumşaq və nazik parça.

MÜSİNN – Sinli, yaşlı, yaşı ötmüş, qoca.

Muss-must

MUSS – Meyvə, süd və şokoladdan çalınıb hazırlanan şirin yemək.

MUST – Formalaşmamış təzə çaxır.

Mutant-muton

MUTANT – Dəyişiklik nəticəsində yaranıb normal tipdən irsiyyətə görə fərqlənən forması.

MUTON – Genin ən kiçik hissəsi.

Mutasiya-nutasiya

MUTASİYA – Dəyişkənlik nəticəsində əmələ gələn və hər hansı əlamətə görə normal tipdən fərqlənən, irsiyyətcə dəyişmiş orqanizm.

NUTASİYA – Presləmə işini yerinə yetirən fırlanan bərk cismin zəif ardıcıl olmayan hərəkəti.

Müadilə-müamuiə

MÜADİLƏ–Bir və ya bir neçə məchul kəmiyyəti olan və həmin məchul kəmiyyətlərin müəyyən qiymətləri zamanı öz bərabərliyini saxlayan riyazi bərbərlik. Tənlik.

MÜAMİLƏ – Rəftar, münasibət, davranış.

Müariz-mübariz-müasir

MÜARİZ – Əks olan, zidd olan, qarşı olan, müxalif olan.

MÜBARİZ – Hər hansı iş və s. uğrunda mübarizə aparan, çalışan adam.

MÜASİR – Başqaları ilə bir zamanda, bir əsrdə, bir dövrdə yaşayan və yaşamış olan, həməsr.

Müayinə-müalicə

MÜAYİNƏ – Hərtrəfli yoxlama, nəzərdən keçirmə, baxma.

MÜALİCƏ – Xəstəni sağaltmaq üçün tibbi vasitələr tətbiq etmə.

Mübahisə-müsahibə

MÜBAHİSƏ – Bir işi, məsələni və s. müzakirə etdikdə öz fikrini qoruyan, sübut etməyə çalışanlar arasında başlanan bəhs, deyişmə.

MÜSAHİBƏ – Bir məsələ haqqında iki və bir neçə adam arasında gedən söhbət, danışıq.

Mübaliğə-mübəlliğ

MÜBALİĞƏ – Bir şeyi həddindən artıq şişirtmə, böyütmə, artırma.

MÜBƏLLİĞ – Təbliğ edən, təbliğatçı.

Mücavir-müşavir

MÜCAVİR – Daim ibadətxana və ya türbə yanında yatıb vaxtını ibadətlə keçirən adam.

MÜŞAVİR – Müxtəlif vəzifə sahiblərinin adı.

Müctəhid-müstəid

MÜCTƏHİD – Şəhərdə dini qanunları təfsir və şərh edən baş ruhani.

MÜSTƏİD – Qabiliyyətli, istedadlı, bacarıqlı.

Müddəa-müddəi

MÜDDƏA – Bir şeyə əsaslanaraq irəli sürülən fikir, iddia, tezis.

MÜDDƏİ – İddia edən, tələb edən, tələbkar, iddiaçı.

Müəssir-müqəssir-müdərris

MÜƏSSİR – Təsir edən, təsirli. Dərin təsir bağışlayan.

MÜDƏRRİS – Müəllim, dərs verən adam.

MÜQƏSSİR – Təqsiri olan, günahı olan; təqsirkar, günahkar.

Müəşşər-müəttər

MÜƏŞŞƏR – Onluq.

MÜƏTTƏR – Ətirli, ətirlənmiş.

Müəzzəm-müəzzin

MÜƏZZƏM–Əzəmətli, böyük, cəsamətli, möhtəşəm.

MÜƏZZİN–Azançı.

Müftə-müfti

MÜFTƏ – Pulsuz, havayı, əvəzinə heç bir şey verilməyən; məccani.

MÜFTİ – Sünnilərin dini işlərinə rəhbərlik edən baş ruhani.

Müharibə-müxabirə

MÜHARİBƏ – Dövlətlər arasında mütəşəkkil silahlı mübarizə, hərb, dava.

MÜXABİRƏ – Xəbərləşmə, yazışma**.**

Mühazirə-mühasirə-mübarizə

MÜHAZİRƏ – Ali məktəbdə hər hansı bir fənnin professor və ya müəllim tərəfindən şifahi şərhi, leksiya.

MÜHASİRƏ – Hər tərəfdən əhatə olunma, dövrələnmə, araya alınma.

MÜBARİZƏ – Bir-birinə zidd ictimai qrupların, əqidələrin, mənafelərin və s.-nin hakim mövqe tutmaq uğrunda bir-birilə fəal toqquşması.

Mühərrik-mühərrir-mütəhərrik

MÜHƏRRİK – Hər hansı enerjini mexaniki enerjiyə çevirən maşın. Bir şeyi hərəkətə gətirən maşın, motor.

MÜHƏRRİR – Jurnalist.

MÜTƏHƏRRİK – Hərəkət edən, bir yerdə qərar tutmayan oynaq.

Müxatəb-müxatib

MÜXATƏB – Söz söylənilən şəxs, sözlə müraciət olunan adam, dinləyən.

MÜXATİB – Birinə sözlə müraciət edən, söz söyləyən şəxs, söyləyən.

Müxəmməs-müxənnəs-müənnəs

MÜXƏMMƏS – Hər biri beş misradan ibarət klassik şeir forması.

MÜXƏNNƏS – Alçaq, namərd, qorxaq.

MÜƏNNƏS – Ərəb qrammatikasında qadın cinsi.

Mükəddər-mükərrər

MÜKƏDDƏR– Kədərli, qəmli, qüssəli, məhzun, qəmgin.

MÜKƏRRƏR–Çox dəfə, dəfələrlə, təkrar-təkrar, təkrarlanan.

Müqabilə-müqavilə-mübadilə

MÜQABİLƏ – Qarşı durmaq, müqavimət göstərmək, əleyhinə çıxmaq, mane olmaq.

MÜQAVİLƏ – Qarşılıqlı təhəddüdlər haqda yazılı saziş, bağlaşma.

MÜBADİLƏ– Bir şey verib əvəzində başqa bir şey alma, dəyişmə.

Müqəddəm-müqəddər

MÜQƏDDƏM – Qabaq, əvvəl, irəli.

MÜQƏDDƏR – Miqdarı müəyyən edilmiş, təyin edilmiş.

Müqəllid-münəqqid

MÜQƏLLİD – Təqlid edən, təqlidçi.

MÜNƏQQİD – Tənqidçi.

Müqəssir-müəssir

MÜQƏSSİR – Təqsiri olan, günahı olan.

MÜƏSSİR – Təsir edən, təsirli, dərin təsir bağışlayan.

Müncər-mündər

MÜNCƏR – Bitmək, sona çatmaq, tamamlanmaq, nəticələnmək.

MÜNDƏR – Kitabın və ya əsərin içində olan məsələlərin qısa başlıqlarla verilməsi.

Mürəbbe-mürəbbə-mürəbbi

MÜRƏBBE – Dörd misralıq bənd; bu bənd əsasında yazılmış şeir.

MÜRƏBBƏ – Qənd, şəkər şərbətində bişirilmiş meyvə və ya giləmeyvə.

MÜRƏBBİ – Keçmişdə: dövlətli ailələrində uşaqların təlim və tərbiyəsi ilə məşğul olan şəxs; tərbiyəçi, xüsusi müəllim.

Mürəttəb-mürəttib

MÜRƏTTƏB – 1. Tərtib olunmuş, sıralanmış; 2. Qaydaya salınmış, nizamlanmış; 3. Tərtibli, müntəzəm.

MÜRƏTTİB – Mətbəədə hərf düzən işçi, düzücü.

Mürid-mürşid

MÜRİD – Keçmişdə: bir müsəlman təriqət şeyxinə və ya mürşidə beyət edərək ondan təriqətin üsul və mərasimlərini öyrənən adam, şagird.

MÜRŞİD – Əsil mənası “doğru yol göstərən” olub, keçmişdə təriqətə başçılıq edən şeyxə deyilirdi.

Müsabiqə-müsamirə

MÜSABİQƏ – İştirakçılar içərisindən ən yaxşılarını seçib ayırmaq üçün keçirilən yarış, konkurs

MÜSAMİRƏ – Konsert.

Müsaid-müsaidə

MÜSAİD – Uyğun, əlverişli, münasib, hər şeyə imkan verən.

MÜSAİDƏ – İzin, icazə, rüsxət.

Müstəid-müctəhid

MÜSTƏİD – İstedadlı, qabiliyyətli, fəhmli, tez görüb-götürən.

MÜCTƏHİD – Dini qanunları və ehkamları təfsir və şərh etmək səlahiyyətinə malik ruhani şəxs.

Müstəqim-müstəqil

MÜSTƏQİM – Düz, rast.

MÜSTƏQİL – Başqasından asılı olmayan; başqasına tabe olmayan, sərbəst

Müşairə-müşavirə

MÜŞAİRƏ – Şeirləşmə, şeir yarışı.

MÜŞAVİRƏ – Hər hansı bir məsələnin birlikdə müzakirəsi, iclas.

Müştaq-müştük

MÜŞTAQ – Candan istəyən, həsrətində olduğu bir şeyə can atan, arzusunda olan.

MÜŞTÜK – Papiros gilizinin içində tütün olmayan, çəkərkən ağıza salınan bərk hissəsi, papiros kötüyü.

Müzayidə-müzayiqə

MÜZAYİDƏ – Hərrac, auksion.

MÜZAYİQƏ – Əsirgəməmə, qıymama.

Müzəyyən-müəyyən

MÜZƏYYƏN – Zinətlənmiş, bəzək verilmiş, bəzənmiş, bəzəkli, zinətli.

MÜƏYYƏN – 1. Qəti olaraq təyin edilmiş, müəyyənləşmiş; 2. Dürüst, aydın, dəqiq, qəti.

Müvərrix-mərrix

MÜVƏRRİX – Tarixçi.

MƏRRİX – Zöhrə ulduzu, Venera, dan ulduzu.

N

Nabud-məbud

NABUD – Olmayan, mövcud olmayan.

MƏBUD – İbadət, sitayiş edilən şey.

Nacaq-naçaq

NACAQ – Kefsiz, xəstə kimi, süst, əzgin, xəstəhal.

NAÇAQ – Enliağızlı, qısasaplı balta.

Nacins-naçiz

NACİNS – Cinsi təmiz olmayan, cinsi pozuq, cinssiz.

NAÇİZ – Heç nəsiz.

Naftalan-naftalin

NAFTALAN – Yumşaq kütlə halında olan, dezinfeksiyaedici, ağrıkəsici dərman preparatı.

NAFTALİN – Kəskin iyli ağ kristallik maddə.

Nağıl-noğul-naqil

NAĞIL – Adətən əfsanəvi, fantastik qüvvələrin iştirakı ilə cərəyan edən uydurma şəxslər və hadisələr haqqında cərəyan edən hekayə, rəvayət.

NOĞUL – İçərisinə keşniş toxumu qoyulmuş xırda, üstü kələ-kötür, yumru şirni növü.

NAQİL – Elektrik cərəyanını, səsi, istiliyi və s.-ni öz daxilindən keçirən cisim; naqil.

Naxah-nahaq

NAXAH – İstəmədən, istəməyərək, istəməyə-istəməyə.

NAHAQ – Haqsız, ədalətsiz, haq və insafa müğayir, qanunsuz.

Naxış-naxoş

NAXIŞ – Rənglərin, cizgilərin, kölgələrin kombinasiyasından ibarət şəkil, çəki, bəzək və s.

NAXOŞ – Xəstə, azarlı.

Naqabil-naqafil

NAQABİL – 1. Nalayiq, yersiz, münasibətsiz**;** 2. İmkansız, mümkün olmayan; çətin, mahal; 3. Əxz etməyə, götürməyə istedadı, qabiliyyəti olmayan; qeyri-qabil.

NAQAFİL – Qəfildən, birdən, nagahan, gözlənilmədən, xəbərsiz.

Naqis-naqus

NAQİS – 1. Tam və mükəmməl olmayan, yarımçıq, natamam, əskik; 2. Eyib və qüsuru olan, nöqsanlı, əskik; 3. Çıxma əməli.

NAQUS – Kilsə zəngi.

Nam-nan-nəm

NAM – Ad.

NAN – Çörək**.**

NƏM – Yaşlıq, islaqlıq, rütubət.

Namdar-nimdər

NAMDAR – Çörək verən.

NİMDƏR– Balaca döşək, döşəkçə.

Nanay-noqay

NANAY – Uzaq Şərqdə yaşayan adam, həmin xalqa mənsub adam.

NOQAY – Şimali Qafqazda yaşayan türk xalqlarından biri və həmin xalqa mənsub adam.

Narınca-narıncı

NARINCA – Son dərəcədə narın. Çox xırda; xırdaca

NARINCI – Narınc rəngli, qırmızıya çalar sarı, portağal rəngində.

Nasir-naşir-naşur

NASİR – Nəsr yazan, nəsr əsərləri müəllifi, ədib.

NAŞİR –1.Kitab və s. nəşr edən adam; 2. Nəsr yazan, nəsr əsərləri yazan; 3. Kömək edən, köməkçi, yardımçı.

NAŞUR – Parça növü.

Navaha-navaxa-Nəvahi

NAVAHA – Balıq növü.

NAVAXA – İslamlarda qatlama uzun bıçaq.

NƏVAHİ – Hacıqabul rayonunun inzibati ərazi vahidində qəsəbə.

Nefrit-nevrit

NEFRİT – Beyrəklərin iltihabı xəstəliyi.

NEVRİT – Mərkəzi sinir sistemi xəstəliyi.

Nefroz-nevroz

NEFROZ – Bəzi böyrək xəstəliklərində bədəndə su toplanması.

NEVROZ – Daxili üzvlərin funksiyalarının, mübadilə prosesinin pozulması və s. şəklində təzahür edən mərkəzi sinir sistemi xəstəliyi.

Nereid-nerit

NEREİD(lər) – Qədim yunan allahları Nereid və okeanid Doridanın qızları.

NERİT – 1. Praktik; 2. Tətbiq etmək, uyğulamaq.

Neybət-niyabət-niyyət

NEYBƏT – Çirkin, kifir, eybəcər.

NİYABƏT – Vəkillik, naiblik.

NİYYƏT – Məqsəd, məram, qəsd.

Neylon-neyron-neytron

NEYLON – Süni lif növü, habelə lifdən toxunmuş parça.

NEYRON – Sinir sisteminin əsas funksional və quruluş vahidi.

NEYTRON – Atomun nüvəsinin tərkibinə daxil olan elektrik yükündən məhrum olan hissəcik.

Nəfəs-nəfis

NƏFƏS – Ciyərlə havanı içəri alıb buraxma.

NƏFİS – Son dərəcə zərif, incə, gözəl, qəşəng.

Nəfs-nəhs

NƏFS – Ehtiras, şiddətli istək, arzu, məram.

NƏHS – Uğursuz, məşum, ağır, tərs gətirən.

Nəhv-nəhy

NƏHV – Sintaksis.

NƏHY – Qadağan, qadağan etmə.

Nəqahət-nəqarət

NƏQAHƏT – Xəstəlikdən təzə qalxıb özündə əzginlik hiss edən, hələ sağalmamış adamın halı; zəiflik, süstlük, əzginlik, nasazlıq.

NƏQARƏT – Nəğmənin hər bəndindən sonra təkrarlanan beyt və misralar.

Nəsb-nəsəb-nəsib

NƏSB – Rəbt etmək, bağlamaq, bənd etmək.

NƏSƏB – Mənşə, nəsil, soy, əcdad silsiləsi.

NƏSİB – Qismət, hissə, pay, bəxtə çıxan hər şey, bəxt.

Nəsihət-vəsiyyət

NƏSİHƏT – Öyüd, yol göstərici sözlər.

VƏSİYYƏT – Ölənin son sözü, tapşırığı, məsləhəti.

Nəsil-nəsr

NƏSİL – Əcdadı bir olan qohumlar silsiləsi; soy.

NƏSR – Roman, hekayə, novella tərzində yazılmış ədəbiyyat.

Nəşat-nəşət

NƏŞAT – Sevinc, şadlıq, kef.

NƏŞƏT – Nəşət etmək: törəmək, əmələ gəlmək, hasil olmaq, vücuda gəlmək, zahir olmaq, irəli gəlmək.

Nəzafət-nəzakət-nəzarət

NƏZAFƏT – Təmizlik, paklıq.

NƏZAKƏT – Tərbiyə, ədəb, mərifət, ədəb qaydaları.

NƏZARƏT– Yoxlama məqsədilə baxma, göz qoyma, nəzər yetirmə, diqqət yetirmə.

Nəzər-nəzir-nəzirə

NƏZƏR– Baxma, baxış, baxış tərzi, gözlərin ifadəsi.

NƏZİR – Dindar, mövhumatçı adamların istək və arzu etdikləri bir şeyin yerinə yetirilməsi ümidi ilə yoxsullara və ya din xadimlərinə verdikləri pul və s.

NƏZİRƏ – Bir şairin bir şeirinə təqlidən yazılan, ya söylənən şeir, bənzətmə.

Nigah-nikah-nagah

NİGAH – Baxış, baxma, nəzər.

NİKAH– Kəbin, izdivac, evlənmənin qanuni şəklə salınması.

NAGAH – Qəfildən, birdən, gözlənilmədən, xəbərsiz, ansızın.

Nikel-nikol

NİKEL – Gümüşü ağ rəngli, parıltılı, çətin əriyən metal, kimyəvi element.

NİKOL – İsland mineral maddəsindən düzəldilmiş prizma.

Nmcan-nimçə

NİMCAN – Çox zəif, yarımcan.

NİMÇƏ – 1. Boşqab; 2. Balaca mis sini.

Nisvan-nisyan-niysan

NİSVAN – Qadın.

NİSYAN – Unutma, yaddan çıxarma.

NİYSAN – Aprel.

Not-nota

NOT(mus.) – Hər hansı musiqi səsinin şərti qrafik işarəsi.

NOTA – Bir hökumətin başqa bir hökumətə rəsmi yazılı diplomatik müraciəti.

Nov-növ

NOV – Su və s. axıtmaq üçün dəmirdən, ağacdan, daşdan və s.-dən yarımdairə şəklində düzəldilmiş axıntı yolu; su yolu, arx, kanal.

NÖV – Dürlü, cür, təhər, çeşid.

Novbar-novbahar

NOVBAR – İlk yetişən meyvə, təzə meyvə.

NOVBAHAR–Yazın əvvəli**.**

Nöqtə-nüktə

NÖQTƏ – Qələm, karandaş, iynə və s. bu kimi şeylərin ucunun bir yerə batmasından və ya toxunmasından qalan girdə xalcıq, iz, ləkə.

NÜKTƏ – 1.Bir sözdən, ifadədən, ibarədən dolayısı ilə çıxarılan gizli, incə məna, incə məzmun; 2.Lətifə.

Növhə-lövhə

NÖVHƏ–Hava ilə ölüyə oxunan hüzünlü şeir, matəm nəğməsi; mərsiyə.

LÖVHƏ–Üzəri tabaşirlə yazıla bilən qara taxta, yazı taxtası.

Nüfus-nüfuz

NÜFUS(əhali) – Əhali, camaat.

NÜFUZ – Bir adamın sözü keçmə, hörməti, etibarı, təsiri olma.

O

Obaşdan-başdan

OBAŞDAN – Alaqaranlıq, səhər tezdən, hava açılmamış.

BAŞDAN – Əvvəlcədən.

Ofert-ofort

OFERT – Satıcı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş kommersiya şərtləri üzrə satıcı obyektin hər hansı aktivin, istehsal olunmuş məhsulun, qiymətli kağızların, intellektual mülkiyyətin və s.-nin reallaşması barədə potensial alıcıya göndərdiyi, istiqamətləndirdiyi yazılı təklif və ya bu təklifi əks etdirən rəsmi sənəd, məktub. Bu halda təklifi həyata keçirən subyekt oferent, təklifin istiqamətləndirdiyi subyekt isə akseptant adlanır.

OFORT – Metal, yəni mis üzərində iynə ilə cızılmış və sonra basma üsulu ilə yaradılmış qravürə ofort deyilir.

Ofisiant-ofset

OFİSİANT – Restoranda, aşxanada xörək paylayan.

OFSET – Çap üsulu: bu üsulda çap qəlibi üzərindəki rəng (şəkil) rezin lövhəyə, ordan da kağız üzərinə keçirilir.

Oğlaq-oğlan

OĞLAQ – Körpə, südəmər keçi balası.

OĞLAN – Kişi cinsindən olan uşaq.

Ohalama-oxalama

OHALAMA – "Oha" edərək inək, öküz və başqa iribuynuzlu heyvanı hərəkətə gətirmək və ya hərəkətini sürətləndirmək.

OXALAMA – Bədənin hər hansı bir yerini ovmaq, əzişdirmək, masaj etmək**.**

Oktant-oktet

OKTANT(astr.) –1. Küncləri ölçmək üçün astronomik alət; 2. Cənub göyündə ulduzların sayrışması.

OKTET(mus.) – 1. Sonetin ilk səkkiz sətri; 2.Səkkiz nəfərlik qrup və ya adam; 3. Musiqi ansamblı.

Omofon-omoform

OMOFON– Yarımçıq omonim sayılır və Azərbaycan dili üçün xarakterik deyil. Buna səbəb Azərbaycan dili orfoqrafiyasının fonetik prinsiplər əsasında qurulmasıdır.

OMOFORM – Müxtəlif nitq hissələrinə aid olub bəzi qrammatik formalarda eyni cür səslənir. Omonim sözlər olub, səslənməsinə görə ayrı-ayrı formalara uyğun gəlir.

Opal-opel

OPAL(miner.) – Bəzi növləri qiymətli sayılan şəffaf şüşəvari daş.

OPEL – Alman avtomobil kampaniyası.

Opera-operetta

OPERA – Teatrda ifa olunmaq üçün instrumental musiqili dram əsəri.

OPERETTA – Musiqili operetta.

Opsiya-opulsiya

OPSİYA – Telekommunikasiya texnologiyasında istifadə olunan əlavə imkandır ki, iş rejiminin təchizatını həyata keçirir.

OPULSİYA – Kaktuslar ailəsindən olan bitki növü.

Orden-order

ORDEN – 1.Hərbi və ya mülki xidmətlərə görə dövlət tərəfindən verilən müxtəlif dərəcəli və adlı fərqlənmə nişanı; 2. Təriqət.

ORDER – Yazılı sərəncam, əmr.

Ordinar-ordinat

ORDINAR – 1917-ci il inqilabından əvvəl elmi vəzifə adlarının tərkibində “ştatda olan”, “ştatlı” mənasında olan söz.

ORDINAT – Nöqtənin fəzadakı vəziyyətini müəyyənləşdirən üç koordinatdan biri.

Orgiya-oriya-ariya

ORGIYA – Qədim Şərq, yunan, roma allahlarına sitayişlə keçirilən bayram mərasimləri.

ORİYA(lar) – Hindistanda oriya qəbiləsi.

ARIYA – Akomponentlə müşayiət olunan bir səs üçün vokal əsər.

Oriyental-oriyentir

ORİYENTAL – 1. Şərq musiqiqsi; 2. Pambıq parçanın bir növü.

ORİYENTİR – Hərəkətin istiqamətini müəyyənləşdirmək, hədəfi tapmaq üçün açıq yerdə yaxşı görünən hərəkətsiz şey.

Orqan-orman

ORQAN – 1.İctimai həyatın hər hansı bir sahəsində müəyyən bir vəzifəni icra edən idarə, təşkilat; 2. Musiqi aləti.

ORMAN–Meşə.

Oroç-orok-oruc

OROÇ(lar) – Xabarovsk vilayətinin cənubunda yaşayan xalq.

OROK(lar) – Saxalin adasında yaşayan xalq.

ORUC –Müsəlman dininin təliminə görə ramazan ayında müsəlmanların gün çıxandan gün batana qədər heç bir şey yeyib-içməməsi.

Osman-ostan

OSMAN(balıq) –1.Türkiyədə yaşayan türklərin köhnə adı; 2. Balıq növü.

OSTAN – İranda inzibati ərazi vahidi.

Osmotik-astmatik

OSMOTİK – 1.Osmotik qüvvə, osmotik pərdə, osmotik tarazlıq, osmotik udulma; 2. Digər qarışıqla qarışanda onun konsentrasiyasını azaldan termodinamik parametr.

ASTMATİK – Nəfəs orqanlarının xroniki iltihabı xəstəliyi.

Ovqat-ovlaq

OVQAT –Vaxt, zaman.

OVLAQ – Ov heyvanları və quşları çox olan yer, ov yeri.

Ovsar-ovşar-əfşar

OVSAR – Dəvə noxtası.

OVŞAR – Sağımdan əvvəl heyvanların, əsasən qaramalın əmcəklərini sığma, ovuşdurma.

ƏFŞAR – Nadirqulu xan Əfşar 1736-cı ildə İranla Azərbaycanda hakimiyyətə gələrək əfşarlar sülaləsinin əsasını qoydu.

Oylaq-oyluq

OYLAQ – Məskən, yer, meydan.

OYLUQ – Oynaq sümüyü.

Oymaq-oynaq

OYMAQ – 1. Kənd, el; 2. Tikiş tikərkən iynənin barmağa batmaması üçün ikinci barmağa keçirilən kiçik dəmir alət.

OYNAQ – Mütəhərrik, oynaq, daim hərəkətdə olan.

Oyrat-oyrot

OYRAT – Oyrat boylarının bir lider ətrafında birləşməklə Çunkar xanlığı qurulmuşdur. 18-ci əsrdə Balxaş gölü ilə Tyan-Şan dağları arasında yerləşən Oyrat dövləti.

OYROT(xalq) –Altayların köhnə adı.

Oyum-oyun

OYUM –Nəyisə oymaq prosesi.

OYUN – Əylənmək və vaxt keçirmək üçün bir neçə adam (uşaq) arasında icra olunan müxtəlif növlü əyləncə, məşğələ.

Ozan-ozon-azan

OZAN – El şairi, aşıq.

OZON – Ozon təbəqəsi Yer kürəsini Günəşin məhvedici radiasiyasından qoruyur.

AZAN – Ərəbcə bildirmək, eşitdirmək, elan etmək. Namaza gedək, qurtuluşa gedək.

Ö

Ödək-öddək-ördək

ÖDƏK – Ödənməli plan, qaytarılmalı borc, pul.

ÖDDƏK – Qorxaq.

ÖRDƏK – Əti yeyilən vəhşi, ya əhli üçün boğazlı iri su quşu.

Ögəc-ökcə

ÖGƏC – Üçyaşar erkək qoyun.

ÖKCƏ – Ayaqqabı altının topuq altına düşən hündür hissəsi; daban.

Örən-örkən

ÖRƏN – Əkilməmiş sahə.

ÖRKƏN– Minik heyvanlarının çulunu səriyib bərkitmək üçün başında doğanaq olan uzun ip, çatı.

Örnək-örpək

ÖRNƏK – Nümunə, misal.

ÖRPƏK – Qadınların başlarına saldıqları iri ipək və ya başqa parçadan örtük, baş yaylığı.

Övsaf-övza

ÖVSAF – 1. Vəsf; 2. Səciyyəvi xüsusiyyətlər, bir şəxsin necəliyini göstərən surətləri.

ÖVZA – Vəziyyət.

Öymək-oymaq

ÖYMƏK – Tərifləmək.

OYMAQ – 1.Ağac, daş, sümük üzərində oyuq açmaq; 2. Tikiş tikərkən barmağa iynə batmamaq üçün barmağa keçirilən qalpaqcıq.

Özək-özəl

ÖZƏK – Bitki gövdəsinin və ya kökünün daha yumşaq olan daxili mərkəzi hissəsi.

ÖZƏL – Xüsusi, özünəməxsus.

P

Padar-pədər

PADAR(lar) –Türk tayfalarından birinin adı və həmin tayfaya mənsub adam.

PƏDƏR – Ata.

Pafta-bafta

PAFTA (tex.) – Karton kağız.

BAFTA – Güləbətin, ipək saplardan tikilmiş qəytan.

Paxıl-paxır

PAXIL – Başqasının üstünlüyünə, xoşbəxtliyinə, rifahına, müvəffəqiyyətinə, qabağa getməsinə dözməyən, bundan dilxor olan, gözü götürməyən.

PAXIR – Pas.

Pakt-fakt-takt

PAKT(hüq.) – Adətən böyük siyasi əhəmiyyəti olan beynəlxalq müqavilə.

FAKT – Həqiqət, əsas, dəlil, sübut.

TAKT– İki hissəli xanə, vəzn.

Paker-paket

PAKER – Quyunun neft, qaz və su təbəqələrini bir-birindən ayıran qurğu.

PAKET – İçərisinə məktub qoyulmuş konvert, zərf.

Paltava-patava

PALTAVA – Doşab, yağ və undan hazırlanan halva növü.

PATAVA – Dolaq.

Paltus-pandus

PALTUS – Qalxanbalıqlar fəsiləsindən balıq növü.

PANDUS – Binalarda pilləkən əvəzinə istifadə edilən maili müstəvi.

Pampers-parpres

PAMPERS – Sidikhopduran pambıqdan hazırlanan bez.

PARPRES – Avtomobili gündən, yağışdan, küləkdən qoruyan şüşə.

Panel-faner

PANEL – Bina quraşdırma işlərində istifadə edilən dəmir beton və ya taxta lövhə – piltə.

FANER – Yaraşıq üçün taxta şeylərin üstünə yapışdırılan nazik taxta təbəqəsi.

Pandit-bandit

PANDİT – Kəşmir brahmanlarının ümumi adı.

BANDİT – Quldur.

Pansioner-pensioner

PANSİONER – Pansionatda yaşayan adam**.**

PENSİONER – Qocalığa görə pensiyaya çıxıb pul alan adam.

Papiros-papirus

PAPİROS – Çəkmək üçün içi tütünlə doldurulmuş kağız lüləsi.

PAPİRUS – Tropik qamış bitkisi.

Parabioz-parabüzən

PARABİOZ – Toxumanın ölümlə həyat arasındakı sərhədi, vəziyyəti.

PARABÜZƏN – Böcəklər fəsiləsindən olan qırmızı bərk qalxanvarı qanadları üzərində yeddi ədəd qara xalı olan böcək növü.

Paraboz-parovoz

PARABOZ – Canlı və ölü toxuma arasındakı vəziyyət.

PAROVOZ – Dəmir yolunda qatarları çəkib aparmaq üçün buxar mühərrikli lokomotiv.

Paraq-pərək

PARAQ – Uzun qulaqları və yekə başı olan it cinsi.

PƏRƏK – Girdə yastı metaldan düzəldilmiş yastı, ortası deşik bütöv dəyirmi nazik lövhəciklərdən ibarət qadın bəzəyi.

Parametr-perimetr

PARAMETR – Yalnız həmin məsələ şəraitində saxlanılan kəmiyyət.

PERİMETR – Yastı həndəsi fiqurun bütün tərəflərinin uzunluğunun cəmi.

Paranomiya-paronimiya-paranoyya

PARANOMİYA – 1.Qadağan olunmuş hərəkət; 2.Qanunlara zidd olan hərəkət.

PARONİMİYA – Formasına görə oxşar, mənasına görə müxtəlif sözlər.

PARANOYYA – Sistematik sayaqlama ilə təzahür edən sabit psixi pozğunluq.

Pardax-pardaq

PARDAX – Duz səthi üzərində parıltı, parlaqlıq, cila.

PARDAQ – Parıltı.

Parik-park

PARİK – Parçaya tikilmiş süni toxunma saç.

PARK – Xiyabanları, çiçəklikləri, nohurları olan böyük bağ, ağaclıq.

Parsel-parsial

PARSEL – İri ərazinin bölünməsi, parselyasiyası nəticəsində kiçik torpaq sahələri.

PARSİAL – Riyazi termin olub, xüsusi, hissəli, ayrı deməkdir.

Pas-paz

PAS –Havada və suda oksidləşmə nəticəsində dəmirin üzərində əmələ gələn qırmızı-qonur nazik təbəqə; paxır, çəng.

PAZ – Ucu şiş yonulmuş ağac parçasıdır ki, digər ağacları parçalamağa kömək edir.

Pasta-paste

PASTA – Kosmetikada, kulinariyada, təbabətdə və s.-də işlədilən müxtəlif xəmirəoxşar üzlü maddələrin adı.

PASTE (inform.) –1.Undan uzun halda düzəldilən makaron məmulatı; 2. İnformasiya termini.

Pastel-paster-pastor

PASTEL (inc.) – Boya, tabaşir və birləşdirici maddədən düzələn müxtəlif rəngli yumşaq qələmlər.

PASTER – Bibliya termini olub, kilsə barədə fikirləşən, insanları duaya dəvət edən şəxs deməkdir.

PASTOR – Protestant keşişi.

Penal-penalt

PENAL – Qələm və kartı qoymaq üçün qab, qələmdan.

PENALT – Futbolda 11 metrlikdən qapıya vurulan cərimə.

Pencər-pencərə-pərəncə-pendir

PENCƏR – Müxtəlif yeməli yabanı otların ümumi adı.

PENCƏRƏ – İşıq və hava gəlmək üçün evin və s.-nin divarında açılan deşik və həmin deşiyi qapayan şüşəli çərçivə.

PƏRƏNCƏ – Yapıncı, çadra. Müsəlman ölkələrində, əsasən Yaxın Şərqdə xalatı xatırladan və yalançı qolları olan, eləcə də üzü örtmək üçün torcuğu olan qadın üst geyimi.

PENDİR – Maya vurulmuş süddən xüsusi surətdə hazırlanan bərk və ya yarımbərk kütlə şəklində olan qida məhsulu.

Penni-pennin

PENNİ(pul v.)– Fin pulu.

PENNİN (miner.) – Alp Pennin dağlarında tapılan kimyəvi madə, mineral.

Penya-piniya

PENYA – Borclu tərəf öhdəsinə düşən haqqı vaxtında vermədikdə ödəməli olduğu əlavə haqq.

PİNİYA – İynəyarpaqlı italyan küknar ağacı.

Perfekt-prefekt

PERFEKT – Qədim Romada, indi Fransada və başqa ölkələrdə müxtəlif mülki, hərbi və polis vəzifələrinin adı.

PREFEKT –1.Başçı; 2. Qədim Romada prefekturaya başçılıq edən adam.

Perqament-perqamin

PERQAMENT – Kağız icad olunana qədər üstündə yazı yazmaq üçün istifadə olunan xüsusi surətdə işlənmiş heyvan dərisi.

PERQAMİN – Perqament kağızına oxşar nazik, şəffaf sarğı kağızı.

Perikeli-perikey

PERİKELİ – Planet və ya kometa orbitinin Yerə ən yaxın nöqtəsi.

PERİKEY – Günəş orbitinin Yerə ən yaxın nöqtəsi.

Perlin-Berlin-perlon

PERLİN(dəniz.) –1.Ruslaşmış yəhudi familiyası, mənası “mirvari” deməkdir; 2. Dənizçilik termini.

BERLİN – Almaniyanın paytaxtı.

PERLON – Süni lifdən hazırlanmış parça.

Persol-person

PERSOL – Paltar yuyulduqda istifadə olunan ağardıcı maddə.

PERSON –İnsan, person.

Personaj-personal

PERSONAJ – Bədii əsərdə iştirak edən surət, şəxs, tip.

PERSONAL – Hər hansı bir idarənin, müəssisənin şəxsi heyəti, bir peşə qrupuna daxil olan işçilər.

Petisiya-petlisa

PETİSİYA – Hakimiyyətə ünvanlanan yazılı kollektiv xahiş.

PETLİSA – Rəsmi geyimlərin yaxalığına tikilən rəngli fərqlənmə nişanı.

Peykan-peyman

PEYKAN– Klassik ədəbiyyatda "kiprik" mənasında işlənmişdir.

PEYMAN – Əhd.

Pəltək-pətək

PƏLTƏK – Dilini dişlərinin arasına alaraq danışan, buna görə l, r və s. səsləri düzgün tələffüz etməyən şəxs.

PƏTƏK – Bir-birinə yapışmış xırda gözcüklərdən ibarət arı yuvası.

Pırtlaq-pıtraq

PIRTLAQ – Pırtlamış halda olan.

PITRAQ – Alaq otu. Kolluq və zibilliklərdə bitən iki illik , dəydiyi yerə yapışıb qopmayan ot.

Piastr-pilyastr-plastr

PİASTR – Qədim ispan sikkəsi pesonun italyanca adı.

PİLYASTR – Divarda şaquli çıxıntı.

PLASTIR – Dərmanlı parçadan lent, məlhəm.

Piket-pikrit

PİKET – Kiçik qarovul dəstəsi.

PİKRİT – Maqmatik vulkanik dağ süxuru.

Pilək-pilik

PİLƏK –1.Kiçik yastı düymə; 2.Boyunbağı, qolbaq və s.-də sallanan kiçik hissəcik.

PİLİK – Ocaq, tonqal və s.-ni yandırmaq üçün neft hopdurulmuş alışqan.

Piramidal-piramidon

PİRAMİDAL – Piramida şəklində olan, piramidaya oxşar.

PİRAMİDON – Ağrıkəsən və qızdırmanı salan dərman.

Pişraz-pişvaz

PİŞRAZ – Tezyetişən, tezdəyən.

PİŞVAZ – Gələn adamı qarşılama, qabağına çıxma.

Piti-pitik

PİTİ–Hər adam üçün ayrı-ayrı güvəclərdə bişirilən bozbaş.

PİTİK–1.Yazı, kitab, sənəd; 2. Yazımamış dua, yazılı dua.

Plakat-plaket

PLAKAT – Küçə və ictimai yerlərdə təbliğat, məlumat və ya reklam məqsədilə asılan qısa mətnli iri şəkil, böyük elan.

PLAKET(inc.) – Çoxkünclü formaya malik xatirə və ya dekorativ medal. Suvenir və bəzək işlərində istifadə olunur.

Planer-planet

PLANER – Yuxarıya qalxan hava axınının köməyi ilə havada süzən motorsuz uçucu aparat.

PLANET – Günəşin ətrafında fırlanan və Günəş işığının inikası ilə işıqlanan göy cismi; səyyarə.

Plank-blank

PLANK – 1. Kvant nəzəriyyəsinin əsasını qoyan Berlin universitetinin nəzəriyyəçi fizik alimi; 2. Planka – arıqlamağa kömək edən idman hərəkəti.

BLANK – Müəyyən formada sənəd tərtib etmək üçün bir hissəsi çap edilmiş və doldurulmağa görə boş yer qoyulmuş vərəqə.

Plankton-bloknot

PLANKTON – Ən kiçik dəniz canlısı.

BLOKNOT – Qopardılan ağ kağız vərəqələrindən ibarət dəftər.

Poliarilat-poliartrit-proletariat

POLİARİLAT –Dielektrik, polimer.

POLİARTRİT – Oynaqların iltihabı.

PROLETARİAT – Müasir cəmiyyətdə əsas siniflərdən biri, fəhlə sinfi, muzdlu fəhlə.

Poran-boran

PORAN – Külək, çovğun.

BORAN – Küləkli qar və yağış; çovğun, qasırğa.

Prefiks-prifiks

PREFİKS– Ön şəkilçi.

PRİFİKS – Ticarətdə qəti qiymət.

Pres-priz

PRES – Materialları təzyiq vasitəsilə işləmək, emal etmək üçün maşın, qurğu, basqı aləti, sıxac, məngənə.

PRİZ – Hər hansı bir yarışda qalib gələnə verilən mükafat.

Prezident-rezident

PREZİDENT – Cəmiyyət və ya idarələrə rəhbərlik etmək üçün seçilmiş şəxs.

REZİDENT – Səfirdən bir rütbə aşağı olan diplomatik nümayəndə, bir ölkənin daim başqa ölkədə yaşayan vətəndaşı.

Propen-propion

PROPEN – Kimyəvi element olub, rəngsiz qazdır.

PROPİON – Şiş əleyhinə hormonal kimyəvi maddə.

Protein-proton

PROTEİN – Sadə zülal.

PROTON – Oksigen atomunun nüvəsi olan və bütün maddələrin atom nüvəsinin tərkibinə daxil olan müsbət elektrik yüklü hissəcik.

Protest-protez

PROTEST – İctimai vəziyyətə nisbətən açıq reaksiya; çox vaxt qarşı çıxmaq.

PROTEZ – Bədənin itirilmiş hissəsini əvəz etmək üçün onun formasında düzəldilmiş süni üzv.

Puanson-puasson

PUANSON– Presləmə və ya ştamplama üçün əsas detallardan biri.

PUASSON – Məşhur fransız fiziki və riyaziyyatçısının adı. Onun adı ilə əlaqədar riyazi hadisələr.

Puçal-puçur

PUÇAL – Cecə, torta.

PUÇUR – 1. Tumurcuq; 2. Damcı-damcı axan tər.

Pud-fut-pult

PUD – Metrik ölçü sistemindən əvvəl işlənmiş, 16, 4 kq-lıq ağırlıq ölçüsü.

FUT – 30,479 sm-ə bərabər rus və ingilis uzunluq ölçüsü.

PULT – Uca ayaqlar üstündə duran maili çərçivə şəklində not altlığı.

Pudinq-pudlinq

PUDİNQ – Un və ya düyü unu, yumurta, süd, kişmiş və s. ədviyyatdan hazırlanan milli ingilis yeməyi.

PUDLİNQ – Çuqundan dəmir hazırlanmasının köhnə üsulu.

Purizm-turizm

PURİZM– Dili xarici sözlərdən təmizləmə cəhdi, bu cəhddə ifrata varma.

TURİZM– İstirahət və öz vətəninin müxtəlif yerləri ilə və ya başqa ölkələrlə tanış olmaq məqsədilə edilən səyahət; piyada, velosiped, xizək və s. ilə səyahətdən, yürüşdən ibarət idman növü.

Püstə-püştə-püşti

PÜSTƏ – 1. Qışda yarpağı tökülən, quraqlığa davamlı, qabıqlı meyvə gətirən subtropik ağac; 2. Həmin ağacın bərk və şəffaf qabıqlı ləpəsi olan yaşılımtıl meyvəsi.

PÜŞTƏ – Kiçik təpəcik, torpaq və qum topası, yığımı.

PÜŞTİ – Oturub söykənmək üçün divara dayadılan döşək.

R

Radial-radian

RADİAL – Radius istiqamətində yerləşən. Uzunluq radiusa bərabərdir.

RADİAN (riyaz.) – Beynəlxalq vahidlər sistemində künclərin radiusunu ölçən.

Radiokonduktor-radiokonstuktor

RADİOKONDUKTOR – Dinləyici ilə radio arasında müəyyən vaxt ərzində xərc alan şəxs.

RADİOKONSTRUKTOR – Radio cihazlarını bərpa edən adam.

Radist-radius

RADİST – Radiotexnika ilə məşğul olan şəxs, radiotexnika mütəxəssisi.

RADİUS – Şarın çevrəsinin və ya səthinin hər hansı bir nöqtəsini mərkəzi ilə birləşdirən düz xətt.

Raxit-ratit

RAXİT – Böyüməkdə olan orqanizmdə duzların çatmaması nəticəsində sümüklərin qeyri-normal inkişafı maddələr mübadiləsinin pozulması şəkində təzahür edən uşaq xəstəliyi.

RATİT(mineral) – Kimyəvi maddə, mineral.

Rakı-raqa

RAKI – Türk milli tünd spirtli içkisi.

RAQA (mus.) – Qədim Hind klassik musiqi növlərindən biri.

Ranet-raket-rulet

RANET(alma) – Qiymətli alma növlərindən biri.

RAKET – Atəşfəşanlıq, habelə işıq siqnalları vermək üçün işlədilən içi barıt tərkibli maddələrlə doldurulmuş gilizdən ibarət mərmi.

RULET– 1. Döyülmüş ətdən və ya kartofdan iç qoyularaq uzunsov şəkildə hazırlanan yemək; 2. Lay-lay xəmirdən girdə və ya uzunsov şəkildə hazırlanan şirin çörək.

Raut-raund

RAUT – Burjua məişətində çox vaxt siyasi məna daşıyan təntənəli gecə.

RAUND – Boksda: vuruşun bir hissəsinin davam etdiyi 2 və ya 3 dəqiqəlik müddət.

Razı-razi

RAZI – Bir şeydən razı, məmnun olan.

RAZİ – 1.Məmnun, razılaşan, sirrə aid olan, sirli; 2.Rey şəhərinin sakini, reyli.

Real-rial

REAL – Xəyalda deyil, həqiqətdə mövcud olan.

RİAL – İranda pul vahidi.

Redaktor-reduktor

REDAKTOR – Hər hansı bir işi redaktə edən adam.

REDUKTOR – Maşının təkərləri hərəkətə gətirən hissəsi.

Referat-referent

REFERAT – Elmi əsərin, oxunmuş kitabın və s. şifahi və yazılı qısa məzmunu, xülasəsi.

REFERENT – Bir idarədə, təşkilatda müəyyən məsələlər üzrə məlumat və məsləhət verən vəzifəli şəxs.

Reflektor-refraktor

REFLEKTOR – İşıq mənbəyindən çıxan şüaları əks etdirən.

REFRAKTOR – Göy cisimlərini müşahidə etmək üçün linzalı teleskop.

Reqaliya-realiya

REQALİYA – Dövlət tərkibində olan və dövlətin gəlir mənbələrinə xidmət edən xidmət sferası.

REALİYA – 1.Həqiqi, gerçək, əşyavi, fakt; 2. Sosial proses, hadisə.

Reqressiya-aqressiya

REQRESSİYA – Dənizin tədricən geri çəkilməsi halı.

AQRESSİYA – Əsəbi hal, vəziyyət.

Relakiya-reaksiya-redaksiya

RELAKSİYA – Zəifləmə.

REAKSİYA – Hər hansı bir təsirə cavab olaraq əmələ gələn təsir.

REDAKSİYA – Mətni işləmə və düzəltmə, redaktə etmə.

Remiz-remiza

REMİZ – 1.Qumar oyununda cərimə; 2. Qılınc təlimində xəbərdarlıq zərbəsi; 3. Ödənilmə ; 4. Kolluq yer.

REMİZA – 1.Toxucu dəzgahının bir hissəsinin adı; 2. Parça qırıntıları.

Reneqat-generat

RENEQAT – İnandığı bir dindən digərinə keçən şəxs; məcazi mənada öz inamlarına xəyanət edən, düşmən tərəfə keçən şəxs.

GENERAT – Elektrik generatorudur. Burada enerjinin qeyri-elektrik növləri (mexaniki, kimyəvi, istilik) elektrik enerjisinə çevrilir.

Repressiya-resepsiya

REPRESSİYA – Təqib etmə, kütləvi cəzalandırma.

RESEPSİYA – Qarşılıqlı əlaqə; hər hansı milli hüquq sistemi prinsiplərinin digər milli hüquq sistemi prinsipləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi.

Rep-reps

REP – Musiqi altında oxunan ritmik hekayə.

REPS (parça) – Xırda qabarıq zolaqlı sıx parça; həmin parçadan tikilmiş.

Revanş-reverans

REVANŞ – Məğlubiyyətə görə alınan qisas, əvəzçıxma.

REVERANS – Avropanın bəzi ölkələrində incə şəkildə əyilərək salamlaşmaq, ehtiram ifadə etmək, təşəkkür, görüş və yaxud xudahafizləşmək jesti.

Revers-rezerv

REVERS – Tərsinə çönmə, geri dönmə, dəri yaxalığının qatlanmış şəkli.

REZERV – 1.Ehtiyatda saxlanılmış əşya; 2. Yedək, ehtiyat.

Reyd-reys

REYD – Gəmilərin limanın daxilində və ya yaxınlığında lövbərdə durduqları yer.

REYS – Müəyyən xətdə işləyən gəmi, maşın, təyyarə və s. hərəkətinin başlanğıcı və sonu arasındakı məsafə, yol.

Rəd-rədd

RƏD – Göy gurultusu.

RƏDD – Qəbul etməmə, yox cavabı vermə, mənfi cavab vermə.

Rəfaqət-rəqabət-rəvayət

RƏFAQƏT – Yoldaşlıq, dostluq.

RƏQABƏT – Hər hansı bir sahədə eyni məqsədi əldə etmək üçün ayrı-ayrı şəxslər arasında mübarizə, çəkişmə.

RƏVAYƏT – Bir hadisə, əhvalat haqqında qısa nağıl, hekayət.

Rəfiq-rəqib-rəqiq

RƏFİQ – Yoldaş, dost, arxadaş**.**

RƏQİB – Bir şeyi tələb edən, arzu edən, istəyən şəxslərdən hər biri.

RƏQİQ – İncə, nazik.

Rəhm-rəhim-rəhn

RƏHM – Acıma, yazığı gəlmə, ürəyi yanma, mərhəmət.

RƏHİM –1. Balalıq; 2. Qohumluq; 3. Xüsusi ad;4. Rəhimli.

RƏHN – 1. Girov; 2. Kiminsə və ya nəyinsə naminə.

Rəməl-rəml

RƏMƏL – Əruz vəznində şeir forması.

RƏML – Rəmmalların qum üzərində müxtəlif işarələr çəkərək və ya başqa üsullarla fala baxıb gələcəkdən xəbər verməsi.

Rəmz-rəmzi

RƏMZ – Bir fikri və ya anlayışı ifadə edən rəsm, hərf, şəkil və s. işarə.

RƏMZİ – Rəmzdə ifadə olunan , işarə ilə, dolayı yolla bildirilən; üstüörtülü.

Rənc-rəng

RƏNC – Əziyyət, zəhmət.

RƏNG – Bir şeyin işıq tonu.

Rəşə-rişə

RƏŞƏ – Titrəmə, titrəyiş, əsmə.

RİŞƏ – Kök.

Rif-rift-lift

RİF – 1. Mərcan adalarında mərcan rifləri; 2. Dənizdə kiçik səthin qalxması.

RİFT – Orta okean dağ silsilələrinin kənarlarında yerləşən dərələr.

LİFT – Çoxmərtəbəli binalarda, şaxtalarda adam, yük qaldırıb-düşürmək üçün maşın.

Rinit-rinqgit

RİNİT(tibb.) – Müxtəlif səbəblərdən burunun selikli qişasının iltihabı.

RİNQGİT – 100 senamdan ibarət Malaziya pulu.

Riza-rizə

RİZA – 1.Razılıq, məmnunluq; 2.Süd əmələ gəlmə**.**

RİZƏ – 1.Tikə, parça; 2. Xırda, narın.

Riyazət-rəyasət

RİYAZƏT – Allahdan qorxaraq özünü dünya nemət və ləzzətlrindən məhrum edib zahidiyə qapılma.

RƏYASƏT – Rəislik, başçılıq, rəhbərlik**.**

Rodium-rubidium

RODİUM – Kimyəvi elementlər cədvəlində 9-cu qrup elementi. Platinlər qrupundan olub, gümüşü-ağ rəngə çalır.

RUBİDİUM – Kimyəvi elementlər cədvəlinin 1-ci qrup elementi olub, gümüşü-ağ rəngli metaldır.

Rol-rul

ROL – Artistin səhnədə, kinofilmdə təmsil etdiyi surət.

RUL – Avtomobilin, təyyarənin və s.-nin müəyyən istiqamətdə hərəkətini idarə etmək üçün qurğu, sükan.

Rom-rum-romb-rumb

ROM – Şəkər qamışı və patkasının qıcqırdılmış şirəsindən haazırlanan içki.

RUM – Əslən yunan olub müsəlman məmləkətlərində yaşayan əhaliyə və bu əhaliyə mənsub adamlara verilən ad.

ROMB – Tərəfləri bərabər çəp paraleloqram, həndəsi fiqur.

RUMB (geol.) – Kompasın dairəsində bölgü.

Rozetka-rozetta

ROZETKA – 1. Mürəbbə üçün yumru formalı qab; 2. Elektrik və su cihazlarının tez qapanması üçün işlədilən vasitə.

ROZETTA – Divar və tavanın bəzənməsi üçün gül ləçəyi formasında bəzək.

Rutil-ruşul-rüşul

RUTİL – Qırmızımtıl rəngdə olan mineral.

RUŞUL – Qadınların üzlərinə çəkdikləri əhəngdən düzəlmiş təbaşirə oxşar maddə.

RÜŞUL – Elçilər, peyğəmbərlər, nəbilər, rəsullar.

S

Sabiq-sadiq

SABİQ – Əvvəldə olmuş, keçmişdə olmuş; keçmiş, köhnə, əvvəlki.

SADİQ – Sədaqətli olan, sədaqətli, vəfalı.

Səbat-səbət

SƏBAT – Axıra qədər sözünün üstündə durma; iqrarında möhkəm olma, dəyanət, sabitlik, davamlılıq, möhkəmlik, mətanət, əzm.

SƏBƏT – İçinə meyvə, göyərti və s. yığmaq üçün qarğıdan, qamışdan və s. hörülən uzunsov zənbil.

Sac-saç

SAC – Üzərində lavaş, yuxa, bozlamac, qutab və s. bişirmək üçün ortası qalxıq, dairəşəkilli çuqun və ya dəmir lövhə.

SAÇ – İnsanın başında bitən tüklər.

Saçaq-saçıq

SAÇAQ – 1.Bir şeyin, adətən paltarın, pərdənin və s.-nin kənarları boyunca tikilən çox sıx sallanan sap telləri; 2. Bəzi bitkilərdə nazik telər; 3. Şüa.

SAÇIQ – 1. Pərişan, nizamsız, dağınıq; 2.Açıq, ədəb xaricində ; 3. Hər şey olduğu kimi.

Sadağa-sədəqə

SADAĞA – Qurban-sadağa getmək.

SƏDƏQƏ – . Allah rizası üçün kasıblara verilən şeylər; 2. Doğruluq, düzgünlük.

Sağım-sağın-sığın

SAĞIM – Sağma işi, sağım.

SAĞIN – Sağılan, südverən heyvan.

SIĞIN – 1.Sığınacaq yer, daldalanacaq; 2.Vəhşi maral.

Sağır-sığır

SAĞIR – Kar.

SIĞIR – Qaramal.

Saxta-şaxta

SAXTA – Əsli olmayan, uydurma, yalan, qəlp.

ŞAXTA – Çox soyuq, qış havası, bərk soyuq, 0-dan aşağı hava temperaturu.

Sail-sahil

SAİL – Dilənçi, yolçu.

SAHİL – Dənizin, çayın, gölün quru ilə birləşdiyi yer, dəniz, çay kənarı.

Saqa-saqi-saqo

SAQA – Nəsrlə yazılmış qədim island əsərləri; qədim Skandinaviya əfsanəsi.

SAQİ – Kef məclisində şərab və s. içki paylayan adam.

SAQO – Bəzi palma ağaclarının özəyindən alınan nişasta.

Saqqa-saqqal

SAQQA – Keçmişdə dalında, yaxud da araba ilə su daşıyan adam; suçu**.**

SAQQAL – Kişilərin üzündə və alt çənlərində bitən tüklər.

Salari-salyari

SALARİ – Mərzban İbn Məhəmməd tərəfindən yaradılmış dövlət.

SALYARİ – Günəş vannası qəbul edənlər üçün avadanlığı olan yer.

Salat-salavat

SALAT – 1.Tərəvəz, yumurta, ət və s. doğranaraq üstünə zeytun yağı, xama və s. töklüərək hazırlanan soyuq yemək; 2. Ölənin üstündə uca səslə oxunan minacat.

SALAVAT – Məhəmməd peyğəmbər və imamların şəninə oxunan dua.

Salım-salim

SALIM – Bir dəfə tökməyə çatan, az, azacıq.

SALİM – Salamat.

Sallaq-şallaq

SALLAQ – 1.Sallanmış halda olan, aşağıya tərəf uzanmış, bükülmüş; 2. Mal-heyvan kəsən, sallaqxana fəhləsi.

ŞALLAQ – Qırmanc.

Salol-salon

SALOL – Bağırsaqları və sidik yollarını dezinfeksiya etmək üçün ağ rəngli kristallik maddə.

SALON – Qonaqlar üçün qəbul otağı.

Salar-salur-sanar

SALAR – Əvvəllər ərazidən keçən, indi Daşkəndin ərazisinə daxil olan və şəhəri su sistemi ilə təchiz edən kanal; öz mənbəyini Bozsudan, o da Çirçik çayından götürür.

SALUR – Oğuzların 24 tayfasından biri.

SANAR(lar) – Böyük Qafqaz dağlarının cənub ətəklərində yaşamış tayfa.

Saldo-salto-soldo

SALDO – Mühasibatda: mədaxil ilə məxaric arasında olan fərq, qalıq.

SALTO – Akrobatika və idman gimnastikasında xüsusi hərəkət növü, mayallaq, mayallaq aşma.

SOLDO – İtaliyada mis pul.

Saman-zaman

SAMAN– Taxıl döyüldükdən və təmizləndikdən sonra qalan çöpşəkilli hissəciklər, xırda-xırda doğranmış küləş.

ZAMAN – Fəlsəfədə baş verən hadisələrin ardıcıllığının insan tərəfindən dərk edilməsidir.

Samba-sambo-sanda

SAMBA(rəqs) – Braziliya karnavallarına görə dünyada məşhur olan samba rəqsi.

SAMBO –Güləş zamanı şiddətli ağrılara yol verən idman güləşmə üsulu.

SANDA – Çin döyüş incəsənətinə əsaslanan idman növü.

Samit-sammit-samnit

SAMİT – Səs axınının ağızda bu və ya başqa üzvün maneəsinə rast gəlməsi ilə tələffüz edilən səs.

SAMMİT – Dövlət başçılarının iştirakı ilə keçirilən zirvə toplantısı.

SAMNİT(lər)**(tayfa)** –1.Roma imperatorluğunda qladiator olub, qalxan ilə qısa qılınc və mizraq daşıyan şəxs; 2. Tayfa adı.

Samoalı-samovarlı

SAMOALI(tayfa) – Amerikanın Samoa adasında yaşayan şəxs.

SAMOVARLI – Ortasından keçən bir silindrdə manqal kömürü və palıd kötüyü ilə isidilən su ilə dolu metal qazan.

Sancaq-soncuq

SANCAQ – 1.Kağız vərəqlərini və s.-ni bir-birinə bəndləmək üçün dəmirdən qayrılmış ucu iti dəftərxana gərəyi; 2. Yaxaya, başa sancmaq üçün adi və qiymətli metaldan qayrılan müxtəlif ölçülü və formalı qadın bəzəyi.

SONCUQ – Təpik, şıllaq.

Sap-sarp

SAP – Pambıq liflərindən, ipək tellərindən, yaxud süni liflərdən nazik eşilmiş ip.

SARP – Keçilməsi, üstünə çıxılması çox çətin olan; çox dik, sıldırım, yalçın.

Sapan-sapand

SAPAN – Xış.

SAPAND – Daş atmaq üçün qədim silah.

Saplaq-saplıq

SAPLAQ – Yarpağı, gülü, meyvəni budaqla birləşdirən nazik bərk hissəscik, bəndəm.

SAPLIQ – Sapın bağlandığı kiçik taxta və ya plastmas alət.

Sarıq-sarılıq

SARIQ –Yaranı sarımaq, sınığı bağlamaq və s. üçün uzun kəsilmiş tənzif, bez bint.

SARILIQ – 1.Sarı şeyin halı, sarı rəngdə olma; 2. Qaraciyər xəstəliyi.

Sarqac-surquc

SARQAC – 1. Qapqara, makara; 2. Məftil sarınmış çarx.

SURQUC – Asanlıqla əriyən və tez bərkiyən rəngli bərk qətran (və ya mum) (konvertləri möhürləmək, şüşələrin ağzını bərkitmək üçün işlədilir).

Sarsaq-sarımsaq

SARSAQ – Səfeh, gic, axmaq, abdal.

SARIMSAQ– Soğan cinsindən olub, çox kəskin iyə və dada malik olan tərəvəz.

Savab-savad-savand

SAVAB – İslam dininə görə pis deyil, yaxşı iş görmə.

SAVAD – 1.Yazıb-oxumağı bacarma; yazı-pozu; 2. Şeylərin üzərinə çəkilən qara rəngli naxış.

SAVAND – 1.Savand sindromu – İnkişafdan geri qalan şəxslərin bir neçə sahədə həddən artıq bacarıq xüsusiyyətləri; 2. Alim, hakim, bacarıqlı, mədəni, oxumuş, öyrənmiş.

Saya-sayə

SAYA – 1. Bir rəngdə olan, birrəngli; 2. Mürəkkəb olmayan, sadə.

SAYƏ – 1. Kölgə; 2. Himayə, mühafizə, qoruma.

Sayaq-sayıq-sıyıq

SAYAQ – Bənzərlik bildirir: cür, kimi, tərzdə, öz işində, hərəkətdə, vəziyyətdə, qaydada.

SAYIQ – Ehtiyatlı, gözüaçıq, ayıq, sərvaxt.

SIYIQ – 1. Yarıduru halda olan, horra; 2. Su ilə və ya süd ilə bişirilən duru xörək.

Sayğac-sayxaş

SAYĞAC – 1. Bir şeyi hesablamaq üçün xüsusi quruluşlu cihaz, alət; 2. Dördkünc çərçivədə köndələn millərə keçirilmiş yuvarlaq sümükcüklərdən ibarət riyazi hesablamalar aparmaq üçün alət, çötkə.

SAYXAŞ – Sakit, durğun, küləksiz.

Sayra-sayru

SAYRA – Balıq növü olub, Hindistanın duzlu dənizlərində yaşayır.

SAYRU – Zəif, xəstə.

Sazaq-sızaq

SAZAQ – Bərk soyuq, şaxta.

SIZAQ – Dəri üzərində əmələ gələn irinli səpgi.

Sekstant-sektant

SEKSTANT – Geodeziya və astronomiya müşahidələrində işlədilən bucaq ölçən alət.

SEKTANT – Təriqətçi.

Selik-sellik

SELİK – Bəzi heyvan və bitki hüceyrələrinin ifraz etdiyi suvaşqan maddə.

SELLİK – Selin yuyub gətirdiyi xırda daş, ağac parçaları və s., selinti.

Selsi-selsin

SELSİ – Suyun donma nöqtəsindən qaynama nöqtəsinədək 100 dərəcəyədək bölünmüş termometr.

SELSİN – Dəyişkən cərəyana malik elektrik mikromaşın.

Seroz-serroz-stenoz

SEROZ (zərdab) – Epitel qatı ilə örtülən birləşdirici toxuma.

SERROZ – Ciyərin böyüməsi və ya kiçilməsi ilə gedən xroniki xəstəliyi.

STENOZ – Boğazın hissəli qapanması xəstəliyi, havanın nəfəs borusuna getməsi çətinləşir.

Serpantin-seerpentin

SERPANTİN – Bal, maskarad və karnavallarda oynayanların üstünə tökülən rəngbərəng, uzun kağız lentlər.

SEERPENTİN (miner.) –1.Latın sözü olub ilan deməkdir; 2. Su silikatları sinfindən olan mineral.

Servis-serviz

SERVİS – 1.Xidmət, xidmət göstərmə; 2. Topu vurub oyuna başlama.

SERVİZ – Müəyyən miqdar şəxs üçün xörək və ya çay ləvazimatı (qabları) komplekti.

Seyf-seym-seyr

SEYF – Qiymətli kağızları, sənədləri, pul və s. saxlamaq üçün yanmayan metaldan qayrılan şkaf və ya yeşik.

SEYM – Bəzi ölkələrdə qanunverici orqan, parlament, məclis.

SEYR – Əylənmək və istirahət məqsədilə gəzinti, gəzmə, seyr etmə.

Səba-səda

SƏBA – Səhər əsən xəfif yel; meh.

SƏDA – Səs, avaz.

Səbzə-səbzi

SƏBZƏ – 1. Əla kişmiş növü; 2. Göyərti, göylük, göyərtilik, yaşıllıq, çəmən.

SƏBZİ – Göyərti.

Səccadə-səcdə

SƏCCADƏ – Mömin müsəlmanların namaz qılanda istifadə etdikləri kiçik xalça və ya parçadan tikilmiş döşənək; canamaz.

SƏCDƏ – Namazda alnı möhürə söykəyib Quranın bəzi ayələrini oxuyarkən alnını ona söykəyib dua oxuma.

Səd-sədd

SƏD– Yüz (afərin, mərhəba, heyif kimi sözlərin əvvəlinə gətirilərək onların təsir gücünü artırmaq üçün nida məqamında işlənir).

SƏDD – Müxtəlif məqsədlər üçün çəkilən divar, hasar.

Səfahət-şəfaət

SƏFAHƏT – 1. Səfehlik**;** 2. Zövq, əyləncə, kef düşkünlüyü, vaxtını bu cür işlərdə keçirmə.

ŞƏFAƏT – Yardım etmək, kömək göstərmək, şəfa vermək.

Səfalət-səfarət

SƏFALƏT – Son dərəcə ehtiyac içində yaşama, sıxıntı çəkmə, yoxsulluq.

SƏFARƏT – 1. Səyahət, yola çıxma; 2. Kərə, dəfə; 3. Hicri-qəməri ərəb təqvimində II ay.

Səfeh-səhih

SƏFEH – Gic, ağıldan kəm, axmaq, sarsaq.

SƏHİH – Düzgün, doğru, gerçək, əsaslı, yalan olmayan.

Səfər-səfil-səfir

SƏFƏR – 1. Səyahət, yola çıxma, yol; 2. Dəfə, kərə, yol; 3.Hicri qəməri ərəb təqviminin ikinci ayı.

SƏFİL – Daimi yaşayış yeri olmayan, daimi məşğuliyyəti olmayan, səfalət içərisində yaşayan; avara, sərgərdan, sərsəri, veyil.

SƏFİR – Bir dövlətin digər dövlətdə olan yüksək dərəcəli diplomatik nümayəndəsi, elçisi.

Səfhə-səhifə

SƏFHƏ – 1. Hər hansı bir hadisənin, prosesin və s.-nin inkişafında ayrıca bir mərhələ, dövr, faza; 2. Günəşdən işıqlanma və Yerə görə vəziyyətlərindən asılı olaraq Ay və panetlərin müxtəlif dövrələri.

SƏHİFƏ – Kitab, dəftər, qəzet və s. vərəqinin bir üzü.

Səfsəfə-fəlsəfə

SƏFSƏFƏ – Boş, anlaşılmaz yazı, danışıq.

FƏLSƏFƏ – Varlığın (təbiət və cəmiyyətin), insan təfəkkürünün və idrak prosesinin tabe olduğu ən ümumi qanunauyğunluqlar haqqında elm.

Səhəng-sərhəng

SƏHƏNG – Su daşımaq üçün misdən və ya gildən qayrılmış qulplu, qarınlı, darboğaz qab; güyüm.

SƏRHƏNG – 1. Qoşun böyüyü, alay komandiri; 2. Polkovnik.

Səhm-zəhm

SƏHM – 1. Ayrı-ayrı müəssisənin işində və gəlirində iştirak etməyə hüquq verən pul payı; həmin pula bərabər qiymətli kağız; 2. Faiz, pay, hissə.

ZƏHM – 1. Qorxu, vahimə, dəhşət; qorxu, vahimə, dəhşət doğuran hal, görünüş; 2. Qəzəblə, hiddətlə, çox acıqlı halda.

Sələb-sələf-səlib-səlbə

SƏLƏB – Tülkü.

SƏLƏF–1.Bir işdə başqasından qabaq düşmüş adam; 2.Bir soyda özündən qabaq gələn nəslin nümayəndəsi, ata-baba, əcdad.

SƏLİB – Xaç.

SƏLBƏ–Ağacdan meyvəni salmaq, heyvanları qovmaq və s. üçün atılan ağac parçası.

Sələf-xələf

SƏLƏF – Hər hansı bir sahədə, işdə, mövqedə fəaliyyəti o birindən daha qabaq olmuş, yaxud qabaq yaşamış adam.

XƏLƏF – Sonradan gələn, birinin yerinə keçən və ya keçməli olan, onun işini davam etdirən, onu əvəz edən adam.

Sələm-səlim

SƏLƏM – Müamilə.

SƏLİM – 1. Sağlam; 2. Eybsiz, nöqsansız, doğru, dürüst.

Səma-səmə

SƏMA – Göy, asiman.

SƏMƏ – Ağıldan kəm, ağlı çatmayan.

Sənəd-sənət

SƏNƏD – Bir şeyi, faktı sübut edən, bir şeyə olan hüququ təsdiq edən rəsmi kağız.

SƏNƏT – Müəyyən hazırlıq tələb edən və sahibinin yaşaması üçün əsas mənbə sayılan əmək fəaliyyətinin bir növü, peşə.

Səpgi-səpki

SƏPGİ – Dəri üzərində əmələ gələn keçici iltihabi qabarcıqlar, sızaq, səpişik.

SƏPKİ – Şəkil, biçim, üsul, tərz, qayda.

Sərab-sirab-şərab

SƏRAB – İlğım.

SİRAB – Doymuş (su və s. mayelərlə); sirab etmək – doydurmaq.

ŞƏRAB – Üzümdən hazırlanan spirtli içki, çaxır.

Sərasər-sərbəsər-sərsəri-sərtasər

SƏRASƏR – Başdan-başa, bütünlüklə, tamamilə, bütöv, tamam.

SƏRBƏSƏR–Başdan-başa, tamamilə.

SƏRSƏRİ– İşi-gücü və müəyyən yeri olmayıb orda-burda dolaşan, heç bir işlə məşğul olmayan, avara, veyil.

SƏRTASƏR – Başdan-başa, tamamilə.

Sərbəst-sərməst

SƏRBƏST – Başqasından asılı olmayan, özü öz ixtiyarında, başqası ilə bağlı olmayan, müstəqil.

SƏRMƏST – Məst olan, kefli.

Sərgi-sərki

SƏRGİ – Camaata göstərilmək üçün müəyyən qaydada qoyulmuş, ya asılmış şeylər və onların nümayiş etdirildiyi yer.

SƏRKİ – Tənə, qaxınc, töhmət, məzəmət, danlaq.

Sərxoş-sərpuş

SƏRXOŞ – İçmiş, kefli.

SƏRPUŞ – 1. Baş örtüyü, örtük; 2. Soyumamaq üçün xörək çəkilmiş qabın üstünə qoyulan kasayaoxşar mis qab; qalpaq.

Sərinkeş-sərkeş

SƏRİNKEŞ – Otaqda, binada sərinlik yaratmaq üçün cihaz, qurğu; ventilyator.

SƏRKEŞ – Çox təşəxxüslü, həddindən artıq iddialı (tərs) adam; dikbaş.

Sətin-sətir

SƏTİN (parça) – Möhkəm pambıq və ya ipək parça.

SƏTİR – Hər hansı bir mətnin bir xətdə yazılmış hissəsi, yazı sırası.

Səyyah-səyyal-səyyar

SƏYYAH – Səyahət edən, səyahətə çıxan adam.

SƏYYAL – Axıcı, axan, sərbəst.

SƏYYAR – Hərəkət edən, gəzən, dolaşan, bir yerdə durmayan.

Sfalerit-sferoid

SFALERİT(miner.) – Sulfidlər sinfindən olan tünd-sarı və qırmızı-narıncı mineral. Mənası "aldadan" deməkdir. Mineralı müəyyən etmək çətin olduğu üçün yalançı adlandırılmışdır.

SFEROİD – Üfürülmüş şar.

Sıcaq-sucuq

SICAQ – İsti.

SUCUQ – İçərisinə fındıq, qoz, şabalıd doldurulmuş kolbasa şəkilli şirniyyat növü.

Sığa-siğə

SIĞA – 1. Kiçik uşaqlar; 2. Yetimlər.

SİĞƏ – Köhnə məişətdə: müvəqqəti nikah, evlənmə (çoxarvadlılığın bir növü).

Sığım-sığın-sığır

SIĞIM – Çox incə, yavaş-yavaş.

SIĞIN – Cütdırnaqlılar dstsinin maral fəsiləsinə aid olan əməli kövşəyən heyvan.

SIĞIR – Qaramal. Belşəkilli buynuzları olan maral fəsiləsindən iri kövşəyən məməli heyvan.

Sığırçı-sığırçın

SIĞIRÇI – Mal-qara çobanı; naxırçı.

SIĞIRÇIN – Quşların sərçəkimilər dəstəsindən olan, tündtüklü, oxuyan, köçəri quş.

Sınaq-sınıq

SINAQ – Sınama işi, imtahan.

SINIQ – Sınmış halda olan; qırıq.

Sıpa-zopa

SIPA – Bir yaşar qoduq (Bəzən söyüş kimi işlənir).

ZOPA – Dəyənək, kötək.

Sıra-sırsıra

SIRA – Yan-yana və ya ard-arda düzülən adamlar və ya şeylər düzümü; səf, cərgə.

SIRSIRA – Axmaqda olan su damcılarının donması nəticəsində əmələ gələn buz lülələri.

Sırma-sürmə

SIRMA – Qızıl kimi parlayan incə gümüş tel.

SÜRMƏ – Qadınların qaşlarına, gözlərinə çəkdikləri qara boya, toz.

Sıyrım-sıyrın

SIYRIM – Sıyrılmış, sıyrılıb qopmuş, dərisi qopmuş.

SIYRIN – Sıyrılmış yer.

Sızaq-sazaq

SIZAQ – Üzdə müxtəlif mikroblar nəticəsində yaranan yara.

SAZAQ – Soyuq, yel, çovğun.

Sırtıq-sürtük

SIRTIQ – Utanmaz, həyasız, arsız, üzlü; özünü hər yerə soxan, heç şeydən utanmayan.

SÜRTÜK – 1. Sürtülmüş halda olan, çox sürtülməkdən yazısı, naxışı silinib getmiş, pozulmuş; 2. Sırtıq, üzlü, həyasız, utanmaz; 3. Beli dar, uzun ətəkli, ikibortlu kişi üst geyimi.

Sıf-sırf

SIF – Balıq növü.

SIRF – Xalis, məhz, ancaq, büsbütün.

Siam-sian

SİAM(lar) – Tai tayfalarına verilən ad.

SİAN (kimy.) – Kəskin iyli, rəngsiz qaz.

Sianat-sionid

SİANAT(lar) – Sianat turşusu.

SİONİD(lər) – Acı badam iyli rəngsiz uçucu maye.

Sibilyant-simulyant

SİBİLYANT(lar) – Ön dil frikativ samit səs.

SİMULYANT – Özünü yalandan xəstəliyə vuran, olduğu kimi görünməyən.

Sifon-silfon-şifon

SİFON – Mayeni yuxarı səviyyədə duran borudan aşağı səviyyədə duran boruya axıtmaq üçün əyri boru.

SİLFON (texn.) – Paslanmayan polad, bürünc, fosforlu və ya beriliumlu tuncdan hazırlanan nazik divarlı köndələn büzməli borucuq.

ŞİFON– Nazik pambıq və ya ipək parça.

Siklon-siklop-siklor

SİKLON – Sıx buludlu və yağmurlu havada atmosferin qasırğalı, burulğanlı hərəkəti.

SİKLOP – Müxtəlif xalqların folklorunda mifik obraz –Təpəgöz.

SİKLOR – Feysbukda açılan profil.

Siqaret-siqlət

SİQARET – Kiçik, nazik siqar.

SİQLƏT – Ağırlıq.

Siqnal-sinal

SİQNAL – Müəyyən məsafədə hər hansı xəbəri bildirmək üçün şərti işarə.

SİNAL – Metal ərintisi.

Sil-silə-sillə

SİLİ – Sillə.

SİLƏ – Qovuşma, əlaqə, bağ, rabitə, hədiyyə, mükafat.

SİLLƏ – Açıq əllə, əl ayası ilə üzə vurulan zərbə.

Sin-sinn

SİN – Ərəb əlifbasında "s" hərfinin adı.

SİNN – Yaş.

Sinel-şinel

SİNEL – Qotaz, saçaq qayırmaq üçün məxmər qaytan.

ŞİNEL –Xüsusi biçimdə tikilmiş əsgəri qış paltosu.

Sini-süni

SİNİ – Misdən, bürüncdən və s.-dən qayrılmış böyük, dəyirmi, dayaz qab.

SÜNİ – Təbii deyil, əslində olduğu kimi insan əli ilə düzəldilmiş.

Sintaktik-sintetik

SİNTAKTİK – Sintaksisə aid olan.

SİNTETİK – Sintez tətbiqinə əsaslanan.

Sirat-sirayət

SİRAT – Yol.

SİRAYƏT – Yoluxma, keçmə.

Sital-sitat-sütül

SİTAL – Sırtıq üzlü, nadinc.

SİTAT – Hər hansı mətndən və ya ifadədən mətnin daha ifadəli olması üçün seçilən hissə.

SÜTÜL – Hələ yetişməmiş, tamam dəyməmiş.

Sitəm-sitmə

SİTƏM – Zülm, əziyyət, cəfa.

SİTMƏ – Narın yağma.

Sivil-sivri

SİVİL – Mülki, qeyri-hərbi.

SİVRİ – İti, şiş.

Skat-skayp-skayn

SKAT(balıq) – 1. Balıq növü; 2. Dam örtüyünün konstruktiv elementi.

SKAYP – İnternet vasitəsilə videogörüntü və o biri tərəfdə olan şəxslə səsli danışıq.

SKAYN– Süni intellekt.

Soba-soda

SOBA – Mənzili qızdırmaq, üstündə xörək bişirmək üçün daşdan hörülmüş və ya metaldan qayrılmış qurğu, peç.

SODA – Texnikada, təbabətdə və məişətdə geniş işlənən bəzi natrium duzları karbohidratlarının adı.

Sofa-sofi

SOFA–Alçaq qoltuğu və söykənəcəyi olan yumşaq divan.

SOFİ–Təsəvvüfə mənsub adam, təsəvvüflə məşğul olan adam.

Sövda-sövdə

SÖVDA – Ekzema; irinli səpkilər, suluqlar şəklində inkişaf edən dəri xəstəliyi.

SÖVDƏ – Alış-veriş.

Spiral-spirant

SPİRAL – Buruq məftil.

SPİRANT(dilç.) – Nəfəsli samit.

Spirint-spirit-spirt

SPİRİNT – Kiçik məsafəyə qaçış, ötmə, üzmə və s.

SPİRİT – Ölülərin ruhunu çağıran və onlarla əlaqə yarada bilən adam.

SPİRT – Tərkibində çoxlu şəkər və kraxmal olan məhsullardan distillə yolu ilə alınan alışqan maye.

Spidometr-spirometr-spirtometr

SPİDOMETR – Avtomobillərdə, motoskiletdə sürəti və keçilən məsafəni göstərən cihaz.

SPİROMETR – Ağciyərin tutumunu ölçmə üsulu.

SPİRTOMETR – Spirtli mayelərdə spirtin miqdarını göstərən cihaz.

Sporofil-sporofin

SPOROFİL – Bəzən fotosintez hadisəsi pozulduğu halda bitkilərin yarpaqlarının şəklini dəyişməsi.

SPOROFİN – Bitkilərin yenidən artmaması.

Stasionar-stasioner

STASİONAR – Daim, həmişə bir yerdə olan, yerini dəyişməyən, bir yerdən başqa yerə köçməyən idarə, müəssisə.

STASİONER – Həkim tərəfindən hərtərəfli müalicə olunan şəxs.

Statik-statistik

STATİK – Sabit, hərəkətsiz, inkişafsız.

STATİSTİK – İnsan cəmiyyətinin və xalq təsərrüfatının inkişafında kəmiyyət dəyişmələrini öyrənən və bu sahədə əldə etdiyi məlumatı elmi və praktik məqsədlər üçün işləyib hazırlamaqla məşğul olan elm.

Status-statut

STATUS – Vətəndaşın, hüquqi şəxsin vəziyyəti.

STATUT –Orta əsrlərdə ayrı-ayrı şəhərlərin, korporasiyların və nəsillərin hüquqi vəziyyətini müəyyənləşdirən hüquqi sənəd.

Sten-stend

STEN(fiz.) – Güc vahidi olub, bir saniyədə bir tonu bir metrə qaldıran.

STEND – Nümayiş etdirmək üçün üzərinə eksponatlar qoyulan lövhə, dəzgah, piştaxta.

Sterilin-sterin-sterlinq

STERİLİN – Cinsi yolla ötürülən xəstəliyi müalicə edən dərman.

STERİN – Bütün heyvan və bitki toxumalarında mövcud olan steroidlərə aid spirt.

.**STERLİNQ –** İngiltərə qızıl və gümüş pullarının qanuni standart meyarı.

Sulaq-suluq

SULAQ – Durğun su, bataqlıq, bataq yer.

SULUQ – İçi maye ilə dolu qabarcıq.

Surət-sürət

SURƏT– Zahiri görünüş, şəkil.

SÜRƏT– Hər hansı bir hərəkətin istiik, tezlik dərəcəsi, çapıqlıq.

Suvand-savad

SUVAND – Köpəkbalığının dərisindən hazırlanmış suvandla ağacı, mərməri cilalamaq olur.

SAVAD– Təhsil.

Suveren-suverən-suvenir

SUVEREN – Daxili və xarici işlərdə tamamilə müstəqil olan, başqa dövlətin hakimiyyətindən asılı olmayan.

SUVERƏN – Suverən maşın.

SUVENİR – Yadigarlıq hədiyyə, yadigarlıq şeylər.

Suyaran-suayıran

SUYARAN – Gəmi burnunun suyu yaran hissəsi.

SUAYIRAN – Çay hövzələrini, yəni suların axınını iki hissəyə ayıran təpə, xətt.

Süfle-suflə

SUFLE – Un, kərə yağı, yumurta və südlə qarışdırılıb sobada bişirilən fransız yeməyi.

SÜFLƏ – Deşilmiş, dəlinmiş**.**

Süfrə-sürfə

SÜFRƏ – Yemək stolunun üstünə, yaxud yerə salınmış xüsusi parçadan tikilmiş örtük.

SÜRFƏ – Ağac qurdu, qurdun yumurtası və kiçik balaları.

Sükut-süqut

SÜKUT – Susma, danışmama, dinməmə.

SÜQUT – Düşmə, aşağı enmə, yıxılma, dağılma.

Sülək-sürək

SÜLƏK – Yaltaq.

SÜRƏK – 1. Bir şeyin sürdüyü, davam etdiyi müddət, davam; 2. Heyvan sürüsü, böyük sürü.

Süni-sünni

SÜNİ – 1. Təbii deyil, insan əli ilə düzəldilmiş, əslində olduğu kimi düzəldilmiş; 2. Saxta, uydurma, qeyri-səmimi.

SÜNNİ – İslam məzhəblərindən birinin adı.

Sürgəc-sürtgəc

SÜRGƏC–Kirşələrin ağac (ya metal) parçasından ibarət olan, qar üzərində sürüşən alt hissələrindən hər biri.

SÜRTGƏC – Tərəvəzi və s. xırdalamaq, meyvənin suyunu çıxartmaq üçün iti dişcikləri və deşikləri olan metal və s.-dən alət, lövhəcik.

Sürmə-sürvə

SÜRMƏ – Qadınların qaşlarına, gözlərinə çəkdikləri qara toz, sürmə.

SÜRVƏ – Dodaqçiçəklilər fəsiləsindən çoxillik və birillik ot və kolcuqlar.

Sürtgü-sürtük

SÜRTGÜ – Sürtməyə məxsus maddə.

SÜRTÜK – Sürtülmüş halda olan, çox sürtülməkdən yazısı silinmiş.

Süs-süst

SÜS – Bəzək, zinət, bər-bəzək.

SÜST – Hərəkət etməyə iqtidarı olmayan, halsız, taqətsiz.

Süsən-süzən-süzər

SÜSƏN – İri bənövşəyi, göy və ya sarı gülləri olan bitki və bu bitkinin gülü.

SÜZƏN – Kiçik deşikləri olan qazanabənzər mətbəx avadanlığı.

SÜZƏR(quş) – 1. Uçan quş; 2. Baxan adam.

Ş

Şahad-şahid

ŞAHAD – Dəyirmanda üyüdülən taxıl üçün alınan haqq, dəyirman haqqı.

ŞAHİD – Bir hadisəni, əhvalatı öz gözü ilə görmüş və ya görən adam.

Şaxta-şixta

ŞAXTA – 1. Çox soyuq, qış havası, bərk soyuq, sıfırdan aşağı hava temperaturu; 2. Faydalı qazıntıların çıxarıldığı və yeraltı işlərin aparıldığı yer.

ŞİXTA – Koks almaq üçün müxtəlif metallardan ibarət kütlə.

Şaiq-şəqaiq

ŞAİQ – Bir şeyə böyük şövqü, həvəsi, meyli olan; şövqlü.

ŞƏQAİQ – Laləgülü, xoruzgülü, gəlincikgülü.

Şair-sair

ŞAİR – Şeir yazan sənətkar.

SAİR – Başqa, qeyri, digər.

Şam-şan-şən

ŞAM – 1. Gündüzün son və gecənin ilk saatları; 2. Gecə; 3. Axşam azanı; 4. Axşam namazı.

ŞAN – 1. Ün, şan, şöhrət; 2. Göstəriş, göstərişlilik.

ŞƏN – Sevinc, sevincli, şad, məmnun.

Şantaj-şantan

ŞANTAJ – İfşaedici məlumat yaymaq hədəsi ilə nə isə tələb etməkdən ibarət cinayət.

ŞANTAN – Əyləncə müəssisəsi.

Şatır-şatir-şotur

ŞATIR – Çörək bişirən, çörək yapan, çörəkçi.

ŞATİR – Şən, şux**.**

ŞOTUR – Çox işləyən.

Şef-şeh-şelf

ŞEF – 1. Başçı, rəis, rəhbər; 2. Bir şeyə və ya şəxsə hamilik etməyi öhdəsinə götürmüş adam və ya təşkilat.

ŞEH – Rütubətli havada gecələr torpaq, bitki və s.-nin üzərinə qonan incə su damcıları, qırov, şəbnəm.

ŞELF – Materikin su altında 200 metrə qədər olan hissəsi, davamı.

Şenlik-şənlik

ŞENLİK – Abad yaşayış yeri, ümumiyyətlə, məskun yer, məntəqə, qəsəbə.

ŞƏNLİK – Şadlıq, sevinc, fərəh.

Şeşbər-şeşpər

ŞEŞBƏR–Yoğun, dik bığ.

ŞEŞPƏR – Altıdilli toppuz – qədim silah.

Şeştər-şüştər

ŞEŞTƏR – 1. Altı qapı (dünya və kainat mənasında); 2. Çıxılmaz vəziyyət. Heyrət doğuran dünya.

ŞÜŞTƏR – Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı.

Şevro-şevron

ŞEVRO(dəri) – Keçi dərisindən hazırlanan yumşaq, zərif dəri növü.

ŞEVRON – Rəsmi geyimin qoluna vurulmuş bucaqşəkilli tikmə.

Şeyx-şeyk

ŞEYX – Ərəblərdə qəbilə başçısı.

ŞEYK – Rəqs növü.

Şəb-şədd

ŞƏB – Gecə.

ŞƏDD – 1. Sıxıb bağlama, sıxma; 2. Musiqidə: mahnının ən uca oxunan yeri; zil; 3. Xalça.

Şəbədə-şəbəkə

ŞƏBƏDƏ – Rişxənd, ələ salma, araya qoyma, hoqqabazlıq.

ŞƏBƏKƏ – Ağacdan, metaldan, daşdan, məftildən qayrılmış tor, hörgü, barmaqlıq; ornament.

Şədid-şərid

ŞƏDİD – Şiddətli, sərt, çox ağır.

ŞƏRİD – 1. Lent, yastı qaytan; 2. Texniki və hər hansı məqsədlər üçün işlənən hər hansı bir materialdan hazırlanan dar, uzun zolaq; 3. Lent kimi uzanıb gedən şey haqqında.

Şəfa-səfa

ŞƏFA –Xəstəlikdən qurtarma, sağalma, yaxşılaşma.

SƏFA – Zövq, nəşə, ləzzət, kef; rahatlıq.

Şəfaət-şəfaqət-şəhadət

ŞƏFAƏT – Bir günahkarın bağışlanması və ya bir möhtacın ehtiyacının yerinə yetirilməsi üçün başqası tərəfindən edilən vasitəçilik, iltimas.

ŞƏFAQƏT – Yazığı gəlmə, ürəyi yanma, mehribanlıq, səmimiyyət, şəfqət.

ŞƏHADƏT – Şahidlik.

Şəfəq-şəfiq

ŞƏFƏQ – Gün çıxmadan və ya batarkən göydə görünən qızartı.

ŞƏFİQ – Şəfqətli, mərhəmətli, ürəyinazik.

Şəlalə-şərarə

ŞƏLALƏ – Suyun çay yatağında bərk süxurun əmələ gətirdiyi çıxıntı üstündən dik tökülməsi.

ŞƏRARƏ – Qığılcım.

Şəlpə-şəltə

ŞƏLPƏ – Pal-paltara, yaxud xırım-xırda şeylərə saymazyana verilən ad.

ŞƏLTƏ – Qadın alt tumanı, dizlik.

Şərafət-şərait

ŞƏRAFƏT – 1.Şərəfli olma, şərəflilik; 2.Etibar, heysiyyət; 3.Soy, cins, nəsil**.**

ŞƏRAİT – Bir şeyin həyata keçməsi üçün lazım olan şərtlərin məcmusu, vəziyyət.

Şərəf-şərif-şərf

ŞƏRƏF – İnsanın ictimai və şəxsi davranışında tutduğu mənəvi-əxlaqi prinsiplərin məcmusu; mənəvi yüksəklik, ululuq, heysiyyət.

ŞƏRİF – Şərəfli, şərəf sahibi, mübarək, müqəddəs, əziz.

ŞƏRF – Başa, boyuna sarımaq, yaxud çiyinə salmaq üçün uzunsov parçadan tikilmiş və ya yundan, iplikdən toxunmuş məmulat.

Şərid-şagird

ŞƏRİD – Lent, yastı qaytan.

ŞAGİRD – İbtidai və orta məktəbdə oxuyan uşaq; məktəbli.

Şərir-Şərur

ŞƏRİR – Şər işlər görən, iblis, fəsadçı, dələduz, yaramaz, pis adam.

ŞƏRUR – Yer adı.

Şətəl-şətən

ŞƏTƏL –1. Cığal; 2. Yun corab.

ŞƏTƏN(bitki) –1.Müxalifət etmək, uzaqlaşmaq; 2. Bitki.

Şəvə-şəvəl

ŞƏVƏ –1. Əqiq; 2. Qara.

ŞƏVƏL – Şax, ağac qırıntıları, kol-kos.

Şıllaq-şıltaq

ŞILLAQ – Ayaqla vurma, təpik atma, təpik.

ŞILTAQ – Mənasız tələb, iddia, arzu, istək.

Şiber-şifer

ŞİBER – Havanın və ya tüstü axınının havaçəkəndən və ya bacadan çıxması üçün təyin olunan cihaz.

ŞİFER – 1.Qara və ya kül rəngli gilli şist; 2. Gildən və ya absest-sementdən plitka şəklində hazırlanan dam örtüyü.

Şikvə-şükufə

ŞİKVƏ – Şikayət.

ŞÜKUFƏ – Gül, çiçək.

Şilə-şillə

ŞİLƏ – 1. Qatı düyü şorbası; 2. Qırmızırəngli sadə pambıq parça, bez

ŞİLLƏ – Açıq əllə, əl ayası ilə üzə vurulan zərbə.

Şleyf-şlif-şrift

ŞLEYF – Qadın paltarının arxadan sürünən ətəyi.

ŞLİF – Mədən süxurunun və ya mineralının yaxşı pardaxlanmış lövhəciyi.

ŞRİFT – Müxtəlif ölçü və biçimdə olan mətbəə hürufatı.

Şpion-şpon

ŞPİON – Casus.

ŞPON (poliq.) – Yığılan mətni səhifələrə ayırarkən sətirlər arasındakı məsafəni artırmaq üçün işlədilən boşluq materialı

Şrift-ştift

ŞRİFT – Müxtəlif ölçü və biçimdə olan mətbəə hürufatı.

ŞTİFT – Detalları birləşmək üçün işlədilən silindr mil.

Ştabel-ştapel

ŞTABEL – Tikinti materiallarının nizamla yığımı.

ŞTAPEL (parça) – Süni və ya sintetik lif və bu lifdən toxunan parça.

Ştrek-ştrix

ŞTREK – Yeraltı yol.

ŞTRİX – 1. Cizgi; 2. Xüsusiyyət, səciyyəvi cəhət.

Şüar-şüarə

ŞÜAR – Siyasi partiyanın müəyyən tarixi şəraitdə kütlələr qarşısında irəli sürdüyü rəhbər ideyanı, vəzifəni və ya tələbi qısa və aydın şəkildə ifadə edən müraciət, çağırış.

ŞÜARƏ – Şairlər.

Şükufə-şükuhə

ŞÜKUFƏ – Gül, çiçək.

ŞÜKUHƏ – Böyüklük, ululuq, əzəmət, cəlal, həşəmət, şan-şərəf.

Şümal-şümar-şümül-şümür

ŞÜMAL – Yeni dikəlib göyərən budaq.

ŞÜMAR – Say, hesab.

ŞÜMÜL – Şamil olma, dəxli olma, aid olma, aidiyyat.

ŞÜMÜR – Zalım, qaniçən, qatil, cəllad mənasınd

Şüur-şüar

ŞÜUR – Dərrakə, anlaq, düşünmə; dərketmə, anlama qabiliyyəti.

ŞÜAR – Siyasi partiyanın müəyyən tarixi şəraitdə kütlələr qarşısında irəli sürdüyü rəhbər ideyanı, vəzifəni və tələbi qısa və aydın şəkildə ifadə edən müraciət, çağırış.

Şüvərə-şüvərək-şüvərən

ŞÜVƏRƏ – Şüvərəyə vermək– öz hərəkəti ilə birini ağır, çıxılmaz, qorxulu vəziyyətə salmaq, ümidini puça çıxartmaq, aldatmaq, satmaq, ölümünə və yaxud bədbəxtliyinə səbəb olmaq.

ŞÜVƏRƏK – Cavan, cəld, iti hərəkət edən adam.

ŞÜVƏRƏN (bot.) – Çəmənlərdə bitən, sarıləçəkli, buynuzşəkilli meyvələri xalq təbabətində dərman kimi istifadə edilən ikiillik bitki.

Şüvül-şüyül-şüyüd

ŞÜVÜL – Uzun, düz ağac.

ŞÜYÜL – Müvazinət ağacı (ləngər).

ŞÜYÜD – Çətirlilər fəsiləsindən yeməli, ətirli bostan bitkisi.

Şverbot-şvervot-şevret

ŞVERTBOT – Birdorlu, yelkənli yüngül idman gəmisi.

ŞVERVOT(idm.) – Parça növü.

ŞEVRET(dəri) – Qoyun dərisindən hazırlanmış yumşaq, zərif dəri növü

T

Taam-tam

TAAM – Xörək, yemək, bişmiş.

TAM – Başdan-başa, bütünlüklə, tamam, bütöv.

Taarüf-tarif

TAARÜF – Bir-birini tanıma, bir-biri ilə tanış olma, bir-birini tanıma.

TARİF – Rəsmən müəyyən edilmiş ödünc, vergi, rüsum, maaş və s. miqdarı(cədvəli).

Tab-təb-dəb

TAB – Güc, qüvvət, taqət.

TƏB – Şeir demək, musiqi yazmaq, mahnı oxumaq həvəsi, meyil, ilham.

DƏB – Moda.

Taban-tavan

TABAN – Parlaq, parıldayan, işıqlı.

TAVAN – 1. Binanın daxilinin üst örtüsü; 2. Güc, qüvvət, taqət.

Tabor-tabur-tambur

TABOR – 1. Bir yerdən başqa yerə köçən qaraçı dəstəsi, habelə onların düşərgəsi, arabası; 2. Batalyon.

TABUR–İslah əmək kaloniyası**.**

TAMBUR – Dəmiryol sərnişin vağzalında hər tərəfi bağlı meydança**.**

Tağ-dağ

TAĞ – 1.Bəzi binaların yarımdairə şəklində olan damı; qübbə, günbəz; 2.Saçın iki yerə ayrılan yeri; həmin hissələrdən hər biri.

DAĞ – Yerin hündür, dik, yamaclı və zirvəli hissəsi.

Tağar-dağar

TAĞAR – 83,2 kq ağırlığında çəki vahidi.

DAĞAR – Qaramal dərisindən hazırlanan torba.

Taxça-taxta

TAXÇA – Şey qoymaq üçün divarda açılan oyuq.

TAXTA – Şalbandan mişarla kəsilmiş çox yastı olmayan ağac parçası.

Taksa-taksi

TAKSA – 1. Taksalı məktublara ödənilən pul; 2. Poçt tərəfindən alıcıdan alınan cəzalı poçt ödənişi.

TAKSİ – Gedilən yolu və onun haqqını hesablamaq üçün sayğacı olan minik və ya yük avtomobili.

Taksin-taksir-toksin-torqsin

TAKSİN (tibb.) – 1. Siam şahı; 2. Tisa meyvəsinin yarpaq və kökündə alkaloid, kömür.

TOKSİN – Bəzi mikroorqanizmlərdə, eləcə də bəzi heyvanlarda və bitkilərdə əmələ gələn zəhərli maddələr.

TORQSİN – Satış üzrə xaricilərlə ümumittifaq birlik. "Valyutası" olan xarici və sovet vətəndaşları ilə mal alveri.

TAKSİR – Sayğacı olan minik və ya yük avtomobili.

Takt-fakt

TAKT – Vəzn.

FAKT – Sübut, dəlil.

Talaq-dalaq-dolaq

TALAQ – Boşama, boşanma, nikahı ləğv etmə.

DALAQ – İnsan orqanizmində qanyaradıcı üzvlərin ən böyüyüdür. Zahirən qəhvə toxumuna bənzəyir, özü yumşaq, rəngi tünd qırmızıdır.

DOLAQ – Qılçaya sarılan, yundan və s.-dən toxunma sarğı, yaxud parça zolağı.

Talan-talant

TALAN – Dağıtma, məhv etmə.

TALANT– İstedad, bacarıq, qabiliyyət, Allah vergisi.

Talxa-talğa-dalğa

TALXA – Sarı və qara xalları olan zəhərli ilan.

TALĞA – Medal.

DALĞA – 1. Su səthinin hərəkəti nəticəsində əmələ gələn böyük ləpə; 2. Fiziki mühitdə titrəyişli hərəkət.

Talk-tank

TALK – Adətən toz halında təbabətdə və tibdə işlədilən ağ və ya göy rəngli yumşaq mineral.

TANK – 1. Çətin keçilən yerlərdə hərəkət edə bilən, top və pulemyotlarla silahlanmış tırtıllı zirehli maşın; 2. Mayeləri saxlamaq və daşımaq üçün xüsusi şəkildə düzəldilmiş bak, sistern və s.

Tambur-tənbur

TAMBUR – Dəmiryol sərnişin vağzalında hər tərəfi bağlı meydança.

TƏNBUR – Armudvarı çanağı olan qədim Şərq simli musiqi aləti.

Tarac-taraş

TARAC – Qarət, çapovul, talan, talama.

TARAŞ – Qırxma.

Tərif-təhrif

TƏRİF – Bir şəxsin və ya şeyin yaxşı cəhətlərini, məziyyətlərini, müsbət xüsusiyyətlərini demə; mədh, vəsf.

TƏHRİF – Bir sözün, ifadənin hərflərini dəyişməklə mənasını, mahiyyətini pozma, yanlış şəklə salma.

Tarix-tarik-təriq

TARİX – Bir hadisənin baş verdiyi, cərəyan etdiyi vaxt; keçmiş həyata aid olub adamların hafizəsində qalan fakt və hadisələrin məcmusu.

TARİK – 1.Tərk edən, gedən, dünyadan əl üzən; 2. Qaranlıq; 3. Qara.

TƏRİQ – Yol.

Tarzan-tarzən

TARZAN – Yazıçı Edqar Vays Berqouz tərəfindən uydurulmuş personaj və ilk dəfə "Meymunların qəbul etdiyi Tarzan" kitabında verilmişdir.

TARZƏN – Tarda çalan şəxs.

Teflon-telefon

TEFLON – Qazan və tavada yeməyin yanmaması üçün üzərinə çəkilən xüsusi örtük.

TELEFON – Danışığı uzaq məsafəyə verən qurğular sistemi – elektrik rabitə növü.

Telalgiya-teologiya

TELALGİYA – Patoloji xəstəlik ocağından kənarda yaranan ağrı.

TEOLOGİYA – İlahiyyat, din elmi.

Terabayt-terabit

TERABAYT – İnformasiyanın miqdarının ölçülməsi vahidi, elektrik cihazlarında yaddasın müxtəlif növlərinin böyüklüyünü göstərmək üçün işlədilir.

TERABİT – İnformasiyanın ölçü vahidi, bitin kiçik vahidi.

Termin-termit

TERMİN– Elm, texnika, incəsənət və s. müəyyən ixtisas sahəsinə aid olan anlayışları dəqiq ifadə edən söz; istilah.

TERMİT – Həşərat.

Test-teşt

TEST – İnsanın zehni inkişafını, bacarığını yoxlamaq üçün standart tapşırıq.

TEŞT– İri mis tas.

Təbdil-təbil-təbəddül

TƏBDİL – Dəyişmə, dəyişdirmə.

TƏBİL – İri nağara.

TƏBƏDDÜL – Dəyişmə, başqa bir şəklə düşmə.

Təbiət-təbiyyət

TƏBİƏT – Aləm, varlıq**.**

TƏBİYYƏT – Təbiətşünaslıq, təbiət elmləri.

Təbir-tədbir

TƏBİR – Söz, kəlmə, ifadə, yozma.

TƏDBİR – 1. Bir işi həyata keçirmək üçün üsullar, yollar, vasitələr; 2. Təhlükədən qorunmaq üçün görülən hazırlıq.

Təxsis-təxmis-təsis-tərxis

TƏXSİS – Müəyyən məqsəd üçün ayırmaq.

TƏXMİS – Şərq, o cümlədən Azərbaycan şeirində lirik janrın nisbətən az yayılan şəkillərindən biri.

TƏSİS – Əsasını, binasını, təməlini qoyma; qurma, yaratma.

TƏRXİS – Ordunun sülh şəraitinə keçdikdən sonra hərbi xidmətdən buraxılması.

Təcrid-tədric-tədris

TƏCRİD – Ayırma, təkləmə.

TƏDRİC – Dərəcə-dərəcə, yavaş-yavaş irəliləmə, az-az hərəkət.

TƏDRİS – Dərs vermə, dərs oxuma.

Təəccüb-təəssüb-təəssüf

TƏƏCCÜB – Qeyri-adi, gözlənilməz, qəribə, anlaşılmaz şeydən doğan güclü təəsürat nəticəsində insanda əmələ gələn hal, heyrət.

TƏƏSSÜB – 1. Bir fikrə, məsləkə, əqidəyə kor-koranə bağlanıb, başqalarına kin və ədavət bəsləmə; qeyrətkeşlik, fanatizm; 2. Qeyrət, namus.

TƏƏSSÜF – Kədərlənmə, acıma, heyfsilənmə, təəssüflənmə.

Təfsil-təfsir

TƏFSİL – Bir işin, hadisənin və s.-nin ən kiçik, ən cüzi təfərrüatı.

TƏFSİR – Şərh, izah, şərh və bəyan etmə, izah etmə.

Təhlil-təhvil

TƏHLİL – Tamı, bütövü tərkib hissələrinə, tərkib ünsürlərinə ayırmaqdan ibarət elmi-tədqiqat üsulu.

TƏHVİL – Təzə işə keçərkən və ya işdən çıxarkən tapşırılmış işi, vəzifəni, şeyi başqa adama vermə.

Təhqir-təhrir

TƏHQİR – Heysiyyətini alçaltmaq, mənliyinə toxunmaq, şərəfsiz etmək, həqarət etmək, alçaltmaq.

TƏHRİR – Yazma, yazı; qələmə alma.

Təhsil-təhsin

TƏHSİL – Oxumaqla elm və bilik əldə etmə.

TƏHSİN – Bir işi və ya şeyi bəyənib tərifləmə, alqışlama, təqdir, tərif.

Təxəllüs-təxərrüs-təşəxxüs

TƏXƏLLÜS – Təxəllüsü olan. Adətən yazıçıların, şairlərin, rəssamların və b.-nın işlətdikləri qondarma ad.

TƏXƏRRÜS – Xarici mühitin, bir şeyin orqanizmə və onun bir hissəsinə təsiri nəticəsində əmələ gələn hal, qıcıqlanma, qıcıq.

TƏŞƏXXÜS – Lovğalıq, təkəbbür, özünü çəkmə, iddia satma.

Təkan-təkin

TƏKAN – Bir şeyi özündən uzaqlaşdırmaq məqsədilə bərk itələmə və ya zərbə.

TƏKİN – Sayaq, bənzər, oxşar.

Təkbir-təkəbbür

TƏKBİR – Namaz qılınan zaman deyilən "Allahu əkbər!".

TƏKƏBBÜR – İddia, təşəxxüs, xasiyyət, lovğalıq, özünü çəkmə, fors.

Təkəllüf-təkəllüm-təkəmmül

TƏKƏLLÜF – Zəhmətə, əziyyətə qatlaşma.

TƏKƏLLÜM – Meyxanada işlədilən bədihənin bir növü.

TƏKƏMMÜL – Kamala çatma, təkmilləşmə, mükəmməlləşmə, bitkinlik.

Təklif-təkfir-təkrif

TƏKLİF – Qəbul edilmək üçün irəli sürülən fikir.

TƏKFİR – Kafir elan etmə, mürtəd elan etmə, lənət oxuma, küfr, lənət.

TƏKRİF – Təşrif gətirmək.

Təknə-təkyə

TƏKNƏ – Əsasən xəmir yoğurmaq üçün işlədilən dərin, taxta mətbəx aləti; dərin tabaq.

TƏKYƏ – 1. Təriqətçilərin, dərvişlərin ayin icra etdikləri yer; 2. Söykənəcək, dayanacaq.

Təkrar-təkir-təkrir

TƏKRAR – Bir işi bir daha, yenidən görmə, bir neçə dəfə etmə, bir sözü bir daha, yenidən söyləmə.

TƏKİR – Qırmızı lələkli (quşlar haqqında); qızıl pullu, qırmızı ağçalı (balıqlar haqqında).

TƏKRİR – Təkrarlama, təkrar.

Təqdir-təqrir

TƏQDİR – Qəbul etmə, bəyənmə, qiymətləndirmə, alqışlama, əhəmiyyətini anlama.

TƏQRİR – Yerini təyin etmə.

Təqib-təqrib

TƏQİB – İzinə düşmə, ardınca getmə, addımbaaddım dalına düşmə, izləmə.

TƏQRİB – Dəqiq deyil, təxmini, təqribi.

Təlif-təltif

TƏLİF – Kitab tərtib etmə, əsər yazma.

TƏLTİF – Yaxşı xidmətə və bir işdə fərqlənməyə görə orden, medal, fəxri ad, keçici bayraq, qiymətli şey və s. vermə.

Tərif-təhrif

TƏRİF – Bir şeyin, ya şəxsin yaxşı cəhətlərini, məziyyətlərini, müsbət xüsusiyyətlərini demə; mədh, vəsf.

TƏHRİF – Pozma, dəyişdirmə.

Təmim-təmin

TƏMİM – 1. Ümumiləşdirmə; 2. Yayma, paylama.

TƏMİN – Adətən “etmək”, “edilmək” köməkçi feilləri ilə bir şeyi lazımınca təchiz etmək, lazım olan bütün şeyləri vermək.

Təmsil-tilsim-timsal

TƏMSİL – Bənzətmə, oxşatma, təşbeh.

TİLSİM – Mövhumatçılara görə sehirli qüvvəyə malik olan söz və s.; ovsun, sehir.

TİMSAL–1.Nümunə, örnək, misal; 2. Misal, zərbi-məsəl.

Tənasüb-tənasül-tənavül

TƏNASÜB – Uyğunluq, mütənasiblik, aralarında uyğunluq və mütənasiblik olma, bir-biri ilə tutma.

TƏNASÜL – Nəsil yetişdirmə; doğub-törəmə, artma.

TƏNAVÜL – Yemək-içmək, qidalanma, xörək.

Tənlik-təntik-tərlik

TƏNLİK – Bir və ya bir neçə məchul kəmiyyəti olan və həmin məchul kəmiyyətlərin müəyyən qiymətləri zamanı öz bərabərliyini saxlayan riyazi bərabərlik.

TƏNTİK – Sadədil, sadəlövh.

TƏRLİK – Yəhər altından atın belinə qoyulan keçə parçası.

Təpəl-təpər

TƏPƏL – Qaşqa. 1. Ümumiyyətlə, mal-qaranın, xüsusilə at, inək və öküz kimi iri ev heyvanlarının alnındakı ağ ləkə; 2. Alnın tam ortası.

TƏPƏR – Qeyrət, namus, bacarıq.

Təpimək-təpilmək

TƏPİMƏK – Qurumaq, qupquru olmaq, suyu çəkilmək.

TƏPİLMƏK –Soxulmaq, zorla girmək, dürtülmək, özünü soxmaq.

Tərəddüd-tərəddüm-tərəssüd

TƏRƏDDÜD – Bir işi görməkdə, bir məsələni həll etməkdə qətiyyət göstərməmə, qərarsızlıq göstərmə, nə edəcəyini bilməmə, qəti qərara gələ bilməmə, qərarsızlıq.

TƏRƏDDÜM – İrəlidə olma, ötmə.

TƏRƏSSÜD – 1. Diqqətli baxış; 2. Göz dikmə, arzu etmə.

Tərəhhüm-tərənnüm

TƏRƏHHÜM – Rəhm, mərhəmət.

TƏRƏNNÜM – Gözəl səslə yavaşdan oxuma, ötmə.

Təsrif-təsvir

TƏSRİF – Felin şəxs, kəmiyyət və zamana görə dəyişməsi.

TƏSVİR – 1. Şeyin surətini, şəklini çəkmə, şəkil, rəsm; 2. Bir adam və ya şey haqqında yazılı, ya şifahi surətdə danışma, nəql etmə; 3. Elmi məqsədlə bir şeyin xüsusiyyətlərini, əlamətlərini və s.-ni müntəzəm surətdə şərh və ifadə etmə.

Təşbeh-təsbeh

TƏSBEH – Zikr edilən duaları saymaq üçün istifadə edilən sapa keçirilmiş muncuq və s. dənələri düzümü.

TƏŞBEH – Bənzər, oxşar, məcaz.

Təşəkkül-təşəkkür

TƏŞƏKKÜL – İnkişaf prosesində müəyyən xüsusiyyət və şəkil alma, müəyyən bir şəklə girmə; formalaşma.

TƏŞƏKKÜR – Edilən yaxşılığa, göstərilən diqqətə görə razılıq, minnətdarlıq.

Təşrif-təşrih

TƏŞRİF – Öz gəlişi ilə bir yeri və ya şəxsi şərəfləndirmə; gəlmə, gəliş, buyurub gəlmə.

TƏŞRİH – Bədəni müəyyən üsulla kəsib əməliyyat aparmaq.

Təşviq-təşviş

TƏŞVİQ – Bir işi görmək üçün dilə tutmaq, həvəsləndirmək, şirnikləndirmək, şövqə, qeyrətə gətirmək, həvəs və arzusunu artırmaq.

TƏŞVİŞ – Bir-birinə əks hisslərin mübarizəsindən doğan narahatlıq, təlaş, həyəcan.

Təvazökar-təcavüzkar

TƏVAZÖKAR – Öz üstünlüyünü, məziyyətlərini gözə çarpdırmağı, öz xidmətləri ilə qürrələnməyi sevməyən, şöhrətpərəstlikdən, lovğalıqdan uzaq olan, özünü sadə aparan.

TƏCAVÜZKAR – Təcavüz edən, qəsbkar, təcavüzçü.

Tıxac-tıxmac

TIXAC – Şüşə və s. bu kimi boğazlı qabların ağzını və ya müxtəlif cihazların deşiklərini qapamaq üçün dairəvi mantar, probka.

TIXMAC – 1. Dalan; 2. Kiçik saray; 3. Bir neçə dükan, otaqdan ibarət kiçik karvansara.

Tingə-tingi

TİNGƏ – Bir şeyin iki xarici tərəfinin birləşdiyi, kəsişdiyi yer.

TİNGİ – 1. Ordu, ortaq, təklik; 2. Farağat, dinclik; 3. Ara, aralıq, fasilə.

Tif-tip

TİF – Yatalaq.

TİP– Şeylərin, hadisələrin məlum qruplarına uyğun gələn nümunə, model və ya variant, forma, növ.

Tipaj-tiraj

TİPAJ – Hər hansı məmulat növlərinin, modellərinin məcmusu.

TİRAJ – 1. İstiqraz və ya lotereya uduşlarının oyanması; 2. Buraxılmış çap nəşri nüsxələrinin sayı.

Tiran-titan

TİRAN – Qədim Yunanıstanda və 13-16-cü əsrlərdə İtaliyada hakimiyyəti zorla ələ keçirən şəxs.

TİTAN – Boz-gümüş rəngli bərk metal.

Tire-tirə

TİRE – Uzun üfqi xətt şəklində durğu işarəsi.

TİRƏ – 1. Nəsil, tayfa; 2. Arx, xəndək və s.-nin yanında tökmə torpaq.

Titr-litr

TİTR – Kinolentdə yazı, izahedici və ya danışıq mətni.

LİTR – Həcmin metrik ölçü vahidi. 1000 kub santimetrə bərabər maye ölçüsü.

Toxmaq-toxtaq

TOXMAQ – Ağacdan yonulmuş iri başlı çəkic; çox yoğun taxta çəkic.

TOXTAQ – Sakit, toxtaq, aram, rahat, arxayın.

Torf-tuf

TORF – Çürümüş bataqlıq bitkiləri qalıqlarından əmələ gələn bərk kütlə (yanacaq, gübrə kimi və müxtəlif texniki məqsədlərlə istifadə olunur).

TUF – Vulkanik və ya çökmə mənşəli məsaməli dağ süxuru (tikinti materialı kimi işlədilir).

Torna-turna-durna

TORNA – Metal, ağac və s. materialları yonmaq üçün dəzgah. Tokar dəzgahı.

TURNA – Durub-durub işin yaxşısını etmək. Turnaçı əsgər.

DURNA –1. Leylək növündən olub, balıq yeyən quşdur. İri, geniş qanadları, uzun dimdiyi var; 2. Durna balığı; 3. Durna qatarı.

Tösbərək-göstəbək

TÖSBƏRƏK – Qısaboylu, gödək.

GÖSTƏBƏK – Yerin altında yaşayan sünbül yeyən heyvan.

Traktir-traktor

TRAKTİR – Ucuz spirtli içkilər satılan meyxana.

TRAKTOR – Kənd təsərrüfatı alətlərini və başqa alətləri çəkib aparmaq üçün özüyeriyən maşın.

Transliterasiya-translyasiya

TRANSLİTERASİYA – Bir əlifbanın hərflərinin başqa əlifbanın hərfləri ilə verilməsi.

TRANSLYASİYA – Səs, musiqi, təsvir və s.-nin televiziya və ya məftil vasitəsilə uzaqlara verilməsi; veriliş.

Trass-trast

TRASS (geol.) – Sementə qatılaraq ona plastiklik verən vulkanik dağ mənşəli tuf qrupundan olan maddə, bərk vulkanik tuflardan ibarət süxur.

TRAST– Etibarnamə; Sahibkara məxsus əşya etibar olunmuş şəxsə keçir, lakin alınan gəlir mənfəət əldə edənə verilir.

Trassat-trassant

TRASSAT(iqt.) – Vekselin adı yazıldığı, verildiyi şəxs.

TRASSANT – Sadə və ötürücü vekseli verən şəxs.

Treyler-triyer

TREYLER – Yeni filmi reklam edən və bəzi səhnələri göstərən video.

TRİYER (tex.) – Kənd təsərrüfat maşını olub, buğdanı sünbüldən ayırır.

Truba-truppa

TRUBA – Ucunda ağızlıq olan nəfəsli mis musiqi aləti.

TRUPPA – Teatr, sirk artistləri dəstəsi.

Tul-tül

TUL – Uzun.

TÜL – Çox vaxt güllü naxışları olan yüngül, toraoxşar şəffaf parça.

Tülkü-türkü

TÜLKÜ – İtlər ailəsindən, uzunsifət, uzuntüklü yırtıcı məməli heyvan.

TÜRKÜ – Mahnı, nəğmə, şərqi.

Tüllü-tülu

TÜLLÜ – Tül parçadan tikilmiş paltar.

TÜLU – Doğma, çıxma, zühur etmə (günəş haqda).

Türbə-türfə

TÜRBƏ – Qəbir, məzar.

TÜRFƏ – Zərif, incə, füsunkar, məlahətli, qəşəng.

U

Udege-adıgey

UDEGE(lər) – Rusiyanın Xabarovsk vilayətində yaşayan xalq.

ADIGEY – Rusiya Federasiyası tərkibində, Şimali Qafqazda olan Adıgey Respublikası.

Uçqun-uşqun

UÇQUN – Dağlardan, qayalardan, ümumiyyətlə, hündür yerlərdən qopub düşən qar, daş, qaya, torpaq koması.

UŞQUN – İkidorlu yelkənli gəmi (qayıq).

Urdu-ordu

URDU(xalq)– Pakistanın dövlət dili.

ORDU – Bir ölkənin silahlı qüvvələrinin, ya da hər hansı əsgər qüvvələrinin ən böyük birliyi.

Urna-urra-urva

URNA – Yandırılmış cənazənin külünü saxlamaq üçün qab.

URRA – Hücum zamanı qoşunların döyüş nidası.

URVA – Xəmiri kündələyərkən və ya yayarkən ələ yapışmaması üçün onun üstünə səpilən az un.

Util-uti

UTİL – İşlətmək üçün yaramayan, lakin xammal kimi istifadə oluna bilən şeylər, faydalı tullantılar (metal tullantıları, əski-üskü, kağız və s.)

UTİ(lər) – Alban tayfalarından biri; müasir udinlərin sələfləri.

Ü

Üçayaq-üçaylıq

ÜÇAYAQ – Üç ayaq üstündə duran şey (stol və s.), üçayaqlı, sacayaq.

ÜÇAYLIQ – Üç ay üçün düzəldilmiş, üç aylıq müddətə nəzərdə tutulmuş, yaxud üç ay ərində olmuş; rüblük.

Üçpərdəli-üçpərli

ÜÇPƏRDƏLİ – Üç pərdədən ibarət olan dram əsəri.

ÜÇPƏRLİ – Üçpərli balta. Pər – qanad, maşın və qurğuların fırlanan hissəsi, qanadı.

Ümərа-ümür

ÜMƏRA – Əmirlər, hakimlər.

ÜMÜR – İş, vəzifə.

Ünas-üns

ÜNAS – Qadın, arvad.

ÜNS – İnsan, bəşər, adam.

Ürəfa-ürf

ÜRƏFA – Ariflər, mərifətli, ağıllı adamlar.

ÜRF – Məcburi olmayıb zamanın tələbindən doğan adət, qayda, üsul, hökm, dəb.

Üstəlik-üstlük

ÜSTƏLİK – Bir şeyin üstündə verilən şey; əlavə.

ÜSTLÜK – Bir şeyin üstünü örtməyə, üstünə çəkməyə məxsus şey.

Üsrət-işrət

ÜSRƏT – 1. Çətinlik, zəhmət; 2. Sıxıntı, ehtiyac.

İŞRƏT – Keyf, eyş-işrət, içki içmə.

Üşşaq-uşaq

ÜŞŞAQ – 1. Aşiqlər; 2. Azərbaycanın klassik muğamlarından birinin adı.

UŞAQ – Azyaşlı oğlan və ya qız, cocuq.

V

Vakansiya-vakasiya

VAKANSİYA – İdarə və müəssisələrdə tutulmamış boş yer, vəzifə yeri.

VAKASİYA – Məktəblərdə, idarələrdə tətil.

Vaks-faks

VAKS – Ayaqqabını silmək üçün hazırlanan maz, II Karlın dövründə Fransada hazırlanmışdır.

FAKS – 1. Elektron rabitə cihazı; 2. Qrafik məmulatın qəbulu və verilməsi üsulu.

Vaqiə-vəqə

VAQİƏ – 1. Yuxu; 2. Hadisə, əhvalat, macəra.

VƏQƏ – Baş vermiş hadisə, əhvalat, macəra.

Valent-valet

VALENT – Kimyəvi elementin neçə atom və ya qrupa birləşə bildiyini göstərən kəmiyyət.

VALET – Qumar kağızında: üzərində silahlı adam şəkli olan kart; əsgər.

Valid-vələd-vəlid

VALİD – Ata.

VƏLƏD – Uşaq, oğul, övlad.

VƏLİD – Oğlan uşağı.

Vant-vint

VANT (dəniz.) – Dor ağacını və başqa şeyləri gəminin bortlarına bərkitmək üçün takelaj ipləri.

VİNT – Qurğulu, burğu şəklində olan mıx.

Variant-varidat-variyyat

VARİANT – Bir şeyin başqa bir şəkli.

VARİDAT – Bir müəssisənin, idarənin və ya şəxsin bütün gəliri, mədaxili.

VARİYYAT – Mal, dövlət, var.

Veteran-veterinar

VETERAN – Müharibə iştirakçısı olan qocaman döyüşçü.

VETERİNAR – Baytar, mal həkimi.

Vəchlə-vəcihə

VƏCHLƏ – Heç bir surətdə, heç bir yolla, qətiyyən, əsla.

VƏCİHƏ – Gözəl, qəşəng, gözəl.

Vəd-vədə

VƏD – Bir işi yerinə yetirmək üçün qabaqcadan söz vermə, öhdəyə götürmə.

VƏDƏ – Bir iş üçün qabaqcadan təyin olunan vaxt, vədə.

Vərasət-fərasət

VƏRASƏT – Bir adamın öldükdən sonra yaxın qohumluq və ya vəsiyyətə görə onun malına, mülkünə sahib duran adam.

FƏRASƏT – Dərhal anlama, başa düşmə, ayıqlıq, davranış bacarığı.

Vəsait-vəsatət-vəsiyyət

VƏSAİT – 1. Ləvazimat; 2. Pul, kredit; 3. Ehtiyat qüvvələri.

VƏSATƏT – Arada vasitə olma; vasitəçilik, araçılıq, miyançılıq, rəsmi xahiş.

VƏSİYYƏT – Ölərkən bir şəxsin öz övladına, yaxud yaxınlarına verdiyi tapşırıq, göstəriş, sərəncam, məsləhət, son sözü.

Vətən-vətər

VƏTƏN – Bir adamın doğulub-böyüdüyü və vətəndaşı olduğu ölkə, məmləkət, doğma yurd.

VƏTƏR – Əzələləri sümüklərə bağlayan lent və lövhə şəklində sıx birləşdirici toxumadan ibarət elastik törəmə.

Vəzir-vizr

VƏZİR – 1.Dövlət işlərini idarə edən yüksək vəzifəli adam, nazir; 2. Şahmatda: şahın yanındakı boş fiqurlardan biri.

VİZR – 1. Yük, ağırlıq; 2. Günah, təqsir.

Vetçina-votçina

VETÇİNA – Toyuq, donuz, mal ətindən olub, preslənmiş, hisə verilmiş kolbasa məmulatı.

VOTÇİNA – Kiyev rus dövlətində irsi torpaq sahibliyi votçina adlanırdı.

Vüsal-vüsul

VÜSAL – Görüşmə, qovuşma, sevgilisinə çatma.

VÜSUL – Çatma, yetişmə, varma.

Vüsət-vüs lət

VÜSƏT – 1. Genişlik; 2. Bolluq, rifah; 3. Yayılma.

VÜSLƏT – Qovuşma, aşiqin öz sevgilisinə qovuşması, vüsal.

Y

Yaba-yabı-yava

YABA – Ot, saman və bu kimi şeyləri toplayıb atmaq, qaldırmaq, habelə başqa işlər üçün uzun sapı, iki və daha artıq dişi olan kənd təsərrüfat aləti.

YABI – Arıq, əldən düşmüş, yaraşıqsız at.

YAVA – Pis, xarab olmuş, ədəbsiz, həyasız.

Yaban-yavan

YABAN – Çöl, biyaban, insan yaşamayan yer.

YAVAN – Təkcə çörəkdən ibarət olan; yavanlığı olmayan.

Yağdan-yaxdan

YAĞDAN – Yağ qoyulan və ya içərisinə yağ tökülən qab.

YAXDAN – Üzünə dəri çəkilmiş ağac qutu; sandıqça, mücrü.

Yağın-yağır

YAĞIN – Yağış, qar, dolu və s. şəklində havadan yerə düşən su qətrələri; yağmur.

YAĞIR – Bel sümüyünün üstündə əmələ gələn, gec sağalan yara.

Yaxac-yaxmac

YAXAC – Yağ xüsusiyyətləri olan maddə; yaxıla, sürtülə bilən hər cür maddə, sürtkü. Sürtülən, yaxılan dərman.

YAXMAC – Üzərinə yağ, bal və s. sürtülmüş çörək parçası; yaxma.

Yaxantı-yağıntı

YAXANTI – Yuyulmuş qabın çirkli, bulanıq suyu, qab suyu.

YAĞINTI – Yağış, qar, dolu və s. şəklində havadan yerə düşən su qətrələri, yağmur.

Yaldız-yalqız-yalnız

YALDIZ – 1. Bir şeyə qızıl və ya gümüş rəng və parlaqlığını vermək üçün onun üzərinə çəkilən qızıl, ya gümüş suyu.

YALQIZ –1. Tək, kimsəsiz, tək-tənha; 2. Ancaq, təkcə, müstəsna olaraq.

YALNIZ – Məhdudiyyət bildirir; ancaq, təkcə.

Yalman-yaman

YALMAN – Atın boynunun üst hissəsində bitən uzun tüklər.

YAMAN – Pis.

Yamaq-yanaq-yanşaq

YAMAQ – Bir şeyin cırıq və ya yırtıq yerini qoparıb örtmək üçün həmin materialdan oraya tikilən və ya yapışdırılan qumaş və s. parçası.

YANAQ – Üzün almacıq sümüyündən çənəyə qədər olan qismi.

YANŞAQ – Çoxdanışan, zəvzək, uzunçu.

Yanıq-yanlıq

YANIQ – 1. Yanmış şey; 2. Od və ya başqa yanmış şeyin təsiri ilə bədən toxumasında əmələ gələn zədə.

YANLIQ – Bir şeyin yan hissəsində olan şey; yan hissə, bir şeyin yanını təşkil edən, yanına qoyulan, əlavə edilən şey.

Yapaq-yapıq

YAPAQ – Yazda qırxılan qoyun yunu.

YAPIQ – İşlənməkdən yaprıxmış.

Yapalaq-yarpaq

YAPALAQ – Bayquşlar fəsiləsindən yırtıcı gecəquşu.

YARPAQ – Ağac və bitkilərin yastı və cinslərinə görə müxtəlif şəkildə olan yaşıl rəngli tənəffüs orqanı.

Yaraq-yarıq

YARAQ – Yazda qırxılan qoyun yunu.

YARIQ – Bir şey üzərində uzununa dərin kəsik.

Yarğan-yorğan

YARĞAN – Müvəqqəti su axınlarının əmələ gətirdiyi dik yamaclı çuxur.

YORĞAN – Yatanda örtünmək üçün içi yunlu və ya pambıqlı geniş örtü.

Yarışmaq-yarıtmaq

YARIŞMAQ – Bir işdə birinciliyi qazanmağa, bir-birini ötməyə çalışmaq.

YARITMAQ – Görməli olduğu və ya tapşırılmış bir işi qənaətbəxş, kifayətləndirici dərəcədə yerinə yetirmək.

Yas-yaş

YAS – Yaxın bir adamın ölümü münasibətilə hüzn və kədər, matəm.

YAŞ – Doğuluş, dünyaya gəlmə vaxtından keçən vaxt, il.

Yasaq-yasalaq

YASAQ – 1. Qadağan; 2. Qədimdə Volqaboyu və Sibir xalqlarından alınan vergi, töycü.

YASALAQ – Yasaq yeri; qoruq.

Yataq-yatıq

YATAQ –1. Yatmaq üçün yorğan-döşək salınmış yer; 2. Faydalı qazıntı yatağı.

YATIQ – Əyilmiş, yastılanmış, yatmış.

Yatalaq-yatalğa

YATALAQ – Çox yoluxucu bir neçə xəstəliyin ümumi adı; tif.

YATALĞA – Düşərgə, yataq, müvəqqəti yaşayış yeri.

Yatım-yatır

YATIM – Bir şeyin yataq, əyilmək səmti, qaydası, üsulu.

YATIR – Toxunulmayıb saxlanılan qiymətli, dəyərli şeylər, qızıl-gümüş, var-dövlət.

Yaylaq-yaylıq

YAYLAQ – Sərinliyinə görə yay istirahəti üçün əlverişli olan dağ yeri.

YAYLIQ – 1. Yay fəslinə aid olan, yaya məxsus; 2. Üçkünc və ya dördkünc parçadan ibarət qadın baş örtüsü.

Yeksan-yeksər

YEKSAN – Düz, bərabər, tən.

YEKSƏR – Başdan-başa, bütün, hamı, tamam.

Yelbə-yelda-yelgə

YELBƏ – Çox iti yeriyən balaca köçəri quş.

YELDA – Dekabr ayının 21-ə təsadüf edən ən uzun gecə.

YELGƏ – Qadın saçı.

Yelən-yelin

YELƏN – Haşiyə, qıraq, kənar.

YELİN – Məməli heyvanlarda süd yığılan orqan.

Yelpənək-yepələk

YELPƏNƏK – Xiyar.

YEPƏLƏK – 1. Təzə tutulmuş alıcı quşu ələ öyrədərkən onun qabağına tutulan quş; 2. Qapazaltı.

Yeşik-yetik

YEŞİK – Taxtadan və s.-dən qayrılan iri qutu.

YETİK – 1. Bələd, tanış, xəbərdar, vaqif; 2. Yetişmiş, yetkin.

Yeyə-yiyə

YEYƏ – Metalı yonmaq, təmizləmək üçün üzəri diş-diş olan polad alət; suvand.

YİYƏ – Hər hansı bir şey üzərində mülkiyyət hüququ olan adam.

Yezidi-yəzidi

YEZİDİ – İraqın Mosul əyalətində yayılmış bir məzhəb və bu mənsəbə mənsub adam.

YƏZİDİ– Yaxın Şərqdə əsasən kürdlər arasında yayılmış bir məzhəb.

Yığmaq-yıxmaq

YIĞMAQ – Bir yerə toplamaq, cəm etmək.

YIXMAQ – İtələyib, vurub, bərk toxunub yerə salmaq, yerə vurmaq, yerə düşmək.

Yoğuruş-yoxuş

YOĞURUŞ – Yoğuran adamlar.

YOXUŞ – Yolun dağa, təpəyə qalxan hissəsi, getdikcə yuxarı qalxan yer.

Yoxlamaq-yoluxmaq

YOXLAMAQ – Bir şeyin varlığı, yoxluğu, yaxud düzgünlüyü, həqiqi vəziyyəti barədə yəqinlik hasil etmək üçün onu gözdən keçirmək.

YOLUXMAQ – Sirayət etmək, keçmək (xəstəlik).

Yonqar-yovqar

YONQAR – Rəndə və s. yonucu alətlərin ağzından çıxan nazik, ensiz taxta parçaları.

YOVQAR – Taxta yonmaq üçün alət, rəndə; ikidəstəli rəndə.

Yula-yura

YULA – Fırlanan uşaq oyuncağı.

YURA – Yura dövrü, Yura sistemi. Yerin tarixində mezozoy erasının sıra ilə ikinci dövrü.

Z

Zabit-zabitə

ZABİT – Ordu və donanmada komanda heyətinə mənsub şəxs.

ZABİTƏ – Qayda, qanun, nizam, intizam.

Zad-zat

ZAD – Şey.

ZAT – Əsil, mənşə, kök, nəsil, nəsəb.

Zağa-zaqqa

ZAĞA – Heyvan yuvası, mağara.

ZAQQA – Cilovun atın çənəsinə bitişən yeri.

Zağar-zağara

ZAĞAR – Yoğun, yekəqarın**.**

ZAĞARA – Dəri papağın aşağı və yuxarı kənarı, qırağı.

Zahid-zaid

ZAHİD – Dünyanın zövq və nemətlərindən əl çəkib vaxtını ibadətlə keçirən dindar adam.

ZAİD – Artan, əlavə edilən.

Zahir-zakir

ZAHİR – Açıq, aşkar, aydın, meydanda olan.

ZAKİR – Zikr edən. Keçmişdə təkyələrdə ilahiyyat oxuyan adam.

Zalım-zalom

ZALIM – Zülm edən, zülmkar, qəddar, mərhəmətsiz, insafsız.

ZALOM – İri siyənək balığı.

Zamin-zəmin-zəmir

ZAMİN – Öhdəsinə zaminlik götürən, zəmanət verən adam.

ZƏMİN – Yer, torpaq.

ZƏMİR – Köhnə qrammatikada əvəzliyin adı.

Zefir-sapfir

ZEFİR – 1. Eşilmiş, ağardılmış iplikdən toxunmuş zərif pambıq parça növü; 2. Yüngül meyvə pastilası (şirniyyat növü).

SARFİR – Göy və ya sürməyi rəngdə olan qiymətli daş.

Zəban-zəbun

ZƏBAN – Dil.

ZƏBUN – Zəif, qüvvətsiz, cansız, aciz, düşkün.

Zəbər-zəbur

ZƏBƏR – Ərəb (fars) əlifbasında "ə" səsiini bildirmək üçün saitlərin üzərinə qoyulan "_" işarəsi; fəthə.

ZƏBUR – Dini əsatirə görə Allah tərəfindən Davud peyğəmbərə göndərilən kitab.

Zəhər-zəhir-səhər

ZƏHƏR – Canlı orqanizmləri zəhərləyə bilən maddə; ağı.

ZƏHİR – Yardımçı, köməkçi, arxa.

SƏHƏR – Günün başlanğıcı, ilk saatı, sabah açıldığı vaxt, sübh.

Zəhm-zəxm

ZƏHM – 1. Qorxu, vahimə, dəhşət; qorxu, vahimə, dəhşət doğuran hal, görünüş; 2. Qəzəblə, hiddətlə, çox acıqlı halda.

ZƏXM – Yara.

Zəka-zəki

ZƏKA – Bir şeyi tez anlama, tez dərk etmə, ağıl, fəhm, zehin.

ZƏKİ – Zəkalı.

Zəkat-zəkavət

ZƏKAT – İslam dinində: əldə edilmiş mal və pulun halallığını təmin etməkdən ötrü, onun dini ehtiyaclar və fəqir-füqəraya verilmək üçün ayrılan hissəsi.

ZƏKAVƏT – Ağıl.

Zəlalət-zəmanət

ZƏLALƏT – Doğru yoldan azma, doğru yoldan sapma (çıxma); sapqınlıq.

ZƏMANƏT – Zaminlik, zamin olma.

Zəmir-səmir

ZƏMİR – Köhnə qrammatikada: əvəzliyin adı.

SƏMİR – Səs-səmir.

Zənbil-zənbur

ZƏNBİL – İçinə şey qoymaq üçün küləşdən, qarğıdan, çubuqdan və s.-dən hörülmüş qab.

ZƏNBUR – Cır arı.

Zərbə-zərdə

ZƏRBƏ – Qolaylayaraq şiddətlə bir şeyə vurma; vuruş.

ZƏRDƏ –Yerkökü.

Zərbət-şərbət-zərdab

ZƏRBƏT – Zərbə, yara.

ŞƏRBƏT – Meyvə şirələrinə və ya adi suya qənd qatmaqla hazırlanan şirin içki.

ZƏRDAB – Süd çürüdükdə, qatıq qaldıqda hasil olan sarı, quru, turştəhər maye, su.

Zərf-zəif-zərif

ZƏRF – İçərisinə məktub və ya başqa kağız qoyub başqa yerə göndərmək üçün xüsusi biçimli kağız qab, paket, konvert.

ZƏİF – Cismən az qüvvətli, gücsüz.

ZƏRİF – İncə.

Zılıq-zırıq

ZILIQ – Gözdən, ağızdan, burundan axan selik.

ZIRIQ – Çox yekə və yöndəmsiz, yekəpər.

Zırı-zırnı

ZIRI – Yekə.

ZIRNI – Bədəndə olan artıq tükləri aparmaq üçün işlənilən maddə.

Zili-zilli

ZİLİ – Xalça növlərindən birinin adı.

ZİLLİ – Himayəçi, hami, allahın kölgəsi.

Zirab-sirab

ZİRAB – Ayaqyolu.

SİRAB – 1. Doymuş (su və s. mayelərlə); 2. Mineral suyun adı.

Zirək-zirincək

ZİRƏK – Bacarıqlı, əlindən iş gələn, cəld, çevik, çox diribaş.

ZİRİNCƏK – Zirək.

Zond-zont

ZOND (tibb.) – Orqanların, toxumaların daxilini tədqiq etmək üçün onların içinə yeridilən borucuq və ya çubuq şəklində tibb aləti.

ZONT – Çətir, günlük, yağmurluq.

Zoomorfizm-izomorfizm

ZOOMORFİZM – Allahları heyvanlar şəklində təsəvvür edən ibtidai dini etiqad.

İZOMORFİZM –Kimyəvi tərkibləri bir-birinə yaxın olan iki və ya bir neçə maddənin bir formada kristallaşması.

Zopa-zopu

ZOPA – Dəyənək, kötək.

ZOPU(rəqs) – Keçmişdə cavanların cərgə ilə durub uzun çubuqla oynadıqları bir oyun.

Zubr-zubul

ZUBR – Boşbuynuzlular fəsiləsindən Avropa vəhşi meşə öküzü.

ZUBUL – Odun doğramaqda, bərk materialda deşik açmaqda istifadə olunan mıxça.

Zühur-zükur

ZÜHUR – Zahir olma, meydana çıxma.

ZÜKUR – Kişilər.

Zumar-zummer

ZUMAR – Qış ehtiyatı.

ZUMMER – Səs siqnalları vermək üçün radiotexnika və telefoniyada işlədilən elektrik cihazı və cihazda eşidilən qırıq səs.

Zünnar-züvvar

ZÜNNAR – Xristian keşişlərinin ibadət zamanı bellərinə bağladıqları ucları aşağı sallanan sərt qurşaq.

ZÜVVAR – Zəvvar. Ziyarət edən, ziyarətə gələn və yaxud ziyarətdən qayıdan şəxs; ziyarətçi.

FRAZEOLOJİ PARONİMLƏR

abırdan salmaq – abıra salmaq

abırdan salmaq – rüsvay etmək, biabır etmək, aşağılamaq; – nüfuzdan salmaq, adamlıqdan salmaq, itin sözünü demək.

abıra salmaq – səliqə-sahman yaratmaq, bir şeyin görünən, zahiri tərəfinə daha çox fikir vermək, yaraşığa gətirmək, abıra salmaq.

abrını almaq – abrını atmaq

abrını almaq – danlamaq, məzəmmət etmək, töhmətləndirmək, biabır etmək.

abrını atmaq – şərəfini, mənliyini, ləyaqət hissini itirmək.

ad qoymaq – ad qoşmaq;

ad qoymaq – 1. Yaxşı işləri ilə adını əbədiləşdirmək, şöhrət qazanmaq; 2. Başqa cür qələmə vermək; 3. Yeni doğulmuş uşağa ad vermək.

ad qoşmaq – hər hansı hərəkətinə görə kiməsə əlavə ad vermək.

adam salmaq – adam satmaq –adam saymaq

adam salmaq –1. Vasitəçi göndərmək; 2. Kimi isə axtarmaq üçün bir başqasını yollamaq.

adam satmaq – namərdlik etmək, xainlik etmək, bıçağı kürəyinə saplamaq.

adam saymamaq – saymamaq, hesablaşmamaq, özünü yekəxana aparmaq.

ağıl vermək –ağıl-ağıla vermək

ağıl vermək – öyrətmək, izah etmək, yol göstərmək.

ağıl-ağıla vermək – bir yerdə oturub fikirləşmək, düşünmək, məsləhətləşmək.

ağırlıq salmaq – ağırlıq satmaq

ağırlıq salmaq – pis nəfsini, niyabətini tökmək.

ağırlıq satmaq – özünü ağır göstərmək.

ağlar qalmaq – ağlar qoymaq

ağlar qalmaq – bədbəxt olmaq, qəmə-qüssəyə batmaq.

ağlar qoymaq – bədbəxt etmək, korlamaq, xarab etmək.

ağlı başında olmaq – ağlı başından oynamaq

ağlı başında olmaq –ayıq olmaq, ağılla, düşüncəylə iş görmək, ağıllı olmaq.

ağlı başından oynamaq –dəli kimi olmaq, ağlı çaşmaq, ağlı azmaq, ağlı yerində olmamaq.

Allaha acıq gedər – Allaha ağır gedər – Allaha xoş gedər

Allaha acıq gedər – gərgin psixoloji vəziyyətdə küfr danışan, naşükürlük edən və ya sair emosional hərəkətlərə yol verən şəxsə müraciətlə söylənilən ifadə.

Allaha ağır gedər – günah, qəbahət, bəd əməl törətməyə hazırlaşan birisini həmin niyyətdən çəkindirmək məqsədilə işlədilən ifadə.

Allaha xoş gedər – birisini xeyirxah və savab əməllərə çağırarkən işlədilən ifadə.

Allaha pay aparmaq – Allaha pənah aparmaq

Allaha pay aparmaq – boyu uca olmaq.

Allaha pənah aparmaq – Allaha sığınmaq, Allahdan kömək istəmək, bütün ümidlərini Allaha bağlamaq.

Allah yar olsun –Allah yol versin

Allah yar olsun – sağ-salamat get, gəl! Xətalı bir şey olmasın!

Allah yol versin – İşin yaxşı olsun.

ara vermək – ara vurmaq

ara vermək – dayanmaq, fasilə etmək.

ara vurmaq – münasibətləri pozmaq, kimləri isə küsdürmək, əlaqələri pozmaq.

aradan qaldırmaq – aradan qalxmaq

aradan qaldırmaq – maneəni dəf etmək, qaydaya salmaq.

aradan qalxmaq – yox olmaq, ləğv edilmək.

bənd almaq – bənd olmaq

bənd almaq – 1. Bir məkanda, yaxud bir işdə davamlı qalmaq; 2. Rahat olmaq, bir yerdə qərar tutmaq.

bənd olmaq – kimisə sevmək, vurulmaq, aşiq olmaq.

borcdan çıxmaq – borclu çıxarmaq

borcdan çıxmaq – əvəzini vermək, qarşılığını vermək, minnətdən çıxmaq.

borclu çıxarmaq – başqasını haqsız yerə günahlandırmaq, haqsız hesab etmək.

boş damarını tutmaq – boş tutmaq

boş damarını tutmaq – kiminsə zəif cəhətindən istifadə etmək.

boş tutmaq – məsuliyyətsizlik etmək, ciddi yanaşmamaq.

boy vermək – boya vermək – boy-boya vermək

boy vermək – 1. Boyca, yaxud uzunluqca bərabər olmaq; 2. Adam boyundan yuxarı olmamaq.

boya vermək – uzanmaq, boy atmaq.

boy-boya vermək – ayaq üstə yanaşı dayanmaq.

cındırı çıxmaq – cınqırı çıxmamaq

cındırı çıxmaq – tamam köhnəlmək, tökülmək, tökülüb itmək.

cınqırı çıxmamaq – səsi çıxmamaq, danışmamaq, susmaq.

cızdağı çıxmaq – cızığından çıxmaq

cızdağı çıxmaq – hədsiz pis təsir etmək, güclü mənfi təsirə məruz qalmaq, yanıb tökülmək.

cızığından çıxmaq – qudurmaq, yolunu azmaq, həddini aşmaq, əndazədən çıxmaq.

çörək kəsmək – çörəyi kəsilmək

çörək kəsmək – 1. Yoldaşlıq, dostluq etmək; 2. Birlikdə çörək yemək.

çörəyi kəsilmək – Maaşdan, gəlir yerindən məhrum olmaq.

damarı tutmaq – damarını tutmaq

damarı tutmaq – inad etmək, tərslik etmək, qəti razılaşmamaq.

damarını tutmaq – xasiyyətini bilmək, zəif yerini bilib ona uyğun hərəkət etmək.

dara-bara salmaq – dara salmaq

dara-bara salmaq – səs-küy salıb aranı qarışdırmaq.

dara salmaq – çətin, çıxılmaz vəziyyətə salmaq.

darda qalmaq – dardan qurtarmaq

darda qalmaq – çətin vəziyyətə düşmək, çətinlik çəkmək, ehtiyac içiində olmaq.

dardan qurtarmaq – çətin və ağır vəziyyətdən çıxmaq.

daşı-daş üstə qalmamaq – daşı-daş üstə qoymamaq

daşı-daş üstə qalmamaq – məhv etmək, xaraba qoymaq.

daşı-daş üstə qoymamaq–tamamilə dağıtmaq, darmadağın etmək, dağıdıb xarabalığa döndərmək.

dəm almaq – dəm vermək– dəm vurmaq– dəm tutmaq

dəm almaq – öz kefində olmaq

dəm vermək – hərəkətə gətirmək, işə başlamaq.

dəm vurmaq – 1. Ağızdolusu danışmaq, iddiasında olmaq, bəhs etmək; 2. Özünü təriflək.

dəm tutmaq – 1. Başqasının sözünü, fikrini ona xoş gəlmək xatirinə, yaltaqlanmaq məqsədilə təsdiq etmək; 2. Bir səsi başqa bir səslə uyğunlaşdırmaq, ahəng yaratmaq.

dərdini almaq – dərdini açmaq – dərdini atmaq

dərdini almaq – birinə mehribanlıqla müraciət, xitab və ya oxşayıb əzizləmə zamanı işlənən ifadə.

dərdini açmaq – kiməsə dərdini söyləmək.

dərdini atmaq – şadlanmaq, sevinmək.

dəridən çıxmaq – dəridən-qabıqdan çıxmaq – dərisindən çıxarmaq

dəridən çıxmaq – dərisini dəyişmək.

dəridən-qabıqdan çıxmaq – həddindən artıq çalışmaq, çox əziyyət çəkmək, çoxlu zəhmət, pul, mal sərf etmək.

dərisini boğazından çıxarmaq – cəzalandırmaq, işgəncə vermək.

dünyaya gəlmək – dünyaya gətirmək

dünyaya gəlmək – doğulmaq, anadan olmaq.

dünyaya gətirmək – 1. Törətmək, yaratmaq, vücuda gətirmək; 2. Doğmaq.

ev yığmaq – ev yıxmaq – evi yıxılmaq

ev yığmaq – qazandığı pulun qədrini bilmək, pulunu ora-bura dağıtmamaq, sağa-ola xərcləməmək, yığıcı olmaq, bədxərc olmamaq.

ev yıxmaq – birinə pislik etmək, bədbəxt etmək.

evi yıxılmaq – ağır bir fəlakətə düçar olmaq, bədbəxt olmaq.

əndazəyə salmaq – əndişəyə salmaq

əndazəyə salmaq – lazımi şəklə salmaq, qaydaya salmaq.

əndişəyə salmaq – narahat etmə, nigaran qoymaq, təşvişə salmaq.

ərşə çəkilmək – ərşə çıxmaq

ərşə çəkilmək – qeyb olmaq, yoxa çıxmaq.

ərşə çıxmaq – 1. Ucalmaq, göylərə qalxmaq, çoxalmaq, artmaq; 2. Yox olmaq.

ətə gəlmək – **ətə gətirmək**

ətə gəlmək – kökəlmək, yaxşılaşmaq.

ətə gətirmək – kökəltmək, yaxşılaşdırmaq.

fikir götürmək – **fikrinə gətirmək**

fikir götürmək – qayğılanmaq, narahatlıq keçirmək, bir məsələ ilə bağlı narahatlıq keçirmək.

fikrinə gətirmək – təsəvvür etmək.

fikrə getmək– **fikrə gəlmək**

fikrə getmək – fikirləşmək, düşünmək, düşüncəyə, fikrə dalmaq.

fikrə gəlmək–qənaətini dəqiqləşdirmək, konkret qərara, nəticəyə gəlmək.

fikri dağılmaq – **fikri dolaşmaq**

fikri dağılmaq – 1. Dərdini, kədərini unutmaq, pis fikirlərdən uzaqlaşmaq, rahatlanmaq; 2. Diqqətini cəm eləyə bilməmək, fikri dağınıq olmaq.

fikri dolaşmaq – yaxşı fikirləşə bilməmək, dalğın olmaq.

xəmiri haqdan yoğurulmaq – **xəmiri haramlıqla yoğurulmaq**

xəmiri haqdan yoğurulmaq – taleyi ilahidən gəlmək, haqq adamı olmaq.

xəmiri haramlıqla yoğurulmaq –nadürüst olmaq, halal-haram bilməmək.

ingilis barmağı – **ingilis bayrağı**

ingilis barmağı – yerindən və zamanından asılı olmayaraq baş vermiş fitnə-fəsadın arxasında Britaniya hökumətinin dayandığını bildirən ifadə.

ingilis bayrağı – öz fikrində qəti olmayan, daim tərəddüd edən. fikrini, mövqeyini tez-tez dəyişən adam haqqında deyilən ifadə.

irəli gəlmək – **irəli getmək**

irəli gəlmək – yaranmaq, qaynaqlanmaq.

irəli getmək – daha mütərəqqi fikirlər irəli sürmək, inkişaf etmək.

iş almaq – iş açmaq,

iş almaq –hər hansı bir hərəkətə görə həbsə düşmək.

iş açmaq – 1. Gözlənilmədən problem yaratmaq; 2. Baş vermiş cinayət əməli ilə bağlı təhqiqat aparmaq.

işə düşmək – işdən düşmək

işə düşmək – 1. Çətinlik yaranmaq, çətinliklə üzləşmək; 2. Hərəkətə başlamaq.

işdən düşmək – işdən soyumaq, köhnəlmək, xarab olmaq.

işin içindən çıxmaq – işin içindən iş çıxmaq

işin içindən çıxmaq – üzləşdiyi çətin, mürəkkəb vəziyyətdən hər hanı bir yolla xilas olmaq.

işin içindən iş çıxmaq – əsas iş həll olunmamış əlavə problemlər üzə çıxmaq.

kefi qalxmaq – kefi qaçmaq

kefi qalxmaq – şadlanmaq, kefi açılmaq, əhvalı yaxşılaşmaq, kefi kökəlmək.

kefi qaçmaq – ovqatı təlx olmaq, pərt olmaq, nəşəsi qaçmaq.

kefi çatlamaq – kefi çırtıq çalmaq

kefi çatlamaq – halı pozulmaq, pərt olmaq.

kefi çırtıq çalmaq – sevinmək, şadlanmaq.

kitab bağlamaq – kitabı bağlanmaq

kitab bağlamaq – kiminsə haqqında söz-söhbət yaymaq.

kitabı bağlanmaq – haqqında mənfi qərar verilmək, məsələsi həll olunmaq.

kölgəsində daldalanmaq – kölgəsində dolanmaq

kölgəsində daldalanmaq – kiminsə himayəsində olmaq, öz mövqeyi, qərarı olmamaq, cəsarətsiz olmaq.

kölgəsində dolanmaq – kiminsə himayəsində olmaq.

könlünü almaq – könlü atlanmaq – könlünü açmaq

könlünü almaq –incimiş bir adamı ovutmaq, sakitləşdirmək, inciliyini unutdurmağa çalışmaq, yumşaltmaq, acığını unutdurmaq.

könlü atlanmaq – həsrətində olmaq, həyəcanlanmaq.

könlünü açmaq – 1. Sevindirmək, şadlandırmaq; 2. Birisinə inanaraq ürəyindəkiləri açıb söyləmək, sirlərini açıb demək.

könlünü almaq – könlü atlanmaq

könlünü almaq – incimiş bir adamı ovutmaq, sakitləşdirmək, incikliyini unutdurmağa çalışmaq, yumşaltmaq, acığını unutdurmaq.

könlü atlanmaq – ürəyi atlanmaq, həsrətində olmaq.

könlü tutmaq – könlü tutulmaq

könlü tutmaq – ürəyi tutmaq, xoşuna gəlmək.

könlü tutulmaq – kədərlənmək, qüssəli olmaq.

qan ağlamaq – qan axıtmaq – qan axtarmaq

qan ağlamaq – zülm, əzab çəkmək, bezmək, usanmaq.

qan axıtmaq – müharibə etmək, adamların qırılmasına səbəb olmaq.

qan axtarmaq – heç bir səbəb olmadan döyüşməyə, vuruşmağa, qan tökməyə bəhanə axtarmaq

qan almaq – qanını almaq

qan almaq – kürəyini çərtib qan çıxartmaq.

qanını almaq – ölmüş əziz adamının intiqamını almaq.

qan salmaq – qana salmaq

qan salmaq – dava-dalaş, fitnə-fəsad törətmək, vuruşdurmaq.

qana salmaq – xatalı, təhlükəli bir işə vadar etmək.

qanı qaralmaq – qanı qaynamaq,

qanı qaralmaq –əhvalı təlx olmaq, dilxor olmaq, bikefləmək.

qanı qaynamaq – məhrəm saymaq, doğma bilmək, çox bəyənmək.

qana salmaq – qana susamaq

qana salmaq – xatalı, təhlükəli bir işə vadar etmək

qana susamaq – dava-dava demək, qan töküb adam öldürməyə can atmaq.

qanad vermək – qanad-qanada vermək,

qanad vermək –ruhlandırmaq, canlandırmaq, daha da canlandırmaq.

qanad-qanada vermək – uçmaq.

qanı qaralmaq – qanı qaynamaq

qanı qaralmaq – əhvalı təlx olmaq, dilxor olmaq, bikefləmək.

qanı qaynamaq – məhrəm saymaq, doğma bilmək, çox bəyənmək.

qara basmaq – qaraqapağını basmaq

qara basmaq – gözünə əcaib, qorxulu, xəyali şeylər görünmək.

qaraqapağını basmaq – qorxusunu götürmək.

qara yaxmaq – qarayuxu olmaq

qara yaxmaq – kimisə yanlış olaraq günahlandırmaq, ünvanına yalanlar söyləmək, ləkələmək.

qarayuxu olmaq – həmişə yuxulu olmaq, key kimi gəzmək.

qəlbi qaralmaq – qəlbi qırılmaq

qəlbi qırılmaq – incimək.

qəlbi qaralmaq – bikef olmaq, əhvalı pis olmaq.

qəlbini oxşamaq – qəlbini oxumaq – qəlbini ovlamaq

qəlbini oxşamaq – məftun etmək, ruhunu oxşamaq.

qəlbini oxumaq – ürəyindən keçənləri duymaq, məqsədini, niyyətini hiss etmək.

qəlbini ovlamaq – xoş sözlərlə dilə tutmaq, şirin sözlərlə razı salmağa, etimadını, məhəbbətini qazanmağa çalışmaq.

qələm vurmaq – qələmə vermək

qələm vurmaq – 1. Üz-gözünü bəzəmək; 2. Yazmaq.

qələmə vermək – bir adamın yaxşı və pis cəhətlərini tanıtmaq, təqdim etmək, diqqətə çatdırmaq.

qiyamət qoparmaq – qiyamət qopmaq

qiyamət qoparmaq – qışqırmaq, hay-küy salmaq.

qiyamət qopmaq – səs-küy yaranmaq, qarışıqlıq düşmək.

quş qoymaq – quşu qonmaq – quş qovmaq

quş qoymaq – yazıda, siyahıda müəyyən məqamları vurğulamaq üçün onun qarşısında xüsusi işarə qoymaq, qeydlər etmək.

quşu qonmaq – **x**oşlamaq, bəyənmək, istəmək, ürəyincə olmaq.

quş qovmaq – **a**varalanmaq, heç bir işlə məşğul olmamaq.

quyruğu ələ gəlmək – quyruq ələ verməmək

quyruğu ələ gəlmək – yaxalanmaq, tutulmaq, çətinə düşmək.

quyruq ələ verməmək – ələ keçməmək, tapılmamaq.

oda yanmaq – oda yaxmaq;

oda yanmaq –dərd çəkmək, dərd eləmək, dərdə giriftar olmaq.

oda yaxmaq – 1. Çox işləmək, özünü oda-közə vurmaq; 2. Naz etmək.

söz açmaq – söz atmaq – söz almaq

söz açmaq –haqqında danışmağa başlamaq.

söz atmaq – hər hansı bir məsələ ilə bağlı rəy öyrənmək və ya fikir formalaşdırmaq.

söz almaq – birindən sirr olan məlumatı öyrənməyə çalışmaq.

söz kəsmək – söz gəzmək

söz kəsmək – hansısa işə başlamazdan əvvəl münasibət və davranışların çərçivəsini razılaşdırmaq, uzlaşmaq, şərt kəsmək.

söz gəzmək – xəbər, şayiə yayılmaq.

sözə gəlmək – söz-sözə gəlmək

sözə gəlmək – hər hansı bir işi yerinə yetirmək üçün söz qoymaq.

söz-sözə gəlmək – dalaşmaq, qarşılaşmaq, üzləşmək.

söz qoymaq – söz qoşmaq,

söz qoymaq –bir qərara gəlmək, bir məsələ haqqında razılığa gəlmək.

söz qoşmaq –1. Şeir demək; 2. Dolamaq, lağa qoymaq, ələ salmaq.

sual altında qalmaq – sual altında qoymaq

sual altında qalmaq – həyata keçəcəyi, həll olunacağı şübhə doğurmaq, qeyri-müəyyən vəziyyətdə olmaq, nəticəsi bilinməmək.

sual altında qoymaq – qeyri-müəyyənlik yaratmaq, vəziyyətini ağırlaşdırmaq, mövcudluğuna şübhə və təhlükə yaratmaq.

tilsimə salmaq – tilsimi sındırmaq

tilsimə salmaq – öz təsiri altına salmaq, sehrləmək, ovsunlamaq, işi çətinə, düyünə salmaq.

tilsimi sındırmaq – uzun müddət problemə çevrilmiş bir işi həll etmək, müəmmalı və dolaşıq olan bir şeyə aydınlıq gətirmək.

özünü əldən salmaq – özünü ələ salmaq

özünü əldən salmaq – özünü yormaq, çox işləmək.

özünü ələ salmaq – özünü gicliyə vurmaq, axmaq hərəkətlər etmək.

özünü gözdən salmaq – özünü gözə soxmaq

özünü gözdən salmaq – düşünülməmiş hərəkətlər etmək, hörməti itirmək, rüsvay olmaq.

özünü gözə soxmaq – diqqəti özünə cəlb etməyə çalışmaq, həmişə göz önündə olmağa çalışmaq, yaltaqlanmaq, başqasının hörmətini qazanmağa çalışmaq.

ulduzu barışmamaq – ulduzu parlamaq

ulduzu barışmamaq – ünsiyyət qura bilməmək, mehriban olmamaq, bir-biri ilə dil tapmamaq, yola getməmək.

ulduzu parlamaq – məşhurlaşmaq, uğur, müvəffəqiyyət qazanmaq

üstünü almaq – üstünü açmaq – üstünə atmaq;

üstünü almaq –haqlamaq, qaçmağa qoymamaq, çatıb dərhal yaxalamaq, özünü tez yetirmək.

üstünü açmaq –ifşa etmək, üzə, aşkara çıxartmaq.

üstünə atmaq – başqasını günahlandırmaq.

yerində qalmaq – yerində qoymaq

yerində qalmaq – 1. Olduğu yerdəcə ölmək; 2. İşini, vəzifəsini dəyişməmək, irəliləmək.

yerində qoymaq – çox lovğa, iddialı adama əslində nəyə qadir olduğunu açıqlamaq.

yola getmək – yola gəlmək – yola gətirmək

yola getmək – bir-birini anlamaq, güzəştə getmək, bir-biri ilə yaxşı rəftar etmək.

yola gəlmək – xahişdən, nəsihətdən, söhbətdən sonra deyilən fikirlə razılaşmaq.

yola gətirmək – yumşaltmaq, güclə razılığını almaq.

yoluna qoymaq – yolundan qoymaq

yoluna qoymaq – nizamlamaq, yerbəyer etmək, sona çatdırmaq, birdəfəlik həll etmək.

yolundan qoymaq – ləngitmək, söhbətə tutub getməkdən saxlamaq.

SOMATİK FRAZEOLOJİ PARONİMLƏR

ağız-ağıza vermək – ağzına ağız vermək

ağız-ağıza vermək – 1. Eyni vaxtda danışmaq, səs-küy yaratmaq; mənasız yerə mübahisə etmək; 2. Əvvəlcədən razılaşaraq eyni mövqedən çıxış etmək.

ağzına ağız vermək – sözünü qüvvətləndirmək, təhrik etmək, coşdurmaq.

ağız-burnunu əymək – ağız-burnunu əzişdirmək

ağız-burnunu əymək – bir şeylə razılaşmamaq, narazı olmaq.

ağız-burnunu əzişdirmək – döyülmək, zərbə almaq, məğlub edilmək.

ağıza düşmək – ağızdan düşmək

ağıza düşmək – səsi-sorağı hər yana yayılmaq, məşhurlaşmaq, şöhrətlənmək.

ağızdan düşməmək – dili ağzına sığmamaq, tərifləmək.

ağzı açılmaq – ağzını açmaq

ağzı açılmaq – 1. Deyinməyə, danlamağa, söyməyə başlamaq, narazılıq bildirmək; 2. Kütləvi halda axıb gəlməyə başlamaq.

ağzını açmaq – danışmağa başlamaq, sərt cavab vermək, ittiham etmək.

ağzına almaq(götürmək) – ağzına atmaq

ağzına almaq(götürmək) –hər tərəfi bürümək, çox geniş əhatə etmək, hər tərəfə yayılmaq.

ağzına atmaq – rüşvət vermək, öz məqsədinə nail olmaq üçün kimisə ələ almağa çalışmaq.

ağzına gəlmək – ağlına gəlmək

ağzına gəlmək – 1. Ağzına nə gəldi yerli-yersiz danışmaq ; 2. Ürəyi bulanmaq.

ağlına gəlmək – yeni bir fikir düşünmək.

ağzına təpmək – ağzından dürr tökmək

ağzına təpmək – 1. Yeməyi güclə ağzına vermək; 2. Tez-tez yemək.

ağzından dürr tökmək – mənalı, hikmətli, rəvan və səlis danışmaq.

ağzında dili olmamaq – ağzında dili yanmaq

ağzında dili olmamaq – məzlum, yazıq, aciz olmaq.

ağzında dili yanmaq – 1. Bərk susamaq ; 2. Peşmanlıq çəkmək.

ağzını aramaq – ağzını aralamaq

ağzını aramaq – birinin fikrini, məqsəd və niyyətini, mövqeyini öyrənməyə cəhd eləmək.

ağzını aralamaq – təəccüblənmək, heyrətlənmək.

ağzını qızışdırmaq – ağzını qıfıllamaq,

ağzını qızışdırmaq – çox danışdırmaq.

ağzını qıfıllamaq – 1. Susmaq, danışmamaq; 2. Susdurmaq, səsini kəsmək, susmağa məcbur etmək.

ayaq açmaq-ayağı açılmaq – ayaq almaq – ayaq altına almaq

ayaq açmaq – 1. Tez-tez gəlib getmək; 2. Uşağın ilk yerişi.

ayağı açılmaq – qarnı işləmək.

ayaq almaq - ayaqlanmaq, cəsarətlənmək, kiminsə üzərinə hücum etmək

ayaq altına almaq – saymamaq, döymək.

ayaq qoymaq –ayaq-ayağa qoymaq

ayaq qoymaq – harasa ilk dəfə getmək, qədəm basmaq.

ayaq-ayağa qoymaq – kiminləsə bəhsə girmək, paxıllıq etmək.

ayağa dolaşmaq – ayağa döşənmək

ayağa dolaşmaq – mane olmaq, əngəl olmaq.

ayağa döşənmək –çox yalvarmaq, bir şeyi təkidlə istəmək.

ayaq saxlamaq – ayaqdan salmaq

ayaq saxlamaq – dayanmaq, fikrə getmək, durmaq.

ayaqdan salmaq – 1. Çox gəzdirib yormaq; 2. Üzmək, iztirab, cəfa və əziyyət vermək.

ayaq sürmək – ayaq sürümək – ayaqlarda sürünmək – ayağı sürüşmək – ayağını sürümək

ayaq sürmək – kiminsə üstünə təhdidlə getmək, üstünü almaq.

ayaq sürümək – ayağını çəkmək, ayaq-ayaq getmək.

ayaqlarda sürünmək – kiminsə tapdağı altında qalmaq.

ayağı sürüşmək – yanlışlığa yol vermək, düz yoldan çıxmaq, ayağı büdrəmək.

ayağını sürümək – bir yerə könülsüz getmək.

ayağının altı qaçmaq – ayağının altını qazımaq

ayağının altı qaçmaq-üzləşdiyi gözlənilməz vəziyyət və ya eşitdiyi xəbərdən bərk təsirlənmək, həyəcanlanmaq, qorxmaq.

ayağının altını qazımaq – əleyhinə xəlvəti iş görmək, zərər vurmaq.

aynası açıq olmaq – aynası açılmaq

aynası açıq olmaq – yaxşı əhval –ruhiyyədə olmaq

aynası açılmaq – kökəlmək

bağrı yanmaq – bağrı yarılmaq – bağrını yarmaq

bağrı yanmaq – susamaq, ürəyi yanmaq, ciyəri yanmaq.

bağrı yarılmaq – bərk qorxmaq, dəhşətə gəlmək.

bağrını yarmaq – öldürmək.

bağrına basmaq – bağrına batmaq

bağrına basmaq – məhəbbətlə, nəvazişlə qucaqlamaq, ürəklə görüşmək.

bağrına batmaq – kədərlənmək, qüssələnmək.

barmaqla göstərilmək – barmaq göstərmək

barmaqla göstərilmək – yaxşı və ya pis əməlləri ilə tanınmaq, məşhur olmaq.

barmaq göstərmək – kiməsə həddini bildirmək.

baş ağartmaq – baş ağrıtmaq

baş ağartmaq – bir işdə çox çalışıb təcrübə qazanmaq.

baş ağrıtmaq – incitmək, vaxtını almaq, mane olmaq, dəng etmək.

baş almaq – baş atmaq

baş almaq – 1. Hara gəldi çıxıb getmək, uzaqlaşmaq; 2. Arzuedilməz dərəcədə çoxalmaq.

baş atmaq – dənizdə çimmək, kiməsə baş çəkmək.

baş eləmək – baş endirmək

baş eləmək – kimisə yuxarı vəzifəyə qoymaq.

baş endirmək – təslim olmaq, tabe olmaq.

baş qaldırmaq – baş qarışdırmaq – baş qatmaq

baş qaldırmaq – üsyan etmək, kütləvi etiraza qalxmaq, hərəkətə keçmək, dirçəlmək, ortaya çıxmaq.

baş qarışdırmaq – vaxtı uzatmaq, hiylə işlətməklə diqqəti əsas məsələdən yayındırmaq.

baş qatmaq –1. Əhəmiyyətsiz şeylərlə diqqəti əsas məsələdən yayındırmaq, məşğul etmək, diqqəti başqa şeyə yönəltmək; aldatmağa çalışmaq; 2. Girələnmək, vaxtı keçirmək üçün bir işlə məşğul olmaq.

baş vermək – baş vurmaq

baş vermək – təzahür etmək, törəmək, ortaya çıxmaq.

baş vurmaq – 1. Müəyyən sahəyə maraq göstərmək, həmin sahədə özünü sınamaq; 2. Baş çəkmək.

başa gəlmək – başa gətirmək

başa gəlmək – tamam olmaq, əmələ gəlmək, hasil olmaq, bitmək.

başa gətirmək – işi sona çatdırmaq, tamamlamaq.

başa mindirmək – başa minmək

başa mindirmək – həddən çox sərbəstlik vermək, güzəştə gedib üz vermək.

başa minmək – qudurğanlıq etmək.

başa salmaq – baş salmaq

başa salmaq – anlatmaq, qandırmaq, izah etmək.

baş salmaq – kimisə yoluxmaq, baş çəkmək.

başa vermək – baş-başa vermək – başa vurmaq

başa vermək – işi axıra qədər görmək, tamamlamaq.

baş-başa vermək – birlikdə olmaq, köməkləşmək, birgə iş görmək, bir araya gəlmək.

başa vurmaq – 1. Sona çatdırmaq, bitirmək; 2. Etdiyi yaxşılığı dilə gətirmək.

başından atmaq – başından açılmaq

başından atmaq – özündən uzaqlaşdırmaq, rədd etmək, özündən uzaqlaşdırmaq.

başından açılmaq – rədd olmaq, rahat buraxmaq, narahat etməmək.

başdan çıxarmaq – başına çıxmaq – başdan girib ayaqdan çıxmaq

başdan çıxarmaq – öz fikrindən danışdırmaq, azdırmaq, aldatmaq.

başına çıxmaq – göstərilən hədsiz qayğıdan sui-istifadə etmək, qudurmaq.

başdan girib ayaqdan çıxmaq – 1. Çox axtarmaq, ələk-vələk etmək, hərtərəfli yoxlamaq, diqqətlə nəzərdən keçirmək; 2. Yaltaqlanmaq, istədiyinə nail omaq üçün kimisə dilə tutmaq, ələ almaq üçün dəridən-qabıqdan çıxmaq.

başı ayazımaq – başı ayılmaq

başı ayazımaq – işi azalmaq, asudə vaxt tapmaq, sərbəstləşmək.

başı ayılmaq – qayğıları azalmaq, işi yüngülləşmək, rahat olmaq, əziyyətdən xilas olmaq.

başı çatlamaq(partlamaq)– başı çatmamaq

başı çatlamaq(partlamaq) – başı bərk ağrımaq.

başı çatmamaq – ağıldankəm olmaq, sarsaq-sarsaq danışmaq, sözünün yerini bilməmək.

başına qaxmaq – başına qalxmaq

başına qaxmaq – edilmiş yaxşılığı üzə vurmaq, elədiyini dilə gətirmək.

başına qalxmaq – həddən çox güzəştə getmək, əzizləmək, səhv hərəkətlərinə göz yummaq nəticəsində qudurmaq.

başına iş gəlmək – başına iş gətirmək

başına iş gəlmək – müsibətlə qarşılaşmaq, xoşagəlməz hadisə baş vermək; gözlənilmədən çətin və çıxılmaz vəziyyətə düşmək.

başına iş gətirmək – pislik eləmək, bəlaya, fəlakətə uğratmaq.

başını bağlamaq – başını batırmaq – başını boşlamaq

başını bağlamaq – evləndirmək.

başını batırmaq – məhv etmək. Yox etmək.

başını boşlamaq – öz ixtiyarına buraxmaq, sərbəst buraxmaq, mane olmamaq.

başını dağıtmaq – başından dağılmaq

başını dağıtmaq – döymək, vurmaq.

başından dağılmaq – hərə bir tərəfə getmək, tərk etmək, bir kəsin yanından getmək.

başını gətirmək – başına götürmək

başını gətirmək – öldürmək.

başına götürmək – hər tərəfə dolmaq, yayılmaq, bürümək.

baş almaq – baş atmaq – baş açmaq,

baş almaq –axışıb getmək.

baş atmaq – 1. Harasa dəymək, yoxlamaq; 2. Üzmək.

baş açmaq – hər hansı bir məsələni araşdırmaq.

baş əymək – baş əkmək.

baş əymək – tabe olmaq, kiminsə iradəsini qəbul etmək.

baş əkmək – 1. Tovlayıb, dilə tutub uzaqlaşdırmaq; 2. Öldürmək, məhv etmək.

başa batmaq – **başı batmaq** – **başında bitmək**

başa batmaq –dərk etmək, qəbul etmək, mümkün hesab etmək.

başı batmaq – məhv etmək, aradan götürmək.

başında bitmək – əl çəkməmək, yapışmaq.

baş qoşmaq – baş qoymaq,

baş qoşmaq – maraqlanmaq, bir işin arxasınca düşmək. Fikir vermək, əhəmiyyət vermək, bir işə müdaxilə etmək, qarışmaq, münasibət bildirmək.

baş qoymaq –canını fəda etmək, bir işi başa çatdırmaq üçün fədakarlıq göstərmək.

baş vermək – baş-başa vermək – **baş vurmaq**

baş vermək – təzahür etmək, törəmək, ortaya çıxmaq.

baş-başa vermək-birlikdə olmaq, köməkləşmək, birgə iş görmək, bir araya gəlmək.

baş vurmaq – 1. Müəyyən sahəyə maraq göstərmək, həmin sahədə özünü sınamaq; 2. Baş çəkmək.

başa bəla gətirmək – başa bəla kəsilmək

başa bəla gətirmək – əngəl olmaq, zərər vermək.

başa bəla kəsilmək – hər dəfə problem yaratmaq, daim əngəl törətmək.

başdan keçmək – başdan getmək,

başdan keçmək –özünü ölümə vermək, candan keçmək.

başdan getmək – səs küyə dözməmək.

başı çıxmaq – **başa çıxmaq,**

başı çıxmaq – bələd olmaq, məlumatı olmaq, dilini bilmək, anlamaq.

başa çıxmaq – işi axıra qədər görmək, tamamlamaq, qurtarmaq.

başı havalanmaq – **başı haylanmaq**

başı havalanmaq – Sarsaqlamaq, başına hava gəlmək, başı xarab olmaq, ağlını azdırmaq.

başı haylanmaq – başı gicəllənmək, özünü pis hiss etmək, bir anlığa heç nə görə bilməmək.

başı küllü – **başı küylü**

başı küllü – yazıq, bədbəxt.

başı küylü – çox səs-küyə dözməyən.

başı qarışmaq – başı qızışmaq;

başı qarışmaq – bir şeylə məşğul olmaq.

başı qızışmaq – çox məşğul olmaq, bir işlə ciddi məşğul olmaq.

başına bəla gəlmək – **başına bəla gətirmək**

başına bəla gəlmək – çətin, çıxılmaz vəziyyətə düşmək, əngəl olmaq.

başına bəla gətirmək – əngələ salmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq, əngəl törətmək.

başına çəkmək – başına çökmək,

başına çəkmək – hamısını birdən içmək, acgözlüklə içmək.

başına çökmək – ağlına bir şey gəlmək, bir şeyi israrla istəmək.

başına dönmək – başına döymək,

başına dönmək –həddindən artıq əzizləmək, istəmək.

başına döymək – etdiyi əməldən peşman olmaq, təəssüflənmək.

başına gəlmək – **başına girməmək**

başına gəlmək – 1. Birinə hadisə üz vermək; 2. Eşqə düşmək.

başına girməmək – başa düşə bilməmək, anlamamaq.

başına gətirmək – **başına götürmək**

başına gətirmək – hər hansı bir işə düşmək.

başına götürmək – səsi hər tərəfə yayılmaq.

başına dolanmaq – **başını doldurmaq**

başına dolanmaq – həddindən artıq əzizləmək, nəvaziş göstərmək.

başını doldurmaq – birinə bir şey və ya şəxs haqqında deyərək inandırmaq, tez-tez təkrarlayaraq təlqin etmək; beyninə yeritmək.

başdan keçmək – **başdan getmək**

başdan keçmək – özünü ölümə vermək, candan keçmək, özünü fəda etmək.

başdan getmək – səs-küydən, danışıqdan və s.-dən dəng olmaq, fikrini cəmləyə bilməmək.

başı getmək – **başı gic getmək** – **başı gicişmək**

başı getmək – səs-küydən, danışıqdan və s.-dən dəng olmaq, fikrini cəmləyə bilməmək.

başı gic getmək – işin çoxluğundan, yaxud başqa bir səbəbdən nə edəcəyini bilməmək.

başı gicişmək – hər hansı pis bir hərəkətə başlamaq istəmək.

başından atmaq – başından açılmaq – **başdan aşmaq**

başından atmaq – hər hansı fikri yadından çıxartmaq.

başından açılmaq – rədd olmaq, rahat buraxmaq, narahat etməmək.

başdan aşmaq – hədsiz çox olmaq, aşıb-daşmaq.

başından keçirmək – **başından keçmək**

başından keçirmək – fikrinə gəlmək, bir hadisə barədə düşünmək.

başından keçmək – bir şey uğrunda özünü fəda etmək, ölümə getmək.

başını saxlamaq – başını sallamaq – **başını sığallamaq**,

başını saxlamaq – 1. Birtəhər dolanmaq; 2. Təhlükədən özünü qorumaq.

başını sallamaq – başını aşağı salmaq.

başını sığallamaq – üzgörənlik etmək, güzəştə getmək.

başını yormaq – **başını yozmaq**,

başını yormaq – zəhləsini tökmək, çox səs salmaq.

başını yozmaq – aldatmaq, başını piyləmək, tovlamaq.

başını ağartmaq – başını ağrıtmaq;

başını ağartmaq – çox zəhmət çəkmək, dünyagörmüş olmaq.

başını ağrıtmaq – 1. Əziyyət vermək, incitmək, mane olmaq; 2. Özünü incitmək, özünə əziyyət vermək.

başını buraxmaq – **başını bulamaq**

başını buraxmaq – yüyənini, cilovunu boşaldaraq atın yerişini sürətləndirmək.

başını bulamaq – başını sağa-sola tərpətməklə narazılığını, xoşlamadığını bildirmək, imtina etmək.

başını dolandırmaq – **başını doldurmaq**

başını dolandırmaq – öz zəhməti ilə dolanmaq.

başını doldurmaq – 1. Təsir etmək, bir şeyi xırdalıqlarına qədər anlatmaq, şəxsi istəyi üçün hər hansı bir hadisənin mahiyyətini təhrif etmək, kimisə bir hərəkətə təhrik etmək; 2. Ağzına qədər doldurmaq.

başını yığmaq – **başını yırğalamaq**

başını yığmaq – saxlamaq, dayandırmaq, nəzarəti ələ almaq.

başını yırğalamaq – başını bulamaq, başını yırğalamaqla narazılığını bildirmək.

başına döymək – **başına dönmək**.

başına döymək – etdiyi əməldən peşman olmaq, təəssüflənmək.

başına dönmək – əzizləmək, nəvaziş göstərmək.

bel bağlamaq – **beli bağlı olmaq**

bel bağlamaq – güvənmək, inanmaq, etibar etmək, arxalanmaq.

beli bağlı olmaq – 1. Bir şeydən tam əmin olmaq; 2. Kiməsə arxalanmaq, arxasında adamı olmaq, güvənmək.

beyni dolmaq – **beyninə doldurmaq**

beyni dolmaq – bir şey və ya şəxs haqqında fikirlərlə yüklənmək.

beyninə doldurmaq – dərk etmək, qavramaq, unutmamaq, yaddaşında saxlamaq.

beyni yerində olmamaq – **beyni yerindən oynamaq**

beyni yerində olmamaq – dəliləşmək, ağıldan getmək.

beyni yerindən oynamaq – bir şeydən ani qıcıqlanaraq bərk hirslənmək, əsəbiləşmək.

bəxti kəsmək – **bəxti gətirmək**

bəxti kəsmək – müvəffəq olmaq, işi düz gətirmək, taleyi gətirmək.

bəxti gətirmək – şanslı olmaq, çətinə düşmədən uğur qazanmaq.

bir ayağı burda, bir ayağı orda – **bir ayağı burda, bir ayağı gorda**

bir ayağı burda, bir ayağı orda – iki yer arasında qalan, tez-tez gedib-gələn insanlar haqqında işlədilən ifadə.

bir ayağı burda, bir ayağı gorda – bir adamın çox yaşlı olduğunu və ölümünün yaxınlaşdığını bildirən ifadə.

bir köynək ət tökmək – **bir köynək tər tökmək**

bir köynək ət tökmək – dərin xəcalət hissi keçirmək, çox utanmaq.

bir köynək tər tökmək – çox işləmək, ağır zəhmət çəkmək.

boğaza gətirmək – **boğazı gəlmək**

boğaza gətirmək – təngə gətirmək, cana yığmaq.

boğazı gəlmək – boğazında badamcıqların iltihabı.

boğazı gəlmək – boğaza keçmək

boğazı gəlmək – xəstələnmək, boğazın iltihabı.

boğaza keçmək – başa bəla olmaq, ilişmək, yapışmaq.

boğazı əldə qalmaq – **boğazı əlində olmaq**

boğazı əldə qalmaq – çətin vəziyyətdə qalmaq.

boğazı əlində olmaq – birinin əlinə düşmək, taleyi kimdənsə asılı olmaq.

boğazını yağlamaq – **boğazını yaşlamaq**

boğazını yağlamaq – rüşvət vermək.

boğazını yaşlamaq – bir az içki içmək (alkoqol).

boynuna sarılmaq – **boynuna sırımaq**

boynuna sarılmaq – qucaqlamaq, boynuna atılmaq.

boynuna sırımaq – elədiyi hər hansı işi başqasının üzərinə atmaq.

boynundan atmaq – **boynundan asılmaq** –**boynuna almaq**,

boynuna atmaq –təqsiri başqasında görmək, kimi isə günahlandırmaq

boynundan asılmaq – əl çəkməmək, bir işin görülməsini tələb etmək.

boynuna almaq – bir işi görmüş olduğunu etiraf etmək, açıb söyləmək.

boynunu burmaq – **boynunu vurmaq**

boynunu burmaq – bikef olmaq, kədərli, yazıq-yazıq, məzlum-məzlum dayanmaq.

boynunu vurmaq – başını kəsdirməklə edam etdirmək, cəza olaraq öldürtmək.

can almaq – **can atmaq**

can almaq – məftun etmək (gözəl qadın haqqında).

can atmaq – bir şeyi əldə etməyə və ya bir işi gerçəkləşdirməyə çalışmaq, davamlı səy göstərmək, cəhd etmək, istəmək.

can çəkmək – **canına çəkmək**

can çəkmək – bir işi çox könülsüz görmək, ərinmək, tənbəllik etmək, ölümqabağı əzab-əziyyət çəkmək.

canına çəkmək – tam mənimsəmək.

can qıymaq – **can qoymaq**

can qıymaq – öldürmək, intihar etmək.

can qoymaq – əzab, əziyyət, cəfa çəkmək, əlindən gələni əsirgəməmək.

cana gəlmək – **cana gətirmək**

cana gəlmək – dirilmək, canlanmaq.

cana gətirmək – diriltmək, canlandırmaq.

candan keçmək – **candan getmək**

candan keçmək – bir şey uğrunda özünü fəda etmək, yolunda ölümə getmək.

candan getmək – əldən düşmək, zəifləmək.

cana doymaq – **cana dolmaq**

cana doymaq – usanmaq, bezmək, əzab çəkmək, yorulmaq.

cana dolmaq – 1. Kökəlmək, ətə-qana gəlmək; 2. Bezmək

canı çıxmaq – **canından çıxmamaq**

canı çıxmaq –1. Ölmək; 2. Çox yorulmaq.

canından çıxmamaq – mübtəla olmaq, qurtula bilməmək.

canı üzülmək – **can üzmək**

canı üzülmək – işləməkdən və xəstəlikdən arıqlamaq, zəifləmək.

can üzmək – bezdirmək, çox danışmaq.

canı yanmaq – **canına yatmaq**

canı yanmaq – istəmək, acımaq.

canına yatmaq – ürəyincə olmaq, xoşlamaq.

cana doymaq – cana dolmaq;

cana doymaq – usanmaq, bezmək, əzab çəkmək, yorulmaq.

cana dolmaq – təngə gəlmək, boğaza yığılmaq.

canında olmaq – canından olmaq

canında olmaq – birinə xas olmaq, təbiətində, qanında olmaq.

canından olmaq – ölmək, şəhid olmaq.

damaq sallamaq – damaqdan salmaq-damağı sazlaşmaq

damaq sallamaq – qaşqabağını tökmək

damaqdan salmaq – kefini pozmaq, pərt etmək, ruhdan salmaq.

damağı sazlaşmaq – kefi kökəlmək, şənlənmək.

dil çıxarmaq – dili çıxmaq

dil çıxarmaq – dilini göstərib şıltaqlıq etmək

dili çıxmaq – ürəklənmək, cəsarətlənmək, etiraz etmək, narazılığını bildirmək, əvvəllər susduğu halda birdən-birə danışmağa başlamaq.

dildən düşməmək – dildən-dilə düşmək – dilindən düşməmək – dilinə düşmək

dildən düşməmə – məşhur olmaq, daim xatırlanmaq.

dildən-dilə düşmək – haqqında pis danışılmaq, mənfi mənada məşhur olmaq.

dilindən düşməmək – kiminsə və ya nəyinsə haqqında tez-tez danışmaq.

dilinə düşmək – hansısa bir sözü, adı qeyri-ixtiyari işlətmək, alışdığı bir sözü dilindən tərgidə bilməmək.

dilə gəlmək – dinə gəlmək – dilə gətirmək – dili gəlməmək

dilə gəlmək – danışmağa başlamaq, dillənmək, sükutu pozaraq danışmaq, səbri tükənmək, etiraz etmək.

dinə gəlmək – insafa gəlmək, yumşalmaq, pis işlərdən əl çəkmək.

dilə gətirmək – 1. Təsir edərək danışdırmaq, dilləndirmək, etiraz etməyinə səbəb olmaq, qıcıqlandırmaq; 2.Söhbət zamanı hər hansı sözü, kiminsə adını xatırlamaq.

dili gəlməmək – nəyisə isə deməyə çətinlik çəkmək, dilinə gətirə bilməmək.

dili ağzına sığmamaq – dili boğazına sığmamaq

dili ağzına sığmamaq – kimisə ürəkdolu, blağətlə tərifləmək.

dili boğazına sığmamaq – çox danışmaq, fasilə vermədən, təkrar-təkrar danışmaq.

dilinə gəlmək – dilinə gətirmək

dilinə gəlmək – bir şeyi qeyri-ixtiyari olaraq demək.

dilinə gətirmək – danışmaq, söyləmək, söyləməyi münasib bilmək

dilindən qıfıl açmaq – dilindən qıfıl asmaq

dilindən qıfil açmaq – danışmaq, dillənmək, sükutu pozmaq

dilindən qıfil asmaq – dinməyə, danışmağa qoymamaq, susmağa məcbur etmək.

dişinə dəymək – dişini dəyişmək

dişinə dəymək – yeməli, yeməyə yararlı bir şeyi yemək.

dişini dəyişmək –yeni dad hiss etmək və zövq almaq üçün vərdiş edilmiş ənənəvi bir şeyi yenisi ilə əvəz etmək.

əl açmaq – əl atmaq

əl açmaq – istəmək, dilənmək.

əl atmaq – 1. Əlini uzadıb götürmək; 2. Sataşmaq, namusuna toxunmaq.

əl-ayaq oynatmaq – əl-ayaqda olmaq

əl-ayaq oynatmaq – hədələmək, xəbərdarlıq etmək.

əl-ayaqda olmaq – yanında olmaq, yan-yörədə dolaşmaq.

əl tutmaq – əli tutmaq

əl tutmaq – kömək etmək, yardım etmək.

əli tutmaq – mane olmaq, təşəbbüsünün qarşısını almaq.

əli gətirmək – əli getməmək – əli gəlməmək

əli gətirmək – qazanc əldə etmək.

əli getməmək – müəyyən işə könlü, həvəsi olmamaq, istəməmək.

əli gəlməmək–qıymamaq, rəva görməmək, çəkinmək, razı olmamaq, istəməmək.

əlindən gəlmək – əlindən getmək – əldən getmək

əlindən gəlmək – bacarmaq, imkanı, iqtidarı olmaq.

əlindən getmək – əldə saxlaya bilməmək, itirmək, yox olmaq, məhrum olmaq.

əldən getmək – 1.Kiməsə hədsiz sevgi və rəğbət bəsləmək; can-başla qulluğunda durmaq; 2.Məhv olmaq, xarab olmaq; 3.İtirmək, yox olmaq.

əli yanmaq – əli yatmaq

əli yanmaq –səhv etmək, etdiyi səhvə görə hədsiz peşman olmaq.

əli yatmaq – alışmaq, bacarmaq, öyrəşmək.

əl-ayaq açmaq – əl-ayaq atmaq

əl-ayaq açmaq – sərbəst, azad, istədiyi kimi hərəkət etmək

əl-ayaq atmaq – 1. Vuruşmaq, dava etmək; 2. Çırpınmaq

əl çalmaq – **əl çatmaq**

əl çalmaq – ələ salmaq, lağ etmək.

əl çatmaq – görüşmək, yardım etmək, yaxından görmək.

əl çəkmək – **əl-ayaq çəkilmək**

əl çəkmək – 1. Vaz keçmək, imtina etmək; 2. Əl götürmək, yaxasını buraxmaq.

əl-ayaq çəkilmək – gediş-gəliş kəsilmək, hərəkət olmamaq, hamı evin çəkilmək.

əldən-ələ gəzmək – **əl-əl gəzmək**

əldən-ələ gəzmək – 1. Çox əziz olmaq, istəkli olmaq; 2. Bir-birinə ötürülmək.

əl-əl gəzmək – tapılmayan şeyi axtarmaq.

əl atmaq – **əl açmaq**

əl atmaq – 1. Əlini uzadıb götürmək; 2. Birini buraxıb o birisindən yapışmaq; 3. Sataşmaq, namusuna toxunmaq.

əl açmaq – istəmək, dilənmək.

əl vermək – **əl vurmaq**

əl vermək –1. Kömək etmək; 2. Üz vermək, olmaq, baş vermək; 3. İşə yaramaq, xeyirli olmaq, əlverişli olmaq.

əl vurmaq – 1. Dəymək, toxunmaq; 2. Əl çalmaq, alqışlamaq.

ələ vermək – **əl-ələ vermək**

ələ vermək – təslim etmək, satmaq.

əl-ələ vermək – bir-birinə kömək etmək, köməkləşmək, birlikdə çalışmaq, köməkləşib bir iş görmək.

ələ salmaq – **əldən salmaq**

ələ salmaq – lağa qoymaq, araya qoymaq, masqaraya qoymaq, oynatmaq.

əldən salmaq – yormaq, taqətdən salmaq, gücdən salmaq.

əl uzatmaq – **əl üzmək**

əl uzatmaq –köməyinə çatmaq, yardım etmək.

əl üzmək – çarssi qalmaq, məhrum olmaq.

gözləri alacalanmaq – **gözü almaq** – **gözləri açılmaq**

gözləri alacalanmaq – təəccüblənmək, heyrətlənmək.

gözü almaq – dərhal görmək, diqqətini cəlb etmək, diqqət yetirmək.

gözləri açılmaq – dərk etməyə başlamaq, ayılmaq, hərəkətə gəlmək, yaxşı-yamanı ayırd etmək.

gözünü oxlamaq – gözünü oxşamaq

gözünü oxlamaq – daim nəzərində saxlamaq; diqqətlə baxmaq.

gözünü oxşamaq –gözəllik duyğusu bəxş etmək, zövq vermək.

gözdən qaçmaq – gözdən qapmaq

gözdən qaçmaq – diqqətdən kənarda qalmaq, əhəmiyyət verməmək.

gözdən qapmaq – zirəklik etmək, tez götürmək.

gözündən gəlmək – gözündən getmək – gözündən gətirmək

gözündən gəlmək – haram eləmək, əhvalını korlamaq.

gözündən getmək – xəlvət keçmək, diqqətsiz olmaq.

gözündən gətirmək – peşman etmək, haram etmək.

gözünə dönmək – gözünü döymək

gözünə dönmək – nəvaziş, əzizləmə ifadə edir.

gözünü döymək – mat-məəttəl qalmaq, heyrətlə baxmaq

göz dəymək – göz dəlmək – göz dikmək

göz dəymək – inanca görə kiminsə baxışından zərər görmək, ziyan çəkmək.

göz dəlmək – bir şeyə israrla baxmaq.

göz dikmək – 1. Bir şeyi ələ keçirmək arzusunda olmaq, sahib olmağa çalışmaq; 2. Yeganə ümid yeri olmaq, arxayın olmaq; 3. Diqqətlə baxmaq.

göz qaytarmaq – göz qoymaq

göz qaytarmaq – pis nəzərlərdən, bəd niyyətlərdən qorunmaq üçün özünü, imkanlarını olduğundan daha zəif, solğun təqdim etmək.

göz qoymaq – hiss etdirmədən diqqətlə baxmaq, müşahidə etmək, nəzarət etmək.

göz kəsilmək – göz kəsməmək

göz kəsilmək – dayanmadan baxmaq

göz kəsməmək – uzun müddət baxmaqla gözlərini ayıra bilməmək.

göz atmaq – gözə almaq

göz atmaq – nəzər salmaq, diqqət yetirmək, nəyisə yüngülvarı nəzərdən keçirmək.

gözə almaq – kimisə nəzarətdə saxlamaq, həbs etmək, tutmaq.

gözü atmaq – gözü almaq

gözü atmaq – 1. Kimin üçünsə darıxmaq; 2. Gözü səyrimək.

gözü almaq – kimisə qaralamaq, xoşu gəlmək, ürəyinə yatmaq.

gözünün altına almaq – gözünün acısını almaq

gözünün altına almaq – ölümünü yada salmaq

gözünün acısını almaq – azacıq yataq, bir az yatıb dincəlmək.

gözü qalmaq – gözü qaralmaq – gözü qaynamaq

gözü qalmaq – baxa-baxa qalmaq, bir şeyin həsrətində olmaq, itmək, unuda bilməmək.

gözü qaralmaq – özünü pis hiss etmək, halı pisləşmək, bir anlığa heç nə gör bilməmək.

gözü qaynamaq – şux, coşqun ruhlu görünmək, baxışları ilə daim nə isə axtarmaq.

gözü doymaq – gözü dolmaq

gözü doymamaq – Həris olmaq, tamahkarlıq etmək, hər şeydə gözü qalmaq; acgözlük etmək, gözü yemək dalınca qalmaq.

gözü dolmaq – 1. Qəhərlənmək, ağlamaq, kədərlənmək; 2. Sevincdən ağlamaq.

gözündə qalmaq – gözündə qoymaq

gözündə qalmaq – istəyinə, arzusuna nail olmamaq.

gözündə qoymaq – reallaşmağa, həyata keçməyə imkan verməmək.

gözündən yağmaq – gözündən yayınmaq

gözündən yağmaq – xarakteri baxışlarından bilinmək, necə adam olduğu üzündən hiss edilmək, nəyə qadir olduğu sir-sifətindən görünmək.

gözündən yayınmaq – 1. Xəlvət keçmək; 2. Diqqətsiz olmaq, nəyisə unutmaq.

gözünün qarasını yedirtmək – gözünün qorasını axıtmaq

gözünün qarasını yedirtmək – çox qayğı göstərmək, əzizləmək, qulluğunda durmaq.

gözünün qorasını axıtmaq – dayanmadan ağlamaq.

kəlləni ağartmaq – kəlləsini atmaq

kəlləni ağartmaq – qocalmaq.

kəlləsini atmaq – yatmaq, tez yuxuya getmək.

qarın açmaq – qarnı açılmaq

qarın açmaq – çox yemək, doymaq bilməmək, süfrədən əl çəkməmək.

qarnı açılmaq – ishal olmaq, mədə-bağırsaq sistemində problem olmaq

qol-qanad atmaq – qol-qanad açmaq

qol-qanad atmaq – çırpınmaq, uçmağa hazırlaşmaq.

qol-qanad açmaq – şaxələnmək, yayılmaq, inkişaf etmək, böyümək.

qulaq çəkmək – qulağı çəkilmək

qulaq çəkmək – tənbeh etmək, nəsihət vermək.

qulağı çəkilmək – kimsəsiz və uzaq bir yerdə tənha qalıb darıxmaq, qribsəmək.

qulağı döyənək olmaq – qulağını dəng eləmək

qulağı döyənək olmaq – eyni şeyi təkrar-təkrar eşidib bezmə.

qulağını dəng eləmək – çox danışmaqla bezdirmək.

qulağı doymaq – qulağı dolmaq – qulağı dörd olmaq

qulağı doymaq – eyni fikirləri eşitməkdən bezmək.

qulağı dolmaq – bir fikri və s.-ni daim birinə təlqin etmək, beyninə yeritmək, inandırmağa çalışmaq.

qulağı dörd olmaq – çox söz eşitməyə çalışmaq.

qulağına deyil – qulağına dəymək

qulağına deyil – dünya-aləm vecinə olmamaq.

qulağına dəymək – ötəri eşitmək.

qulaq kəsilmək – qulaq kəsmək

qulaq kəsilmək – diqqətlə dinləmək, diqqətlə qulaq asmaq, diqqət etmək.

qulaq kəsmək – aldatmaq, aldadıb pulunu və ya başqa bir şeyini əlindən almaq, aldadıb hiylə ilə birindən bir şey qoparmaq.

quru yerdə qalmaq – quru yerdə qoymaq – quruyub qalmaq

quru yerdə qalmaq – müflisləşmək, hər nəyi varsa əlindən almaq, kasıblaşmaq.

quru yerdə qoymaq – var-yoxunu əlindən almaq, müflis etmək.

quruyub qalmaq – gözlənilməz bir xəbərdən və ya hərəkətdən bərk təsirlənmək, heyrətlənmək, təəccüblənmək.

quş qondarmaq – quşu qonmaq – quş qoymaq

quş qondarmaq – aldatmaq, yalan demək.

quşu qonmaq – xoşlamaq, bəyənmək, istəmək, ürəyincə olmaq.

quş qoymaq – yazıda, siyahıda müəyyən məqamları vurğulamaq üçün onların qarşısında xüsusi işarə qoymaq, qeydlər etmək.

özünü dilə-dişə salmaq – özünü dağa-daşa salmaq

özünü dilə-dişə salmaq – özü haqqında mənfi və ya müsbət rəy yaradaraq dillərdə dolaşmaq.

özünü dağa-daşa salmaq – öz məqsədinə çatmaq üçün hər cür çətinliyə qatlaşmaq, yorulmaq bilmədən çalışmaq.

ürəyini almaq – ürəyini açmaq – ürək atmaq

ürəyini almaq –incimiş bir adamı ovutmaq, sakitləşdirmək, incikliyini unutdurmağa çalışmaq, yumşaltmaq, acığını unutdurmaq.

ürəyini açmaq – 1. Sirrini demək, ürəyindən keçənləri söyləmək, etiraf etmək; 2. Sevindirmək, şadlandırmaq, qəmini, qüssəsini unutdurmaq.

ürək atmaq – həsrətində olmaq, istəmək.

ürəyi çəkilmək – ürəyi çəkməmək

ürəyi çəkilmək – gözləməkdən yorulmaq, son dərəcədə üzülmək, aclıq hiss etmək, çox acımaq.

ürəyi çəkməmək – istəməmək, arzu etməmək.

ürəyini qırmaq – ürəyini qısmaq-ürək qızmaq

ürəyini qırmaq –küsdürmək, inciməsinə səbəb olmaq.

ürəyini qısmaq – qüssələnmək, kədərlənmək, qəmlənmək.

ürək qızmaq – inanmaq, etibar etmək, güvənmək.

ürəyi yanmaq –ürəyi yaralanmaq – ürəyi yatmaq

ürəyi yanmaq –yazığı gəlmək, rəhmi gəlmək, acımaq.

ürəyi yaralanmaq – birindən acıqlı, qəzəbli, kinli olmaq.

ürəyi yatmaq – xoşlamaq, sevmək, bəyənmək.

ürəyi dolmaq – ürəyi donmaq

ürəyi dolmaq – ürəyində çoxlu sözü olmaq, kiminləsə bölüşmək istəyi.

ürəyi donmaq – qorxmaq, həyəcanlanmaq, stress keçirmək.

ürəyinə salmaq – ürəyinə xal salmaq – ürəyinə rəhm salmaq – ürəyinə od salmaq

ürəyinə salmaq – bir şeyi özünə dərd eləmək.

ürəyinə xal salmaq – şübhələndirmək.

ürəyinə rəhm salmaq – sözü, hərəkəti, yalvarışı ilə rəhmə gətirmək, qəlbində mərhəmət hissi oyatmaq.

ürəyinə od salmaq – kiminsə sevgisindən alışıb-yanmaq.

ürəyini oxşamaq – ürəyini oxumaq

ürəyini oxşamaq – məftun etmək, xoşuna gəlmək, ürəyinə yatmaq.

ürəyini oxumaq – ürəyindən keçənləri duymaq, məqsədini, niyyətini hiss etmək; ürəyindən xəbər vermək.

ürəyini vermək – ürəyini vurmaq

ürəyini vermək –bütün varlığı ilə bağlanmaq, ürəkdən, qəlbən sevmək.

ürəyini vurmaq – doymaq, istəməmək, bir şeydən və ya bir kəsdən bezmək, usanmaq; gözünə pis görünmək.

ürəyi qızmaq – ürəyi qısılmaq

ürəyi qızmaq – inanmaq, etibar etmək, güvənmək.

ürəyi qısılmaq – kədərdən, qəmdən, yorğunluqdan, yaxud cıncaqlı bir işdən üzülmək, qüssələnmək, darıxmaq.

ürəyi çatlamaq – ürəyi çatmamaq

ürəyi çatlamaq – ürəyi partlamaq, ürəyin fəaliyyətinin dayanması nəticəsində ölmək.

ürəyi çatmamaq – nəfəs almaqda çətinlik çəkmək, xırıldamaq.

ürəyi əsmək – ürəyi əzilmək

ürəyi əsmək – 1. Həyəcanlanmaq, qorxmaq; 2. Həddən çox istəmək.

ürəyi əzilmək – ürəyi çəkilmək, son dərəcə üzülmək.

ürəyi getmək – ürəyi gəlmək

ürəyi getmək – 1. Bayılmaq, huşunu itirmək; 2. Həddən çox istəmək.

ürəyi gəlmək – 1. Qıymaq; 2. Qorxmamaq, ehtiyat etməmək, çəkinməmək.

ürəyini açmaq – ürəyini almaq

ürəyini açmaq –1. Sirrini demək, içindən keçənləri söyləmək, etiraf etmək; 2. Sevindirmək, şadlandırmaq, qəmini, qüssəsini unutdurmaq.

ürəyini almaq – nazını çəkmək, yalvarmaq, dilə tutmaq.

ürəyini yarmaq – ürəyini yaralamaq

ürəyini yarmaq – kimisə çox sevmək

ürəyini yaralamaq – pis bir əhvalda olmaq.

üz vermək – üz vurmaq

üz vermək – 1. Nazı ilə oynamaq, üzünə xoş baxmaq, başına çıxarmaq; 2. Vaqe olmaq, ortaya çıxmaq, təsadüf etmək, birinin başına iş gəlmək.

üz vurmaq – bir şeyi təkidlə xahiş etmək, boğaz çəkmək.

üz olmaq – üz-göz olmaq

üz olmaq – sırtıqlıq etmək, üzlü olmaq

üz-göz olmaq – münasibəti pozulmaq, narazılıq yaranmaq.

üzə düşmək – üzərinə düşmək

üzə düşmək – bir iş görməyi və ya görməməyi xahiş etmək.

üzərinə düşmək – yerinə yetirmək məcburiyyətində qalmaq, müəyyən öhdəlik götürmək.

üzə salmaq – üzdən salmaq

üzə salmaq – həyasızlıqla, sırtıqlıqla kimisə, nəyəsə məcbur etmək.

üzdən salmaq – bir şeyi çox demək, nəyəsə məcbur etmək.

üzü gəlməmək – üzü gülmək – üzə gülmək – üzdən gülmək

üzü gəlməmək – bir şeyi deməyə, istəməyə utanmaq.

üzü gülmək – çox sevinmək, şad olmaq.

üzə gülmək – yaxşı əhval-ruhiyyədə, təmiz yerdə olmaq.

üzdən gülmək – yalandan deyib-gülmək.

üzdən getmək – üzdən keçmək

üzdən getmək – mahiyyətinə varmamaq, çox dərinə getməmək, səthi yanaşmaq.

üzdən keçmək – hər hansı bir hadisənin üstündən keçmək, əhəmiyyət verməmək.

üzünü görək – üzünü görmə

üzünü görək – xoş gəlmisən.

üzünü görmə – hirslənmiş bir adam haqqında deyilir.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. I cild, B., Şərq-Qərb, 2006, 744 səh.
2. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. II cild, B., Şərq-Qərb, 2006, 792 səh.
3. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. III cild, B., Şərq-Qərb, 2006, 672 səh.
4. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. VI cild, B., Şərq-Qərb, 2006, 712 səh.
5. Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti. VI nəşr, B., Şərq-Qərb, 2013, 840 səh.
6. H. Həsənov. Azərbaycan dilinin paronimiya və paronimaziya lüğəti. B., Maarif, 1991, 108 səh.
7. Q.Məhərrəmli, R.İsmayılov. Azərbaycan dilinin frazeologiya lüğəti. B., Altunkitab, 2015, 288 səh.
8. N. Seyidəliyev. Frazeologiya lüğəti. B., Çıraq, 2004, 272 səh.